

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

11/2020. (VI. 3.) AB határozat	a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 108. § (1), (4) és (5) bekezdéseit érintő alkotmányos követelmény megállapításáról	1118
3209/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1132
3210/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1147
3211/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1161
3212/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1176
3213/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1192
3214/2020. (VI. 19.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1207
3215/2020. (VI. 19.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1219
3216/2020. (VI. 19.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1233
3217/2020. (VI. 19.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1240
3218/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1249
3219/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1252
3220/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1255
3221/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1258
3222/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1267
3223/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1271
3224/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1275
3225/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1279
3226/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1282
3227/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1285
3228/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1288
3229/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1291
3230/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1295
3231/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1299
3232/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1302
3233/2020. (VI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1305

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 11/2020. (VI. 3.) AB HATÁROZATA

a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 108. § (1), (4) és (5) bekezdéseit érintő alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes* és *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 108. § (1), (4) és (5) bekezdése alkalmazásánál az Alaptörvény B) cikkéből, E) cikk (2) és (3) bekezdéséből, valamint az R) cikk (1), (2) és (4) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a bíróság európai uniós jogi érintettség hiányában a magyar jog alkalmazását nem mellőzheti.

2. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 108. § (5) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte 10.K.27.614/2019. szám alatt folyamatban lévő, földforgalmi tárgyú jogvitával kapcsolatos perben az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, és kérte a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 108. § (5) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint e szabály alkalmazásának kizárását a konkrét ügyben.
- [2] Az indítványra okot adó ügyben a kezdeményezés szerint a felperes gazdasági társaság jogelődje és az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság I. rendű érdekelt között 1975. június 4. napján létrejött megállapodás alapján a földhivatal 1990. április 5. napján használati jogot jegyzett be a felperes javára több ingatlanra.
- [3] A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Soproni Járási Hivatala (a továbbiakban: elsőfokú közigazgatási szerv) 2014-ben a felperes használati jogait törölte a fenti ingatlanok vonatkozásában a Fétv. 108. § (1) bekezdése, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 94. § (5) bekezdése alapján.
- [4] A felperes kereseti kérelme alapján eljáró Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. február 6. napján kelt K.27.384/2018/10. számú ítéletével a fenti közigazgatási határozatokat hatályon kívül helyezte és a közigaz-

gatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezte. Az ítélet a törölt használati jogok visszajegyzése céljából új eljárás lefolytatására kötelezte a közigazgatási szervet.

- [5] A megismételt eljárás során a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Soproni Járási Hivatala a 2019. április 8. napján kelt 34642/2019.2015.01.10. számú végzésével megkereste a Soproni Járási Ügyészséget a Fétv. 108. § (4)–(5) bekezdései szerinti eljárás lefolytatása iránt, és ezzel egyidejűleg a használati jog visszajegyzésére irányuló eljárást az ügyészségi eljárás, illetve az az alapján indított esetleges per befejezéséig felfüggesztette.
- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró megyei kormányhivatal alperes a 2019. május 31. napján kelt 30063/1/2019. számú végzésével az elsőfokú közigazgatási szerv fenti végzését helyben hagyta. Végzésének indokolásában hivatkozott a Fétv. 108. § (4) és (5) bekezdéseire.
- [7] A felperes keresetlevelében előadta, hogy álláspontja szerint az alperes fenti végzése ellentétes a bírósági ítéletben foglaltakkal, illetve az Európai Unió Bírósága C-52/16. és C-113/16. számú egyesített ügyekben hozott ítéletével („SEGRO” Kft. és a Vas Megyei Kormányhivatal Sárvári Járási Földhivatala [C-52/16.], valamint Günther Horváth és a Vas Megyei Kormányhivatal [C-113/16.] között folyamatban lévő eljárások), a közösségi jog elsőbbségébe és a jogbiztonság elvébe ütközik.
- [8] 2. Az indítvány lényege szerint a jogalkotó azzal, hogy a Fétv. 108. § (5) bekezdésének a) pontjában akként döntött el egy a jogirodalomban és a bírósági gyakorlatban is vitás kérdést, hogy a jogi személy javára létesített használati jogot jogszabályba ütköző hibának tekintette, megsértette a jogbiztonság követelményét, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, illetve a tulajdonhoz való jogot.
- [9] A használati jogok felperes javára történő bejegyzése időpontjában nem volt kifejezett jogszabályi tiltó rendelkezés arra vonatkozóan, hogy jogi személy javára nem lehet használati jogot alapítani, s az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezni. A bejegyzés időpontjához képest 29 évvel később a jogalkotó – egyébként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezésébe ütközően – egyértelműen eldöntötte, hogy a jogi személy javára létesített használati jog bejegyzését jogszabályba ütköző hibának kell tekinteni. E jogalkotói döntés nem indokolható sem a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.), sem a Ptk., sem a bejegyzés időpontjában hatályos, a termőföldre vonatkozó jogszabály rendelkezéseivel, súlyosan sérti a jogbiztonság elvét, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát és a tulajdonhoz való jogot is.
- [10] 2.1. A kezdeményezés számos alkotmánybírósági határozat felhívása mellett hivatkozik az Alkotmánybíróság gyakorlatára a jogállamiságból levezethető jogbiztonság, a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a tulajdonhoz való jog tartalmát illetően. Ezek között szerepel a 25/2015. (VII. 21.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) is. A tulajdonhoz való jog állított sérelmével kapcsolatban utal az Európai Unió Bíróságnak több ítéletére és az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlatára. Hivatkozik arra, hogy a felpereshez hasonló személyek általában véve zavartalanul élvezhették jogaikat, haszonélvezőként viselkedve, akár számos éven át. A jogcímükhöz kapcsolódó jogbiztonságot illetően megerősítette őket először is e jogosultságok ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése, továbbá a nemzeti hatóságok részéről észszerű határidőn belül e jogcímek semmisségének esetleges megállapítására és azok e nyilvántartásból való törlésére irányuló fellépés hiánya, végül az említett jogcímek fennállásának jogalkotási úton történő megerősítése, ugyanis a vitatott szabályozás előtt alig több mint egy évvel elfogadott az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXIII. törvény kimondta e jogcímek 2033. január 1-jéig való fennmaradását.
- [11] 2.2. A kezdeményezés részletesen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a jogi személy használati jogára milyen szabályozás vonatkozott a bejegyzés időpontjában, amikor a földről szóló 1987. évi I. törvény volt hatályban, megállapítja, hogy az nem tartalmazott a jogi személy termőföldre vonatkozó használati jogát illetően semmilyen tiltó, vagy korlátozó rendelkezést. A bejegyzés időpontjában hatályos szabályozás kizárólag a külföldi jogi személyek tulajdonszerzése kapcsán tartalmazott korlátozó rendelkezéseket.
- [12] A bírói kezdeményezés a régi Ptk.-nak a használat jogáról szóló rendelkezése [165. § (1) bekezdése] felhívása mellett a „saját, valamint együttélő családtagjai szükségleteit” szövegrész kapcsán megállapítja, hogy első látásra valóban a természetes személyek használati jogát tételezte a törvény. A bírói gyakorlat azonban a régi Ptk. alapján is elfogadta a jogi személy használati joga tekintetében létesített megállapodásokat. E körben kiemelt érdemmel a BH2000. 165. számú döntés. A Ptk. 5:159. § (1) bekezdése már egyértelműen rögzíti a jogi személy

használati jogára vonatkozó szabályt, mely tartalmát tekintve megfelel a régi Ptk. alapján követett bírói gyakorlatnak.

- [13] A kezdeményezés utal arra, hogy a jogirodalom sem egységes a jogi személy használati joga megítélése kapcsán a régi Ptk. 165. § (1) bekezdésének szövegezése miatt. Azt állítja, hogy a jogirodalom és a bírói gyakorlat is inkább abba az irányba ment el a jogi személy használati jogával kapcsolatos jogértelmezési vitában, hogy a régi Ptk. 165. § (1) bekezdése nem kizárólag természetes személyek használati jogára vonatkozik, a törvényi rendelkezése értelmezhető jogi személyek kontextusában – mégpedig a Ptk. hatályos rendelkezései szerinti tartalommal.
- [14] A bírói kezdeményezés szerint megállapítható tehát, hogy a jogalkotó a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja esetében úgy tekintette a jogi személy javára bejegyzett használati jogot alaki vagy tartalmi hibának, amely az eredeti bejegyzése időpontjában hatályos jogszabályok alapján sem kerülhetett volna bejegyzésre, hogy egyrészt nem volt a termőföldre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekben olyan kifejezett tiltó vagy korlátozó rendelkezés, amely a jogi személy használati jogát érintette volna, másrészt a régi Ptk. 165. § (1) bekezdése jogirodalmi és bírói gyakorlatban irányadó értelmezése szerint használati jog jogosultja lehet jogi személy (ezt támasztja alá a Ptk. jelenleg hatályos szabálya is).
- [15] A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményét és a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát súlyosan sérti az a jogalkotói megoldás, amely 29 évvel a használati jog bejegyzését követően a bejegyzést önmagában a használati jog jogosultjának személye miatt tekinti hibának, miközben a jogosult személyére vonatkozóan sem a korabeli jogszabályok, sem a jelenleg hatályos Ptk. nem tartalmaznak tiltó, korlátozó rendelkezéseket. A jogalkotó a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontjával jogellenessé, hibává minősített egy olyan magatartást, amely a bejegyzés időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések alapján jogszerűnek, hibától mentesnek volt tekinthető. A jelen esetben jogszerű magatartás (a használati jog létesítése és bejegyzése jogi személy részére) 29 évvel később történő jogellenessé nyilvánításáról van szó, amely esetben elmondható: a felperes a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el, nem kellett azzal számolnia, hogy 29 évvel később a jogalkotó jogellenessé nyilvánítja jogszerű magatartását. A felperes és a vele azonos helyzetben lévő jogi személyek a jogszerűség talaján állva létesítettek használati jogot termőföld vonatkozásában, s egészen az új magyar földforgalmi szabályozás hatálybalépéséig jogszerűnek is minősült a fenti magatartásuk.
- [16] A kezdeményezés szerint a haszonélvezeti jog diszfunkcionális alkalmazására vonatkozó alkotmánybírósági okfejtés az Abh.-ban a jelen esetben nem állja meg a helyét, tekintettel arra, hogy jelen perben a használati jogra vonatkozó szabályozás alkotmányossága a kérdés, illetve a bejegyzés időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések alapján nem állapítható meg a jogi személy használati joga tekintetében kifejezett tiltó, korlátozó rendelkezés. A felperes vonatkozásában tehát fennáll a tulajdonhoz való jogának korlátozása, elvonása. Bár a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja és a (4) bekezdés együttes olvasata alapján megállapítható, hogy az a) pontba foglalt esetben a közigazgatási szervnek csak eljárásfelfüggesztési kötelezettsége van az ügyesség eljárására tekintettel, mely nem feltétlenül eredményezi a használati jog megvonását a felperes esetében, azonban önmagában az a kitétel, miszerint az a) pontban foglalt esetkör hibának tekintendő, sérti a jogbiztonság követelményét, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát és a tulajdonhoz való jogot, ugyanis a bejegyzés időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a jog létesítése és bejegyzése nem tekinthető hibának, jogellenes magatartásnak. A kötelező felfüggesztés kapcsán a felperessel szemben olyan eljárás indulna, amelynek keretében egy korábbi jogszerű magatartását kellene „megvédenie” olyan jogszabályi rendelkezés miatt, amely azt 29 évvel később jogellenessé minősítette.
- [17] 3. Az agrárminiszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügygel kapcsolatos álláspontjáról. A miniszter véleménye szerint a régi Ptk. fogalomhasználata alapján a használat joga korlátozott terjedelmű annak tárgyát és alanyát illetően is: a jogosult a dolgot csak a saját, valamint a vele együttélő családtagjai szükségleteit meg nem haladó mértékben használhatja, továbbá a használat jogának gyakorlását másnak nem engedheti át. Véleménye szerint a régi Ptk. szóhasználata, az alanyi kör ilyen mértékű leszűkítése, valamint a családtagokra, azon belül is csak az együttélő családtagokra korlátozása mind azt támasztja alá, hogy a jogalkotó eredeti célja is az lehetett, hogy ezt a jogosultságot csak természetes személyek részére tegye elérhetővé, a megszorító jellegű megfogalmazás pedig az analógia útján történő jogalkalmazásnak vet gátat. Termőföld esetében, mint ahogyan a szóban forgó esetben is – a használat joga kifejezetten a személyes szükségleteket kielégítő gazdálkodást biztosította, amely egy jogi személy esetében összeegyeztethetetlen a gazdasági célú, üzemi gazdálkodást jelentő, piacra való termeléssel, hiszen ez a természetes személy

esetében is tilos. Ennek megfelelően, még ha a használat joga jogi személy javára alapítható is lett volna, az akkor sem biztosíthatott volna a működési szükségleteken felüli, üzleti tevékenység körébe tartozó joggyakorlást (a konkrét földeket tekintve legfeljebb a nádaratás jogát a saját épületek nádtetejének felújítása mértékéig).

- [18] A fentiek alapján a rendelkezés nyelvtani és szó szerinti értelmezése alapján is arra kell jutni, hogy a használat jogának jogosultja a régi Ptk. rendelkezése alapján értelemszerűen csak természetes személy lehetett, a jogi személyek esetében ez fogalmilag kizárt volt. Utalt arra, hogy az indítványban hivatkozott – és egyébként a témában született egyetlen – bírósági döntés azért sem tekinthető irányadónak, mert az annak alapjául szolgáló ügy tárgyát a Pesti Vígadó képezte, míg a jelen ügy tárgya termőföldön alapított használati jog, amely lényegesen más megítélés alá esik.
- [19] A visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban a miniszter véleménye szerint a Fétv. 108. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések a haszonélvezeti jogot és a használat jogát nem a keletkezésük időpontjára visszamenőleg, hanem a jövőre nézve szüntették meg. Tették mindezt annak ellenére, hogy a használat jogának jogi személy javára történő alapítása a régi Ptk. 165. §-ában foglalt rendelkezések helyes értelmezése alapján eleve érvénytelen volt, tehát joghatások kiváltására se lehetett volna alkalmas.
- [20] A vélemény szerint, ha abból – a kiterjesztő értelmezésből – kell kiindulni, hogy a tulajdonjog védelme a használat jogára is kiterjed, akkor a kérdéses időpontban a védett jogi tartalmat a régi Ptk. 165. §-a határozta meg, amely csak a természetes személyek és együttélő családtagjaik személyes szükségletei kielégítése érdekében történő használatot jelentette.

II.

- [21] 1. Az Alaptörvény felhívott szabályai:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

- [22] 2. A Fétv. támadott és további érintett rendelkezései:

„108. § (1) A 2014. április 30-án fennálló, határozatlan időre vagy 2014. április 30-a után lejáró, határozott időtartamra nem közeli hozzátartozók között szerződéssel alapított haszonélvezeti jog továbbá használat joga 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik.

(2) Semmis a föld használati jogosultságának átengedéséről szóló olyan szerződés, amelyet az (1) bekezdésben meghatározott időtartamig fennálló haszonélvezeti jog jogosultja a haszonélvezeti jog megszűnését követő időtartamra kötött.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott időtartamig fennálló haszonélvezeti jog jogosultja által a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény hatálybalépése előtt létesített, a föld használati jogosultságának átengedéséről szóló szerződés 2014. szeptember 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik.

(4) Ha a bíróság döntése alapján az (1) bekezdés alapján megszűnt jog visszaállítása szükséges, azonban ezen jog alaki vagy tartalmi hiba folytán az eredeti bejegyzése időpontjában hatályos jogszabályok alapján sem kerülhetett volna bejegyzésre, az ingatlanügyi hatóság értesíti az ügyészt és az eljárását az ügyész vizsgálata és az az alapján indított per befejezéséig felfüggeszti.

(5) A (4) bekezdés szerinti hibának kell tekinteni, ha

a) a használat jogának jogosultja jogi személy,

b) a haszonélvezeti jog vagy a használat joga az ingatlan-nyilvántartásba 2001. december 31-ét követően került bejegyzésre jogi személy vagy nem magyar állampolgár jogosult javára,

c) a haszonélvezeti jog vagy a használat jogának bejegyzése iránti kérelem benyújtásakor az akkor hatályos jogszabályok alapján a jog megszerzéséhez más hatóság által kiadott igazolás vagy engedély volt szükséges, és ezen okiratokat az ügyfél nem nyújtotta be.”

III.

[23] Az indítvány nem megalapozott.

[24] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt érdemben bírálta el.

[25] 2. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a támadott szabály ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való joggal. Az Alaptörvény az alapvető jogok és kötelezettségeknek csak a lényeges szabályait alkotja meg, a részletes szabályok meghozatalára az Alaptörvény – az I. cikk (3) bekezdése keretei között – a törvényhozót hatalmazza fel. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírói határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]} Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként védi azokat a további jogosultságokat, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont [pl. a pénzügyi lízingbevevő tulajdonosi várománya, 15/2014. (V. 13.) AB határozat]. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is: „Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát.”

[26] A jelen esetben éppen az kérdéses, hogy az indítványra okot adó ügyben a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványról van-e szó. Más megfogalmazásban: a jogi személy termőföldön szerezhetett-e használati jogot. A bírói kezdeményezésben is szerepel, hogy ez a kérdés a régi Ptk. alapján vitatott volt, és a bírói gyakorlat az alapítványok és a társadalmi szervezetek használati jogát ismerte el.

[27] Habár az Alkotmánybíróságnak nem feladata a jogszabály-értelmezés, hacsak azt nem alkotmányjogi kérdés megválaszolása teszi szükségessé, a jelen esetben mind az indítvány, mind a Fétv. kifogásolt szabályához kapcsolódó indokolás megkerülhetetlenné teszi a jogszabályoknak az indítvány elbírálásához szükséges mértékű áttekintését. Az indokolás szerint „[a]z Európai Bíróság SEGRO ügyben hozott C-52/16. és C-113/16. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében a haszonélvezeti jogosultságok *ex lege* megszüntetésére vonatkozó magyar szabályozást az uniós joggal ellentétesnek ítélte meg. Ugyanakkor a haszonélvezeti jogosultságok család módon történt megszerzése vonatkozásában továbbra is indokolt biztosítani a fellépés lehetőségét, amelyre nézve eseti vizsgálati eljárás kialakítása szükséges. Ha az ingatlannyilvántartási hatóság a visszajegyzési eljárás során észleli, hogy a haszonélvezeti jog alapítása valamely körülmény miatt nem volt szabályos, akkor értesítenie kell az ügyészt, aki pert indíthat a szerződés semmisségének megállapítása céljából. Ilyen körülmények, ha a használat jogát jogi személy szerezte meg, hiszen a [rég]i Ptk. ezen jogosultságot csak természetes személy javára biztosította, vagy ha a kifejezett törvényi tilalom 2002. január 1-jei hatálybalépését követően került sor a haszonélvezeti jog jogi személy vagy nem magyar állampolgár javára történő ingatlannyilvántartási bejegyzésére (hiszen a jog a bejegyzés és nem a szerződés kelte időpontjával jön létre), vagy ha a bejegyzéskor hatályos jognak nem felelt meg a szerződés (például nem került benyújtásra valamely akkor szükséges hatósági engedély). Az ingatlan-nyilvántartási hatóság a visszajegyzési eljárást az ügyész által indított per idejére felfüggeszti.”

- [28] Eszerint a Fétv. módosítása a SEGRO-ügyben hozott ítélet után felmerült kérdést dönt el törvényhozói értelmezéssel. A SEGRO-ügyben hozott ítélet nem vizsgálta az 1992 előtti magyar jogot, és nem vizsgálta azt sem, hogy a régi Ptk. használati jogról szóló rendelkezése (165. §) hogyan alkalmazható ingatlanra, és ezen belül vonatkozik-e a mezőgazdasági földekre. A régi Ptk. 165. §-a az Európai Unió Bíróságának ítéletében nem szerepel. Tételes jogi háttér nélkül abból következtek arra, hogy gazdaság társaság szerezhette üzemi, üzleti célra termőföldet, hogy ezt a tilalmat 2002. január 1-jétől kifejezetten tartalmazta a földtörvény. Másrészt a Fétv. új szabályai az ítéletnek törekszenek eleget tenni azzal, hogy bírósági útra terelik a családrnak tartott szerződések megítélése körüli vitát.
- [29] 2.1. A konkrét ügyben a használati jog bejegyzése alapjául szolgáló szerződés – a kezdeményezés adatai szerint – a földről szóló 1967. évi V. törvény (a továbbiakban: 1967-es földtörvény) hatálya idején keletkezett. A törvény egyebek között az állam és a szocialista szervezetek földhasználatát szabályozta. A tartós földhasználatról az 1976. évi 33. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: 1976-os tvr.) szólt. A 2. § (1) bekezdése szerint „földet termelés és más gazdasági tevékenység [...] vagy építés céljára magánszemélyeknek, illetőleg jogi személyeknek tartós használatba lehet adni”. A szabályozás egyes elemei különbséget tettek a személyi tulajdon és személyi földhasználat, valamint az üzemi, termelési célú földhasználat között. Az előbbi a személyes, családi szükségletek kielégítését szolgálta („saját szükségleteit meg nem haladó mértékű” használat), az utóbbi a termelési eszközökkel való rendelkezés állami monopóliumát érvényesítette a termelési, üzleti, üzemi célú földhasználat során is. Erre a használati jogra nem a régi Ptk., hanem a földjogi rendelkezések vonatkoztak. Ugyanakkor a „jogi személy” fogalom az 1967-es földtörvény, és az 1976-os tvr. szabályozási keretei között az állami, társadalmi szervezetet, a szövetkezeteket jelentette, és a régi Ptk. sem tért el ettől. Figyelmet érdemel, hogy a használat jogát a régi Ptk. a kihirdetésétől a hatályvesztéséig ugyanúgy szabályozta: „A használat jogánál fogva a jogosult a dolgot a saját, valamint együttélő családtagjai szükségleteit meg nem haladó mértékben használhatja és hasznait szedheti. A használat jogának gyakorlása másnak nem engedhető át.”
- [30] A földről szóló 1987. évi I. törvény – amely az indítványra okot adó ügyben a kezdeményezés szerint az 1990. április 5-i bejegyzés idején hatályban volt – nem változtatott azon a koncepción, amely az ingatlanok közül a termőföldre más szabályokat érvényesített, és míg az előbbieknél engedte „jogi személyek” tulajdon- és használati megszerzését [6. § (1) bekezdés], addig a mezőgazdasági termelésnél, erdőgazdálkodásnál a termőföld tulajdonlását és használatát a mezőgazdasági nagyüzemhez kötötte. Ebben az időszakban nincs, és nem is lehetett olyan jogi rendelkezés, amely gazdasági társaságot termelési, üzemi, üzleti célú termőföldtulajdon- vagy használati jog megszerzésére jogosította volna fel: új gazdasági társaságok 1989. január 1-jét követően alakulhattak.
- [31] 2.2. A bírói kezdeményezésre okot adó ügyben született határozatokból kitűnik, hogy az alapügyben szereplő jogvita az eredeti megszerzés megszerzésére vonatkozik, és nem az alapügyben szereplő használati jog általános érvényű megszüntetésére. A földtörvények tiltják és tiltották azt, hogy gazdasági társaság termőföldön termelési célra tulajdonjogot szerezzen.
- [32] A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) a külföldi magánszemélyeket kizárta abból a lehetőségből, hogy termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát megszerezzék. A belföldi jogi személyek tulajdonszerzésének hasonló megtiltása a tőkeerős belföldi társaságoknak a termőföld monopolizálására irányuló törekvéseit akadályozza. A használati jogot illetően, bár a Tft. 2002. január 1-jei módosítása zárta ki szövegszerűen azt, hogy jogi személyek számára mezőgazdasági földterületen haszonélvezeti jogot lehessen létesíteni, az indítványra okot adó ügyben szereplő időpontokban, 1975. június 4-én és 1990. április 5-én és később sem volt olyan előírás, amely lehetővé tette volna, hogy gazdasági társaságok termelési céllal termőföldre használati jogot alapítsanak.
- [33] A Fétv. 108. § (4)–(5) bekezdése a régi Ptk. és a korábbi földtörvények alapján vitássá vált jogértelmezési kérdést döntött el. Ennek az a lényege, hogy a tulajdonszerzési tilalomba beleesik-e az olyan használati jog alapítása, amely tulajdonjogi jellegű földhasználati jogcímet keletkeztet, és önmagában a régi Ptk. lehet-e alapja ilyen jog alapításának. Azt, hogy valamely használati jog tulajdon jellegű földhasználati jog-e, a használati jog keletkezése, időtartama, megszűnése esetei, a szerződés egyéb tartalmi elemei (vételi jog, elővásárlási jog stb.) alapján lehet a konkrét eset vizsgálatával megállapítani. Van olyan nézet, amely tulajdoni jellegű földhasználati jogcímnak tartotta a kezelői jogot, a tartós földhasználatot, a termelés céljára szolgáló földterület tartós használatát. Vitatott, hogy a tulajdon különböző személyek által gyakorolt részjogosítványai, ezek között használati jogok

a tulajdonossal szemben általánosságban alaptörvényi védelmet élvezhetnek-e, illetve a használati jogok az Alaptörvény tulajdont védő szabálya alá tartozhatnak-e. A jellemzően hosszú távra vagy „életre” szóló, esetleg örökölhető használati jogok (állami, önkormányzati lakások bérlete) alapörvényi tulajdonvédelemhez hasonló védelem alatt állhatnak az illetéktelen állami beavatkozással szemben.

- [34] Figyelmet érdemel, hogy a „Bizottsági értelmező közlemény a termőföld megvásárlása és az uniós jog kapcsolatáról (2017/C 350/05)” elnevezésű irat szintén abból indul ki, hogy a használati vagy ellenőrzési jog a földvásárlással azonos fogalom. A termőföld haszonélvezeti vagy használati joga a konkrét tartalmától függően a tulajdonosi pozíciót megközelítő jogosultságokat biztosít a haszonélvező, használó számára. Ezért lehetett alapos okkal feltételezni, hogy a termőföldön fennálló haszonélvezeti, használati jogok *ex lege* törlése az ingatlannyilvántartásból, a tulajdonszerzési tilalom megkerülése elleni védekezés. Életszerű, hogy az évtizedekre szóló vagy „örökös” használati jog a tulajdon szerzését készíti elő a csatlakozási szerződés által biztosított átmeneti időszak lejártát követően.
- [35] A tilalom megkerülésére szolgált egy, a régi Ptk. értelmezésétől függően létező joghézag felhasználása, vagy a régi Ptk.-ban implicit létező tilalom figyelmen kívül hagyása.
- [36] A tulajdonszerzési tilalom megkerülésére irányuló gyakorlat elleni fellépést említi az Abh. is. Eszerint „szükséges volt rendelkezni a közbeszédben az ún. »zsebszerződésekként« emlegetett jogi konstrukciók hatályosulásának megakadályozásáról, arról tehát, hogy a korábbi tulajdonszerzési tilalmak és korlátozások megkerülésére létesített jogviszonyok alapján ne lehessen tovább jogot, követelést vagy bármely igényt érvényesíteni.”
- [37] Jóllehet, a Fétv. 108. § (1) bekezdése hatályban van, a SEGRO-ügyben hozott ítéletet követően a 108. § kiegészült. Ennek része az az előírás, amely már kifejezetten a korlátozást tartalmazó tilalom megkerülésére létrejött megállapodásokra vonatkozik. Eszerint a hatóságnak meg kell keresnie az ügyészt a szükséges eljárás lefolytatása érdekében.
- [38] Amint a bírói kezdeményezés is utal rá, ismét emlékeztetni kell arra: önmagában a régi Ptk. alapján értelmezést igénylő kérdés volt, hogy jogi személy szerezhette-e használati jogot ingatlanon. A kezdeményezésben említett bírói gyakorlat (például a BH2000.165. számon közzétett eseti döntés) úgy értelmezte a régi Ptk.-t, hogy alapítvány és társadalmi szervezet alanya lehet ingatlanra vonatkozó használati jognak. Habár nem volt a régi Ptk.-ban olyan kifejezett, szövegszerűen tiltó, formális szabály, amely a használati jog szerzését jogi személy számára ingatlanon általánosságban, vagy ezen belül a termőföldön, tiltotta volna, ez tartalmilag tilos volt a régi Ptk. 165. §-a alapján, és e mellett olyan szabály sem volt, amely a termőföldre ezt a szerzést kifejezetten megengedte volna. Sőt, a Tft. idején, amikor az visszautalt a régi Ptk.-ra, amely a használati jogot a jogosultnak „a saját, valamint együttélő családtagjai szükségletei” mértékéig korlátozta, kizárta, hogy gazdasági társaságok általánosságban, e szabály alapján termőföldet szerezzenek [11. § (2) bekezdés]. A földtörvények mindig abból az elvből indultak ki, hogy „a föld azé, aki megműveli”. Más személyek földhasználatát a földtörvények a kezelői jog, a tartós földhasználat, a haszonbérlet útján tették lehetővé. A haszonbérlet időtartamát is a Tft. legfeljebb tíz évben határozta meg [13. § (2) bekezdés].
- [39] A támadott rendelkezés azt a jogértelmezési kérdést döntötte el, hogy jogi személy (bizonyos közjogi személyek, például Magyar Állam, önkormányzat kivételével, amelyeknek a tulajdonszerzése is megengedett volt, 6. §) szerezhette-e üzemi tevékenység céljából használati jogot termőföldön a régi Ptk. 165. §-a alapján.
- [40] Ezt erősíti a Tft. 2002. január 1-jei módosítása (2001. évi CXVII. törvény 5. §-a) indokolása is. Ez határozottan jelezte, hogy arra a bírói gyakorlatnak a törvényhozói akaratot nem teljesen figyelembe vevő új iránya miatt van szükség: „A [rég]i Ptk.] tiltó rendelkezése hiányára hivatkozó bírói gyakorlat alapján nincs akadálya annak, hogy termőföldre vonatkozóan szerződés alapján jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet alapítson haszonélvezeti, vagy használati jogot. A jogviszonyra a [rég]i Ptk. szabályai az irányadók, így magánszemélyek esetében nincs korlátozás a mezőgazdasági rendeltetésű föld területének nagyságára vonatkozóan. A [rég]i Ptk. törvényi rendelkezéseire figyelemmel – nevezetesen, hogy a haszonélvezet és a használat természetes személyhez kötődő olyan személyes szolgálat, amely mindig csak korlátozott időre szól és legfeljebb a jogosult élete végéig állhat fenn –, továbbá a haszonélvezet és a használat jogi rendeltetésére tekintettel, a törvény korlátozó rendelkezései kijátszásának megakadályozása érdekében a törvény szerint a haszonélvezet és használat jogának szerződéssel való alapítására a tulajdonszerzést korlátozó rendelkezéseket kell alkalmazni.” Az indokolás kifejezetten utal arra, hogy a már maga a módosítás is csak a régi Ptk. 165. §-ának az értelmezése, és ennek a megerősítése a Tft.-ben.
- [41] Az Abh. megállapította, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése nem ellentétes az Alaptörvénnyel, a tulajdonszerű vagyoni jogok *ex lege* megszüntetése nem ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe. A Fétv. új

szabályai – szemben a Fétv. 108. § (1) bekezdésében foglaltakkal – közvetlenül nem szüntetik meg jogot. Azt teszik lehetővé a bíróság számára, hogy az eset sajátosságaira figyelemmel, objektív bizonyítékokat alapul véve esetről esetre vizsgálatot folytasson az érintett személyek visszaélészerű vagy csalárd magatartásának figyelembevételével. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja nem sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését.

- [42] 3. A visszaható hatály tilalmával összefüggésben a bírói kezdeményezésben megjelenő álláspont azon alapul, hogy a jogi személyek termőföldszerzése használatra lehetséges volt, mégpedig a régi Ptk. alapján. A bírói kezdeményezés ezt a kérdést részletesen vizsgálja.
- [43] A használati jogok 2014. május 1-jén megszűntek a jövőre nézve, és nem visszaható hatállyal. Az új rendelkezések a megszűnt jog visszaállításának akadályozását célozzák, feltéve, hogy a használati jog megszerzése az eredeti bejegyzés időpontjában is hibában szenvedett. Igaz, hogy a 108. § (4) bekezdés és az (5) bekezdés minden pontja ezt a múltbeli helyzetet értékeli újra, de nem változtatja meg a múltban a keletkezett jogokat. Az az ügy érdeméhez tartozó kérdés, hogy jogi személy a régi Ptk. alapján szerezhette-e a személyes, családi szükségleteit meghaladó mértékben – vagyis termelési, üzemi, üzleti célú – használati jogot termőföldön. Más megfogalmazásban: a visszaható hatálynál kulcskérdés, hogy a régi Ptk. lehetővé tette-e a személyes, családi szükségleteket meghaladó, vagyis termelési célú földszerzést. Ha nem, akkor a megszerzés eleve jogsértő volt, és a törvény csak ennek a jogsértésnek a jogkövetkezményeit alkalmazza a jövőre nézve.
- [44] Az indítványozó és a bíróság is abból indult ki, hogy nem volt tiltó szabály a használati jog megszerzésére. Az Alaptörvény alapján nem az a kérdés, hogy volt-e tiltó szabály, hanem hogy volt-e olyan szabály, amelynek alapján törvényes volt a megszerzés. A régi Ptk. használati jogra vonatkozó rendelkezését a bíróság korábban az alapítványokra és a pártokra/társadalmi szervezetekre terjesztette ki, de még a bírói kezdeményezés sem hoz fel olyan döntést, amely a termőföld üzemi célú megszerzésére alkalmazta volna a személyes, családi szükségletre használati megszerzés szabályát. Az alapítványnál, társadalmi szervezetnél értelmezhető a személyes szükséglet, de gazdasági társaságnál, termőföldnél nem. A Magyar Népköztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény eredetileg a tulajdon tárgyának a funkciója szerinti megkülönböztetést tartalmazott, a régi Ptk. használati jogra vonatkozó szabályai ezt tükrözték, és a szabályozás változatlan maradt a rendszerváltozást követően is, vagyis a használatot a személyes szükséglethez kötötte.
- [45] A jelen ügyben a határozat és az agrárminiszter véleménye is abból indul ki, hogy a régi Ptk. alapján nem volt lehetőség termőföld használatának jogi személy általi megszerzésére, ez a tulajdonszerzési tilalom megkerülése, ami attól, hogy tömeges volt, és hosszú ideig tartott, még nem volt jogszerű eredetileg sem. Az Európai Unió Bíróságának ítélete ezzel kapcsolatban annyit rögzít, hogy nem volt tilalom, de a régi Ptk. korlátozó szabályát, amin a használati jog szerzése egyáltalán alapulhatott, már nem idézi, mivel ilyen nem is létezik.
- [46] Az Alaptörvény B) cikkének sérelmére vonatkozó érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja nem tartalmaz valódi visszaható hatályú rendelkezést. Igaz, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokra, a folyamatban lévő eljárásokra vonatkozik, ugyanakkor nem nyilvánít valamely magatartást utólag jogellenessé, és a hatálybalépését megelőző időre nem állapít meg vagy tesz terhebbé kötelezettséget. A Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja a gyakorlati jogalkalmazásban előforduló jogértelmezési kérdést tisztázta jogalkotói jogértelmezéssel a jövőre nézve. Nem ismerhető fel ezért benne visszaható hatályú jogalkotás. Az Alkotmánybíróság ezzel azonosan döntött a 3224/2019. (X. 11.) AB határozatában hasonló törvényhozói jogértelmezést vizsgálva (Indokolás [61]). Az Alkotmánybíróság a jogértelmezés hasonló eszköze, a normatív erővel bírói jogegységi határozat intézményéről is már megállapította: a jogegységi határozat mint alkotmányos intézmény mindig múltbeli történeti tényállások alapján kerül meghozatalra, ez azonban önmagában visszaható hatályt nem eredményez [2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [48]]. A jogalkalmazó és a jogalkotó a jogegységet szolgáló értelmező tevékenysége a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával közvetlen összefüggésben nincs [7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [43]]. A jogalkalmazói gyakorlatból leszárt jogalkotói (törvényhozó általi) autentikus jogértelmezés a bíróságokra és az érintett szerződő felekre általánosan kötelező. Általában a jogértelmezés a jogszabály eleve adott tartalmát tárja fel, így ezzel kapcsolatban a visszaható hatály nem is értelmezhető [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [96]].
- [47] 4. A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal a 2012. évi ellenőrzési tervének 11. pontja alapján vizsgálatot folytatott „A Fertő-tavi Nádgazdasági Zrt. privatizációjának, a privatizációhoz kötődő szerződéseknek, valamint az állami vagyonnal való gazdálkodásának ellenőrzése” tárgyában.

- [48] A Hivatal a vizsgálat során megállapította, hogy a Zrt.-t 2006-ban privatizálták. A vizsgálat során megállapítást nyert továbbá, hogy a Zrt. részére a nád ingyenes kitermelését és hasznosítását lehetővé tevő használati jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére jogszabálysértő módon került sor, ezért a Hivatal javasolta, hogy az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság mint vagyongazdálkodók kezdeményezzék a Zrt.-nél a használati jog ingatlan-nyilvántartásból történő törlését. Ennek eredményeként a vagyongazdálkodók 2014. június 27-én pert indítottak a használati jog törlése iránt.
- [49] A bírói kezdeményezésből nem derül ki, hogy az indítványra okot adó ügyben érintett gazdasági társaság javára a használati jog bejegyzése jogszerű volt-e 2006-ban. 2002. január 1-jétől a Tft. már szövetszerűen is kizárta, hogy jogi személyek számára mezőgazdasági földterületen haszonélvezeti jogot lehessen létesíteni.
- [50] Azt az eljáró bíróságnak kell eldöntenie, hogy az előtte folyamatban lévő perben milyen jogszabályt kell alkalmaznia. A konkrét ügyben a bírói kezdeményezés szerint a hatóság alkalmazta a Fétv. bíróság által vitássá tett szabályát. Nem lehet kizárni, hogy a bírósági felülvizsgálat során is a Fétv. új szabályát alkalmazni kell. A konkrét ügy azonban még nem a visszajegyzés vagy annak megtagadása jogszerűségéről szól, hanem arról, hogy volt-e helye az eljárás felfüggesztésének. Ettől független kérdés, hogy a használati jog visszajegyzésének lesz-e akadálya, akár a Fétv. 108. § (5) bekezdése a) pontja, akár más szabály alapján, amelyről az általános hatáskörű bíróságnak kell döntenie.

IV.

- [51] 1. Habár az Alkotmánybíróság az indítványnak nem adott helyt, az indítványozó bíró alapos okkal kezdeményezte a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja vizsgálatát. Az Alaptörvény érvényesülése ugyanis csak így volt biztosítható.
- [52] Az Abtv. 46. § (3) bekezdés szerint az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. A Fétv. 108. § (4)–(5) bekezdése a SEGRO-ügyben hozott ítéletet követően lépett hatályba, célja a hozzá fűzött indokolás értelmében a 108. § (1) bekezdése alkalmazhatatlanná válásának orvoslása. Az indítvány elbírálásához az Alkotmánybíróság áttekintette a támadott rendelkezés jogi környezetét, és ennek során észlelte, hogy ehhez elválaszthatatlanul hozzátapad a Kúria 5/2019. számú közigazgatási elvi határozata és a 11/2019. számú közigazgatási elvi határozata.
- [53] A Kúria az ítélet alapján az 5/2019. számú közigazgatási elvi határozatban megállapította, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése ellentétes az uniós joggal, ezért az uniós jog elsőbbségének elvéből következően az uniós joggal ellentétes tagállami szabályozást figyelmen kívül kell hagyni, nem lehet alkalmazni. A Kúria 11/2019. számú közigazgatási elvi határozata pedig a Fétv. 108. § alkalmazását kiterjesztette a nem európai uniós jogi érintettségű helyzetekre is. A Fétv. 108. § (1) bekezdése alkalmazásának a mellőzése – a kúriai elvi határozatok ezt írják elő – konkrét esetekben akadálya lehetne az Alkotmánybíróság jelen ügyben hozott, az indítványt elutasító döntése érvényesülésének. A Kúria elvi határozatai minden bíróság által kötelezően alkalmazandók, 2020. július 1-jét követően, mint közzétett határozat, a Kúriát is kötelezi. Tekintettel arra, hogy a Fétv. 108. § (1) bekezdése jelenleg hatályban lévő törvény, az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek, az Alkotmánybíróság a jelen ügyben szükségesnek látja feloldani azt az ellentmondást, amely az uniós jog elsőbbsége és az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdése között a bírói értelmezések következtében kialakult.
- [54] Az Alkotmánybíróság a 2/2019. (I. 23.) AB határozatban már megállapította, hogy az európai uniós jog kötelező ereje nem magától ered, hanem az Alaptörvény E) cikkén alapul, és nem írja felül az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdését, amely szerint „[a]z Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.” A határozat indokolásának [24] bekezdése szerint „[m]int ezen szerződések urai, a tagállamok nemzeti, érvényesülésről szóló aktusai, végső soron a tagállami alkotmány keretei határozzák meg azt, hogy az uniós jog az adott tagállamban mennyiben élvez elsőbbséget a tagállam saját jogával szemben.” Az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése értelmében az Európai Unió joga megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt. Ezeket általános jelleggel alkalmazni kell, és az Európai Unió Bíróságának az értelmezését is el kell fogadni a fenti keretek között.
- [55] 2. Az Európai Bíróság SEGRO-ügy hozott ítélete az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 63. cikkét alkalmazta. Eszerint „[a]z EUMSZ 63. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló tagállami szabályozás, amelynek értelmében a mezőgazdasági földterületen

korábban létesített olyan haszonélvezeti jogok, amelyek jogosultjai e földterületek tulajdonosának nem közeli hozzátartozói, a törvény erejénél fogva megszűnnek, és azokat az ingatlan nyilvántartásból törölni kell.” Az ítéletet olyan ügyben hozták, amelyben lényeges elem volt a tőke szabad áramlása a tagállamok között, továbbá külföldi háttérű gazdasági társaság volt érintett a konkrét ügyben. Az ebben az ügyben érintett használati jog kérdése ugyanakkor nem képezte a SEGRO-ügy tárgyát.

- [56] Az ítélet után hozott, arra hivatkozó 11/2019. számú közigazgatási elvi határozat az ítéletet kiterjesztette más típusú jogvitákra is: „A felperes esetében a fordított diszkrimináció kizárólag abban az esetben kerülhető el, ha – hasonlóan az uniós jog hatálya alá tartozó jogalanyok esetéhez – a Kúria ebben az esetben is követi az EUB ítéletét, és a haszonélvezeti jog automatikus törlésére vonatkozó Fétv. 108. § (1) bekezdésének és az Inyvt. 94. §-ának az alkalmazásától eltekint” (a határozat [24] bekezdése). Az elvi határozat olyan jogvitát döntött el, amelyben európai uniós elem nem szerepel.
- [57] A SEGRO-ügyben hozott ítéletre hivatkozva tehát az abban megjelenő jogértelmezést a Kúria kiterjesztette más, az EUMSZ 63. cikkével kapcsolatba nem hozható tényállásokra is. „A Kúria a magyar állampolgárok esetében sem találta megalapozottnak az Fétv. 108. §-ára tekintettel a haszonélvezeti jog *ex lege* törlését, irányadónak tekintette e körben az EUB döntését” (a határozat [26] bekezdése). A Kúria ezáltal eltekintett a Fétv. hatályban lévő 108. § (1) bekezdése alkalmazásától az EUMSZ 63. cikke hatókörén kívüli esetben.
- [58] 3. Érvényes és hatályos magyar jogszabály alkalmazhatóságát, illetve alkalmazandóságát – mindenre kiterjedő hatállyal – az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a)–c) pontjai szerint – a jogalkotó aktusán kívül – csak az Alkotmánybíróság megsemmisítő döntése szüntetheti meg, a bíróság ilyen tartalmú döntését az Alaptörvény kizárja. Az Európai Unió valamely jogi aktusának a vele kollízióban álló magyar jogszabállyal szembeni érvényesülése érdekében a bíróság az általa elbírálandó konkrét, Európai Unió jogi relevanciával bíró ügyben és kizárólag az abban érintett felekre kiterjedő jogi hatállyal jogosult a magyar jogszabály alkalmazását félretéve az Európai Unió jogi aktust alkalmazni, az Alaptörvény E cikkének (1)–(3) bekezdései alapján.
- [59] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Európai Unió tagállamaiban egységesen alkalmazandó konkrét jogi aktus hiányában az Európai Unió Bírósága ítéletének kiterjesztő értelmezésével hatályos törvényt nem hagyhat figyelmen kívül a bíróság. Erre sem az Európai Unió joga, sem az Alaptörvény nem hatalmazza fel. Éppen ellenkezőleg: az Alaptörvény hetedik módosítása az R) cikk (4) bekezdésében az állam minden szervének, így a bíróságoknak is kötelességévé teszi hazánk alkotmányos önazonossága védelmét. Hatályban lévő törvény alkalmazását általános hatáskörű bíróság az európai uniós jog kiterjesztő értelmezésével nem tagadhatja meg, a hazai jogot nem teheti félre.
- [60] A hatályos hazai jog alkalmazásának indokolatlan mellőzése sérti az Alaptörvény B) cikkében deklarált jogállamiság elvét is. Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban elvi élel kimondta, hogy „[a] bírói függetlenségnek nem korláta, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével” {Indokolás [23], megismételte a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [27]}. A hatályos hazai jog önkényes mellőzése tehát alaptörvény-ellenes, bármilyen okból is történjék, így arra az uniós jog indokolatlan alkalmazása vagy vélt, de valójában nem létező kollízió feloldása sem ad lehetőséget.
- [61] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a vizsgált jogszabály, a Fétv. 108. §-a tekintetében az Alaptörvény B) cikkéből, E) cikk (2) és (3) bekezdéséből, valamint az R) cikk (1), (2) és (4) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a bíróság európai jogi érintettség hiányában a magyar jog alkalmazását nem mellőzheti. Az Alaptörvény 28. cikke előírja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezését. Az alkotmányos követelmény figyelembevétele ezért a bíróságok számára nemcsak a vizsgált esetben, hanem általában is irányadó. Ezzel kapcsolatos kétség esetén indokolt a hazai jogszabályt érintő bírói kezdeményezést benyújtani az Alkotmánybírósághoz, mert csak ebben az esetben kerül az Alkotmánybíróság abba a helyzetbe, hogy az esetleges kollíziót feloldja.

- [62] 4. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [63] Támogatom a határozat rendelkező részét, de az indokolásában szükségesnek láttam volna kitérni az uniós jog terjedelmének a kérdésére annak kapcsán, hogy ebben a ügyben a hazai jog félre tétele merült fel az uniós jog ellenkező szabályozása esetén.
- [64] Ki kell emelni a hazai jog Alkotmánybíróság általi védelmének fontosságát az uniós jognak alárendelni törekvő jó néhány rendes bíróság döntésével szemben, melyek az uniós alapszerződésen túl egy szélesebb uniós jogi felfogást alkalmazva teszik ezt. Az elmúlt években ugyanis az Unió föderalista erői részéről az uniós jogot illetően olyan kiterjesztő felfogás is elterjedt a bírák egy része között – mind itthon, mind más tagállamokban is –, mely az alapszerződésben elismert uniós jogforrásokon túl a luxemburgi bírák egyedi döntéseit is, túlmenve azok egyedi döntési hatásain, mint általános uniós jogot igyekeznek alapul venni. Ez sérti a Magyar Állam által az Alaptörvény E cikkében vállalt alávétésének terjedelmét, különös tekintettel arra, hogy e cikk (3) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy uniós jogi általános magatartási szabályt csak az alapszerződés által engedett keretek között ismer el az Alaptörvény: „Az Európai Unió joga – (2) bekezdés keretei között – megállapíthat kötelező, magatartási szabályt.”
- [65] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak egyrészt fel kell lépni az ellen, hogy az uniós jogi szabályokat egyes magyar rendes bíróságok alaptörvény-ellenesen a hazai jog háttérbe szorítására használják fel, de másrészt módot kell találni arra is, hogy a luxemburgi bírák egyedi döntéseit csak ebben a státuszban engedjük hatni a magyar igazságszolgáltatásban, és ne engedjük meg ezeket általános uniós jognak felfogni. Általános

uniós joggá a luxemburgi uniós bírák eseti döntései csak akkor válnak, ha annak normatartalmát a Bizottság az uniós rendeletekhez és irányelvekhez meglévő javaslati joga alapján beiktatja, és előterjesztése nyomán az arra illetékes uniós szervek elfogadják. Az az alapszerződés-ellenes – és így alaptörvény-ellenes – gyakorlat, mely az egyedi luxemburgi döntéseket is általános uniós jognak kívánja tekinteni, tulajdonképpen a tagállami miniszterekből álló uniós döntési fórumtól veszi el az uniós jogot alkotó kompetenciájuk egy részét. Ezt ismerték fel a lengyel alkotmánybírák is az elmúlt hetekben nyilvánosságra hozott döntésükben, melyben megtiltották a lengyel rendes bíróságoknak, hogy az egyedi luxemburgi döntéseket általános uniós jognak fogják fel.

- [66] Álláspontom szerint a jelenlegi határozatban az ügy eldöntése kapcsán az indokolásban ezt az érvelési vonalat is meg kellett volna jeleníteni ahhoz, hogy az uniós jog terjedelmét és ennek korlátait alkotmányosan rögzítve a jövőben biztosabb elvi alapról védjük meg hazai jogot az uniós jog túlzott kiterjesztésével szemben.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [67] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbi indokok miatt.

- [68] 1. A határozat az Alaptörvény B) cikkének sérelmét állító felvetéssel kapcsolatban megállapítja, hogy „a Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja nem tartalmaz valódi visszaható hatályú rendelkezést. [...] A Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pontja a gyakorlati jogalkalmazásban előforduló jogértelmezési kérdést tisztázta jogalkotói jogértelmezéssel a jövőre nézve. Nem ismerhető fel ezért benne visszaható hatályú jogalkotás.” (Indokolás [46])

- [69] Véleményem szerint ugyanakkor az indítványra okot adó ügyben nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes gazdasági társaság javára – egy érvényesen létrejött megállapodás alapján – a földhivatal használati jogot jegyzett be több ingatlanra. A megállapodáskor a használati jog alapításának nem volt törvényi akadálya, és az a bejegyzéssel dologi hatállyal létrejött. Ez egy tartós anyagi jogi jogviszonyt hozott létre.

- [70] 1.1. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotással összefüggésben jellemzően kiemeli, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet visszaható hatály tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy visszaható hatályú jogalkotásnak minősül az is, ha egy szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}.

- [71] Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban hangsúlyozta azt is: mindig esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme. Az érintett jogviszonyok ugyanis „szükségképpen nagyon is különbözőek – közjogi vagy magánjogi vetületűek, már teljesedésbe mentek vagy hosszú távúak, tartósak stb. – lehetnek” {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [56]}.

- [72] 1.2. A hivatkozott alkotmánybíróági gyakorlatra tekintettel ezért, véleményem szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy az indítványra okot adó ügyben a jogvita alapja egy hosszú távú, dologi hatályú anyagi jogi jogviszony.

- [73] Véleményem szerint az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezés ebbe a jogviszonyba a visszaható hatályú jogalkotást sértő módon avatkozott be.

- [74] Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság sérelmét felvető hasonló (polgári jogi jogintézmény értelmezésével kapcsolatos) ügyben az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján a jogbiztonság biztosítása érdekében részletszabályok

megalkotására [22/2018. (XI. 20.) AB határozat] hívta fel a jogalkotót. Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben hangsúlyozta: „A szabályozás kialakítása során [...] fokozott figyelemmel kell lennie a jogalkotónak arra, hogy a vagyoni forgalom körébe tartozó magánjogi jogviszonyok áttekinthetőek legyenek, tekintettel az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságára és azt ezt célzó garanciális előírásokra.” (Indokolás [84])

- [75] 1.3. A fentiekre tekintettel úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben is jogalkotói mulasztást kellett volna megállapítania. Véleményem szerint ugyanis a magánjogi jogviszonyok kiszámítható működése a jelen ügyben is a megfelelő részletszabályok kialakítását indokolta volna, figyelemmel arra is, hogy a jóhiszeműen gyakorolt dologi jogok jogosultját indokolatlan hátrány ne érje.
- [76] 2. A rendelkező rész 1. pontja alkotmányos követelményt állapít meg. Kétségesnek tartom azonban, hogy az alkotmányos követelmény megállapítása a konkrét esetben indokolt volt.
- [77] Álláspontom szerint az alkotmányos követelmény funkciója, hogy egy, az indítvánnyal érintett jogi normához tapadó értelmezési bizonytalanságot, – ha van ilyen – egyértelművé tegyen. Az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelmény alkalmazásával összefüggésben ugyanis rámutatott, hogy „[h]a a jogszabályi rendelkezés alkotmányossága a szabályozásban rejlő jogalkalmazási bizonytalanságok miatt kérdéses, az Alkotmánybíróság kifejezetten is megállapíthatja az alkotmányos értelmezés tartományát, vagyis meghatározhatja azokat az alkotmányos követelményeket, amelyeknek a norma értelmezéseinek meg kell felelnie. A felhatalmazást ehhez az Abtv. 46. § (3) bekezdése biztosítja. Az Abtv. ezen rendelkezése értelmében az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal állapíthatja meg azokat, az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie.” [8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [71]] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy a jogszabálynak mindig abból az értelmezéséből kell kiindulni, amelyet a joggyakorlat követ [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, megerősítette: 22/2019. (VII. 5.) AB határozat].
- [78] Álláspontom szerint a jelen ügyben az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés [Fétv. 108. § (5) bekezdés a) pont] vonatkozásában értelmezési bizonytalanság nem tárható fel, és ilyenre az indítványozó sem hivatkozott. Erre tekintettel az alkotmányos követelmény megállapítását szükségtelennek tartom.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

- [79] A különvélemény 1. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [80] A határozatot nem támogatom, különvéleményem indokai a következők.
- [81] 1. A többségi határozat nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy a kezdeményező bíró előtti eljárás tárgya kizárólag annak megítélése, hogy az ingatlanügyi hatósági eljárás felfüggesztésére a Fétv. 108. § (4) bekezdése alapján törvényesen került-e sor. Bizonyosan nem kell döntenie a bírónak az előtte folyamatban lévő perben a használati jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésének jogszerűségéről. A többségi határozat tehát ebben

az értelemben idő előtti: annak a megítélése, hogy a használati jog „alaki vagy tartalmi hiba folytán az eredeti bejegyzése időpontjában hatályos jogszabályok alapján sem kerülhetett volna bejegyzésre” [Fétv. 108. § (4) bekezdés], az ügyész által a jövőben esetlegesen megindítandó semmisségi per tárgya lesz majd. Ezért a semmisségi perben kerül majd ténylegesen alkalmazásra a Fétv. támadott 108. § (5) bekezdés a) pontja. Elképzelhető továbbá, hogy az ügyész által a későbbiekben megindítható semmisségi perben felmerül a Kúria 11/2019. számú közigazgatási elvi határozatának (a továbbiakban: EBH) figyelembevétel is, ez a lehetőség azonban az alapügyben nem áll fenn.

- [82] 2. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése szerint alkotmányos követelmény megállapítására a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazását illetően van lehetőség. A határozat rendelkező részének első pontja aligha felel meg ennek, az Alkotmánybíróság eljárására kötelező törvényi előírásnak. Az európai uniós jogi érintettség hiányában a magyar jog alkalmazására vonatkozó, a jogalkalmazást orientáló alkotmányos követelmény ugyanis nem – még tartalmi igazsága, követhetősége esetén sem – a bírói kezdeményezésben felvetett kérdés megoldásához járul hozzá, hanem az EBH-ban foglaltakra reflektál. Önmagában azonban az, hogy az ügy vizsgálata során az elvi határozat mintegy az Alkotmánybíróság látókörébe került, nem indokolhatja az eljárás ilyen mértékű kiterjesztését, és az indítványtól – ha úgy tetszik az alapügytől – való elszakadást.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/242/2020.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 131. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3209/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, és *dr. Dienes Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.597/2016/3/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva, a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése sérelmére állítva.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint egy internetes hírújság (a továbbiakban: alperes) olyan cikkeket közölt, amelyekben az indítványozó hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozta az indítványozó nevét, korábbi munkahelyeinek megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét és élettársának nevét, valamint élettársa családi kapcsolatait, ezen keresztül az indítványozó tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat. Az indítványozó személyiségi jogsértése miatt pert indított a hírportált üzemeltető alperes ellen, mert nézete szerint a fenti közlésekkel megsértette a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 68.P.24.320/2015/5. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.597/2016/3/II. számú ítéletében a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta, ugyanakkor az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa kiadott hírportál két cikkben közzétette a felperes nevét, valamint az egyik cikkben a korábbi munkahelyének a megnevezését, megsértette a felperes személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Továbbá eltiltotta az alperest a további jogsértéstől.
- [4] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelemmel élt. A felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/5. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 273. § (1) bekezdése alapján a kérelem hiányosságai miatt hivatalból elutasította. Az alperes

a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és a keresetet teljes egészében elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

- [5] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találta, ezért a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A kúriai ítélet indokolásában hangsúlyozta, hogy a jogerős határozatot csakis a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálhatta felül, nevezetesen: a felperes nevének, illetve korábbi beosztásának közzététele sértette-e a személyes adatok védelméhez fűződő jogot. A kúriai ítélet egyrészt megerősítette az első- és a másodfokú ítéletet abban, hogy az ún. Quaestor-ügy és annak eseményei kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügynek minősülnek. A felperes neve az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján személyes adat. A kúriai ítélet kiemelte: a bíróságoknak abban kellett dönteniük, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a sajtószabadság, az előadott ügyről való tájékoztatás elsőbbséget élvez-e a felperes személyes adatának védelméhez képest. Míg az elsőfokú ítélet a véleménynyilvánítási szabadságot helyezte előtérbe, addig a jogerős ítélet ettől eltérő álláspontot foglalt el. A kúriai ítélet szerint az elsőfokú bíróság jogi álláspontja volt helytálló, kiemelt fontosságú közügyek esetében ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának a legmagasabb szintű védelme indokolt. Elfogadta továbbá az alperes felülvizsgálati érvelését arra vonatkozóan, hogy a tudósítás hitelességéhez hozzátartozott adott esetben a név közlése is. Míg a felperes korábbi, miniszterelnökségi beosztása, mivel közfeladatot ellátó szervnél dolgozott, nyilvános adat. Ugyanis az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján a felperes miniszterelnökségi beosztása egyértelműen közérdekű adatnak minősül, ezért annak közlésével nem valósulhatott meg a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértése. Ezért a kúriai ítélet a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét teljes egészében elutasító elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [6] Az indítványozó ezt követően 2019. július 19-én benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv. IV.20.884/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [7] Az indítványozó érvelése szerint a kúriai ítélet azért sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, illetve az I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat, mert a nevének, családi kapcsolatainak, magánéleti, munkahelyi adatainak engedélye nélküli nyilvánosságra hozatala indokolatlan és szükségtelen, azaz önkényes volt, amelyet a kúriai ítélet nem észlelt, illetve tévesen értékelt (szemben a hazai és a nemzetközi gyakorlattal).
- [8] Az indítvány kifejtette, hogy az első- és a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó nem közszereplő, az ún. Quaestor-ügy közérdeklődésre számot tartó eseménysorozat, továbbá azt is, hogy a nyilvánosságra hozott adatok, úgymint az indítványozó neve, családi kapcsolatai, szerelmi viszonyának ténye és párjának neve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti „védett” magánélet részét képezik. Továbbá az eljáró bíróságok helytállóan fogalmazták meg a releváns jogkérdést is: figyelemmel arra, hogy az indítványozó nem közszereplő, az egyébként szűk körben korlátozható alapjogok konfliktusa esetén melyik alapjog élvez elsőbbséget, a sajtószabadság, a véleménynyilvánítás joga, avagy a magánélet védelme.
- [9] Az indítvány – a magánélet sértetlenségéhez fűződő jog alkotmányos tartalmára vonatkozó, továbbá a sajtó szabadsága és a magánélet, a jó hírnév és emberi méltóság védelme közötti kollíziót vizsgáló releváns alkotmánybírói gyakorlat [többek között a 32/2013. (XI. 22.) AB határozat, valamint a 11/2014. (IV. 4.) AB határozat lényegi tartalmának] ismertetését követően – hivatkozott az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 8. cikk 1. pontjára, továbbá a 10. cikk 1. és 2. pontjaira, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ezzel összefüggő joggyakorlatára.
- [10] Az indítvány hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet nem foglalt állást az adott ügyben abban a kérdésben, hogy szükséges volt-e a közvélemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelőbb magánéleti vonatkozásait. Továbbá a jogerős döntés abban sem foglalt állást, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e az okozott hátrányokhoz képest, megsértve ezzel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. A jogerős döntés annak ellenére nem tért ki erre, hogy az EJEB a 8. cikkely sérelmével összefüggésben kidolgozta azokat a szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük olyan esetben, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással {EJEB *Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország* ügy [GC] (40454/07), 2015. november 10., 99. bekezdés}. Kiemelte továbbá, hogy – nézete szerint – a kúriai ítéletnek állást kellett volna foglalnia az indítványozó magánéletére,

élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlésekre nézve a szükségesség-arányosság kérdésében, nevezetesen: szükséges volt-e és milyen indokok alapján az adott ügyben a közlemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelsőbb magánéleti vonatkozásait. Nem foglalt továbbá állást abban a kérdésben, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e a magánéleti adatok közreadásával okozott nyilvánvaló hátrányhoz képest.

- [11] Érvelése szerint a Kúria nem vette figyelembe, hogy ő nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek, továbbá semmilyen módon nem érintett az ún. Quaestor-ügyben, büntetőeljárás nem indult ellene, de még tanúként sem hallgatták meg ezzel összefüggésben. Valamint személyes kapcsolatainak a ténye önmagában nem képez közérdeklődésre számot tartó körülményt. Míg a sajtó által feltárt kapcsolat nem közvetlen, hanem pusztán virtuális, látszólag létező kapcsolat a fenti személyek közös ismeretségének köszönhetően. Az alperes nem tárt fel olyan körülményt, illetve nem adott elő olyan tényeket, amelyek kötelezettségszegésre utaltak volna a nyomozhatóság vagy az ügyészi szervezet részéről. Az alperes híradása pusztán az indítványozó és a legfőbb ügyész családtagja közötti magánélet tényét tárta fel, ám nem állított egyetlen olyan többletkörülményt, amely ezt a magánéleti kapcsolatot közérdeklődésre számot tartó körülményként alapozta volna meg. Hivatkozott még az EJB azon döntéseire, amelyek a sajtó munkatársait, amennyiben közéleti vonatkozású ügyeket tárnak a nyilvánosság elé, – az Egyezmény 10. cikkének védelme alatt is – felelős és precíz tájékoztatásra kötelezi. Megemlítette továbbá az EJB *Fressoz és Roire kontra Franciaország* (29183/95), 1999. január 21. ügyet, amely az Egyezmény 8. cikke által védett magánéleti családi adatokkal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az újságíróknak különös óvatosságot, illetve megfontoltságot kell tanúsítaniuk az általuk nyilvánosságra hozott információk lehetséges hatásait illetően. Ezt a körülményt azonban a megjelent cikkekkel összefüggésben a konkrét ügyben a sajtó munkatársai, illetve az alperes elmulasztotta alkalmazni, illetve figyelmen kívül hagyta.
- [12] Az indítványozó azt is hangsúlyozta, hogy az adott cikk tartalma semmivel sem járult hozzá a Quaestor-ügy körülményeinek a tisztázásához, továbbá arra nézve sem teljes körű magyarázatot, sem hasznos információ adalékot az ügy lényegi kérdései tekintetében az átlagolvasó számára nem adott, de még az üggyel kapcsolatos közvélekedés alakulásához sem járult hozzá, ugyanis semmilyen következtetést nem vont le a feltárt körülményekből.
- [13] Az indítványozó érvelése szerint közügyben, illetve közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége. Mégpedig úgy, hogy a sérelmezett közlés anélkül ad közre nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az okozott sérelem a megvitatásra szánt közérdekkel arányos volna. Mindezekre tekintettel az indítványozó nézete szerint a gondosan mérlegelt körülmények nem indokolták, hogy élettársi kapcsolatát, valamint személyisége egyéb azonosítható jegyeit, magánéleti vonatkozásait az alperes felismerhető módon nyilvánosságra hozza, a jogerős döntés ezzel sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő alkotmányos jogait.

II.

- [14] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [15] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára megállapított kritériumoknak.
- [16] A panasz akkor befogadható, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. §-aiban és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [17] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani, mégpedig az Abtv. 53. § (2) bekezdésének megfelelően az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítéletét 2018. július 9-én kézbesítették a felperesnek. Az elsőfokú bíróság közlése szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2018. július 19-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be az elsőfokú bíróságnak, elektronikus úton.
- [18] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kötelező indítványi elemeket. Az indítványozó
 - megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására;
 - megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítéletét);
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog [VI. cikk (1) bekezdése; I. cikk (3) bekezdése] sérelmét; megjelölte az Alaptörvényben biztosított, magánélet védelméhez fűződő joga sérelmének lényegét, e vonatkozásban előadta a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtését;
 - kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott ítélet megsemmisítésére.
- [19] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, mivel a támadott bírósági ítéletben peres félként szerepel. A támadott kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – I.5. pontja értelmében: „Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.” A Tü. állásfoglalás II.1. pontja értelmében az állásfoglalást a közzétételkor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. Mindezekre tekintettel – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlattól eltérően – az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt teljes terjedelmében érdemben vizsgálta.
- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel abban a tekintetben, hogy az indítvány által kifogásolt ítéletek, az indítványozó magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, amikor közérdeklődésre számot tartó ügygel összefüggésben a kúriai döntés a felperest tényállítás тұrására kötelezte a nevére és korábbi munkahelyére, valamint a jogerős másodfokú bírói döntés a családi kapcsolataira vonatkozóan.
- [23] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [26] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [27] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [28] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [29] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panaszeljárárásában arra kereste a választ, hogy sértik-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát az alkotmányjogi panasszal kifogásolt bírói döntések azzal, hogy az indítványozót a neve és korábbi munkahelye, valamint családi kapcsolatai vonatkozásában a sajtó véleménynyilvánítási jogára tekintettel tényállítás тұrására kötelezték.
- [30] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával [erre nézve lásd a 7/2014. (III. 7.) AB határozatot, a továbbiakban: Abh.]. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtó-

szabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).

- [32] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely, – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítéltető meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [33] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [34] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melylyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibevevételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [35] 3. Az Alkotmánybíróság – a fentiekkel összefüggésben – már arra nézve is folytatott vizsgálatot, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy tűrési kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg (erre nézve elsőként lásd: a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh. Indokolás [39]–[57]). Eszerint – alapul véve az Abh.-ban foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége („[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])). Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [36] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [37] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [38] 1. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak jelen, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásában abból a szempontból kellett megvizsgálnia az alkotmányjogi panasszal kifogásolt bírói döntések alkotmányosságát, hogy azok az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánszférájához való (ezen belül a magán- és családi élet védelme, illetve a személyes adatok védelme) joga, valamint a sajtó vélemény-

nyilvánítási joga kollíziója során helyes mérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, amikor mérlegelésük során az utóbbit helyezték előtérbe azzal, hogy az indítványozót mint felperest a nevének, a korábbi munkahelyének, továbbá családi kapcsolatainak közzétételére vonatkozóan tényállítás túsására kötelezték.

- [39] 2. Az Alkotmánybíróság a kúriai és a jogerős másodfokú ítélet alkotmányossági vizsgálata során az alábbiakat állapította meg. Egyrészt a kúriai ítélet – az első és a másodfokú ítélettel egyezően – az alkotmányos követelményekkel összhangban állapította meg az ún. Quaestor-ügy kiemelt jelentőségét. Az ugyanis, tekintettel a károsultak nagy számára, továbbá (a károsultak lakóhelye vonatkozásában) az egész országra kiterjedő voltára, továbbá a károsodás mértékének nagyságrendjére nézve rendkívüli horderejű ügy, így az kiemelt közérdeklődésre tart számot. Mindezek alapján az ún. Quaestor-ügyben, illetve azzal összefüggésben a sajtó joga a közvélemény tájékoztatása. Helyesen utalt a Kúria arra is ítéletében, hogy a felperes neve személyes adat. Mint azt az első- és a másodfokú ítélet is kiemelte indokolásukban, az indítványozó mint felperes nem közszereplő, azonban volt munkahelyén keresztül kapcsolatba hozható a fentiekben említett kiemelt közérdeklődésre számot tartó üggyel.
- [40] 3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [41] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.
- [42] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [43] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez kapcsolódó jogok összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására

figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])

- [44] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférájogok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [45] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az indítvánnyal kifogásolt bírói döntések a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során mindezen szempontokat helyesen mérlegelték-e, így a Kúria és az ítéltábla döntése az említett alapjogok közötti pozíciók megfelelő kiegyenlítésével kerültek-e kialakításra.
- [46] 4. A kúriai döntés az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találva – a jogerős ítéletet részben (az alperest marasztaló részében) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A kúriai ítélet indokolásában egyetértett az első- és másodfokú ítélettel abban, hogy az ún. Quaestor-ügy és annak egyes eseményei kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügynek minősülnek, illetve az indítványozó mint felperes neve személyes adatnak minősül. A per során eldöntendő kérdésben, hogy a véleménynyilvánítási jog elsőbbséget élvez-e az indítványozó mint felperes adatai védelméhez képest, a Kúria az elsőfokú bíróság jogi álláspontját osztotta, amely a véleménynyilvánítási szabadságot helyezte előtérbe, szemben a jogerős másodfokú ítélet ezzel ellentétes álláspontjával. Kiemelt fontosságú közügy esetében álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának legmagasabb szintű védelme indokolt.
- [47] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kúriai döntés – egyezően az első és a jogerős másodfokú ítélettel – nem az Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [48] 4.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzétételével összefüggésben megállapította, a kúriai döntés érdekmérlegelése során szintén helyesen jutott arra a következtetésre, hogy önmagában a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a közvélemény tájékoztatása szükségessé teheti az indítványozó (mint felperes) nem közszereplő volta ellenére személyes adatai védelmének korlátozását. Azaz egyes esetekben (melyeket a fentiek szerint önállóan szükséges vizsgálni) a magánszférához való jog korlátozásának alkotmányos célja lehet a véleménynyilvánítás szabadságának védelme. Míg az alapjog korlátozás arányosságát illetően a kúriai ítélet azt emelte ki, hogy „a tudósítás hitelességéhez hozzátartozott adott esetben a név közlése is”.
- [49] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása, a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett

a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.

- [50] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megerősíti a jogerős másodfokú ítélet azon – alkotmányos szempontokat helyesen mérlegelő megállapítását – amely szerint valamennyi, a felperes vonatkozásában nyilvánosságra hozott személyes adatra nézve egyenként indokolt vizsgálat tárgyává tenni, hogy a személyes adat nyilvánosságra hozatala mennyiben szükséges a tudósítások céljának eléréséhez, továbbá, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya mennyiben állnak arányban egymással, a felperes magánéletébe történő behatolás milyen mértékben indokolt, szükséges és egyben elégséges-e a közügyek megvitatásához.
- [51] Az Alkotmánybíróság a felperes nevének hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatalával összefüggésben arra a következtetésre jutott – egyezően a jogerős másodfokú ítéletben foglaltakkal –, hogy a felperes nevének nyilvánosságra hozatalán kívül a kiemelt jelentőségű ügyben történő tájékoztatás mint a véleménynyilvánítás joga más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét kielégítően biztosító, azt nem sértő módon, például a név nélküli (anonimitással) történő tudósítással is elérhető lett volna, figyelemmel különösen az indítványozó nem közszereplő voltára, amely az indítványozó magánszféráját nem, vagy csak kevésbé korlátozta volna. A Kúria döntése meghozatala során az alapjogok kíméletes kiegyenlítését nem biztosította, mivel annak kialakításakor nem vette figyelembe az indítványozó nem közszereplő voltát, illetve azt sem, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügy az indítványozót nem is érintette. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy helytelen a kúriai döntés azon arányosságra vonatkozó érvelése, amely szerint egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával lenne megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbrel nem teljesíthető. Ugyanis, ha valaki például másként egyértelműen azonosítható (pl. a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozónak nem közszereplő volta miatt nem önmagában a konkrét neve, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.
- [52] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – egyezően a jogerős ítélettel – arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nevének közzététele folytán – figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás az indítványozót nem érintette – a kúriai döntés sértette az indítványozó Alaptörvény VI. cikkébe foglalt magánszférájához való jogát.
- [53] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel összhangban kötelezte-e a kúriai döntés az indítványozót korábbi munkahelyének hozzájárulása nélküli közzététele vonatkozásában tényállítás tűrésére.
- [54] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kúriai döntés a fent megjelölt alkotmányossági szempontokat helyesen, az indítványozó magánszférájához való jogának és a véleménynyilvánítási jognak a megfelelő kiegyenlítését biztosítva, azokat egyensúlyba hozva mérlegelte, az az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseivel összhangban történt, ezért a bírói döntés ebben a részében nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [55] Ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó nevének hozzájárulás nélküli közzétételevel összefüggésben megállapította, az Alkotmánybíróság a kúriai döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.
- [56] 5. Ezt követően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján (figyelemmel a Tü. állásfoglalás I.5. és II.1. pontjaiban foglaltakra) azt vizsgálta, hogy a jogerős másodfokú bírói döntés sérti-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikk szerinti magánszférájához való jogát azzal, hogy a közérdeklődésre számot tartó, kiemelt jelentőségű büntetőüggyel kapcsolatban nyilvánosságra hozta az indítványozó családi kapcsolatait.
- [57] A jogerős (másodfokú ítélet) megerősítette az elsőfokú bíróság álláspontját arra nézve, hogy [utalva az Abh.-ra, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra] abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. A jogerős ítélet (a fenti határozatokban foglalt szempontok alapján elvégzett értékelés alapján) azt állapította meg, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem

tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezi. Az elsőfokú ítélet indokolásában – melyet a jogerős bírói döntés megerősített – hangsúlyozta, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó információ kizárólag a fenti aspektusból jelent meg (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja). Utalt továbbá arra, hogy az alperes való tényeket közölt, melyet a felperes maga sem vitatott, a sajtóközlemények tényszerűen, diplomatikus stílusban és tartalmában megfelelően hozta nyilvánosságra ezen magánéleti információkat. Az indokolás hangsúlyozta továbbá, hogy önmagában a felperesi hozzájárulás hiánya nem teszi a magánéletbe való beavatkozást önkényessé. A beavatkozás (a hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatal) ugyanis csak akkor válik azzá, ha nincs olyan közérdek, ami indokoltá teszi a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát. A perbeli esetben ez a közérdek megvolt. Az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, ugyanazon részletét hozta nyilvánosságra.

- [58] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez a védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten pedig mind a közszereplők, mind a nem közszereplők gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja.
- [59] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel azt állapította meg, hogy a jogerős másodfokú ítélet az indítványozó családi kapcsolataira vonatkozó tényállításokkal összefüggésben a releváns alkotmányossági szempontokat figyelembe vette és abból az Alkotmány releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetésre jutott, amikor a családi kapcsolat tényének nyilvánosságra hozatalánál azt mérlegelte, hogy a közérdeklődésre számot tartó jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt a tudósítás, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügyszökhöz kapcsolódó adekvát részletét hozta nyilvánosságra. Így a kifogásolt bírói döntés biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését, ezért az nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [60] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős másodfokú döntés, amely az indítványozót családi kapcsolataira vonatkozásában azért kötelezte tényállítás tényszerűsítésére, mert a sajtó tájékoztatási szabadságát helyezte előtérbe az indítványozó magánszférájának védelmével szemben, nem korlátozta szükségtelenül a nem közszereplő felperes magánszférájához való jogát, mivel az kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben és csakis a fenti aspektusból történt.
- [61] Az indítvánnyal kifogásolt jogerős másodfokú döntés ebben a részében nem eredményezte az indítványozó Alaptörvény VI. cikkébe foglalt alapjoga sérelmét, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a részében az Alkotmánybíróság elutasította.
- [62] 6. Az Alkotmánybíróság a konkrét bírósági ügy kapcsán szükségesnek tartja kiemelni, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás joga érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem közszereplő családi kapcsolataira vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közszereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag

a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részlete. Ebben az esetben a bíróságoknak a mérlegelés során különösen figyelemmel kell lenniük védelmi kötelezettségükre. Ezeket a feltételeket a bíróságoknak eljárásuk során minden esetben vizsgálniuk kell ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [63] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részei tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [64] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [65] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleményszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [66] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a köz-

véleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magánszférahoz való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.

- [67] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [68] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [69] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [70] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférajogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”
- [71] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [72] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [73] A határozattal, így a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítélete megsemmisítésével egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [74] 1. Az alapügyben eljáró bíróságoknak abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és beosztásának feltüntetése, valamint magánéleti kapcsolatának közzététele az alperesi internetes oldalon sértette-e az indítványozó személyiségi jogait. A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A Kúria szerint az ügyben eldöntendő kérdés az volt, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a sajtószabadság, az előadott ügyről való tájékoztatás körében elsőbbséget élvez-e az indítványozó személyes adatai védelméhez képest. Az elsőfokú bíróság a véleménynyilvánítási szabadságot helyezte előtérbe, míg a jogerős ítélet ezzel ellentétes álláspontot foglalt el. A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogi álláspontja volt helytálló, kiemelt fontosságú közügyek esetében ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának legmagasabb szintű védelme indokolt. Ez lényegét tekintve azt jelentette, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és családi kapcsolatának nyilvánosságra hozatalát a sajtószabadság, a sajtó szabad tájékoztatáshoz való joga javára nem tartotta személyiségi jogot sértőnek.
- [75] 2. Az Alkotmánybíróság határozata a Kúria döntését megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [76] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését, és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvény-sértést, ami véleményem szerint nem helytálló.
- [77] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó neve tekintetében kellett volna az alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye és a családi kapcsolata közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [78] A Kúria szerint az indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó adatok közérdekű (helyesen közérdekből nyilvános) adatnak minősülnek. Ezzel az állítással ugyanakkor nem igazolható egy több évvel korábbi munkahely közzététele egy olyan ügyben, melyhez ez a tény semmilyen módon nem kapcsolódik. A korábbi munkahely közzététele akkor sem indokolt, ha egyebekben az közérdekből nyilvános adatként a Magyar Közlöny mellékletét képező Hivatalos Értesítőben megjelent. A kúriai ítélet azonban beéri azzal, hogy ha valamikor nyilvános volt, most már az is marad, de elfogadható indokát nem adja, hogy a korábbi munkahely nyilvánosságra hozatala miért nem sért személyiségi jogot egy olyan ügyben, melyben a nem közszereplő indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó információ semmilyen relevanciával nem bír. Összességében az egyetlen szempont, ami a Kúria ítéletében értékelésre kerül: a Quaestor-ügy kiemelt jelentősége; ez pedig minden mást felülír.
- [79] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy, így a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-ának megfelelően a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.
- [80] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tisztelőn tartassák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [81] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának V/4.2. és V/5. pontjában (Indokolás [53] és [56] és köv.) foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó korábbi

munkahelye, valamint különösen családi kapcsolata is, és ezek nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.

- [82] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem. Sem a határozat, sem a Kúria nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A Kúria és a határozat sem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk – így például egy az ügyben nem érintett magánszemély korábbi munkahelye – milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel túrni kell a fenti információk nyilvánosságra hozatalát.

- [83] 4. Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult, és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtette volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljes körű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [84] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

- [85] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [86] Nem értek egyet a rendelkező rész 2. pontjában foglalt döntéssel az alábbi indokok miatt.
- [87] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete ellen nyújtotta be.
- [88] A határozat a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát azzal indokolta, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – I.5. pontja értelmében: »Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.«” (Indokolás [20])
- [89] Álláspontom szerint az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére hivatkozással – valamennyi feltétel fennállása esetén is – csak abban az esetben lehetett volna a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát lefolytatni, ha a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó határozott kérelem az alkotmányossági vizsgálat tárgya lett volna. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kizárólag a Kúria felülvizsgálati ítéletének megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, a jogerős ítélet ellen korábban előterjesztett alkotmányjogi panasza pedig elkészttség, és nem a párhuzamosan folyó felülvizsgálati eljárás miatt került visszautasításra.
- [90] A többségi határozat rendelkező részének 2. pontja, és a döntéshez kapcsolódó indokolás álláspontom szerint sérti a kérelemhez kötöttség elvét [Abtv. 52. § (2) bekezdés], ezen keresztül az indítványozó rendelkezési jogát, ezért azt nem tudtam támogatni.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1368/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3210/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA**bírói döntés megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.21.077/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.936/2016/3/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva, a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.21.077/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése sérelmét állítva.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint egy internetes honlap (a továbbiakban: alperes) meghatározott időpontokban közzétett cikkei, valamint a szintén az alperes által üzemeltetett internetes oldalon tárolt egyik televíziós csatorna által sugárzott híradó meghatározott adásai, amelyeket az adott hírportálon tároltak, az indítványozó hozzájárulása nélkül hozták nyilvánosságra az indítványozó nevét, korábbi munkahelyeinek megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét és élettársának nevét, valamint élettársa családi kapcsolatait, ezen keresztül az indítványozó tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat. Az indítványozó személyiségi jogsértése miatt pert indított a hírportált üzemeltető alperes ellen, mert nézete szerint a fenti közlésekkel megsértette a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 68.P.24.319/2015/7. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.936/2016/3/II. számú ítéletében a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta, ugyanakkor az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és megállapította: az alperes azzal, hogy az általa üzemeltetett internetes oldalon a felperes által kifogásolt napon közzétett cikkeiben, valamint ugyanezen a honlapon tárolt televízió meghatározott időpontban sugárzott híradó archív adásaiban a felperes nevét közzétette, megsértette a felperes személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Továbbá eltiltotta az alperest a további jogsértéstől.
- [4] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelemmel élt. A felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.IV.21.077/2017/6. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 273. § (1) bekezdése alapján a kérelem hiányosságai (a megsértett jogszabályhelyek megjelölésének elmulasztása) miatt hivatalból elutasította. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni (felülvizsgálattal érintett részében történő) hatályon kívül helyezését és a keresetet teljes egészében elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [5] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találta, ezért a jogerős ítéletet az alperest marasztaló részében részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A kúriai ítélet indokolásában hangsúlyozta, hogy a jogerős határozatot csakis a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálhatja felül, ami az adott ügyben a felperes felülvizsgálati kérelmének

hivatalból történt elutasítása miatt azt jelentette, hogy csak az alperes hatályosnak minősített felülvizsgálati kérelmét bírálhatta el. Azaz a konkrét felülvizsgálati eljárásban a Kúria kizárólag azt vizsgálhatta, hogy a felperes nevének a felperes hozzájárulása nélküli közzététele a 2017., a tényállás alapján valószínűleg a 2015. április 15-ei híradásokban jogszabályt sértett-e vagy sem, illetve sértette-e a felperes személyes adatok védelméhez, illetve a magánélet védelméhez fűződő személyiségi jogát.

- [6] A kúriai ítélet egyrészt megerősítette az első- és a másodfokú ítéletet abban, hogy az ún. Quaestor-ügy és annak eseményei kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügynek minősülnek. A felperes neve az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 3. § (2) pontja alapján személyes adat. A kúriai ítélet kiemelte: a bíróságoknak abban kellett dönteniük, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a sajtószabadság, az előadott ügrről való tájékoztatás elsőbbséget élvez-e a felperes személyes adatainak védelméhez képest. A kúriai döntés hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelése volt helytálló, a rendkívüli mértékű közérdeklődés, a közügy tárgyi súlya, a tudósítás hitelessége a közvélemény tájékoztatását helyezi előtérbe a felperes személyes adatainak védelméhez képest. Ezért a kúriai ítélet a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét teljes egészében elutasító elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [7] Az indítványozó ezt követően 2018. szeptember 26-án benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv. IV.21.077/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó érvelése szerint a kúriai ítélet azért sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, illetve az I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat, mert a nevének, családi kapcsolatainak, magánéleti, munkahelyi adatainak engedélye nélküli nyilvánosságra hozatala indokolatlan és szükségtelen, azaz önkényes volt, amelyet a kúriai ítélet nem észlelt, illetve tévesen értékelt (szemben a hazai és a nemzetközi gyakorlattal).
- [9] Az indítvány kifejtette, hogy az első- és a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó nem közszereplő, az ún. Quaestor-ügy közérdeklődésre számot tartó eseménysorozat, továbbá azt is, hogy a nyilvánosságra hozott adatok, úgymint az indítványozó neve, családi kapcsolatai, szerelmi viszonyának ténye és párjának neve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti „védett” magánélet részét képezik. Továbbá az eljáró bíróságok helytállóan fogalmazták meg a releváns jogkérdést is: figyelemmel arra, hogy az indítványozó nem közszereplő, az egyébként szűk körben korlátozható alapjogok konfliktusa esetén melyik alapjog élvez elsőbbséget, a sajtószabadság, a véleménynyilvánítás joga, avagy a magánélet védelme.
- [10] Az indítvány – a magánélet sértetlenségéhez fűződő jog alkotmányos tartalmára vonatkozó, továbbá a sajtó szabadsága és a magánélet, a jó hírnév és emberi méltóság védelme közötti kollíziót vizsgáló releváns alkotmánybírói gyakorlat [többek között a 32/2013. (XI. 22.) AB határozat, valamint a 11/2014. (IV. 4.) AB határozat lényegi tartalmának] ismertetését követően – hivatkozott az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 8. cikk 1. pontjára, továbbá a 10. cikk 1. és 2. pontjaira, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ezzel összefüggő joggyakorlatára.
- [11] Az indítvány hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet nem foglalt állást az adott ügyben abban a kérdésben, hogy szükséges volt-e a közvélemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelsőbb magánéleti vonatkozásait. Továbbá a jogerős döntés abban sem foglalt állást, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e az okozott hátrányokhoz képest, megsértve ezzel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. A jogerős döntés annak ellenére nem tért ki erre, hogy az EJEB a 8. cikk sérelmével összefüggésben kidolgozta azokat a szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük olyan esetben, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással [EJEB *Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország* ügy [GC] (40454/07), 2015. november 10., 99. bekezdés]. Kiemelte továbbá, hogy – nézete szerint – a kúriai ítéletnek állást kellett volna foglalnia az indítványozó magánéletére, élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlésekre nézve a szükségesség-arányosság kérdésében, nevezetesen: szükséges volt-e és milyen indokok alapján az adott ügyben a közlemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelsőbb magánéleti vonatkozásait. Nem foglalt továbbá állást abban a kérdésben, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e a magánéleti adatok közreadásával okozott nyilvánvaló hátrányhoz képest.
- [12] Érvelése szerint a Kúria nem vette figyelembe, hogy ő nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek, továbbá semmilyen módon nem érintett az ún. Quaestor-ügyben, büntetőeljárás nem indult ellene, de még tanúként

sem hallgatták meg ezzel összefüggésben. Valamint személyes kapcsolatainak a ténye önmagában nem képez közérdeklődésre számot tartó körülményt. Míg a sajtó által feltárt kapcsolat nem közvetlen, hanem pusztán virtuális, látszólag létező kapcsolat a fenti személyek közös ismeretségének köszönhetően. Az alperes nem tárt fel olyan körülményt, illetve nem adott elő olyan tényeket, amelyek kötelezettségszegésre utaltak volna a nyomozhatóság vagy az ügyészi szervezet részéről. Az alperes híradása pusztán az indítványozó és a legfőbb ügyész családtagja közötti magánélet tényét tárt fel, ám nem állított egyetlen olyan többletkörülményt, amely ezt a magánéleti kapcsolatot közérdeklődésre számot tartó körülményként alapozta volna meg. Hivatkozott még az EJB azon döntéseire, amelyek a sajtó munkatársait, amennyiben közéleti vonatkozású ügyeket tárnak a nyilvánosság elé, – az Egyezmény 10. cikkének védelme alatt is – felelős és precíz tájékoztatásra kötelezi. Megemlítette továbbá az EJB *Fressoz és Roire kontra Franciaország* (29183/95), 1999. január 21. ügyet, amely az Egyezmény 8. cikke által védett magánéleti családi adatokkal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az újságíróknak különös óvatosságot, illetve megfontoltságot kell tanúsítaniuk az általuk nyilvánosságra hozott információk lehetséges hatásait illetően. Ezt a körültekintést azonban a megjelent cikkekkel összefüggésben a konkrét ügyben a sajtó munkatársai, illetve az alperes elmulasztotta alkalmazni, illetve figyelmen kívül hagyta.

- [13] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az adott cikk tartalma semmivel sem járult hozzá a Quaestor-ügy körülményeinek a tisztázásához, továbbá arra nézve sem teljes körű magyarázatot, sem hasznos információ adalékot az ügy lényegi kérdései tekintetében az átlagolvasó számára nem adott, de még az üggyel kapcsolatos közvélekedés alakulásához sem járult hozzá, ugyanis semmilyen következtetést nem vont le a feltárt körülményekből.
- [14] Az indítványozó érvelése szerint közügyben, illetve közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége. Mégpedig úgy, hogy a sérelmezett közlés anélkül adja közre nem közszereplő magánszemély igazán érzékeny, különleges adatait, nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az okozott sérelem a megvitatásra szánt közérdekkel arányos volna. Mindezekre tekintettel az indítványozó nézete szerint a gondosan mérlegelt körülmények nem indokolták, hogy nevét, élettársi kapcsolatát, valamint személyisége egyéb azonosítható jegyeit, magánéleti vonatkozásait az alperes felismerhető módon nyilvánosságra hozza, a jogerős döntés ezzel sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő alkotmányos jogait.

II.

- [15] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmaát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [16] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára megállapított kritériumoknak.
- [17] A panasz akkor befogadható, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. §-aiban és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [18] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani, mégpedig az Abtv. 53. § (2) bekezdésének megfelelően az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria Pfv.IV.21.077/2017/9. számú ítéletét 2018. szeptember 5-én kézbesítették a felperesnek. Az elsőfokú bíróság közlése szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2018. szeptember 26-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be az elsőfokú bíróságnak, elektronikus úton.
- [19] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kötelező indítványi elemeket. Az indítványozó
 - megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására;
 - megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Kúria Pfv.IV.21.077/2017/9. számú ítéletét);
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog [VI. cikk (1) bekezdése; I. cikk (3) bekezdése] sérelmét;
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított, magánélet védelméhez fűződő joga sérelmének lényegét, e vonatkozásban előadta a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtését;
 - kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott ítélet megsemmisítésére.
- [20] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, mivel a támadott bírósági ítéletben peres félként szerepel. A támadott kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – I.5. pontja értelmében: „Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.” A Tü. állásfoglalás II.1. pontja értelmében az állásfoglalást a közzétételkor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. Mindezekre tekintettel – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlattól eltérően – az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt teljes terjedelmében érdemben vizsgálta.
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [23] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel abban a tekintetben, hogy az indítvány által kifogásolt ítéletek, az indítványozó magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, hogy közérdeklődésre számot tartó üggyel összefüggésben egyrészt az indítványozó neve, továbbá korábbi munkahelye és családi kapcsolatai hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozóan a kúriai ítélet (a felperest tényállítás тұrésére kötelezte a nevére), és a jogerős másodfokú ítélet (a volt munkahelyére és családi kapcsolataira vonatkozóan) tényállítás тұrésére kötelezte.
- [24] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [26] 1. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [27] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [28] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [29] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [30] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz eljárásában arra kereste a választ, hogy sértik-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát az alkotmányjogi panasszal kifogásolt bírói döntések azzal, hogy az indítványozót a neve, munkahelye és családi kapcsolatai vonatkozásában a sajtó véleménynyilvánítási jogára tekintettel tényállítás túrására kötelezték.
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával [erre nézve lásd a 7/2014. (III. 7.) AB határozatot, a továbbiakban: Abh.]. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleménysszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).
- [33] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló

valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely, – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítélt meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).

- [34] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [35] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melylyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibe vételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [36] 3. Az Alkotmánybíróságnak – a fentiekkel összefüggésben – már arra is többször kiterjedt a vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy tűrés kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg {erre nézve elsőként lásd: a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh., Indokolás [39]–[57]}. Eszerint – alapul véve az Abh.-ben foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [37] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [38] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [39] 1. Az Alkotmánybíróságnak jelen, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszeljárázásában abból a szempontból kellett megvizsgálnia a kúriai és a jogerős másodfokú döntés alkotmányosságát, hogy azok az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánélethez való (ezen belül a magán- és családi élet védelme, illetve a személyes adatok védelme) joga, valamint a sajtó véleménynyilvánítási joga kollíziója során helyes mérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, amikor mérlegelésük során az utóbbit helyezték előtérbe, azzal, hogy az indítványozót a nevének, korábbi munkahelyének és családi kapcsolatainak a közzétételére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezték.
- [40] 2. Az Alkotmánybíróság a kúriai és a jogerős ítélet alkotmányossági vizsgálata során az alábbiakat állapította meg. Egyrészt a kúriai ítélet – az első és a másodfokú ítélettel egyezően – az alkotmányos követelményekkel összhangban állapította meg az ún. Quaestor-ügy kiemelt jelentőségét. Az ugyanis, tekintettel a károsultak nagy számára, továbbá (a károsultak lakóhelyének) az egész országra kiterjedő voltára, valamint a károsodás

mértékének nagyságrendjére nézve rendkívüli horderejű ügynek minősül, amely ennek folytán kiemelt közérdeklődésre tart számot. Mindezek alapján az ún. Quaestor-ügyben és azzal összefüggésben a sajtó joga a közvélemény tájékoztatása. A Kúria ítéletében helyesen utalt továbbá arra, hogy a felperes neve személyes adat. Mint azt az első- és a másodfokú ítélet is kiemelte indokolásukban, az indítványozó mint felperes nem közszereplő, azonban kapcsolatba hozható a fentiekben említett kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügygel.

- [41] 3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [42] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.
- [43] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [44] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában már az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán-

és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezze: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])

- [45] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférájogok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteltetben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [46] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az indítvánnyal kifogásolt bírói döntések a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során mindezen szempontokat helyesen mérlegelték-e, így a Kúria és az ítéletábra döntése az említett alapjogok közötti pozíciók megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [47] 4. A kúriai döntés a jogerős ítéletnek az alperest marasztaló részét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét (értsd: a kereset teljes elutasítását) helyben hagyta. Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtette: pusztán a felperes magánéleti információinak nyilvánosságra hozatalára vonatkozó hozzájárulás hiánya nem eredményezi automatikusan a magánéletbe való beavatkozás önkényességét. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a magánéletbe való beavatkozás önkényessé ugyanis csak akkor válna, ha nincs olyan közérdek, ami indokoltá tenné a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát. Az adott perbeli esetben ez a közérdek, közérdeklődésre számot tartó esemény fennállt, nevezetesen jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított (az alperes), azaz nem volt szükségtelen a híradás, amikor a nevét mint a felperes magánéletének konkrét részletét nyilvánosságra hozta. A kúriai ítélet ebben a tekintetben – szemben a jogerős ítélet álláspontjával – megerősítette az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat: ha a vizsgált ügy nagy közérdeklődésre tart számot, jelentős társadalmi vitát közvetít, akkor egyértelműen a véleménynyilvánítási szabadság kerül előtérbe az egyéni személyiségi jogokkal szemben.
- [48] Az Alkotmánybíróság jelen vizsgálata során megállapította, hogy a kúriai döntés – egyezően az első és a jogerős másodfokú ítélettel – nem az Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [49] 4.1. Az Alkotmánybíróság a kúriai döntésnek az indítványozó neve hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozó részével összefüggésben az alábbiakat állapította meg. Az alapjogok kollíziójának kiegyenlítése során a kúriai döntés alkotmányossági szempontból nem helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a közügy igen jelentős tárgyi súlya szükségessé teheti a közvélemény tájékoztatásának előtérbe helyezését abban az esetben is, ha az indítványozó (az adott ügy felperese) nem közszereplő, személyes adatai védelméhez képest.
- [50] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során azt is megállapította, hogy a kúriai döntés a véleménynyilvánítás jogának védelme mint alkotmányos cél érdekében korlátozta az indítványozó magánszférájához való jogát. Ugyanakkor az arányosságot illetően a kúriai ítélet azt hangsúlyozta, hogy „a tudósítás hitelességéhez hozzátartozott adott esetben a név közlése is.”
- [51] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.

- [52] A fenti alkotmányossági szempontok alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a véleménynyilvánítás joga más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét kielégítően biztosító, azt nem sértő módon, például a név nélküli (anonimitással) történő tudósítással is elérhető lett volna (figyelemmel különösen az indítványozó nem közszereplő voltára, illetve arra, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügyben nem indult eljárás ellene, az az indítványozót nem is érintette) amely az indítványozó magánszféráját nem, vagy csak kevésbé korlátozta volna. A kúriai döntés meghozatala során a fenti szempontokat nem mérlegelte, az alapjogok kíméletes kiegyenlítését ezáltal nem biztosította. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy helytelen a kúriai döntés azon arányosságra vonatkozó érvelése, amely szerint egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával lenne megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbel nem teljesíthető. Ugyanis, ha valaki például másként egyértelműen azonosítható (pl. a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozónak nem közszereplő volta miatt önmagában a konkrét neve, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.
- [53] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – egyezően a jogerős ítélettel – arra a következtetésre jutott, hogy az adott ügyben az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzététele folytán – figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás nem érintette, – a kúriai döntés sértette az indítványozó Alaptörvény VI. cikke szerinti magánszférájához való jogát, melyre figyelemmel az Alkotmánybíróság a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét állapította meg és azt az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.
- [54] 4.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján (figyelemmel a Tü. állásfoglalás I.5. és II.1. pontjaiban foglaltakra) azt vizsgálta, hogy a jogerős (másodfokú) bírói döntés sérti-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikke szerinti magánszférájához való jogát azzal, hogy a közérdeklődésre számot tartó, kiemelt jelentőségű büntetőüggyel kapcsolatban nyilvánosságra hozta a felperes korábbi munkahelyének nevét, valamint családi kapcsolatait.
- [55] A jogerős (másodfokú ítélet) megerősítette az elsőfokú bíróság álláspontját arra nézve, hogy [utalva az Abh.-ban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra] abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. A jogerős ítélet (a fenti határozatokban foglalt szempontok alapján elvégzett értékelés alapján) azt állapította meg, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási jog magasabb szintű oltalmát élvezzi. Az elsőfokú ítélet indokolásában – melyet a jogerős bírói döntés megerősített – hangsúlyozta, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó információ kizárólag a fenti aspektusból jelent meg (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja). Utalt továbbá arra, hogy az alperes való tényeket közölt, melyet a felperes maga sem vitatott, a sajtóközlemények tényszerűen, diplomatikus stílusban és tartalmában megfelelően hozta nyilvánosságra ezen magánéleti információkat. Az indokolás hangsúlyozta továbbá, hogy önmagában a felperesi hozzájárulás hiánya nem teszi a magánéletbe való beavatkozást önkényessé. A beavatkozás (a hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatal) ugyanis csak akkor válik azzá, ha nincs olyan közérdek, ami indokoltá teszi a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát. A perbeli esetben ez a közérdek megvolt. Az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes, és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, ugyanazon, mégpedig a közérdeklődésre számot tartó ügghöz fűződő kapcsolat létrehozatala nyilvánosságra hozta.
- [56] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten mind a közszereplők, mind a nem közszereplők

gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja.

- [57] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel azt állapította meg, hogy a jogerős másodfokú ítélet érdemrlegelése során az indítványozó családi kapcsolataira és korábbi munkahelyére vonatkozó tényállításokkal összefüggésben helyesen állapította meg a releváns alkotmányossági szempontokat és abból az Alaptörvény releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetésre jutott, amikor megállapította, hogy a közérdeklődésre számot tartó jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt a tudósítás, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó részletét hozta nyilvánosságra.
- [58] Az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a jogerős másodfokú döntés, amely az indítványozót a volt munkahelye és családi kapcsolatai vonatkozásában azért kötelezte tényállítás tűrésére, mert a kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben, a sajtó tájékoztatási szabadságát helyezte előtérbe az indítványozó magánszférájának védelmével szemben a magánéletének egy konkrét releváns aspektusa szempontjából, a fent megjelölt érdekek megfelelő mérlegelésével biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését. Ezért a kifogásolt bírói döntés nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét, így az alkotmányjogi panaszt ebben a részében elutasította.
- [59] 5. Az Alkotmánybíróság a konkrét bírósági ügy kapcsán szükségesnek tartja kiemelni, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendőek. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás joga érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem közszereplő családi kapcsolatai vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közszereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részlete. Ebben az esetben a bíróságoknak a mérlegelés során különösen figyelemmel kell lenniük védelmi kötelezettségükre. Ezeket a feltételeket a bíróságoknak eljárásuk során minden esetben vizsgálniuk kell ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfelelőjenek.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [60] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részeit tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [61] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [62] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleménysszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [63] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magán-szférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [64] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [65] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik

magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.

- [66] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [67] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférajogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”
- [68] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [69] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [70] A határozattal, így a Kúria Pfv.IV.20.884/2017/7. számú ítélete megsemmisítésével egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [71] 1. Az alapügyben eljáró bíróságoknak abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és beosztásának feltüntetése, valamint magánéleti kapcsolatának közzététele az alperesi internetes oldalon sértette-e az indítványozó személyiségi jogait. A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, ami tartalmilag azt jelentette, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és családi kapcsolatának (melyen keresztül egyébként a sajtó a Quaestor-ügyben a személyét összekötő kapocsnak tekintette) nyilvánosságra hozatalát a sajtószabadság, a sajtó szabad tájékoztatáshoz való joga javára nem tartotta személyiségi jogot sértőnek.
- [72] 2. Az Alkotmánybíróság határozata a Kúria Pfv.IV.21.077/2017/9. számú ítéletét megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [73] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését, és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvény-sértést, ami véleményem szerint nem helytálló.

- [74] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó neve tekintetében kellett volna az Alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye és a családi kapcsolata közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [75] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy, így a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-ának megfelelően a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.
- [76] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [77] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának V/4.2. pontjában (Indokolás [54] és köv.) foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó korábbi munkahelye, valamint különösen családi kapcsolata is, és ezek nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [78] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem. Sem a határozat, sem a Kúria nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A Kúria és a határozat sem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk – így például egy az ügyben nem érintett magánszemély korábbi munkahelye – milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel tűrni kell a fenti információk nyilvánosságra hozatalát.
- [79] 4. Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtetten volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljeskörű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [80] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya

alapján nem terjed ki, csak a közüggyel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

[81] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [82] Nem értek egyet a rendelkező rész 2. pontjában foglalt döntéssel az alábbi indokok miatt.
- [83] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete ellen nyújtotta be.
- [84] A határozat a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát azzal indokolta, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíró-ságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – 1.5. pontja értelmében: »Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.«” (Indokolás [21])
- [85] Álláspontom szerint az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére hivatkozással – valamennyi feltétel fennállása esetén is – csak abban az esetben lehetett volna a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát lefolytatni, ha a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó határozott kérelem az alkotmányossági vizsgálat tárgya lett volna. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kizárólag a Kúria felülvizsgálati ítéletének megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, a jogerős ítélet ellen korábban előterjesztett alkotmányjogi panasza pedig elkészttség, és nem a párhuzamosan folyó felülvizsgálati eljárás miatt került visszautasításra.
- [86] A többségi határozat rendelkező részének 2. pontja, és a döntéshez kapcsolódó indokolás álláspontom szerint sérti a kérelemhez kötöttség elvét [Abtv. 52. § (2) bekezdés], ezen keresztül az indítványozó rendelkezési jogát, ezért azt nem tudtam támogatni.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1551/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3211/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.418/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.906/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva, a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.418/2016/4. sorszámu jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, majd a Főtitkárság felhívására indítványát kiterjesztette a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.21.906/2016/3. számú végzésére is, ennek szintén az alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [3] 2. A panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint egy napilap és a hozzá kapcsolódó internetes portál az indítványozóval kapcsolatos tudósítást tett közzé, amelyben hozzájárulása nélkül hozta nyilvánosságra az indítványozó nevét, korábbi munkahelyeinek és beosztásának, illetve élettársi kapcsolatának tényét, élettársának nevét, valamint élettársa családi kapcsolatait, ezen keresztül az indítványozó tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, az indítványozó és élettársa korábbi közös nyaralásának helyszínét, valamint azon közösségi portálokat, amelyeken bejegyezték és korábban megtalálható volt.
- [4] Az indítványozó mint felperes az alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt pert indított a Fővárosi Törvényszék előtt, keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § b) pontja, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pontja és az 5. § (1) bekezdése, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 4. § (3) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes az internetes újságban és a kiadásában megjelent napilapban két cikkben közölt tényállításával megsértette a felperes magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte továbbá az indítványozó mint felperes annak megállapítását is, hogy az alperes az időben elsőként közölt cikkben megjelölt írásával megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az indítványozó mint felperes – a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés b) és c) pontjai alapján – kérte az alperes kötelezését a jogsértés abbahagyására, a további jogsértéstől való eltiltásra, és elégtétel adására oly módon, hogy az alperes az általa üzemeltetett internetes oldalon a sérelmezett cikkek megjelenésétől a tényleges törlésig terjedő időtartammal azonos ideig tegye közzé az ítélet rendelkező részét, fejezze ki sajnálkozását és kérjen elnézést; továbbá a napilap sérelmes cikkekkel érintett lappéldányaival azonos napokon megjelenő számaiban tegye közzé az ítélet rendelkező részét, fejezze ki sajnálkozását és kérjen elnézést. Hivatkozása szerint a Quaestor-célcsoport körüli eseményekkel kapcsolatos minden tény, körülmény közérdeklődésre számot tartó eseménynek,

és így közügynek tekinthető, azonban az alperesi tájékoztatás nem járhatott volna személyhez fűződő jogainak – magánéletének és személyes adatai védelmének – sérelmével. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes az általa üzemeltetett internetes oldalon és az általa kiadott napilap meghatározott számában megjelent cikkében, azon tényállításával, amely megjelölte az indítványozó egyik labdarúgó klubnál betöltött beosztását (munkakörét), valamint az indítványozó és élettársa közösségi és szakmai internetes portálon lévő profiljára feltöltött tartalmak változásáról, illetve arra feltöltött fotó törléséről szólt, megsértette a felperes magánéletéhez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogait. Kötelezte az alperest a jogsértés abbahagyására oly módon, hogy a fent kiemelt tényállításokat az internetes oldalon közzétett cikkből köteles eltávolítani, és eltiltotta a további jogsértéstől. Az elsőfokú ítélet kötelezte továbbá az alperest az általa üzemeltetett internetes oldalon, továbbá az általa kiadott napilap soron következő pénteki lapszámában az ítélet jogsértést megállapító rendelkezései közzététele mellett annak közlésére, hogy az alperes a felperestől a jogsértés miatt elnézést kér és sajnálkozását fejezi ki. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, továbbá rendelkezett a perköltség viseléséről.
- [6] Az elsőfokú ítélet szerint a kereset részbeni alaposságát az indokolja, hogy nem tartozik a Quaestor-ügyhöz mint közügyhöz, hogy a felperes milyen kapcsolatban áll az adott futball klubbal, mivel annak tevékenysége a Quaestor értékpapír-kereskedelmi tevékenységével nem függ össze, ezért az erre vonatkozó közlés a bíróság mérlegelése szerint a fent megnevezett személyhez fűződő jogok sérelmét eredményezi. Az elsőfokú ítélet indokolása megállapítja továbbá, hogy ugyanezen indoknál fogva sérti a felperes jogait az alperes beszámolója arról, hogy mit tartalmazott a felperes facebook oldala, és miként változtatta azt meg, az ugyanis a közügyhöz nem kapcsolódik. Az elsőfokú bíróság mindezek alapján megállapította, hogy „az ítélet rendelkező részében megjelölt, jogsértő módon közölt tények – egyrészt mint az Infotv. 3. § 2. pontja szerinti személyes adatok, másrészt mint a magánéletre vonatkozó adatok – tekintetében a jogok korlátozhatóságának szükségessége és arányossága nem áll fenn”, ezért a bíróság e tekintetben a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti keresetnek helyt adott.
- [7] A bíróság osztotta továbbá azon felperesi álláspontot, mely szerint az, hogy valaki mit közöl magáról egy közösségi oldalon és mit távolít el, a személyes adatok és a magánélet körébe tartozik. Ezért az alperesnek ügyelnie kellett volna arra, hogy az a felperes közösségi oldalakon tanúsított tevékenységéről az alperes által közzétett tények kapcsolódna-e a közérdeklődésre számot tartó eseményhez. Az indokolás utalt arra, hogy a felperes nem a közösségi oldalon közzétett tartalmak megszerzésének a módját, hanem a közlés tényét sérelmezte; a közösségi oldalon közzétett tartalmak feletti rendelkezési jog nem terjed ki azok felhasználására, továbbítására.
- [8] Az elsőfokú bíróság jogi indokolásában ugyanakkor kifejtette, hogy az indítványozó mint felperes – annak ellenére, hogy ő maga nem közszereplő – a közügyként számon tartott Quaestor-üggyel és annak közszereplőnek minősülő résztvevőivel – a magánéletén keresztül kapcsolatba hozható, „ugyanis az alperes az ügy esetleges politikai vonásait keresve, és az ügyben érintettek kapcsolatrendszerét feltárva, Tarsoly Csaba és a legfőbb ügyész közötti kapcsolatot a felperes személyében mutatta ki”. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Quaestor-ügy iránt tanúsított társadalmi érdeklődésre, továbbá a közvélemény tájékoztatásához fűződő érdekre figyelemmel a konkrét esetben a sajtószabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága szükséges és arányos módon korlátozta a felperes magánéletéhez és személyes adatai védelméhez fűződő jogát, ezért az alperes nem sértette meg a felperes személyiségi jogát azzal, hogy közölte nevét, valamint feltárta a közszereplőkhöz fűződő kapcsolatát, illetve a korábbi munkahelyét, amely az Infotv. 3. § 6. pont alapján közérdekű adatnak minősül.
- [9] Az elsőfokú bíróság szintén nem találta megalapozottnak a felperes jóhírnév megsértése iránti keresetét, álláspontja szerint ugyanis az, hogy a felperes „kitűnő politikai kapcsolatokkal büszkélkedhet”, csupán vélemény, míg az, hogy az „ügyészségen lehetnek ismerősei” nem pusztán feltételezés, hanem valós tényállítás. Az elsőfokú bíróság a jogsértőnek minősített közlésekkel összefüggésben a keresetnek megfelelően rendelkezett a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés b) és c) pontjai szerinti objektív jogkövetkezmények alkalmazásáról.
- [10] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezést terjesztett elő, annak megváltoztatása és a keresetének teljes egészében helyt adó döntés meghozatalát kérve, míg az alperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.
- [11] A Fővárosi Ítéletábra 7.Pf.20.418/2016/4. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helyben hagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perben feltárt adatok okszerű mérlegelésével helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperes – a megállapított jogsértést meghaladóan – a felperes személyiségi jogát nem sértette meg.

- [12] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.418/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, miután nézete szerint a jogerős döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, továbbá a VI. cikk (1) bekezdését.
- [13] Érvéle szerint mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróságok eljárásaikban helyesen állapították meg, hogy az indítványozó nem közszereplő, és azt, hogy a Quaestor-ügy közügynek, illetve közérdeklődésre számot tartó ügynek minősül; továbbá, hogy a nyilvánosságra hozott adatok, úgymint az indítványozó neve, családi kapcsolatai, szerelmi viszonyának ténye és párjának neve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a Ptk. 2:43. § által védett magánélet részét képezik. Az eljáró bíróságok szintén helyesen fogalmazták meg a releváns jogkérdést, úgymint: a konkrét ügyben az egyébként szűk körben korlátozható alapjogok közül melyik alapjog érvényesülése élvez elsőbbséget: a közérdeklődésre számot tartó ügyre figyelemmel a sajtószabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága, avagy a felperes személyiségi jogainak, magánéletének védelme.
- [14] Az indítvány – a magánélet sértetlenségéhez fűződő jog alkotmányos tartalmára vonatkozó, továbbá a sajtó szabadsága és a magánélet, a jó hírnév és emberi méltóság védelme közötti kollíziót vizsgáló releváns alkotmánybírói gyakorlat [különösen a 7/2014. (III. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), valamint a 11/2014. (IV. 4.) AB határozat] ismertetését követően – hivatkozott az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 8. cikk 1. pontjára, továbbá a 10. cikk 1. és 2. pontjaira, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ezzel összefüggő joggyakorlatára. Az indítvány hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet nem foglalt állást az adott ügyben abban a kérdésben, hogy szükséges volt-e a közvélemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelsőbb magánéleti vonatkozásait. Továbbá a jogerős döntés abban sem foglalt állást, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e az okozott hátrányokhoz képest, megsértve ezzel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. A jogerős döntés annak ellenére nem tért ki erre, hogy az EJEB a 8. cikk sérelmével összefüggésben kidolgozta azokat a szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük olyan esetben, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással {EJEB *Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország* ügy [GC] (40454/07), 2015. november 10., 99. bekezdés}. Kiemelte továbbá, hogy – nézete szerint – az eljáró bíróságoknak abban is állást kellett volna foglalniuk, hogy volt-e az adott cél elérésére nézve kevesebb alapjogi korlátozással járó megoldás, mint amit az alperes alkalmazott, továbbá lehetett volna-e olyan más módon tájékoztatni a közvéleményt, amely nem sérti az érintettek magánélet védelméhez fűződő jogait.
- [15] Utalt továbbá arra, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy ő nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek, továbbá semmilyen módon nem érintett az ún. Quaestor-ügyben, büntető eljárás nem indult ellene, de még tanúként sem hallgatták meg ezzel összefüggésben. Valamint személyes kapcsolatainak a ténye önmagában nem képez közérdeklődésre számot tartó körülményt. Míg a sajtó által feltárt kapcsolat nem közvetlen, hanem pusztán virtuálisan, látszólag létező kapcsolat a fenti személyek közös ismeretségének köszönhetően. A fenti kapcsolatból tehát nem vonható le semmilyen alapos következtetés a nyomozó hatóságok vagy az ügyészi szervezet kötelezettségszegésére nézve. Az alperes híradása pusztán az indítványozó és a legfőbb ügyész családtagja közötti magánélet tényét tárta fel, ám nem állított egyetlen olyan többletkörülményt, amely ezt a magánéleti kapcsolatot közérdeklődésre számot tartó körülményként alapozta volna meg. Utalt még az EJEB azon döntéseire, amelyek a sajtó munkatársait, amennyiben közéleti vonatkozású ügyeket tárnak a nyilvánosság elé, – az Egyezmény 10. cikkének védelme alatt is – felelős és precíz tájékoztatásra kötelezi. Megemlítette továbbá továbbá az EJEB *Fressoz és Roire kontra Franciaország* (29183/95), 1999. január 21. ügyet, amely az Egyezmény 8. cikke által védett magánéleti, családi adatokkal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az újságíróknak különös óvatosságot, illetve megfontoltságot kell tanúsítaniuk az általuk nyilvánosságra hozott információk lehetséges hatásait illetően. Ezt a körülményt azonban a megjelent cikkekkel összefüggésben a konkrét ügyben a sajtó munkatársai, illetve az alperes elmulasztotta.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta továbbá, hogy az adott cikk tartalma semmivel sem járult hozzá a Questor-ügy körülményeinek a tisztázásához, továbbá arra nézve sem teljes körű magyarázatot, sem hasznos információ adalékot az ügy lényegi kérdései tekintetében az átlagolvasó számára nem adott, de még az üggyel kapcsolatos közvélekedés alakulásához sem járult hozzá, ugyanis semmilyen következtetést nem vont le a feltárt körülményekből.

- [17] Az indítványozó érvelése szerint közügyben, illetve közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége. Mégpedig úgy, hogy a sérelmezett közlés anélkül ad közre nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az okozott sérelem a megvitatásra szánt közérdekkel arányos volna. Mindezekre tekintettel az indítványozó nézete szerint a gondosan mérlegelt körülmények nem indokolták, hogy élettársi kapcsolatát, valamint személyisége egyéb azonosítható jegyeit, magánéleti vonatkozásait az alperes felismerhető módon nyilvánosságra hozza, a jogerős döntés ezzel sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő alkotmányos jogait.
- [18] Az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.418/2016/4. számú jogerős ítélete, valamint – az indítvány-kiegészítést követően – formálisan a Kúria Pfv.IV.21.906/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Indokolásában ugyanakkor kifejtette, mivel a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül utasította el, ezért az érdemi döntést nem tartalmaz, így a Kúria végzésére nézve az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti indokolást nem tud előterjeszteni. Arra nézve a jogerős döntésre vonatkozó érvelést tartja fenn.

II.

- [19] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmaát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [20] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönten kell annak befogadásáról. A panaszt akkor kell befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. §-aiban és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [21] Az Alkotmánybíróság teljes ülése megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai és tartalmi követelményeinek eleget tesz-e, és 2018. január 16-án az indítvány befogadásáról döntött. Az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelve azt, hogy hol húzódnak meg a nem közszereplő magánélethez fűződő jogának határai a véleménynyilvánítási joggal szemben az indítványozó neve, családi kapcsolatai és korábbi munkahelye vonatkozásában. Így az indítványozó által kifogásolt Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.418/2016/4. számú jogerős ítélete szükséges és arányos korlátozását valósította-e a felperes nem közszereplő magánélethez fűződő jogára nézve a véleménynyilvánítási jog érvényesülése érdekében azzal, hogy a felperest tényállás tűrésére kötelezte nevének, volt munkahelyének és meghatározott családi kapcsolatai vonatkozásában.
- [22] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát ugyanakkor Kúria Pfv.IV.21.906/2016/3. számú végzése ellen is benyújtotta.
- [23] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [24] Az Alkotmánybíróság többek között a 3269/2016. (XII. 20.) AB végzésében kifejtette, hogy „a Kúria mint felülvizsgálati bíróság [...] az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – törvénybe foglalt kizáró ok fennállása alapján – hivatalból elutasító végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást érdemben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság [...] végzése zárta le. [...] Az indítványozó a jogerős végzés ellen törvényes határidőn belül alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő. Az, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán – egyebek mellett – az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria érdemi elbírálást nem tartalmazó végzésének alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg.” (Indokolás [17])
- [25] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelmet – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 273. § (1) bekezdése alapján – hivatalból elutasító végzése nem minősül az ügy érdemében hozott döntésnek, ezért az az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal nem támadható meg.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [27] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban a jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [28] Az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [29] Az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.

- [30] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, hogy bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [31] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányossági vizsgálata során arra kereste a választ, hogy sérti-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát az ítéletábra jogerős ítélete annak folytán, hogy az indítványozót neve, családi és élettársi kapcsolata, továbbá munkahelye és e jogviszony megszűnésére vonatkozóan (mint a legbensőbb magánügyéről) tényállítás tűrésére kötelezte.
- [32] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez elsőként áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [33] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával (erre nézve lásd az Abh.-t). Az Alkotmánybíróság töretlen álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).
- [34] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsőlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítéltető meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [35] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [36] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibevevételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [37] 3. Az Alkotmánybíróság többször foglalkozott már azzal a kérdéssel is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrés kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható

meg [erre nézve elsőként lásd a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh. Indokolás [39]–[57]] Eszerint – alapul véve az Abh.-ban foglalt megállapításokat – meghatározó jelentőséggel az bír, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét, stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).

[38] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már korábban megerősítette – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.

[39] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

[40] 1. Az Alkotmánybíróságnak jelen, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásában – a konkrét bírósági ügy kapcsán – abból a szempontból kellett megvizsgálnia a kifogásolt jogerős másodfokú döntés alkotmányosságát, hogy az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánéletéhez való joga és a sajtó véleménynyilvánítási joga kollíziójának a feloldása során az érdekek helyes mérlegelésével jutott-e arra az eredményre, amikor döntése kialakítása során az utóbbit helyezve előtérbe, az indítványozót neve, korábbi munkahelye és e jogviszony megszűnése, továbbá családi kapcsolataival összefüggésben tényállítás tűrésére kötelezte.

[41] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, mind az elsőfokú, mind a másodfokú döntés helyes mérlegeléssel, az alkotmányossági követelményekkel összhangban jutott arra az eredményre, hogy a brókerbotrányban érintett Quastor-ügy kiemelt jelentőségű. Figyelemmel a károsultak nagy számára, és a károsodás volumenére, valamint a károsultak lakóhelyét illetően annak egész országot átfogó horderejére, kiemelten közérdeklődésre számot tartó ügyről van szó, mellyel összefüggésben a sajtónak a közvélemény felé tájékoztatási joga van. Szintén helyesen értékelte mind az első, mind a másodfokú bíróság, hogy bár a felperes nem közszereplő, magánéleti kapcsolatán és volt munkahelyén keresztül kapcsolatba hozható ezen konkrét közérdeklődésre számot tartó ügygel.

[42] 3. Az indítványozó a kifogásolt ítélet táblai döntés alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.

[43] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolat tartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére

rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.

- [44] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.«” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [45] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, hogy: „[a] magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])
- [46] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva, megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférajogok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, ez a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [47] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az adott bírói döntés a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során a fenti szempontokat helyesen mérlegelte-e, így az ítéletábra döntése az említett konkuráló alapjogok közötti pozíció megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [48] 4. A jogerős másodfokú ítélet az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Az Alkotmánybíróság jelen vizsgálata során megállapította, hogy mind az elsőfokú, mind a jogerős másodfokú ítélet az Alaptörvényt nem sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra konfliktusát kellett feloldani a fentiekben említett alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [49] 4.1. Az Alkotmánybíróság az ítéletábra döntésének az indítványozó neve hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozó részével összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

- [50] Az alapjogok kollíziója kiegyenlítésével összefüggésben, az ítéltábla érdekmérlegelésére nézve megállapította, hogy sem az elsőfokú, sem a jogerős másodfokú ítélet alkotmányossági szempontból nem helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a közügy igen jelentős tárgyi súlya szükségessé teheti a közvélemény tájékoztatásának előtérbe helyezését abban az esetben is, ha az indítványozó (az adott ügy felperese) nem közszereplő, személyes adatai védelméhez képest. Az Alkotmánybíróság az indítványozó nevének közzétételével összefüggésben, jelen vizsgálata során megállapította, hogy az adott ügy sajátosságai alapján a közérdeklődésre számot tartó ügyhöz fűződő kapcsolat léte elegendő lehet ahhoz, hogy felerősödjön a szólásszabadság, illetve a véleménynyilvánítás joga a felperes magánszférájának védelmével szemben.
- [51] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során azt is megállapította, hogy az ítéltábla döntése a véleménynyilvánítás jogának védelme mint alkotmányos cél érdekében korlátozta az indítványozó magánszférájához való jogát. Ugyanakkor mind az első-, mind a másodfokú ítélet a korlátozás arányosságára vonatkozó vizsgálatuk során annak igazolására elegendőnek tekintette a társadalmi érdeklődést, illetve a közvélemény tájékoztatását.
- [52] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása, a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.
- [53] A fenti alkotmányossági szempontok alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a véleménynyilvánítás joga más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét biztosító, azt nem sértő, más módon (például a név nélküli [anonimitással] történő tudósítással is) elérhető lett volna (figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, illetve arra, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügyben ellene nem indult eljárás és az az indítványozót nem is érintette). Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával nem feltétlenül megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbrel nem teljesíthető. Ugyanis, ha valaki pl. másként egyértelműen azonosítható (pl. a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozó nem közszereplő volta miatt önmagában nem a konkrét neve, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.
- [54] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy – figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás az indítványozót nem érintette – az ítéltábla döntése, az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozóan, nem felelt meg az alapjogok kíméletes kiegyenlítésének, az az indítványozó Alaptörvény VI. cikk szerinti magánszférájához való jogát sértette, ezért az Alkotmánybíróság a jogerős másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességét állapította meg.
- [55] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta, hogy a jogerős másodfokú döntés az indítványozó korábbi munkahelyének hozzájárulása nélküli közzététele folytán sértette-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikke szerinti magánszférájához való jogát.
- [56] Az Alkotmánybíróság az indítványozó korábbi munkahelyére és e jogviszony megszűnésére vonatkozó tényállítással összefüggésben azt állapította meg, hogy az ítéltábla döntése – az elsőfokú bíróság álláspontjával egyezően – az alkotmányossági szempontokat helyesen, az érintett véleménynyilvánítási jog és magánszféra jog megfelelő kiegyenlítését biztosítva mérlegelte. Így a kifogásolt bírói döntés ebben a részében nem ütközött az Alaptörvény VI. cikkébe.
- [57] 4.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján azt is megvizsgálta, hogy a bíróságoknak azon döntése, amely a közérdeklődésre számot tartó, kiemelt jelentőségű büntetőüggyel kapcsolatban a sajtónak az érintettek kapcsolatrendszerének feltárása során az indítványozót családi kapcsolatának tényére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezte, sérti-e az Alaptörvény már idézett rendelkezéseit.
- [58] A jogerős másodfokú ítélet osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját arra nézve (utalva az Abh.-ban foglaltakra), hogy abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához

közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. A jogerős ítélet (a fenti határozatokban foglalt szempontok alapján elvégzett értékelés alapján) azt állapította meg, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó ügyszökhöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezzi. Az elsőfokú bíróság indokolása kifejtette, bár a felperes nem közszereplő, azonban magánéletének egyes eseményein keresztül kapcsolódott a közügygé vált esemény mozzanataihoz, valamint közszereplőinek minősülő résztvevőikhez, melyek a közvélemény tájékoztatásának és a véleményformálásnak is lényeges elemei. A közvélemény számára fontos annak feltárása, hogy van-e kapcsolat, illetve politikai vonatkozása a gazdasági életet és a befektetőket súlyosan érintő ügynek, továbbá – többek között – milyen kapcsolatrendszerrel rendelkeznek azok a személyek, akiknek a felelőssége az ügyben felmerült. Tarsoly Csaba és a legfőbb ügyész személye között a sajtó kapcsolatot keresett és lelt fel, a felperesre nézve szerencsétlen módon ez a kapcsolat a felperes személyében mutatható ki. A felperes ezen személyekhez fűződő kapcsolatai indokolták, hogy esetleges szerepe a közvélemény érdeklődési körébe került.

- [59] Az elsőfokú ítélet indokolásában – melyet a jogerős bírói döntés megerősített – hangsúlyozta, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó információ kizárólag a fenti aspektusból jelent meg (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja). Utalt továbbá arra, hogy az alperes való tényeket közölt. Az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes, és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, ugyanazon, a kiemelt érdeklődésre számot tartó büntetőüggyel kapcsolatba hozható indítványozó magánéleti részletét nyilvánosságra hozta.
- [60] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez a védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten pedig mind a közszereplők, mind a nem közszereplők gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja.
- [61] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – egyezően az első- és másodfokú ítéletekben foglaltakkal – az indítványozó legfőbb ügyésszel való családi kapcsolata tényállítás, melyet a bírósági eljárásban az indítványozó maga sem vitatott. Önmagában ennek a családi kapcsolatnak a fennállását maga az indítványozó sem titkolta, vagy szégyellte, az szűkebb környezetében nyilvánvalóan ismert volt. Megállapította továbbá, hogy mind az elsőfokú, mind a jogerős másodfokú ítélet az indítványozó családi kapcsolataira vonatkozó tényállításokkal összefüggésben nem helytelenül – a releváns alkotmányossági szempontokat figyelembe véve – jutott arra a következtetésre, hogy amennyiben közérdeklődésre számot tartó jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt tudósítás, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügyszökhöz kapcsolódó adekvát, meghatározott részletét, nevezetesen magát a családi kapcsolat tényét hozta nyilvánosságra, az Alaptörvény VI. cikkébe foglalt magánélet védelméhez való alapjog és a véleménynyilvánítási jog méltányos egyensúlyba kerültek.
- [62] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős másodfokú döntés, amely az indítványozót családi kapcsolataira vonatkozásában a családi kapcsolat tényének a nyilvánosságra hozatalával azért kötelezte tényállítás tüzésére, mert a sajtó tájékoztatási szabadságát helyezte előtérbe az indítványozó magánszférájának védelmével szemben, nem sértette alaptörvény-ellenesen a nem közszereplő felperes magánszférájához való jogát, mivel az kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel

összefüggésben, és csakis a fenti, meghatározott, a közügyhöz feltétlenül kapcsolódó aspektusból történt, így a bírói döntés biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését.

- [63] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az említett vonatkozásban a kifogásolt jogerős másodfokú döntés nem eredményezte az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt alapjoga sérelmét.
- [64] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Ugyanakkor a nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás joga érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem közszereplő családi kapcsolatai vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közszereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag a közérdeklődésre számot tartó üggyhöz kapcsolódó adekvát részlete. Ezeknek a feltételeknek a fennállását a bíróságoknak eljárásuk során minden esetben vizsgálniuk kell ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.
- [65] 6. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességét az indítványozó nevének hozzájárulás nélküli közlésével összefüggésben megállapította, az Alkotmánybíróság az ítéletlő tábla ítéletét az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részeit tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [67] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [68] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleményszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [69] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magánszférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [70] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [71] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [72] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [73] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett

alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférájogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”

- [74] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [75] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [76] Egyetértek a határozattal. A rendelkező rész 1. pontjához mindazonáltal értelmező jellegű kiegészítő megjegyzést, 2. pontjához pedig részben eltérő álláspontot tükröző párhuzamos indokolást kívánok csatolni, a következők szerint.
- [77] A rendelkező rész 1. pontjához kapcsolódó határozati indokolásból nem tűnik ki, de az alkotmányjogi panasz befogadási eljárása során az érdemi vizsgálatra alkalmasság kérdésében az én álláspontom az volt, hogy a jogerős ítélet elleni alkotmányjogi panaszt elkésettsége folytán vissza kellene utasítani. Következésképpen a Fővárosi Ítéltábla döntésének megsemmisítésére vonatkozó döntés támogatása kizárólag a már befogadott panasz érdemi vizsgálata eredményének részéről való elfogadását jelentheti.
- [78] A rendelkező rész 2. pontját illetően álláspontom az, hogy a Kúria végzése elleni panaszt a határozatétól eltérő indokolás alapján lett volna szükséges visszautasítani. Azzal a megállapítással ugyanis nem értek egyet, hogy a felülvizsgálati kérelmet – a Pp. 273. § (1) bekezdése alapján – hivatalból elutasító végzés nem lehet alkotmányjogi panasz tárgya.
- [79] Az Abtv. 27. § értelmében az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb bírói döntés ellen lehet alkotmányjogi panasszal élni. A határozat indokolása helytállóan állapította meg, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelmet elutasító végzése nem az ügy érdemében hozott határozat, polgári perben a bíróság az ügy (a per) érdemében ítélettel, ítélet hatályú határozattal dönt. Az Abtv. 27. §-ának az alkotmányjogi panasz tárgyi hatályára vonatkozó szövegrésze ugyanakkor a bírósági eljárást egyéb okból befejező bírói döntésekre is kiterjed. Álláspontom szerint bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [pl. 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]]. A felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzéssel a Kúria lezárja, befejezi a felülvizsgálati eljárást, e határozat alkotmányossági vizsgálatát a határozat szerinti indokkal az Alkotmánybíróság nem mellőzhette volna.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [80] A határozattal – a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.418/2016/4. számú ítélete megsemmisítésével, valamint a Kúria Pfv.IV.21.906/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz visszautasításával – egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [81] 1. A Fővárosi Ítéltábla a támadott ítéletében azt mérlegelte, hogy az indítványozó személyiségi jogai és a sajtószabadság konfliktusában melyik alapvető jog élvez elsőbbséget a másikkal szemben. Ennek eredményeképpen helyben hagyta az elsőfokú bíróság határozatát, ami tartalmilag azt jelentette, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és családi kapcsolatának nyilvánosságra hozatalát a sajtószabadság, a sajtó szabad tájékoztatáshoz való joga javára nem tartotta személyiségi jogot sértőnek.
- [82] 2. Az Alkotmánybíróság határozata e döntést megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [83] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését, és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvényesítést, ami véleményem szerint nem helytálló.
- [84] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó neve tekintetében kellett volna az alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye és a családi kapcsolata közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [85] A jogerős ítélet szerint az indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó adatok közérdekű adatnak (egyébként helyesen: közérdekből nyilvános adatnak) minősülnek. Ezzel az állítással ugyanakkor nem igazolható egy több évvel korábbi munkahely és beosztás közzététele egy olyan ügyben, melyhez ez a tény semmilyen módon nem kapcsolódik. A korábbi munkahely közzététele akkor sem indokolt, ha egyebekben az közérdekből nyilvános adatként a Magyar Közlöny mellékletét képező Hivatalos Értesítőben megjelent. A jogerős ítélet azonban beéri azzal, hogy ha valamikor nyilvános volt, most már az is marad, de elfogadható indokát nem adja, hogy a korábbi munkahely nyilvánosságra hozatala miért nem sért személyiségi jogot egy olyan ügyben, melyben a nem közszereplő indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó információ semmilyen relevanciával nem bír. Összességében az egyetlen szempont, ami az ítéletben értékelésre kerül: a Quaestor-ügy kiemelt jelentősége; ez pedig minden mást felülír.
- [86] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy – ahogy erre mind az első-, mind a másodfokú bíróság is helytállóan mutatott rá –, így az Smtv. 13. §-ának megfelelően [melyre egyébként a másodfokú bíróság tévesen 13. § (2) bekezdés megjelöléssel hivatkozik, ez a rendelkezés azonban (2) bekezdéssel 2011. április 6. óta nem bír] a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.
- [87] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [88] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának V/4.2. és V/4.3. pontjában (Indokolás [55] és [57]) foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó korábbi munkahelye, valamint különösen családi kapcsolata is, és ezek nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [89] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem. Sem a határozat, sem az eljáró bíróságok nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás

sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A bíróságok, és a határozat sem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk – így például egy, az ügyben nem érintett magánszemély korábbi munkahelye – milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel túrni kell a fenti információk nyilvánosságra hozatalát.

- [90] 4. Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtette volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljes körű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [91] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

- [92] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1333/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3212/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA**bírói döntés megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva, a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az alperes által üzemeltetett internetes oldalon három időpontban az indítványozóval kapcsolatos tudósításokat tett közzé, amelyekben az indítványozó hozzájárulása nélkül hozta nyilvánosságra az indítványozó nevét, korábbi munkahelyeinek megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét, és élettársa nevét, valamint élettársa családi kapcsolatait, ezen keresztül az indítványozó tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, valamint az indítványozó és élettársa korábbi közös nyaralásának helyszínét, amellyel az indítványozó álláspontja szerint a magánélethez, illetve a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogai sérültek.
- [4] Az indítványozó felperesként a fenti internetes oldal üzemeltetője mint alperes ellen személyiségi jogának megsértése miatt pert indított a Fővárosi Törvényszék előtt. Keresetében annak megállapítását kérte, hogy a megjelölt három közleményben, az ott idézett megállapításaival az alperes megsértette a magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogait. Emellett az indítványozó mint felperes annak megállapítását is kérte, hogy a 2015. március 27-én megjelent „Tarsoly Csabának jó »drótja« lehet Polt Péter legfőbb ügyészhez” című cikknek a címben foglalt tényállítással, illetve egy további a tényállítással abban a hamis színben tüntette fel, hogy a felperes büntetőjogi értelemben véve is felelős lehet a Quaestor-ügyben történt visszaélések kapcsán. Azt sugallta, hogy élettárásának édesapja miatt a büntetőjogi felelősségre vonást elkerülte, illetve felperes részese a Quaestor-ügyben eddig felelősségre vont személyek és a Legfőbb Ügyészség közötti összefonódásnak. Ezzel az indítványozó mint felperes szerint megsértette az ő jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, továbbá jogkövetkezményként kérte a bíróságtól az alperesnek a jogsértés abbahagyására, valamint a további jogsértéstől való eltiltását, és elégtétel adására kötelezését kérte oly módon, hogy az alperes az általa üzemeltetett internetes oldalon az ítélet rendelkező részét – a sajnálkozása kifejezése mellett – tegye közzé, a sérelmezett cikkek közzétételével azonos időtartamban, a honlapján azonos kiemeltségű helyen, valamint a perköltségben való marasztalását kérte. Míg az alperes a kereset teljes elutasítását kérte, nézete szerint ugyanis a Quaestor-ügy és annak minden mozzanata a magyar közvélemény érdeklődésének fókuszában áll, az úgynevezett Quaestor-botrány különösen jelentős közügy, ehhez képest a felperes magánéletének egyes mozzanataira vonatkozó közlés nem eredményezi a magánélethez való jog sérelmét.
- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetnek részben helyt adva megállapította, hogy az első cikkben az alperes azon tényállítással, hogy a felperes a Quaestor-cégcsoport futball klubjánál is tanácsadóként szerepelt, többször képviselve a klubot, valamint annak közlésével, hogy a felperes Polt Péter legfőbb ügyész lányával fennálló élettársi kapcsolatát a felperes facebook oldala is megerősíti, közös nyaralásos képek szerepelnek rajta, másfél évvel

ezelőtt például együtt voltak a török tengerparton, megsértette a felperes magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az alperest kötelezte a jogsértés abbahagyására oly módon, hogy az elsőfokú ítéletben kiemelt tényállításokat a megjelölt interneten közzétett cikkből 15 napon belül köteles eltávolítani. Továbbá az elsőfokú bíróság a megállapított jogsértések vonatkozásában az alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Egyben kötelezte az alperest, hogy az általa üzemeltetett internetes oldalon az elsőfokú ítélet jogsértést megállapító rendelkezését tegye közzé, és a felperestől a jogsértés miatt kérjen elnézést. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, továbbá rendelkezett a perköltség viseléséről.

- [6] Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt rögzítette, hogy az úgynevezett Quaestor-ügy minden eleme (a feljelentés, a nyomozás elrendelése, Tarsoly Csaba előzetes letartóztatása) közügynek minősül. Azt is kifejtette, hogy az indítványozó mint felperes ugyan nem minősül közszereplőnek, de magánéletének egyes eseményein keresztül kapcsolódik a közügyggyé vált esemény egyes mozzanataihhoz, valamint közszereplőnek minősülő résztvevőkhöz. Kiemelte, a közvélemény számára fontos annak feltárása, hogy van-e a gazdasági életet és a befektetőket súlyosan érintő ügynek politikai vonatkozása, ennek tükrében indokolt volt-e a nyomozás elrendeléséhez képest az előzetes letartóztatás késedelme, s egyáltalán milyen kapcsolatrendszerrel rendelkeznek azok a személyek, akiknek a felelőssége felmerült az ügyben. Az elsőfokú ítélet azt is kiemelte, hogy Tarsoly Csaba és a legfőbb ügyész az, akik személye között a sajtó és így az alperes is kapcsolatot keresett és talált, és – a felperesre nézve szerencsétlen módon – ez a kapcsolat az indítványozó mint felperes személyében mutatható ki. A felperes ugyanis maga sem vitatta, hogy Tarsoly Csaba személyi titkára, illetve a legfőbb ügyész egyik lányának a múltban és az ítélethozatalkor is az élettársa. A felperes ezen kapcsolatai indokolják, hogy a Quaestor-üggyel kapcsolatos bármiféle pozíciója, esetleges szerepe a közvélemény érdeklődési körébe került. Azt is kifejtette, hogy a közügy sokakat érintő anyagi következményei, valamint az ahhoz kapcsolódó bűncselekmény súlya folytán olyan intenzív az érdeklődés, melyre tekintettel az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közvélemény tájékoztatásához fűződő érdek, s ennek nyomán a sajtószabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága arányos módon korlátozta a felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § b) és e) pontjaiban nevesített, magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő jogait azzal, hogy közölte a felperes nevét, feltárta Tarsoly Csabához és a legfőbb ügyész lányához fűződő kapcsolatát, valamint tudósított korábbi munkahelyéről.
- [7] Az elsőfokú ítélet megállapította, hogy az „apósjelölt” kifejezés köznyelvi fordulat nem minősül jogsértőnek. Annak indokolása szerint valós tény, hogy a felperes korábban a Miniszterelnökségen dolgozott, amely közérdekű nyilvános adatnak minősül. Továbbá a felperes személyét oly módon leírni, hogy ő „Tarsoly jobb keze”, véleménynyilvánításnak minősül, miként a „szoros kapcsolat” kifejezés használata is a felperes és Tarsoly Csaba viszonyát illetően. Az indokolás kifejtette: azon gyanú felvetése, hogy az ügyészség késedelmesnek minősített intézkedése mögött összefonódás húzódhat meg, a felperes személyes adataihoz és magánélethez kapcsolódó vélemény, így ezen személyiségi jogait nem sértheti. Nem találta jogsértőnek az elsőfokú bíróság a felperes és a legfőbb ügyész személye közötti kapcsolat vonatkozásában a „drót” kifejezés használatát sem. Az indokolás szerint a cikk nem állítja, hogy a felperes és a Quaestor fizetésképtelenségében vagy a Quaestor-vezető előzetes letartóztatásának késleltetésében bármilyen módon közrejátszott volna. Az indokolás szerint a cikkek ilyen hamis látszatot sem teremtenek, csupán a kapcsolat tényszerű fennállására hívták fel az olvasó figyelmét, a kapcsolat minősítését és a következtetés levonását az olvasóra bízva.
- [8] Ugyanakkor az elsőfokú bíróság jogsértést állapított meg a felperessel szemben, mivel a futball-klub tevékenysége a Quaestor értékpapír-kereskedelmi tevékenységével nem függ össze, így az erre vonatkozó közlés a felperes személyhez fűződő jogának sérelmét eredményezte. Erre tekintettel jogsértőnek találta továbbá az alperes arra vonatkozó beszámolóját, hogy mit tartalmazott a felperes facebook oldala, és azt miként változtatta meg, továbbá, hogy az alperes a felperes élettársával milyen közös nyaralásról készített fotókat tett közzé vagy távolított el.
- [9] A felperes és az alperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.419/2016/3/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes által üzemeltetett internetes oldalon az első, a második és a harmadik cikkben a felperes nevének és családi kapcsolatainak nyilvánosságra hozatalával az alperes megsértette a felperes személyes adatok védelméhez és a magánélet zavartalanságához fűződő személyiségi jogát. A jogerős ítélet megállapította továbbá, hogy az első cikk (2015. március 27.) címében használt „jó drót” kifejezés használatával, míg a második cikk (2015. március 28.) az ügyészség késedelmes intézkedése, valamint a harmadik cikk (2015. április 15.) tekintetében a folyamatban lévő büntetőügy és a felperes személye közötti összefüggés állításával az alperes a valóságot hamis színben feltüntetve megsértette

a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. A jogerős ítélet az elsőfokú ítélet elégtétel adására kötelezését megváltoztatta oly módon, hogy az alperes az első- és másodfokú ítélet jogsértést megállapító rendelkezéseit az elsőfokú ítéletben meghatározott módon köteles közzétenni. Továbbá az ítélet részbeni megváltoztatásának megfelelően rendelkezett a perköltség viseléséről.

- [10] A jogerős ítélet indokolása hangsúlyozta, hogy az indítványozó felperes az adott esetben közéleti szereplést nem vállalt, közhatalom gyakorlójának nem tekinthető. Továbbá a közjogi méltóságot betöltő legfőbb ügyészhez fűződő hozzátartozói viszonyától, de a Quaestor Zrt.-nél betöltött szerepénél fogva sem tekinthető a közéletet befolyásoló személynek. Így őt az adott esetben nem terhelte magasabb tűrés kötelezettség, még akkor sem, ha az ügynevezett Quaestor-ügy egyébként kiemelt közérdeklődésre tart számot. A jogerős ítélet indokolása a nyaralásos tartalmú fényképekkel összefüggésben kiemelte, hogy a facebook oldalon történő közlés speciális nyilvánosságot jelent, ezért az (ottani) hozzájárulást nem lehet kiterjesztően értelmezni. Ugyanakkor a jogerős ítélet annyiban osztotta az elsőfokú ítélet jogi álláspontját, hogy a felperes központi közigazgatási szervvel fennálló jogviszonyát és annak megszűnését közérdekű adatnak tekintette, ezért azt álláspontja szerint sem sérelmezheti a felperes. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság által már megállapított jogsértésen felül a felperes által igényelt vonatkozásban is megállapította a személyes adatok és a magánélet védelméhez fűződő személyiségi jog megsértését.
- [11] A másodfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet folytán sérültek az Alaptörvény IX. cikkének (1) és (2) bekezdései, az ellentétes továbbá a Ptk. 2:42. § (1) bekezdése b), d) és e) pontjaival, a 2:44. §-ával, valamint a 2:45. § (2) bekezdésével, továbbá a jogerős ítélet tévesen értelmezte a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglaltakat.
- [12] A Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet teljes terjedelmében elutasította.
- [13] A kúriai ítélet indokolása – a jogszabályi környezet és az alkotmánybírósági gyakorlat vonatkozó rendelkezéseinek összefoglalását követően – kiemelte, hogy az ügynevezett Quaestor-ügy kiemelt fontosságú közügynek minősül, mivel a hazánkban elkövetett egyik legnagyobb értékű pénzügyi bűncselekményről van szó, több ezer károsulttal és több milliárd forintos kárral. A kúriai ítélet indokolása szerint az eldöntendő alapvető jogi kérdés az adott ügy tekintetében az, hogy a felperes által megjelölt személyiségi jogainak védelme (magánélet, személyes adatok védelme, jóhírnév védelme) vagy a közügyek szabad vitathatóságának elve élvez-e elsőbbséget. A kúriai ítélet az ún. érdekmérlegelésre vonatkozó vizsgálatát elvégezve arra jutott, hogy bár a felperes álláspontja helytálló abban a vonatkozásban, hogy ő maga saját személyében nem minősül közszereplőnek (közéleti szereplőnek), ugyanakkor az adott esetben a közéleti vita tárgyának van döntő jelentősége. Fontos vizsgálati szempontként rögzítette az ítélet indokolása, hogy a vizsgálat során a bíróságnak nem a jogosult személyes sértettség érzetéből kell kiindulnia, hanem általános objektív külső mércét kell alkalmaznia. A kúriai döntés megállapította, hogy a konkrét esetben a közügyek vitathatósága, a közügyek véleménynyilvánítás útján való véleményezhetősége elsőbbséget élvez, „felülírja” az indítványozó mint felperes személyiségi jogainak védelmét. Az indokolás kifejtette, hogy az ügynevezett Quaestor-ügy rendkívüli közfigyelmet keltett, a felperes pedig nem vitatottan a fő gyanúsított munkatársa volt. Továbbá a cikk meg nem cáfolt állítása szerint a felperes szorosan a Quaestor-csoporthoz köthető focicsapathoz kapcsolódóan is végzett különböző tevékenységeket. Megállapította továbbá, hogy a felperes személyét éppen családi kapcsolata tette „érdekes” az adott ügyben. Az indokolás azt is hangsúlyozta, hogy a cikkek nem tesznek olyan állításokat és külső, objektív szemlélet szerint nem keltenek olyan hamis látszatot, hogy a felperes saját személyében a büntető eljárás részesévé vált volna. Azt is kiemelte, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog magát a vélemény kifejtésének a lehetőségét védi, nem pedig a kifejtett vélemény érték- és valóságtartalmára vonatkozik. Ezért a bíróságok nem foglalkozhatnak azzal, hogy a levont következtetések megalapozottak-e. Ugyanakkor nyomatékosította, hogy a Kúria jelen döntése nem foglalt állást a felperes „érintettség” ügyében. Mindezekre tekintettel a kúriai ítélet indokolása megállapította, hogy az alperes nem lépte túl a felperes személyét illetően a közönséget közügyekben megillető tájékoztatás kereteit, mivel annak kötelezettsége – az érdekmérlegelés eredményeként – megelőzi a felperesnek a perben érvényesített személyiségi jogai védelmét.

- [14] 3. Ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását

és megsemmisítését kérte, miután nézete szerint a felülvizsgálati döntés sérti az Alaptörvény 1. cikk (3) bekezdését, továbbá a VI. cikk (1) bekezdését.

- [15] Az indítvány kiemelte, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú, és a felülvizsgálati bíróságok eljárásai során helyesen állapították meg, hogy az indítványozó nem közszereplő, továbbá azt, hogy a Quaestor-ügy közügynek, illetve közérdeklődésre számot tartó ügynek minősül; továbbá azt is, hogy a nyilvánosságra hozott adatok, úgymint az indítványozó neve, családi kapcsolatai stb. az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a Ptk. 2:43. § által védett magánélet részét képezik. Utalt továbbá arra, hogy az eljáró bíróságok a releváns jogkérdést szintén helyesen fogalmazták meg, nevezetesen: a konkrét ügyben az egyébként szűk körben korlátozható alapjogok közül melyik alapjog érvényesülése élvez elsőbbséget: a közérdeklődésre számot tartó ügyre figyelemmel a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítás szabadsága, avagy a felperes személyiségi jogainak, magánéletének védelme.
- [16] Az indítvány a magánélet sértetlenségéhez fűződő jog alkotmányos tartalmára vonatkozó, továbbá a sajtó szabadsága és a magánélet, a jó hírnév és emberi méltóság védelme közötti kollíziót vizsgáló releváns alkotmánybíróági gyakorlat ismertetését követően hivatkozott az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Európai Emberi Jogi Egyezményének (továbbiakban Egyezmény) 8. cikk 1. pontjára, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ezzel összefüggő joggyakorlatára. Érvelése szerint a Kúria ítélete nem foglalt állást az indítványozó magánéletére, élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlések kapcsán a szükségesség-arányosság kérdésében – annak ellenére, hogy az EJEB a 8. cikk sérelmével összefüggésben kidolgozta azokat szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük olyan esetben, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással {EJEB *Couderc és Hachette Filipacchi Associés kontra Franciaország* ügy [GC] (40454/07), 2015. november 10., 99. bekezdés}. Ennek ellenére a kúriai döntés nem vizsgálta, hogy szükséges volt-e és amennyiben igen, milyen indokok alapján az adott ügyben a közvélemény tájékoztatása során nyilvánosságra hozni az indítványozó legbensőbb magánéleti vonatkozásait. Továbbá a kúriai döntés abban sem foglalt állást, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e az okozott hátrányokhoz képest. Az indítványozó álláspontja szerint a kúriai döntés az alapjogi tesztet csak részlegesen végezte el, az ugyanis csak az érdekmérlegelésre szorítkozott.
- [17] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ő maga nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek, semmilyen módon nem érintett az ún. Quaestor ügyben, sem büntetőeljárás nem indult ellene, de még tanúként sem hallgatták meg ezzel összefüggésben. Továbbá a személyes kapcsolatainak a ténye önmagában nem képez közérdeklődésre számot tartó körülményt. Továbbá a sajtó által feltárt kapcsolat nem közvetlen, pusztán virtuálisan, látszólag létező kapcsolat a fenti személyek közös ismeretségének köszönhetően. A fenti kapcsolatból tehát nem vonható le semmilyen alapos következtetés arra nézve, hogy a nyomozó hatóságok a munkájukat elhanyagolták volna, illetve, hogy tudatosan hozzájárultak volna ahhoz, hogy a felelősök felkutatása elnehezüljön. Kifejtette továbbá, hogy a sajtó nem tárt fel a nyomozó hatóság, illetve az ügyészi szervezet részéről kötelezettségszegésre utaló körülményt. Az alperes híradása pusztán az indítványozó és a legfőbb ügyész családtagja közötti magánélet tényét tárta fel, ám nem állított egyetlen olyan többletkörülményt, amely ezt a magánéleti kapcsolatot közérdeklődésre számot tartó körülményként alapozta volna meg. Utalt továbbá az EJEB azon döntéseire, amelyek a sajtó munkatársait amennyiben közéleti vonatkozású ügyeket tárnak a nyilvánosság elé – az Egyezmény 10. cikkének védelme alatt is – felelős és precíz tájékoztatásra kötelezi. Megemlítette továbbá az EJEB *Fressoz és Roire kontra Franciaország* (29183/95), 1999. január 21. ügyet, amely az Egyezmény 8. cikke által védett magánéleti, családi adatokkal összefüggésben az újságírók számára az óvatosság, illetve megfontoltság tanúsítását hangsúlyozta az általuk nyilvánosságra hozott információk lehetséges hatásait illetően.
- [18] Az indítványozó hivatkozása szerint közügyben, illetve közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége, oly módon, hogy a sérelmezett közlés anélkül ad közre nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az okozott sérelem arányos volna a megvitatásra szánt közérdekkel. Mindezekre tekintettel az indítványozó nézete szerint a gondosan mérlegelt körülmények nem indokolták, hogy élettársi kapcsolatát, valamint személyisége egyéb azonosítható jegyeit, magánéleti vonatkozásait az alperes felismerhető módon nyilvánosságra hozza, az ugyanis indokolatlan és szükségtelen volta folytán önkényes, továbbá mind a hazai, mind

a nemzetközi bírói gyakorlatnak megfelelően jogellenes, melyek folytán a kúriai döntés sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő alkotmányos jogait.

II.

[19] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hír-névét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmaát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára megállapított kritériumoknak. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata előtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálja a befogadhatóság törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [21] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát a Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítélete ellen nyújtotta be, melyet 2018. február 15-én vett át, alkotmányjogi panaszát pedig a 2018. február 23-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti rendelkezésére álló törvényes határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására vonatkozó jogosultságát igazolta, továbbá érintettnek tekinthető. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, miután megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését, az Alaptörvény sérülni vélt I. cikk (3) bekezdését, valamint a VI. cikk (1) bekezdése rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, és megfelelő indokolást

tartalmaz arra nézve, hogy a kúriai döntés miért ellentétes az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez való jogával.

- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását (lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]).
- [24] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel abban a tekintetben, hogy hol húzódnak meg a nem közszereplő indítványozó magánélethez fűződő jogának határai a véleménynyilvánítási joggal szemben: az indítványozó neve, korábbi munkahelye, illetve munkaviszonya megszűnése, meghatározott futball klubban végzett tevékenysége, valamint családi kapcsolatai, ezen belül a facebook oldalán közzétett vonatkozó adatai, így a nyaralásos fotói hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozóan. Mindezek alapján a kúriai ítélet az indítványozó magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor az indítványozót mint felperest tényállítás tűrésére kötelezte a nevére és korábbi munkahelyére, meghatározott futball klubban végzett tevékenységére, valamint a családi kapcsolataira vonatkozóan.
- [25] Miután – a fentiek szerint – az indítványozó alkotmányjogi panasa a befogadhatóság valamennyi, az Abtv.-ben szabályozott törvényi kritériumnak eleget tesz, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [27] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [28] Az Alkotmánybíróság kapcsolódó határozataiban ugyanakkor azt is kifejtette, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [29] Az Alkotmánybíróság már számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [30] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [31] Az Alkotmánybíróság jelen alkotmányossági vizsgálata során arra kereste a választ, hogy sérti-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát a Kúria felülvizsgálati ítélete – figyelemmel a sajtószabadság és a véleménynyilvánítás jogára – annak folytán, hogy az indítványozót neve, továbbá családi, életjátsri, munkahelyi kapcsolatára vonatkozóan (mint a legbensőbb magánügyéről) tényállítás tűrésére kötelezte.

- [32] 2. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélésére vonatkozó releváns gyakorlatát.
- [33] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival [erre nézve lásd pl. az Abh.-t, valamint legutóbb a 3236/2018. (VII. 9.) AB határozatot]. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).
- [34] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítélt meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [35] Ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [36] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melylyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibe vételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [37] 3. Az Alkotmánybíróság többször foglalkozott már azzal a kérdéssel is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy túrési kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg [erre nézve elsőként lásd a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh., Indokolás [39]–[57]]. Eszerint – alapul véve az Abh.-ben foglalt megállapításokat – meghatározó jelentőséggel az bír, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [38] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb

személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.

[39] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [40] 1. Az Alkotmánybíróságnak jelen alkotmányossági vizsgálata során abban kellett állást foglalnia, hogy az indítvánnyal kifogásolt kúriai döntés alaptörvény-ellenes-e, az indítványozó magánszférájához való jogának (ezen belül a magán- és családi élet védelme, illetve a személyes adatok védelme) és a sajtó a véleménynyilvánítási joga kollíziójának a feloldása során az érdekek helyes mérlegelésével jutott-e arra az eredményre, amikor döntése kialakítása során az utóbbit helyezve előtérbe, az indítványozót mint felperest korábbi munkahelyére és e jogviszony megszűnésére vonatkozóan, egy futball klubban folytatott tevékenysége, továbbá családi kapcsolataira (ezen belül élettársi kapcsolata tényének, és élettársa nevének, élettársa családi kapcsolatainak, valamint az indítványozó és élettársa korábbi közös nyaralásán készített fényképfelvételekre) nézve tényállítás túsíráására kötelezte.
- [41] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy a kúriai döntés alkotmányossági szempontból helyes mérlegeléssel, a releváns alkotmányossági követelményekkel összhangban jutott arra az eredményre, hogy a perbeli cikkek a brókerbotrányban érintett Quastor-ügy kapcsán születtek, amely kiemelt fontosságú közügynek minősül a károsultak nagy számára, a károsodás volumenére, valamint az egész országot átfogó, kiemelt közérdeklődés folytán, melyben a sajtónak a közvélemény felé objektív tájékoztatási joga van. Szintén az alkotmányos szempontoknak megfelelően értékelte a kúriai bíróság, hogy bár a felperesi indítványozó valóban nem minősül közéleti szereplőnek, ugyanakkor jelen esetben a közügyek vitatása tárgyának jelentőségére tekintettel – mivel a magánéleti kapcsolatán és a volt munkahelyén keresztül kapcsolatba hozható ezen konkrét közérdeklődésre számot tartó ügygel – az adott esetben a közügyek vitathatósága elsőbbséget élvez az indítványozó mint felperes személyiségi jogainak védelmével szemben.
- [42] 3. Az indítványozó a kifogásolt kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [43] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett, komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.
- [44] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi

élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.«” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019 (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [25]}

- [45] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019 (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel (ABH 1991, 40, 44–57). A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])
- [46] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint {11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférájogok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [47] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az adott bírói döntés a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során mindezen szempontokat helyesen mérlegelte-e, így az kúriai döntés az említett konkuráló alapjogok közötti pozíció megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [48] 4. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy a kúriai ítélet – amely a jogerős másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, valamint az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította – nem az Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra védelméhez való jog konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [49] 4.1. Az Alkotmánybíróság a Kúria döntésének az indítványozó neve hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozó részével összefüggésben (amely erre vonatkozóan tényállítás тұrására kötelezte) az alábbiakat állapította meg.
- [50] Az alapjogok kollíziójának kiegyenlítésével összefüggésben, a Kúria érdekmérlegelésére nézve az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy sem az elsőfokú, sem a kúriai ítélet alkotmányossági szempontból nem helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a közügy igen jelentős tárgyi súlya szükségessé teheti a közvélemény tájékoztatásának előtérbe helyezését abban az esetben is, ha az indítványozó (az adott ügy felperese) nem közszereplő, személyes adatai védelméhez képest. Az Alkotmánybíróság az indítványozó neve közzétételével összefüggésben megállapította, hogy az adott ügy sajátosságai alapján a konkrét ügyben a közérdeklődésre

számot tartó ügghöz fűződő kapcsolat léte elegendő lehet ahhoz, hogy felerősödjön a szólásszabadság, illetve a véleménynyilvánítás joga a felperes magánszférájának védelmével szemben.

- [51] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során azt is megállapította, hogy a kúriai ítélet a véleménynyilvánítás jogának védelme mint alkotmányos cél érdekében korlátozta az indítványozó magánszférájához való jogát. Ugyanakkor mind az első-, mind a felülvizsgálati ítélet a korlátozás arányosságára vonatkozó vizsgálatuk során annak igazolására nézve elegendőnek tekintette a jelentős társadalmi érdeklődést, illetve a közvélemény tájékoztatását.
- [52] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása, a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.
- [53] A fenti alkotmányossági szempontok alapján az Alkotmánybíróság az adott ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a véleménynyilvánítás joga más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét biztosító, azt nem sértő módon, például a név nélküli (anonimitással) történő tudósítással is elérhető lett volna. (A Kúria ugyanakkor döntése kialakítása során nem mérlegelte az indítványozó nem közszereplő voltát, illetve azt, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügyben nem indult eljárás az indítványozó ellen, sőt az az indítványozót nem is érintette.) Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával nem feltétlenül megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbrel nem teljesíthető. Ugyanis, ha valaki például másként egyértelműen azonosítható (például a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozónak nem közszereplő volta miatt önmagában nem a konkrét neve, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.
- [54] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzététele folytán – figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás az indítványozót nem érintette, – a kúriai döntés alaptörvény-ellenes, mivel az sérti az indítványozó Alaptörvény VI. cikk szerinti magánszférájához való jogát.
- [55] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a kúriai döntés az indítványozó magánszférájához való jogának és a véleménynyilvánítási jog kollíziója során biztosította-e azok kíméletes kiegyenlítését, amikor a per alapjául szolgáló cikkeknek az indítványozó munkahelyi, futballcsapathoz fűződő kapcsolata, valamint családi kapcsolata létre vonatkozó tényállításai: egyrészt, amely szerint az indítványozó élettársa a legfőbb ügyész lánya, másrészt a családi nyaralásról a közösségi oldalon feltett fotó tartalmának nyilvánosság előtt való közlése türéseire kötelezte. Ez utóbbi során a kúriai döntés eleget tett-e a védelmi kötelezettségének.
- [56] 4.2.1. Az indítványozó magánszférájához való jogának korlátozásával összefüggésben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a családi kapcsolatára vonatkozó tény az indítványozó maga sem tagadta, ezen tényállítás nyilvánosságra hozatala a magánéleti cselekvéseiben nem akadályozta, ezt a tény az ismeretségi körében, környezetében nem titkolta, ez a tény nyilvános közlése a családi életében hátrányosan nem befolyásolta, az a magánéletében zavart, negatívumot, családi konfliktust nem okozott.
- [57] A Kúria felülvizsgálati ítélete (utalva az Abh.-ban foglaltakra) kiemelte, hogy abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. Erre figyelemmel megállapította, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében történt. Az Alkotmánybíróság osztja a kúriai döntés azon megállapításában foglaltakat, mely szerint a felperes személyét, éppen családi és egyéb, például a futball klubhoz fűződő valamint a munkahelyi kapcsolatai tették az ügyben „érdekessé”.

- [58] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez a védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten pedig mind a közszereplők, mind a nem közszereplők gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét.
- [59] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ugyanakkor azt is hangsúlyozza, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó azon információk, amelyek kizárólag a családi kapcsolat tényét a fenti aspektusból hozta nyilvánosságra (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja) a véleménynyilvánítási jog magasabb szintű oltalmát élvezik. A perbeli esetben az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes, és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, ugyanazon, a kiemelt jelentőségű üggyel összefüggő, és csakis a fenti, meghatározott, a közügyhöz feltétlenül kapcsolódó aspektusból hozta nyilvánosságra, így a bírói döntés biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegészítését.
- [60] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg továbbá, hogy a kúriai döntés nem sértette az indítványozó magánszférájához való jogát azzal sem, hogy az indítványozót korábbi munkahelyére, valamint a futballcsapattal kapcsolatban végzett tevékenységére vonatkozó alperesi tényállítások tekintetében szintén tűrésre kötelezte. A kúriai döntés a fent megjelölt alkotmányossági szempontokat helyesen, az érintett magánszféra jog és a véleménynyilvánítási jog megfelelő kiegyenlítését biztosítva mérlegelte. Így a kifogásolt kúriai ítélet ebben a részben nem ütközött az Alaptörvény VI. cikkébe.
- [61] 4.2.2. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vizsgálata során ettől eltérő eredményre jutott az indítványozó mint felperes Facebook (az azon megjelentetett fotói, illetve a fotókon szereplő családi információk), illetve más közösségi oldalán található adatai hozzájárulása nélküli felhasználását illetően.
- [62] Erre vonatkozó vizsgálata során azt állapította meg, hogy a kúriai ítélet az alkotmányossági szempontokat, ezen belül a hozzátartozók védelmét nem megfelelően mérlegelve jutott arra a megállapításra, hogy az így nyilvánosságra hozott adatok folytán nem sérült szükségtelenül a felperes magánszférájához való joga. A kúriai ítélet ugyanis ezen adatokra nézve egyáltalán nem vizsgálta, hogy az abban nyilvánosságra hozott információk egyáltalán olyan nóvummal, hírértékkel szolgáltak-e, amelyek feltétlenül szükségesek voltak a kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyre vonatkozóan a közvélemény tájékoztatására; illetve rendelkeztek-e olyan hírértékkel, ami a közvélemény adott ügy tekintetében történő tájékoztatásához elengedhetetlen volt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint szintén nem folytatott le vizsgálatot a felülvizsgálati bíróság arra nézve, hogy amennyiben ez utóbbi eredményre jutott, úgy döntése meghozatala során figyelemmel volt-e arra, hogy a korlátozás nem haladja-e meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván. Nevezetesen a fotó megjelentetése, illetve az ott látott tartalom hozzátett-e bármit a családi kapcsolatra vonatkozó hír értékéhez a véleménynyilvánítási joggal összefüggésben, egyáltalán releváns volt-e a kiemelt közérdeklődésre számot tartó üggyel összefüggésben, ugyanakkor ezzel szemben megfelelően biztosította-e, eleget tett-e a közeli hozzátartozó Alaptörvény VI. cikkében foglalt kiemelt védelme kötelezettségének. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria döntése során az indítványozó facebook, illetve más közösségi oldalán közzétett családi adatai nyilvánosságra hozatalával összefüggésben nem tárt fel az érintett alapjogok védelmi körét, továbbá nem mérte össze megfelelően az érintett alapvető jogokat, a kúriai ítélet nem tett eleget az Alaptörvényből fakadó védelmi kötelezettségének.

- [63] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra az eredményre jutott, hogy a kúriai döntés folytán – a fentiekben már kifejtettek szerint – sérül az indítványozó Alaptörvény VI. cikkébe foglalt magánszférájához való joga.
- [64] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. A véleménynyilvánítás joga és a magánszféra konfliktusa során a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a közvélemény tájékoztatása szükségessé teheti az indítványozó nem közszereplő volta ellenére személyes adatai védelmének korlátozását. Erre azonban alkotmányosan csak akkor kerülhet sor, ha a nem közszereplő magánszférájába tartozó adat, illetve információ nyilvánosságra hozatala olyan újdonsággal, hírértékkel szolgált, amely feltétlenül szükséges, elengedhetetlen volt a közvélemény tájékoztatásához. Ezekre a bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.
- [65] 6. Mivel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés (az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közlése folytán, valamint az indítványozó közösségi oldalain lévő adatainak a hozzájárulása nélküli közzététele folytán) sértette az indítványozó VI. cikke szerinti magánszférájához fűződő jogát, ezért az Alkotmánybíróság a Kúria ítéletét az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részei tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [67] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [68] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleményszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [69] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magánszférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [70] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [71] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [72] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [73] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett

alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférájogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”

- [74] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [75] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [76] A határozattal – a Kúria Pfv.IV.20.306/2017/7. számú ítélete megsemmisítésével – egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [77] 1. A Kúria a konkrét ügyben a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította: az indítványozót az általa megjelölt valamennyi információ nyilvánosságra hozatalának tűrésére kötelezte pusztán azon az alapon, hogy a Quaestor-ügy kiemelt fontosságú közügynek minősül.
- [78] 2. Az Alkotmánybíróság határozata e döntést megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [79] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését, és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvény-sértést, ami véleményem szerint nem helytálló.
- [80] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó nevének és különböző közösségi oldalakon róla fellelhető információknak a nyilvánosságra hozatala és felhasználása tekintetében kellett volna az alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye, egy focicsapathoz fűződő kapcsolata, valamint a családi kapcsolata (vagyis, hogy az indítványozó élettársa a legfőbb ügyész lánya) közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [81] A Kúria a támadott ítéletében arra hivatkozott, hogy az adott esetben a közügyek vitathatósága, a közügyekben való véleménynyilvánítás szabadsága elsőbbséget élvez a személyiségi jogok védelmével szemben. A Kúria hangsúlyozta, hogy a Quaestor-ügy rendkívüli közfigyelmet keltett, az indítványozó pedig nem vitatottan Tarsoly Csaba munkatársa volt. A tárgyi cikk szerint az indítványozó a szorosan a Quaestor-csoporthoz köthető focicsapathoz kapcsolódóan is végzett különböző tevékenységeket. Az is nyilvánvaló a Kúria szerint, hogy az indítványozó személyét éppen családi kapcsolata tette „érdekessé” az ügyben.
- [82] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy, így a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-ának megfelelően a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség is következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.

- [83] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [84] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának V/4.2.1. pontjában (Indokolás [56] és köv.) foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó korábbi munkahelye, a futballcsapatban végzett tevékenysége, valamint különösen családi kapcsolata is, és ezek nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [85] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem. Sem a határozat, sem a Kúria nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A Kúria és az alkotmánybírósági határozat sem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk – így például egy az ügyben nem érintett magánszemély korábbi munkahelye, vagy valamely futballcsapatban végzett tevékenysége – milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel tűrni kell a fenti – az üggyel egyébként összefüggésbe nem hozható – információk nyilvánosságra hozatalát.
- [86] 4. Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult, és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtette volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljes körű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [87] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggyel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

[88] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/686/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3213/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA**bírói döntés megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.513/2016/3/II. számú jogerős ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.513/2016/3/II. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] Az indítványozó – az Alkotmánybíróság főtíkára felhívására kiegészített – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a kifogásolt döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, továbbá a VI. cikk (1) bekezdését.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az alperes által működtetett televíziós csatorna három konkrét időpontban sugárzott Híradó című műsorában olyan közlések hangzottak el, amelyekben az indítványozó mint felperes hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozta a felperes nevét, életjárási kapcsolatának tényét, élettársa nevét, továbbá élettársának családi kapcsolatait, ezen keresztül a tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, melyekkel – a felperes nézete szerint – megsértette a felperes magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Mindezek alapján az indítványozó pert indított a televíziós csatorna ellen, a fentiek alapján a magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogának megsértése megállapítását, valamint az alperes további jogsértéstől való eltiltását kérve.
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, indokolásában kiemelve, hogy a magánszféra oltalmának visszaszorítása indokolt azokban az esetekben, amikor kiemelkedő súlyú bűncselekményekkel összefüggő eljárásokról kíván a sajtó beszámolni, mivel az igen nagy közérdeklődésre tart számot, figyelemmel a sértettek rendkívül jelentős számára és a bűncselekmények jelentős súlyára tekintettel, a sajtószabadság érvényesülésének kell elsőbbséget biztosítani. Egyben a felperes jóhírnév sértésre alapított kereseti kérelmét elutasította. Indokolásában az elsőfokú bíróság kitért arra, hogy nem fogadta el az alperes azon védekezését, mely szerint a felperes által nyilvános közösségi oldalán közzétett adatokat a sajtószervek automatikusan, jogsértés nélkül közreadhatják. Érvelése szerint a felperes a közzététellel csak ahhoz járult hozzá, hogy aki az oldalt meg tudja tekinteni, az a közzétett adatokat megismerhesse, de azok továbbításához, különösen az országos médiában történő nyilvánosságra hozatalához ez a magatartás hozzájárulásnak nem tekinthető. Ugyanakkor azt is kifejtette, hogy a magánéletet érintő adatok közzététele kapcsán más jogalapon lehetőség van az adatok nyilvánosságra hozatalára, ezért a keresetet teljes egészében elutasította.

- [6] A – mindkét fél fellebbezése folytán eljáró – másodfokú bíróság jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa 2015. április 15. napján 12.30 perckor, 19.00 órakor, és 21.00 órakor sugárzott Híradó című műsorában a Quaestor-üggyel kapcsolatos tudósításaiban a felperes nevét közzétette, megsértette a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Egyben az ítélet az alperest a további jogsértéstől eltiltotta és kötelezte a magánlevél formájában történő sajnálkozása kifejezésére, továbbá feljogosította felperest ennek közzétételére. Míg a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Megvizsgálva, hogy mi az a nyilvánosságra hozható legszükségesebb védett adat, amely a tárgybeli közügy megvitatásához szükséges és indokolt, megállapította, hogy a felperes neve mint személyes adat sajtó általi közzététele adatvédelmi szempontból csak rendkívül szűk körben indokolható, különösen, ha a tudósítás nem közszereplőt érint. A felperes magánéletéhez kapcsolódó, a Quaestor-vezérrel fennálló korábbi munkakapcsolata, továbbá a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kapcsolata a jogerős másodfokú ítélet érvelése szerint olyan, a tárgybeli közügyet érintő személyes adat, amelynek nyilvánosságra hozatala nem tekinthető önkényesnek, szükségtelennek, indokolatlannak. Az indokolás kitért arra, hogy bár a felperes Facebook oldalán nem a sajtó általi közzététel céljából hozta nyilvánosságra magánéleti kapcsolatát, ugyanakkor azt a tényt is értékelnie kellett a bíróságnak, hogy a közügyek megvitatásához kötődően tájékoztatt a felperes magánéleti vonatkozásáról. A másodfokú ítélet az elsőfokú ítéletet a jóhírnév sérelmére vonatkozó keresetet elutasító részében teljes egészében helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati, az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel élt. A felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/6. számú végzésével hivatalból elutasította, mivel az nem felelt meg a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 272. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek (nem jelölte meg, hogy a jogerős ítélet miért jogszabálysértő, és a megsértett jogszabályhely megjelölését sem tartalmazza). Ugyanakkor a Kúria az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmét [miután az megfelelt a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek] érdemben bírálta el, és a felülvizsgálati ítéletében azt alaposnak találva, a jogerős ítéletet az alperest marasztaló részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában hangsúlyozta, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmének hivatalból elutasítása után a felülvizsgálati eljárásban a Kúria kizárólag csak azt vizsgálhatta, hogy a felperes nevének feltüntetése jogszabályt sértett-e vagy sem. Azaz abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes teljes nevének feltüntetése a híradásokban sértette-e a felperes személyes adatok védelméhez, illetve a magánélet védelméhez fűződő személyiségi jogait, vagy sem. Az indokolás utalt arra, hogy a felperes személye vonatkozásában a Kúria már két ítéletében úgy foglalt állást, hogy a felperes teljes nevének közlése nem jogsértő, kétségtelen ugyanakkor, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pontja alapján a felperes neve személyes adatnak minősül. Kifejtette, helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy ebben a körben érdemrögzítésre van szükség, arról kellett tehát dönteni, hogy adott esetben a felperes személyes adatvédelméhez fűződő joga, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve a sajtószabadság élvez-e elsőbbséget a név közlése kapcsán. A Kúria helybenhagyta az elsőfokú bíróság mérlegelését, amely a rendkívüli mértékű közérdeklődést, a közügy igen jelentős tárgyi súlyát, a közvélemény tájékoztatását helyezte előtérbe az adott ügyben a felperes személyes adatai védelméhez képest. Ezért a Kúria, figyelemmel a vizsgált ügynek a nagy közérdeklődésre számot tartó voltára, amely jelentős társadalmi vitát közvetít, utalva továbbá az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) foglalt szempontokra, megállapította, hogy adott ügyben egyértelműen a véleménynyilvánítási szabadság kerül előtérbe az egyéni személyiségi jogokkal szemben.
- [7] 3. A felperes indítványozóként az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.513/2016/3/II. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/6. számú végzése ellen az Alkotmánybírósághoz, kérve azoknak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe, valamint a VI. cikk (1) bekezdésébe ütközésébe folytán alaptörvény-ellenességük megállapítását és azok megsemmisítését.
- [8] Az Alkotmánybíróság Főtitkársága hiánypótlásra felhívó végzését követően – a rendelkezésre álló határidőn belül – az indítványozó alkotmányjogi panaszát akként módosította, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a VI. cikk (1) bekezdésére tekintettel a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati ítélet alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy az nem foglalt állást az indítványozó magánéletére, élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlések (így a közösségi oldalán található fotó felhasználása) kapcsán a szükségesség-arányosság kérdésében. Nevezetesen abban, hogy szükséges volt-e és

milyen indokok alapján az adott ügyben a közvélemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbensőbb magánéleti vonatkozásait. Érvelése szerint a kúriai ítélet azt sem vizsgálta, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e a magánéleti adatok közreadásával okozott nyilvánvaló hátrányhoz képest. Utalt továbbá arra, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy az indítványozó nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek. Azzal, hogy az eljáró bíróságok ítéleteinek indokolásai az alapjogi tesztet nem végezték el, illetve mérlegelésük eredményét nem jelenítették meg indokolásaikban, megsértették az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. Ezzel összefüggésben az indítvány kifejtette, hogy a jogerős ítélet nem vizsgálta továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatában kimunkált azon szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük azokban az esetekben, amikor közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással. Nézete szerint a bíróságoknak az egyedi ügyekben – az Alkotmánybíróság korábbi határozatai alapján – abban is állást kellett volna foglalniuk, hogy volt-e az alkotmányos cél elérésére kevesebb alapjogi korlátozással járó megoldás, mint amit adott esetben alkalmazott, illetve milyen más módon lehetett volna tájékoztatni a közvéleményt, amely nem sérti az érintettek magánélet védelméhez fűződő jogait. Az indítványozó álláspontja szerint az alapjogi teszt vizsgálatának hiánya folytán a kúriai ítélet sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő, Alaptörvényben védett jogát.

II.

[9] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [10] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között

a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti felteteleket.

- [11] Az Alkotmánybíróság eljáró tanácsa eljárása során az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján már megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek. Erre vonatkozóan a következőket állapította meg.
- [12] A Kúria Pfv.IV.20.941/2017/6. számú végzése, mely ellen eredetileg benyújtásra került az indítvány 2018. január 29-én kelt, míg az alkotmányjogi panaszt elektronikus formában az indítványozó 2018. február 23-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. A Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.513/2016/3/II. számú jogerős ítéletét a felperes 2017. február 6-án vette át, az ellene 2018. február 23-án benyújtott alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan elkészt. Tekintettel azonban arra, hogy az indítványozó pontosított alkotmányjogi panaszában már a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú ítélete ellen nyújtott be indítványt, és azt a főtítkárság hiánypótlási felhívására nyitva álló határidőben tette meg, ezért az megtartottnak tekintendő.
- [13] Az indítványozó jogi képviselővel jár el, meghatalmazását csatolta. Az indítványozó az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként (felperesként) szerepel, ezért az Abtv. 27. §-a és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó állított jogsérelmét a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú ítélete folytán állítja, amely ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti a)–f) pontjai értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); megjelölte a támadott bírói döntést; megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése folytán a magánélet védelméhez való alapjoga sérelmét állítva, ezen joga sérelmének lényegét, valamint azt, hogy az alkotmányjogi panaszával támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti. Egyben kifejezett kérelmet tartalmazott a támadott bírói döntés megsemmisítésére.
- [15] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a 2018. október 2-án tartott tanácsülésen az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött. Jelen ügy vonatkozásában az Alkotmánybíróság tanácsa szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kúriai ítélet, amely nem tekintette a magánszféra szükségtelen és aránytalan korlátozásának, hogy a közérdeklődésre számot tartó ügyben a sajtó az érintettek kapcsolatrendszerének feltárása során az indítványozó nevét nyilvánosságra hozta, összhangban áll-e az Alaptörvény már idézett rendelkezéseivel.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – I.5. pontja értelmében: „Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.” A Tü. állásfoglalás II.1. pontja értelmében az állásfoglalást a közzétételkor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. Mindezekre tekintettel – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlattól eltérően, a befogadáskor megfogalmazott alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésen túl – az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt teljes terjedelmében érdemben vizsgálta.

IV.

- [17] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [18] 1. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}

- [19] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [20] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [21] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz eljárásában arra kereste a választ, hogy sértik-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát az alkotmányjogi panasszal kifogásolt bírói döntések azzal, hogy az indítványozót a neve és korábbi munkahelye, valamint családi kapcsolatai, továbbá a facebook oldalán található, a családi kapcsolataival összefüggő fotóin szereplő információk hozzájárulása nélküli felhasználása vonatkozásában a sajtó véleménynyilvánítási jogára tekintettel tényállítás türéseire kötelezték.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával (erre nézve lásd az Abh.-t). Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a vélemény-szabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).
- [25] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely, – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítéltető meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [26] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).

- [27] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibe vételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság – a fentiekkel összefüggésben – már arra nézve is folytatott vizsgálatot, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy tűrés kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg {erre nézve elsőként lásd: a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh. Indokolás [39]–[57]}. Eszerint – alapul véve az Abh.-ben foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét, stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [29] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [30] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [31] 1. Az Alkotmánybíróságnak jelen, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásában abból a szempontból kellett megvizsgálnia az alkotmányjogi panasszal kifogásolt bírói döntések alkotmányosságát, hogy azok az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánszférájához való (ezen belül a magán- és családi élet védelme, illetve a személyes adatok védelme) jogának a sajtó véleménynyilvánítási joga kollíziója során helyes mérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, amikor érdemrlegelésük során az utóbbit helyezték előtérbe, amikor az indítványozót mint felperest a nevének, a korábbi munkahelyének, családi kapcsolatainak, továbbá a facebook oldalán található, a családi kapcsolataival összefüggő fotóin szereplő információk hozzájárulása nélküli felhasználása közzétételére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezték.
- [32] 2. Az Alkotmánybíróság a kúriai és a jogerős másodfokú ítéletek alkotmányossági vizsgálata során az alábbiakat állapította meg. Egyrészt a kúriai ítélet – az első és a másodfokú ítélettel egyezően – az alkotmányossági követelményekkel összhangban utalt az ún. Quaestor-ügy kiemelt jelentőségére. Az ugyanis, tekintettel a károsultak nagy számára, továbbá (a károsultak lakóhelye vonatkozásában) az egész országra kiterjedő voltára, valamint a károsodás mértékének nagyságrendjére nézve rendkívüli horderejű ügy, így az kiemelt közérdeklődésre tart számot. Mindezek alapján az ún. Quaestor-ügyben, illetve azzal összefüggésben a sajtó joga a közvélemény tájékoztatása. Helyesen utalt a Kúria arra is ítéletében, hogy a felperes neve személyes adat. Mint azt az első- és a másodfokú ítélet is kiemelte indokolásukban, az indítványozó mint felperes nem közszereplő, azonban volt munkahelyén keresztül kapcsolatba hozható a fentiekben említett kiemelt közérdeklődésre számot tartó üggyel.

- [33] 3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [34] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát. (3) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett, komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat (Indokolás [25])].
- [36] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])

- [37] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [38] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférajok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [39] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az indítvánnyal kifogásolt bírói döntések a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során a fenti szempontokat helyesen mérlegelték-e, így a Kúria és az ítéletábra döntése az említett konkuráló alapjogi pozíciók megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [40] 4. A kúriai döntés az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találva – a jogerős ítéletet részben (az alperest marasztaló részében) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A kúriai ítélet indokolásában egyetértett az első- és másodfokú ítélettel abban, hogy az ún. Quaestor-ügy és annak egyes eseményei kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügynek minősülnek, illetve az indítványozó mint felperes neve az Infotv. alapján személyes adatnak minősül. A per során eldöntendő kérdésben, hogy a szabad véleménynyilvánítási jog elsőbbséget élvez-e az indítványozó mint felperes adata védelméhez képest, a Kúria az elsőfokú bíróság jogi álláspontját osztotta, amely a véleménynyilvánítási szabadságot helyezte előtérbe, szemben a jogerős másodfokú ítélet ezzel ellentétes álláspontjával. Azaz kiemelt fontosságú közügy esetében álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadságának legmagasabb szintű védelme indokolt.
- [41] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kúriai döntés – egyezően az első és a jogerős másodfokú ítélettel – nem az Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [42] Az Alkotmánybíróság az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzétételével összefüggésben megállapította, a kúriai döntés érdemrögzítése során szintén helyesen jutott arra a következtetésre, hogy önmagában a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a közvélemény tájékoztatása szükségessé teheti az indítványozó (mint felperes) nem közszereplő volta ellenére személyes adatai védelmének korlátozását. Azaz egyes esetekben a magánszférához való jog korlátozásának alkotmányos célja lehet a véleménynyilvánítás jogának védelme. Míg az alapjog korlátozás arányosságát illetően a kúriai ítélet azt emelte ki, hogy „a tudósítás hitelességéhez hozzátartozott adott esetben a név közlése is”.
- [43] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása, a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.
- [44] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy valamennyi, a felperes vonatkozásában nyilvánosságra hozott személyes adatra nézve egyenként indokolt vizsgálat tárgyává tenni, hogy a személyes adat nyilvánosságra hozatala mennyiben szükséges a tudósítások céljának eléréséhez, továbbá, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya mennyiben állnak arányban egymással, a felperes magánéletébe történő behatolás milyen mértékben indokolt, szükséges és egyben elégséges-e a közügyek megvitatásához.
- [45] Az Alkotmánybíróság a felperes nevének hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatalával összefüggésben arra a következtetésre jutott – egyezően a jogerős másodfokú ítéletben foglaltakkal –, hogy a felperes nevének nyilvánosságra hozatalán kívül a kiemelt jelentőségű ügyben történő tájékoztatás mint a véleménynyilvánítás joga alkotmányos céljának elérése más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét kielégítően biztosító, azt nem sértő módon, például a név nélküli (anonimitással) történő tudósítással is elérhető lett volna, amely az indítványozó magánszféráját nem, vagy csak kevésbé korlátozza. A Kúria döntése meghozatala során

az alapjogok kíméletes kiegyenlítését nem biztosította, mivel döntése kialakítása során nem mérlegelte az indítványozó nem közszereplő voltát, illetve azt sem, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügy az indítványozót nem is érintette. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a kúriai döntés csupán az alapjog korlátozás szükségessége vonatkozásában tartalmaz érvelést, míg az alapjog arányosságára vonatkozó vizsgálatot és így indokolást egyáltalán nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság a Kúria kapcsolódó ügyeiben foglalt következetes álláspontjával összefüggésben azt is kiemeli, hogy alkotmányossági szempontból nem helytálló azon érvelés, amely szerint egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával lenne megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbel nem teljesíthető. Ugyanis ha valaki például másként egyértelműen azonosítható (például a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozónak nem közszereplő volta miatt önmagában a konkrét neve nem, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.

[46] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – egyezően a jogerős ítélettel – arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nevének közzététele folytán – figyelemmel az indítványozó nem közszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás nem érintette, – a kúriai döntés sértette az indítványozó Alaptörvény VI. cikke szerinti jogát.

[47] 5. Ezt követően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján (figyelemmel a Tü. állásfoglalás I.5. és II.1. pontjaiban foglaltakra) azt vizsgálta, hogy a jogerős másodfokú bírói döntés az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel összhangban kötelezte-e az indítványozót tényállítás тұrésére azzal, hogy a közérdeklődésre számot tartó, kiemelt jelentőségű büntetőüggyel kapcsolatban nyilvánosságra hozta az indítványozó korábbi munkahelyét és családi kapcsolatait.

[48] 5.1. A jogerős másodfokú ítélet megerősítette az elsőfokú bíróság álláspontját arra nézve, hogy [utalva az Abh.-ban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra] abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. A jogerős ítélet (a fenti határozatokban foglalt szempontok alapján elvégzett értékelés alapján) azt állapította meg, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvez. Az elsőfokú ítélet indokolásában – melyet a jogerős bírói döntés megerősített – hangsúlyozta, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó információ kizárólag a fenti aspektusból jelent meg (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja). Utalt arra is, hogy az alperes való tényeket közölt, melyet a felperes maga sem vitatott, a sajtóközlemények tényszerűen, diplomatikus stílusban és tartalmában megfelelően hozta nyilvánosságra ezen magánéleti információkat. Az indokolás hangsúlyozta továbbá, hogy önmagában a felperesi hozzájárulás hiánya nem teszi a magánéletbe való beavatkozást önkényessé. A beavatkozás (a hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatal) ugyanis csak akkor válik azzá, ha nincs olyan közérdek, ami indokoltá teszi a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát. A perbeli esetben ez a közérdek megvolt. Az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes, és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, adekvát részletét hozta nyilvánosságra.

[49] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez a védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten mind a közszereplők, mind a nem közszereplők gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről

esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét.

- [50] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel megállapította, hogy a jogerős másodfokú ítélet az indítványozónak a korábbi munkahelyére és családi kapcsolataira vonatkozó tényállításokkal összefüggésben a releváns alkotmányossági szempontokat figyelembe vette és abból az Alkotmány releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetésre jutott, amikor a családi kapcsolat tényének nyilvánosságra hozatalánál mérlegelte, hogy a tudósítás kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügyhöz kapcsolódó adekvát részletét hozta nyilvánosságra. Így a kifogásolt bírói döntés ebben a részében biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését, ezért az ebben a részében nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [51] 5.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel összhangban kötelezte-e a jogerős másodfokú ítélet az indítványozót korábbi munkahelyének hozzájárulása nélküli közvéleményének nyilvánosságában tényállítás tényszerűségére.
- [52] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés a fent megjelölt alkotmányossági szempontokat helyesen, az indítványozó magánszférájához való jogának és a véleménynyilvánítási jognak a megfelelő kiegyenlítését biztosítva, azokat egyensúlyba hozva mérlegelte, az az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseivel összhangban történt, ezért az ebben a részében nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [53] 5.3. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vizsgálata során ettől eltérő eredményre jutott az indítványozó mint felperes Facebook oldalán található adatai (fotókon szereplő családi információk) hozzájárulása nélküli felhasználását illetően. Megállapította, hogy a jogerős másodfokú ítélet az alkotmányossági szempontokat, ezen belül a hozzátartozók kiemelt védelmét nem megfelelően mérlegelve és biztosítva jutott arra a megállapításra, hogy az így nyilvánosságra hozott adatok folytán nem sérült szükségtelenül a felperes magánszférájához való joga. A jogerős másodfokú ítélet ugyanis egyáltalán nem vizsgálta, hogy az abban nyilvánosságra hozott információk egyáltalán olyan novummal, hírértékkel szolgáltak-e, amelyek feltétlenül szükségesek voltak a kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyre vonatkozóan a közvélemény tájékoztatására; illetve rendelkezett-e olyan hírértékkel, ami a közvélemény adott ügy tekintetében történő tájékoztatásához feltétlenül szükséges volt, vagy egyáltalán közvetlenül kapcsolható volt-e ahhoz. Szintén nem folytatott le vizsgálatot arra nézve, hogy amennyiben ez utóbbi eredményre jutott, úgy a bíróság döntése meghozatala során figyelemmel volt-e arra, hogy a korlátozás ne haladja-e meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván. Nevezetesen a fotó megjelentetése, illetve az ott látott tartalom hozzátett-e bármit a családi kapcsolatra vonatkozó hír értékéhez a véleménynyilvánítási joggal összefüggésben, egyáltalán releváns volt-e a kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyre nézve, ugyanakkor ezzel szemben megfelelően biztosította-e, eleget tett-e a közeli hozzátartozó Alaptörvény VI. cikkében foglalt kiemelt védelme kötelezettségének.
- [54] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős másodfokú ítélet az indítványozó Facebook, illetve más közösségi oldalán közzétett családi adatai nyilvánosságra hozatalával összefüggésben nem tártá fel az érintett alapjogok védelmi körét, továbbá a kifogásolt ítélet nem tett eleget az Alaptörvényből fakadó védelmi kötelezettségének.
- [55] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra az eredményre jutott, hogy a jogerős másodfokú ítélet folytán – a fentiekben már kifejtettek szerint – sérült az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikkébe foglalt magánszférájához való joga.
- [56] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás szabadsága érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem

közz szereplő családi kapcsolatai vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közz szereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag a közérdeklődésre számot tartó üggyhöz kapcsolódó adekvát részlete. Ebben az esetben a bíróságoknak a mérlegelés során különösen figyelemmel kell lenniük védelmi kötelezettségükre.

[57] A véleménynyilvánítás joga és a magánszféra jogának konfliktusa során a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a közvélemény tájékoztatása szükségessé teheti az indítványozó nem közz szereplő volta ellenére személyes adatai védelmének korlátozását. Erre alkotmányosan azonban kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben is csak akkor kerülhet sor, ha a nem közz szereplő magánszférájába tartozó adat, illetve információ nyilvánosságra hozatala olyan újdonsággal, hírértékkel szolgált, amely feltétlenül szükséges, elengedhetetlen volt a közvélemény tájékoztatásához. Ezekre a bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.

[58] 6. Miután az Alkotmánybíróság a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó nevének hozzájárulás nélküli közzétételével összefüggésben, míg a jogerős másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességét az indítványozó Facebook oldalán található fotóján szereplő adatai hozzájárulása nélküli közzétételével összefüggésben megállapította, az Alkotmánybíróság a kúriai és a jogerős másodfokú döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [59] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részei tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [60] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [61] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleménysszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [62] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magánszférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [63] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}
- [64] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [65] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [66] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett

alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférájogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”

- [67] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [68] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [69] A határozattal – a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.513/2016/3/II. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.IV.20.941/2017/7. számú ítélete megsemmisítésével – egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [70] 1. A Kúria a támadott ítéletében – alaposnak találva az alperes felülvizsgálati kérelmét – a jogerős ítéletnek az alperest marasztaló részét részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság (az indítványozó keresetét teljes egészében elutasító) ítéletét helybenhagyta. A Kúria a támadott ítéletében arra hivatkozott, hogy az adott esetben a közügyek vitathatósága, a közügyekben való véleménynyilvánítás szabadsága elsőbbséget élvez a személyiségi jogok védelmével szemben.
- [71] 2. Az Alkotmánybíróság határozata a támadott döntéseket megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [72] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését, és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvényesítést, ami véleményem szerint nem helytálló.
- [73] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó neve és közösségi oldalon korábban megtalálható adatai hozzájárulása nélküli felhasználása tekintetében kellett volna az alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye és a családi kapcsolatára vonatkozó információk közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [74] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy, így a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-ának megfelelően a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.
- [75] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

- [76] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának 4. pontjában foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó családi kapcsolata is, és az erre vonatkozó információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [77] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem, ahogyan egyébként élettársa sem. Sem a határozat, sem az eljáró bíróságok nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A bíróságok nem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel az indítványozónak túlnie kell ezek nyilvánosságra hozatalát.
- [78] Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult, és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtette volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljes körű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [79] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrés kötelezettsége.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

- [80] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [81] Nem értek egyet a rendelkező rész 2. pontjában foglalt döntéssel az alábbi indokok miatt.
- [82] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria felülvizsgálati kérelmét elutasító végzése, valamint a jogerős ítélet ellen nyújtotta be, majd azt az Alkotmánybíróság főtítkárának tájékoztatására – a hiánypótlásra nyitva álló határidőben – akként módosította, hogy annak tárgya a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete.
- [83] A határozat a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát azzal indokolta, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalásának (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) – az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdésére vonatkozó – 1.5. pontja értelmében: »Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.«” (Indokolás [16])
- [84] Álláspontom szerint az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére hivatkozással – valamennyi feltétel fennállása esetén is – csak abban az esetben lehetett volna a jogerős ítélet érdemi vizsgálatát lefolytatni, ha a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó határozott kérelem az alkotmányossági vizsgálat tárgya lett volna. Az indítványozó azonban nem tartotta fenn ezt a kérelmét, indítványa kizárólag a Kúria felülvizsgálati ítéletének megsemmisítésére irányult.
- [85] A többségi határozat rendelkező részének 2. pontja, és a döntéshez kapcsolódó indokolás álláspontom szerint sérti a kérelemhez kötöttség elvét [Abtv. 52. § (2) bekezdés], ezen keresztül az indítványozó rendelkezési jogát, ezért azt nem tudtam támogatni.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1094/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3214/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.948/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.21.948/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt magánélet védelméhez való alapjogát.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az alperes által üzemeltetett internetes oldal három konkrét időpontban közzétett írásaiban az indítványozó mint felperes hozzájárulása nélkül hozta nyilvánosságra a felperes nevét, korábbi munkahelyeinek megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét, élettársa nevét, továbbá élettársának családi kapcsolatait, ezen keresztül a tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, a felperes és élettársa korábbi közös nyaralásának helyszínét, illetve azokat a közösségi portálokat, amelyeken a felperes regisztrált és korábban megtalálható volt. Ezzel az alperes – a felperes nézete szerint – megsértette a felperes magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Mindezek alapján az indítványozó pert indított az alperes ellen, a fentiek alapján a magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogának megsértése megállapítását, valamint az alperes további jogsértéstől való eltiltását kérve.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa kiadott internetes sajtótermékben 2015. március 27-én megjelent konkrét cikkben közzétette a felperes munkáltatóinak nevét, illetve korábbi nyaralása helyszínét, megsértette a felperes személyes adatok védelméhez és a magánélet sérthetlenségéhez fűződő személyiségi jogát, egyben eltiltotta a további jogsértéstől és kötelezte a magánlevél formájában történő sajnálkozása kifejezésére. Míg a felperes keresetét ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság elutasította.
- [5] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.192/2017/7/II. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és azt is megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa kiadott internetes sajtótermékben 2015. március 27. napján megjelent konkrét cikkben közzétette a felperes nevét, megsértette a felperes személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Ezt meghaladóan a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A jogerős ítélet (ütköztetve a felperes megjelölt személyiségi jogát az alperest megillető sajtószabadság, illetve véleménynyilvánítási jogával) megállapította, hogy azokban az esetekben, amikor a magánélethez való jog oltalma alá eső közlések, a személyes adatok nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánérdekekkel szemben a közérdek előtérbe helyezése válik indokolttá, ezért az érintett félnek túlnie kell a magánélethez való beavatkozást. Kiemelte továbbá, hogy döntése meghozatala során mérlegelte, hogy melyek a felpereshez köthető védendő adatok, amelyek nyilvánosságra hozatala még indokolt lehet az alperes által tett közlések alátámasztására. Ennek során arra a következtetésre

jutott, hogy a korábbi munkavégzésének a ténye, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kapcsolata olyan, a tárgybeli közügyet érintő személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényesnek, sem szükségtelennek, sem pedig indokolatlannak. Azonban a tudósítás céljának eléréséhez a felperes teljes nevének, a korábbi munkahelyeinek a megnevezése, továbbá a felperes élettársával történt nyaralása helyszínének a megjelölése már nem volt feltétlenül szükséges.

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a teljes keresetének való helyt adást kérte. A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta. A kúriai döntés megállapította, hogy helytállóan jutottak arra a következtetésre az eljáró bíróságok, hogy a perbeli esetben nem sérült a felperes magánélet védelméhez fűződő személyiségi joga az élettársi kapcsolat tényének és élettársa családi kapcsolatainak nyilvánosságra hozatalával. Álláspontja szerint ugyanis az adott közügy megvitatása során e kapcsolat lehetséges következményeinek megvitatásához nélkülözhetetlen volt a kapcsolatot létrehozó személyek és a kapcsolat tényének a közzététele, ezért a közlés nem volt öncélú vagy indokolatlan.
- [7] A felperes indítványozóként a Kúria Pfv.IV.21.948/2017/4. számú ítélete ellen az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, kérve a felülvizsgálati ítélet – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a VI. cikk (1) bekezdésébe ütközése folytán – alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a kúriai döntés alaptörvény-ellenessége egyrészt abban áll, hogy indokolásában nem foglalt állást az indítványozó magánéletére, élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlések kapcsán a szükségesség-arányosság kérdésében. Nem foglalt továbbá állást a kúriai döntés abban a kérdésben sem, hogy a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e. Utalt továbbá az indítvány arra, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy az indítványozó nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek. Nézete szerint a magánéletbe való beavatkozás önkényességének kérdése nem válaszolható meg pusztán azon az alapon, hogy az érintett ügy magánéleti vonatkozású, vagy van közéleti érintettsége. Ugyanis közügyben vagy közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége, amennyiben a sérelmezett közlés anélkül ad közre nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az általa okozott sérelem nincs arányban a téma megvitatásához fűződő közérdekkel.
- [9] Azzal, hogy az eljáró bíróságok ítéleteinek indokolásai az alapjogi tesztet nem végezték el, illetve mérlegelésük eredményét nem jelenítették meg indokolásaikban, megsértették az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. Ezzel összefüggésben az indítvány kifejtette, hogy a jogerős ítélet nem vizsgálta továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatában kimunkált azon szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük azokban az esetekben, amikor közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással. Nézete szerint a bíróságoknak az egyedi ügyekben – az Alkotmánybíróság korábbi határozatai alapján – abban is állást kellett volna foglalniuk, hogy volt-e az alkotmányos cél elérésére kevesebb alapjogi korlátozással járó megoldás, mint amit adott esetben alkalmazott, illetve milyen más módon lehetett volna tájékoztatni a közvéleményt, amely nem sérti az érintettek magánélet védelméhez fűződő jogait. Az indítványozó álláspontja szerint az alapjogi teszt vizsgálatának hiánya folytán a kúriai ítélet sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő, Alaptörvényben védett jogát.

II.

- [10] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, melyről az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság érdemi határozatában is dönthet. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [12] A panasz akkor befogadható, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. §-aiban és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani, mégpedig az Abtv. 53. § (2) bekezdésének megfelelően az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben került benyújtásra: a kifogásolt kúriai ítéletet 2019. március 1-jén vette át az indítványozó, míg az alkotmányjogi panasz 2019. április 18-án – elektronikus úton – érkezett a Fővárosi Törvényszékre. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, meghatalmazását csatolta. Az indítványozó az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként szerepel, ezért az Abtv. 27. §-a és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó állított jogsérelmét a Kúria Pfv.IV.21.948/2017/4. számú ítélete folytán állítja, amely ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti a)–f) pontjai értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); megjelölte a támadott bírói döntést; megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése folytán a magánélet védelméhez való alapjoga sérelmét állítva, ezen joga sérelmének lényegét, valamint azt, hogy az alkotmányjogi panaszával támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti. Egyben kifejezett kérelmet tartalmazott a támadott bírói döntés megsemmisítésére.
- [15] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [16] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdéséveti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel, hogy az indítvány által kifogásolt

kúriai ítélet az indítványozó magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyben az érintettek kapcsolatrendszerének feltárása során az indítványozót családi kapcsolatai hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezte.

- [17] Az Alkotmánybíróság – a fentieket figyelembe véve – megállapította, hogy az indítványozó panasza a befogadhatóság valamennyi, az Abtv-ben szabályozott törvényi kritériumnak eleget tesz, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörben eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [20] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [21] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}.
- [22] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [23] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panaszeljárárásában arra kereste a választ, hogy sérti-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához való jogát az alkotmányjogi panasszal kifogásolt kúriai döntés azzal, hogy az indítványozót családi kapcsolatai vonatkozásában a sajtó véleménynyilvánítási jogára tekintettel tényállítás tűrésére kötelezte.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával [erre nézve lásd: a 7/2014. (III. 7.) AB határozatot, a továbbiakban: Abh.] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtó-

szabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).

- [26] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely, – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlés nem ítéltető meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [27] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [28] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melylyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibe vételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [29] 3. Az Alkotmánybíróságnak – a fentiekkel összefüggésben – már arra nézve is többször kiterjedt a vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy túrési kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási joga és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg (összefoglalóan: Abh., Indokolás [39]–[57]). Eszerint – alapul véve az Abh.-ban foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jó hírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).
- [30] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [31] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [32] 1. Mint azt az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásában – figyelemmel az alperesi jogsértést már megállapító első- és másodfokú ítéletre – csupán abból a szempontból kellett megvizsgálnia az alkotmányjogi panasszal kifogásolt kúriai döntés alkotmányosságát, hogy az az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának kollíziója során helyes mérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor mérlegelése

során az utóbbit helyezte előtérbe azzal, hogy az indítványozót családi kapcsolatainak közzétételére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezte.

- [33] 2. Az Alkotmánybíróság a kúriai ítélet alkotmányossági vizsgálata során az alábbiakat állapította meg. Egyrészt a kúriai ítélet – az első és a másodfokú ítélettel egyezően – az alkotmányossági követelményekkel összhangban állapította meg az ún. Quaestor-ügy kiemelt jelentőségét. Az ugyanis, tekintettel a károsultak nagy számára, továbbá (a károsultak lakóhelye vonatkozásában) az egész országra kiterjedő voltára, valamint a károsodás mértékének nagyságrendjére nézve rendkívüli horderejű ügy, így az kiemelt közérdeklődésre tart számot. Mindezek alapján az ún. Quaestor-ügyben, illetve azzal összefüggésben a sajtó joga a közvélemény tájékoztatása. Helyesen utalt a Kúria arra is ítéletében, hogy az indítványozó mint felperes nem közszereplő, azonban volt munkahelyén és családi kapcsolatán keresztül kapcsolatba hozható a fentiekben említett kiemelt közérdeklődésre számot tartó üggyel.
- [34] 3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntés alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [35] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát. (3) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.
- [36] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [37] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog,

azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteltben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26])

- [38] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben azt vizsgálta, hogy fennállnak-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, illetve az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlata szerint az alapjogkorlátozás alaptörvényességének feltételei.
- [39] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférajok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán-, és családi élet, valamint az otthon tiszteltben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [40] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az indítvánnyal kifogásolt bírói döntés a magánszféra védelme és a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során mindezen szempontokat helyesen mérlegelte-e, így a Kúria döntése az említett konkuráló alapjogok közötti pozíció megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [41] 4. A kúriai döntés a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy az eljáró bíróságok helyesen értelmezték, hogy a közügyek megvitatása során, ha a magánérdekekhez való jog oltalma alá eső közlések, illetve a személyes adatok nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a véleménynyilvánításhoz fűződő jog a magánérdekkel szemben előtérbe kerül, ilyen helyzetben túrnie kell az érintett félnek a magánéletébe való beavatkozást.
- [42] Utalt továbbá arra, hogy a Kúria ilyen személyiségi jogsértés tárgyában azonos tényállás mellett következetesen azt az álláspontot képviselte, hogy amennyiben a vizsgált ügy nagy közérdeklődésre tart számot, jelentős társadalmi vitát közvetít, akkor egyértelműen a véleménynyilvánítási szabadság kerül előtérbe az egyén személyiségi jogainak sérelmével szemben. Kiemelte továbbá, hogy a felperes élettársi kapcsolata tényének, továbbá a felperes személyén keresztül vezető személyes, családi kapcsolatának feltárása, ehhez pedig a kapcsolatot létrehozó személyek és a kapcsolat tényének közzététele a közügy megvitatása során e kapcsolat lehetséges körülményeinek megvitatásához nélkülözhetetlen volt, ezért a közlés nem volt öncélú és indokolatlan.
- [43] Az Alkotmánybíróság nézete szerint a kúriai döntés nem Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és az indítványozó magánszférához való jog konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [44] Az Alkotmánybíróság – a fentiekben kifejtetteket szem előtt tartva – azt is megállapította, hogy a kúriai ítélet az indítványozó családi kapcsolataira vonatkozó tényállításokkal összefüggésben érdekmérlegelése során helyesen állapította meg a releváns alkotmányossági szempontokat és abból az Alaptörvény releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetést vont le. Nevezetesen: közérdeklődésre számot tartó jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt a tudósítás, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részletét hozta nyilvánosságra. A kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes családi kapcsolataira vonatkozó információk kizárólag az adott kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolható része (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja) vonatkozásában jelentek meg. Figyelemmel továbbá arra, hogy a felperes konkrét nevének hozzájárulása nélküli közzétételére nézve a jogerős másodfokú bíróság megállapította

a jogsértést, az esetleges anonimitást megőrző családi kapcsolatok feltárása nem jelenti a felperes Alaptörvény VI. cikkébe foglalt magánélet védelméhez való alapjoga alaptörvény-ellenes korlátozását.

[45] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kúriai ítélet, amely az indítványozót családi kapcsolatai vonatkozásában a releváns alkotmányossági szempontokat figyelembe vette és abból az Alkotmány releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetésre jutott, amikor a családi kapcsolat tényének nyilvánosságra hozatalánál mérlegelte, hogy a tudósítás kiemelt jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt, és az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részletét hozta nyilvánosságra. Így a kifogásolt bírói döntés biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését, ezért a Kúria döntése nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.

[46] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás joga érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem közszereplő családi kapcsolatai vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közszereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részlete. Ezt a bíróságoknak eljárásuk során minden esetben vizsgálniuk kell ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.

[47] 6. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítvánnyal kifogásolt kúriai döntés nem eredményezte az indítványozó Alaptörvény VI. cikkébe foglalt alapjoga sérelmét, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [48] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részeit tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [49] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [50] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleményszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [51] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magán-szférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [52] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [53] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [54] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [55] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának

sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférajogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”

- [56] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [57] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért nem állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai is megjelennek. A bíróságok a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel biztosították az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [58] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggyel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrési kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

- [59] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [60] Nem értek egyet a többségi határozat alkotmányjogi panaszt elutasító rendelkezésével, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [61] 1. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak – a többségi határozatban foglaltakkal szemben – meg kellett volna állapítania, hogy a Kúria Pfv.IV.21.948/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, és azt meg kellett volna semmisíteni.
- [62] A Kúria a támadott ítéletében úgy foglat állást, hogy ha egy ügy nagy közérdeklődésre tart számot, jelentős társadalmi vitát közvetít, akkor egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadsága kerül előtérbe az egyén személyiségi jogainak védelmével szemben. Ebben az esetben a magánélethez való jog az indítványozó élettársi kapcsolatának és élettársa családi kapcsolatának nyilvánosságra hozatalán keresztül nem sérült, illetőleg a közügy jelentős tárgyi súlyára tekintettel, a közvélemény tájékoztatása érdekében háttérbe szorul.
- [63] 2. Véleményem szerint a Kúria nem helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy pusztán annak okán, hogy a tárgyi ügy jelentős közérdeklődésre tart számot, az indítványozóak – aki hangsúlyozottan nem tekinthető közszereplőnek vagy közéleti szereplőnek – a magánéletére (családi kapcsolatára) kiterjedő sajtóérdeklődést a közéleti szereplőkkel azonos módon tűrnie kellene.
- [64] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a többségi határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [65] A többségi határozat vizsgálja ugyan az Alkotmánybíróság véleménynyilvánítás szabadságával és különösen a sajtószabadsággal összefüggésben kialakított gyakorlatát, azonban – álláspontom szerint – az alapjog korlátozhatóságával kapcsolatos szempontok vizsgálata, valamint az alapjogok ütköztetése nem meggyőző. Így különösen az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből hangsúlyosan következő a magánélet érinthetetlen magjára vonatkozó fokozottabb védelmi igény nem kapott kellő hangsúlyt a többségi határozatban.
- [66] Az Alkotmánybíróság a – többségi határozat által is hivatkozott – 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban a következőket állapította meg: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel” (Indokolás [55]).
- [67] Álláspontom szerint a jelen ügyben figyelmen kívül maradt, hogy az indítványozó nem volt részese az ügyben hivatkozott közérdeklődésre számot tartó ügynek, illetőleg az, hogy az indítványozó nem közszereplő, valamint nem vesz részt a közéletben és nem jelenik meg a nyilvánosság előtt, így sem a közülethez, sem a közhatalom gyakorlásához nem köthető.
- [68] Sem a határozat, sem az eljáró bíróságok nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően – az egyébként általa sem vitatottan is fennálló – élettársi kapcsolatának nyilvánosságra hozatala, illetőleg annak hangsúlyozása, hogy egy közszereplő egyébként szintén nem közszereplő lányához fűződő élettársi viszonya áll fenn, az indítványozó magánélethez való jogát sérti. Vagy megfordítva: még a közszereplőket is megilleti a családi kapcsolataik védelme, így a nem közszereplők esetén ez fokozottan érvényes, ez azonban a konkrét ügyben nem jelenik meg kellő hangsúllyal. Erre tekintettel a helyes döntés a Kúria határozatának megsemmisítése lett volna, azzal, hogy önmagá-

ban a jogsértés megállapítása kellő szankcióként szolgálhatna az ilyen esetekre, csupán nagyon mérsékelten érintve a sajtószabadságot.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/790/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3215/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselővel (Bass és Tasnádi Ügyvédi Iroda, dr. Bass László ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt magánélet védelméhez való alapjogát.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az alperes által üzemeltetett internetes oldal két konkrét időpontban közzétett írásaiban, valamint a honlapján tárolt tudósításaiban, amelyekben az indítványozó mint felperes hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozta a felperes nevét, korábbi munkahelyeinek megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét, élettársa (családi) nevét, továbbá élettársának családi kapcsolatait, ezen keresztül a tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat. Ezekkel – a felperes nézete szerint – az alperes megsértette a felperes magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Mindezek alapján az indítványozó pert indított az alperes ellen, a fentiek alapján a magánélethez és személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogának megsértése megállapítását, valamint az alperes további jogsértéstől való eltiltását kérve.
- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Annak indokolása szerint a kereset tárgyává tett cikkekben a felperes magánéletére vonatkozó információ csak abban a vonatkozásban jelent meg, hogy a napvilágra került élettársi kapcsolatban élő személynek a közvetlen munkatársa, illetve a közvetlen hozzátartozója olyan személyek voltak, akik közül egyikük a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja, másikuk pedig a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész. Az elsőfokú bíróság szerint a párkapcsolat, illetve a munkahelyi kapcsolat vonatkozásában a cikkek valós tényeket közöltek. Indoklásában kiemelte továbbá, hogy a Quaestor-ügy kapcsán megindult büntetőeljárás a társadalom széles nyilvánosságát érintő, közérdeklődésre számot tartó üggyé vált, amelyről a sajtónak tudósítani nemcsak alkotmányos joga, hanem jogszabályi kötelezettsége is. Mivel az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, az nem volt indokolatlanul önkényes, hanem szükséges volt, ezért a perbeli cikkekkel nem lépte túl a sajtószabadság, a közéleti véleménynyilvánítás alkotmányos határát, a felperes magánélethez való beavatkozás nem volt önkényes, nem volt indokolatlan és nem volt szükségtelen, emiatt az alperes nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.
- [5] A – mindkét fél fellebbezése folytán eljáró – Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.263/2016/3/II. jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az általa üzemeltetett internetes sajtótermékben 2015. március 27-én megjelent konkrét cikkében közzétette a felperes nevét, valamint korábbi munkahelyének megnevezését, jogviszonya megszűnésének időpontját, és módját, ottani munkaköri beosztását, megsértette a felperes személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát, egyben eltiltotta a további jogsértéstől és kötelezte a magánlevél formájában történő sajnálkozása kifejezésére, továbbá

feljogosította felperest ennek közzétételére. Egyebekben a per főtárgya tekintetében az elsőfokú ítélet helyben hagyta. A jogerős ítélet kifejtette, hogy a konkrét ügyben azt kellett a bíróságnak vizsgálnia, hogy mi az a nyilvánosságra hozható legszükségesebb védett adat, amely a tárgybeli közügy megvitatásához szükséges és indokolt. A jogerős ítélet – szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tudósítás céljának eléréséhez a felperes nevének nyilvánosságra hozatala és a korábbi munkahelyének, a Miniszterelnökségnek a feltüntetése már nem volt feltétlenül szükséges. Megállapította továbbá, hogy a felperes nem közszereplő, a tudósítás idején közfeladatot nem látott el. Továbbá álláspontja szerint elegendő lett volna a kívánt cél elérése érdekében anonimizált formában annak felvázolása, hogy Tarsoly Csaba volt titkára egy élettársi kapcsolat okán a legfőbb ügyész személyével is összefüggésbe hozható. A jogerős ítélet indokolása egyben kitért arra, hogy a felperes korábbi munkahelyének megnevezése, valamint foglalkoztatási jogviszonya megszűnésének időpontja, illetve annak megszűnési módjának közlése a perbeli cikkben akkor sem vált indokolttá, amennyiben az közérdekből nyilvános adatként megjelent a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Hivatalos Értesítőben.

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelemmel élt. A felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet részbeni megváltoztatását és a keresetnek teljes egészében helyt adó ítélet meghozatalát kérte, míg az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet hatályában fenntartását kérte. A Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítéletében a felperes felülvizsgálati kérelmét nem találta alaposnak, míg az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találta, és a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságnak a keresetet teljesen elutasító ítéletét helybenhagyta. A Kúria döntésében abban a kérdésben foglalt állást, hogy a felperes nevének, korábbi munkahelyének és beosztásának a feltüntetése, valamint magánéleti kapcsolatának közzététele a perbeli híradásokban sértette-e a felperes magánélet védelméhez fűződő személyiségi jogait, avagy nem. A felülvizsgálati ítélet indokolása utalt arra, hogy korábban már több ítéletében a felperes személye vonatkozásában úgy foglalt állást, hogy a felperes teljes nevének közlése nem minősül személyiségi jogsértésnek, ezért ezen ügyben sem látott alapot ezen döntéseinek a felülvizsgálatára. Hangsúlyozta továbbá, hogy a 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pontja értelmében a felperes neve személyes adatnak minősül, miként a magánéleti kapcsolataira való utalás is. Előadta, hogy ebben a körben az elsőfokú bíróság érdekmérlegelése volt a megfelelő, azaz a rendkívüli mértékű közérdeklődés, a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a tudósítás hitelességének fenntartása a közvélemény tájékoztatását helyezi előtérbe a konkrét ügyben a felperes személyes adatai védelméhez képest. Hangsúlyozta továbbá – hivatkozva a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglaltakra – amennyiben a vizsgált ügy nagy közérdeklődésre tart számot, jelentős társadalmi vitát közvetít, akkor egyértelműen a véleménynyilvánítási szabadság legmagasabb szintű védelme kerül előtérbe az egyéni személyiségi jogokkal szemben. A felülvizsgálati ítélet szerint a felperes korábbi beosztása, továbbá korábbi munkahelye az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján közérdekből nyilvános adatnak minősül, amely korábban a Hivatalos Közlöny mellékletében is közzétételre került, így ennek közlése nem sért személyiségi jogot.
- [7] A felperes indítványozóként a Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítélete ellen az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, kérve a felülvizsgálati ítélet – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a VI. cikk (1) bekezdésébe ütközése folytán – alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a kúriai döntés alaptörvény-ellenessége egyrészt abban áll, hogy indokolásában nem foglalt állást az indítványozó magánéletére, élettársának beazonosítására, családi kapcsolataira vonatkozó közlések kapcsán a szükségesség-arányosság kérdésében. Vizsgálnia kellett volna, hogy az adott ügyben szükséges volt-e és amennyiben igen, milyen indokok alapján a közvélemény tájékoztatása során felfedni és nyilvánosságra hozni az indítványozó legbelsőbb magánéleti vonatkozásait. Érvelése szerint a kúriai ítéletnek állást kellett volna foglalnia abban a kérdésben, hogy a név megjelölésével, valamint a magánélet ilyen mértékű feltárásával okozott sérelem arányos volt-e a magánéleti adatok közreadásával okozott nyilvánvaló hátrányhoz képest. Utalt továbbá arra, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy az indítványozó nem részese az ítélet által hivatkozott közügynek. Nézete szerint a magánéletbe való beavatkozás önkényességének kérdése nem válaszolható meg pusztán azon az alapon, hogy az érintett ügy magánéleti vonatkozású, vagy van közéleti érintettsége. Ugyanis közügyben vagy közérdeklődésre számot tartó ügyben is megvalósulhat a magánéletbe való beavatkozás önkényessége, amennyiben a sérelmezett közlés anélkül ad közre nyilvánvalóan a magánélet szférájába tartozó információkat, hogy az a közügy megvitatása szempontjából szükséges, illetve az általa okozott sérelem nincs arányban a téma megvitatásához fűződő közérdekkel.

- [9] Azzal, hogy az eljáró bíróságok ítéleteinek indokolásai az alapjogi tesztet nem végezték el, illetve mérlegelésük eredményét nem jelenítették meg indokolásaikban, megsértették az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakat. Ezzel összefüggésben az indítvány kifejtette, hogy a jogerős ítélet nem vizsgálta továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatában kimunkált azon szempontokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak figyelembe kell venniük azokban az esetekben, amikor közérdeklődésre számot tartó ügyekben az érintett magánéleti vonatkozásainak védelme és a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik egymással. Nézete szerint a bíróságoknak az egyedi ügyekben – az Alkotmánybíróság korábbi határozatai alapján – abban is állást kellett volna foglalniuk, hogy volt-e az alkotmányos cél elérésére kevesebb alapjogi korlátozással járó megoldás, mint amit adott esetben alkalmazott, illetve milyen más módon lehetett volna tájékoztatni a közvéleményt, amely nem sérti az érintettek magánélet védelméhez fűződő jogait. Az indítványozó álláspontja szerint az alapjogi teszt vizsgálatának hiánya folytán a kúriai ítélet sérti az indítványozó magánélet védelméhez fűződő, Alaptörvényben védett jogát.

II.

- [10] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.

(3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„24. cikk (2) Az Alkotmánybíróság

[...]

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, melyről az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság érdemi határozatában is dönthet. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [12] A panasz akkor befogadható, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. §-aiban és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése

értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [13] Az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben került benyújtásra: a kifogásolt kúriai ítéletet 2018. december 17-én vette át az indítványozó, míg az alkotmányjogi panasz 2019. február 4-én – elektronikus úton – érkezett a Fővárosi Törvényszékre. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, meghatalmazását csatolta. Az indítványozó az alkotmánybírói eljárás alapjául szolgáló ügyben félként szerepel, ezért az Abtv. 27. §-a és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó állított jogsérelmét a Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítélete folytán állítja, amely ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti a)–f) pontjai értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); megjelölte a támadott bírói döntést; megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése folytán a magánélet védelméhez való alapjoga sérelmét állítva, ezen joga sérelmének lényegét, valamint azt, hogy az alkotmányjogi panaszával támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti. Egyben kifejezett kérelmet tartalmazott a támadott bírói döntés megsemmisítésére.
- [15] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [16] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését veti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel, hogy az indítvány által kifogásolt kúriai ítélet az indítványozó magánszférájához való jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának a kollíziója során helyes érdekmérlegeléssel jutott-e arra az eredményre, amikor a közérdeklődésre számot tartó ügyben a sajtó az érintettek kapcsolatrendszerének feltárása során az indítványozót neve, korábbi munkahelye, élettársi kapcsolatának ténye és élettársa családi neve, valamint családi kapcsolatai hozzájárulása nélküli közzétételére vonatkozóan tényállítás tűrésére kötelezte.
- [17] Az Alkotmánybíróság – a fentieket figyelembe véve – megállapította, hogy az indítványozó panasza a befogadhatóság valamennyi, az Abtv.-ben szabályozott törvényi kritériumnak eleget tesz, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörben eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [20] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozataiban ezzel összefüggésben azt is kiemelte, hogy nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [21] Az Alkotmánybíróság arra is számos határozatában rámutatott, hogy az államnak az alapvető jogok védelmére nézve tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő

szerepét hangsúlyozta [13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]].

- [22] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat hangsúlyozta, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [23] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz eljárásában arra kereste a választ, hogy sérti-e az indítványozó magán- és családi életének tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez való jogát a kifogásolt kúriai ítélet azzal, hogy az indítványozót a neve, korábbi munkahelye, beosztása, munkaviszonya megszűnése, élettársi kapcsolata ténye, továbbá élettársa családi neve és családi kapcsolatai nyilvánosságra hozatala vonatkozásában tényállítás túrésére kötelezte.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság ehhez áttekintette a véleménynyilvánítással kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a közügyek szabad vitájának megítélését illetően.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több határozatában foglalkozott a szólásszabadság kérdésével és határaival, továbbá annak az emberi méltósághoz való joggal való viszonyával (erre nézve lásd az Abh.-t). Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében is: a személyek szabad önkifejezése és a demokratikus közvélemény kötetlen formálódása az alkotmányos rend egyik lényegi eleme és értelme. Az Alkotmánybíróság felfogásában a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. Ugyanakkor rögzítette: a közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni (Abh., Indokolás [39], [45]–[46]).
- [26] Az Alkotmánybíróság e határozatában megerősítette azon – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata óta követett – gyakorlatát, miszerint a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. Eszerint a közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok ugyanis egyfelől a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények körénél tágabb körben lehetnek irányadók, ugyanakkor a közéleti szereplőket érintő bármely – így a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló –, közlés nem ítéltető meg ezen szempontok alapján (Abh., Indokolás [47]).
- [27] Azaz, ahogy azt az Alkotmánybíróság fent idézett határozatában és azóta már többször kifejtette, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelmet élvez, korlátozva az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét, lévén a közügyek vitatása – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet (Abh., Indokolás [57]).
- [28] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor több esetben vizsgálta a szólásszabadság korlátozhatóságának határait, melylyel összefüggésben rámutatott, hogy a szólásszabadság természetesen a közügyek vitatása körében sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibevevételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Abh., Indokolás [61]–[62]).
- [29] 3. Az Alkotmánybíróságnak – a fentiekkel összefüggésben – már arra is többször kiterjedt a vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelmét mikor

és milyen feltételekkel lehet korlátozni, meddig terjed(het) egy közéleti vitában az érintett személy tūrés kötelezettsége, továbbá a véleménynyilvánítási jog szabadsága és az érintett személy alapjogának kollíziója esetén az alapjogok prioritása miként határozható meg {erre nézve elsőként lásd: a 30/1992. (V. 26.) AB határozatot, ABH 1992, 167, 170; összefoglalóan: Abh. Indokolás [39]–[57]}. Eszerint – alapul véve az Abh.-ben foglalt megállapításokat – az bír meghatározó jelentőséggel, hogy a véleményt kifejező közlés a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás legyen; a közügyek vitájával összefüggésben megállapítható legyen az adott személy érintettsége {„[a] közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok [...] egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintők köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni” (Abh., Indokolás [47])}. Alapvető szempont továbbá, hogy a nyilvános közlés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e (Indokolás [49]); valamint a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy alapjogait (emberi méltóságát, jóhírnevét stb.) (Abh., Indokolás [57]–[59]).

- [30] Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, – erre nézve lásd az Abh. indokolása [57] bekezdésének megállapításait –, hogy az az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy *ad hoc* közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen.
- [31] Az Alkotmánybíróság fenti megállapításaira figyelemmel volt döntése kialakítása során.

V.

- [32] 1. Mindezek alapján az Alkotmánybíróságnak jelen, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásában abból a szempontból kellett megvizsgálnia az alkotmányjogi panasszal kifogásolt kúriai döntés alkotmányosságát, hogy az az indítványozó (mint az adott peres eljárás felperese) magánszférájához való ezen belül a magán- és családi élet védelme, illetve a személyes adatok védelme) jogának és a sajtó véleménynyilvánítási jogának kollíziója során helyes mérlegeléssel jutottak-e arra az eredményre, amikor mérlegelésük során az utóbbit helyezték előtérbe azzal, hogy az indítványozót neve, korábbi munkahelye, beosztása, munkaviszonya megszűnése, élettársi kapcsolata ténye, továbbá élettársa neve és családi kapcsolatai közzétételére vonatkozóan tényállítás tūrésére kötelezte.
- [33] 2. Az Alkotmánybíróság a kúriai ítélet alkotmányossági vizsgálata során az alábbiakat állapította meg. Egyrészt a kúriai ítélet – az első és a másodfokú ítélettel egyezően – az alkotmányossági követelményekkel összhangban állapította meg az ún. Quaestor-ügy kiemelt jelentőségét. Az ugyanis, tekintettel a károsultak nagy számára, továbbá (a károsultak lakóhelye vonatkozásában) az egész országra kiterjedő voltára, valamint a károsodás mértékének nagyságrendjére nézve rendkívüli horderejű ügy, így az kiemelt közérdeklődésre tart számot. Mindezek alapján az ún. Quaestor-ügyben, illetve azzal összefüggésben a sajtó joga a közvélemény tájékoztatása. Helyesen utalt a Kúria arra is ítéletében, hogy a felperes neve személyes adat. Mint azt az első- és a másodfokú ítélet is kiemelte indokolásukban, az indítványozó mint felperes nem közszereplő, azonban volt munkahelyén keresztül kapcsolatba hozható a fentiekben említett kiemelt közérdeklődésre számot tartó üggyel.
- [34] 3. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntés alaptörvény-ellenességét a magánszférájának sérelmére tekintettel állította.
- [35] Az Alaptörvény az egyén magánszférája védelmét tartalmazó VI. cikkének szövegét Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2018. június 29-i hatálybalépéssel megváltoztatta. Az Alaptörvény eredeti szövegezése szerint „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosításának 4. cikke az Alaptörvény előzőekben idézett VI. cikke helyébe új tartalommal a következő rendelkezést léptette: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán-, és családi életének, valamint otthonának sérelmével. (2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint

a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. (4) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.” Az Alaptörvény hetedik módosítása ezzel új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét, a korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.

- [36] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel legutóbb a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában foglalkozott az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjog tartalmával. A határozat megállapította, hogy az Alaptörvény a magánszféra védelméhez kapcsolódó jogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról (Indokolás [24]). Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hetedik módosítását figyelembe véve megerősítette, miszerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.« [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [37] Az Alkotmánybíróság szintén a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletéről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel (ABH 1991, 40, 44–57). A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel” (Indokolás [26]).
- [38] Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [39] Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben mindezeket szem előtt tartva, megállapítja, hogy az Alaptörvény VI. cikke hetedik módosítása a magánszférajogok között különbséget tesz azzal, hogy a személyes adatok védelmét nem helyezte fokozott védelem alá, a kiemelt védelem a magánszféra jogán keresztül a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak.
- [40] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az indítvánnyal kifogásolt kúriai döntés a magánszféra védelme és a sajtószabadság, illetve a véleménynyilvánítási jog kollíziójának feloldása során mindezen szempontokat helyesen mérlegelte-e, így a Kúria ítélete az említett konkuráló alapjogok közötti pozíciók megfelelő kiegyenlítésével került-e kialakításra.
- [41] 4. A kúriai döntés a felperes felülvizsgálati kérelmét nem, míg az alperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találva – a jogerős ítéletet részben (az alperest marasztaló részében) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú

bíróság (keresetet teljesen elutasító) ítéletét helybenhagyta. A kúriai ítélet indokolásában egyetértett az első és másodfokú ítélettel abban, hogy az ún. Quaestor-ügy és annak egyes eseményei kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügynek minősülnek, illetve az indítványozó mint felperes neve, továbbá magánéleti kapcsolataira történő utalás személyes adatnak minősül. A per során eldöntendő kérdésben, hogy a szabad véleménynyilvánítási jog elsőbbséget élvez-e az indítványozó mint felperes adatai védelméhez képest, a Kúria az elsőfokú bíróság jogi álláspontját osztotta, amely a véleménynyilvánítási jogot helyezte előtérbe, szemben a jogerős másodfokú ítélet ezzel ellentétes álláspontjával. Azaz kiemelt fontosságú közügy esetében álláspontja szerint (mindenkor) a véleménynyilvánítás szabadságának legmagasabb szintű védelme indokolt.

- [42] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a kúriai döntés, egyezően az első és a jogerős másodfokú ítéletekkel, nem az Alaptörvényt sértő módon állapította meg, hogy az adott ügyben a véleménynyilvánítási jog és a magánszféra konfliktusát kellett feloldani az alkotmányossági szempontok figyelembevételével.
- [43] 4.1. Az Alkotmánybíróság az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzétételével összefüggésben megállapította, a kúriai döntés érdemérlelítése során szintén helyesen jutott arra a következtetésre, hogy önmagában a közügy igen jelentős tárgyi súlya, a közvélemény tájékoztatása szükségessé teheti az indítványozó (mint felperes) nem közszereplő volta ellenére is személyes adataihoz való jogának korlátozását. Azaz egyes esetekben a magánszférához való jog korlátozásának alkotmányos célja lehet a véleménynyilvánítás jogának védelme. Míg az alapjog korlátozás arányosságát illetően a kúriai ítélet azt emelte ki, hogy „a tudósítás hitelességéhez hozzátartozott adott esetben a név közlése is”.
- [44] Az Alkotmánybíróság több határozatában {erre nézve lásd: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [24]} hangsúlyozta, hogy a magánfelek közti viták esetében az eljáró bíróságnak a konkuráló alapjogi pozíciók kiegyenlítésére kell törekednie, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő védelem meghatározása, a törvényhozó, annak konkretizálása azonban a jogalkalmazó feladata. A védelmi kötelezettség teljesítése során a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig a törvényhozó mellett a jogalkalmazónak is arra kell törekednie, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol.
- [45] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy az alkotmányossági szempontok megfelelő mérlelítése megköveteli, hogy a felperes vonatkozásában nyilvánosságra hozott személyes adatokat egyenként indokolt vizsgálat tárgyává tenni. Így többek között azt, hogy az egyes személyes adatok nyilvánosságra hozatala mennyiben szükséges a tudósítások céljának eléréséhez; továbbá, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya mennyiben állnak arányban egymással; a felperes magánéletébe történő behatolás milyen mértékben indokolt, szükséges és egyben elégséges-e a közügyek megvitatásához.
- [46] Az Alkotmánybíróság a felperes nevének hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatalával összefüggésben arra a következtetésre jutott – egyezően a jogerős másodfokú ítéletben foglaltakkal –, hogy a felperes nevének nyilvánosságra hozatalán kívül a kiemelt jelentőségű ügyben történő tájékoztatás mint a véleménynyilvánítás joga alkotmányos céljának elérése más, az indítványozó magánszféráját kímélő, illetve annak védelmét kielégítően biztosító, azt nem sértő módon, például a név nélküli (anonimitással) történő tudósítással is elérhető lett volna, amely az indítványozó magánszféráját nem, vagy csak kevésbé korlátozta volna. A Kúria döntése meghozatala során az alapjogok kíméletes kiegyenlítését nem biztosította, mivel annak kialakítása során nem mérlegelte az indítványozó nem közszereplő voltát, illetve azt sem, hogy a közérdeklődésre számot tartó büntetőügy az indítványozót nem is érintette. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy helytelen a kúriai döntés azon arányosságra vonatkozó érvelése, amely szerint egy hír hitelessége, illetve annak megítélése önmagában egy adott személy nevének a nyilvánosságra hozatalával lenne megerősíthető. A hitelesség ugyanis csupán akként teszi arányossá a közlést, ha az ennél kevesebbel nem teljesíthető. Ugyanis ha valaki például másként egyértelműen azonosítható (például a jelenlegi köztársasági elnök), úgy név nélkül is eleget tehet ennek. Míg a konkrét esetben (ellentétben az előző példával) az indítványozónak nem közszereplő volta miatt önmagában nem a konkrét neve, hanem családi és egykori munkahelyi kapcsolatai szolgáltak a közérdeklődésre számot tartó ügyben hírértékkel.
- [47] Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve – egyezően a jogerős ítélettel – arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nevének hozzájárulása nélküli közzététele folytán – figyelemmel az indítványozó nem

közzszereplő voltára, továbbá arra, hogy a büntetőeljárás nem érintette, – a kúriai döntés sértette az indítványozó Alaptörvény VI. cikke szerinti magánszférájához való jogát.

- [48] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kúriai döntés az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban állapította meg az indítványozó tényállítás túrésére való kötelezését a korábbi munkahelyének, beosztásának, valamint munkaviszonya megszűnésének hozzájárulása nélküli közzétételével összefüggésben.
- [49] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kúriai döntés a fent megjelölt alkotmányossági szempontokat helyesen, az indítványozó magánszférájához való jogának és a véleménynyilvánítási jognak a megfelelő kiegyenlítését biztosítva, azokat egyensúlyba hozva mérlegelte, a Kúria döntése az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseivel összhangban történt, ezért a bírói döntés ebben a részében nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [50] 4.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján azt vizsgálta, hogy a kúriai döntés az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel összhangban kötelezte-e az indítványozót tényállítás túrésére azzal, hogy a közérdeklődésre számot tartó, kiemelt jelentőségű büntetőüggyel kapcsolatban nyilvánosságra hozta az indítványozó családi kapcsolatait.
- [51] Mind az elsőfokú, mind a másodfokú, mind a kúriai ítéletek érdekmérlegelésük során hangsúlyozták, hogy [utalva az Abh.-ban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra] abban az esetben, ha a magánélet oltalma alá eső közlések tartalmának nyilvánosságra hozatalához közérdek fűződik, a magánélet védelme háttérbe szorul. A jogerős ítélet (a fenti határozatokban foglalt szempontok szerint elvégzett értékelés alapján) azt állapította meg, hogy az indítványozó mint felperes Tarsoly Csabával fennálló munkakapcsolata, valamint a legfőbb ügyészhez vezető magánéleti kötődése olyan, a tárgybeli közléshez mint a közérdeklődésre számot tartó üggyel kapcsolódó személyes adat, amelyek nyilvánosságra hozatala az érintett közügy megvitatása érdekében nem tekinthető sem önkényes, sem indokolatlan közlésnek, az a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezi. Az ítéletek hangsúlyozták, hogy a kereset tárgyává tett írásokban az indítványozó mint felperes magánéletére vonatkozó információk kizárólag a fenti aspektusból jelentek meg (azaz hogy a napvilágot látott élettársi kapcsolatban lévő személynek közvetlen hozzátartozója olyan személy volt, aki a közhatalmat gyakorló legfőbb ügyész, illetve közvetlen munkatársa olyan személy volt, aki a közérdeklődésre számot tartó közügynek az egyik legmeghatározóbb alakja). Utaltak továbbá arra, hogy az alperes való tényeket közölt, melyet a felperes maga sem vitatott, a sajtóközlemények tényszerűen, diplomatikus stílusban és tartalmában megfelelően hozták nyilvánosságra ezen magánéleti információkat. Az indokolás hangsúlyozta továbbá, hogy önmagában a felperesi hozzájárulás hiánya nem teszi a magánéletbe való beavatkozást önkényessé. A beavatkozás (a hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatal) ugyanis csak akkor válik azzá, ha nincs olyan közérdek, ami indokoltá teszi a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát. A perbeli esetben ez a közérdek megvolt. Az alperes közérdeklődésre számot tartó, jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben tudósított, nem volt indokolatlan, önkényes, és szükségtelen a híradás, amikor az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, ugyanazon részletét hozta nyilvánosságra. Ennek során a közüggyel összefüggésben adott tájékoztatást az alperes. Igaz ez a felperes élettársa családi nevének feltüntetésére nézve is. Mivel az utóbbi esetben a felperes kiemelt jelentőségű üggyel való kapcsolataként tárta fel a felperes élettársi kapcsolatát, élettársának konkrét nevét azonban nem hozta nyilvánosságra, így élettársa nem vált egyértelműen beazonosíthatóvá.
- [52] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hetedik módosításával hatályba lépett, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megállapított magánszférajogok nemcsak komplex védelmet jelentenek az egyén számára, hanem adott esetben az egyén családi életére, otthonára, valamint kapcsolattartására nézve ez védelem fokozottan, kiemelten jelenik meg. Ilyen fokozott védelem a közzszereplő mellett még inkább érvényesül a nem közzszereplő közeli hozzátartozóival (kiemelten pedig mind a közzszereplők, mind a nem közzszereplők gyermekeivel) összefüggésben, különösen a véleménynyilvánítási jog és a gyülekezési jog gyakorlása esetén. Az Alaptörvény említett módosítása a fenti alapjogok esetleges kollíziója során a magánszférát mint „lehetséges” külső korlátot említi. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért a bíróságoknak mint jogalkalmazóknak esetről esetre, a konkrét ügy összes körülményének gondos mérlegelésével kell megállapítaniuk azt, hogy a magánszféra, ezen belül a családi élet védelme méltányos egyensúlyba került-e a közérdeklődésre számot tartó ügy jelentőségével, hírértékével, avagy az adott hír olyan önálló információs értékkel bír-e, amely a közéleti vitát előmozdítja.

- [53] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel megállapította, hogy a kúriai ítélet az indítványozó családi kapcsolataira vonatkozó tényállításokkal összefüggésben helyesen, a releváns alkotmányossági szempontokat megfelelően vette figyelembe és abból az Alaptörvény releváns rendelkezéseinek megfelelő következtetésre jutott arra nézve, hogy a közérdeklődésre számot tartó jelentős súlyú bűncselekménnyel összefüggésben történt a tudósítás, amely az indítványozó mint felperes magánéletének egy konkrét, a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részletét hozta nyilvánosságra. Így a kifogásolt bírói döntés biztosította az érintett alapjogok kíméletes kiegyenlítését, ezért az ebben a részében nem sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [54] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kiemelte, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az egyén magán- és családi élete, otthona, kapcsolattartása kiemelt védelme folytán a közszereplők és nem közszereplők közeli hozzátartozói is különösen védendők. Ezért a bíróságoknak esetről-esetre, a konkrét ügy összes körülményének mérlegelésével kell a magánszféra és a véleménynyilvánítási jog megfelelő, kíméletes kiegyenlítésére törekedniük. Önmagában a köz kíváncsisága, pletykaéhsége nem alapozza meg egy kérdés közérdeklődésre számot tartó jellegét. Nem közszereplő magánszférájához való joga a véleménynyilvánítás joga érdekében alkotmányosan korlátozható lehet kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügyben a nem közszereplő családi kapcsolataira vonatkozásában is, amennyiben a közvélemény tájékoztatása feltétlenül szükséges és a nyilvánosságra hozott adat a nem közszereplő magánéletének egy konkrét, kizárólag a közérdeklődésre számot tartó ügghöz kapcsolódó adekvát részlete. Ezeket feltételeket a bíróságoknak eljárásuk során minden esetben vizsgálniuk kell ahhoz, hogy döntéseik az alkotmányosság kritériumának megfeleljenek.
- [55] 6. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy az Alkotmánybíróság a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó nevének hozzájárulás nélküli közzétételével összefüggésben megállapította, az Alkotmánybíróság a kúriai döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [56] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, és az indokolás jelentős részével is. Az indokolás egyes részei tekintetében lényegesnek tartom a következő kiegészítéseket.
- [57] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A szabad véleménynyilvánítás ugyanis a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása {Abh., Indokolás [39]; 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171}.
- [58] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleményszabadság fókuszában elsősorban a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, ezért a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e, és a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg (Abh., Indokolás [47]).
- [59] A megelőző személyiségi jogi jogvitában eljáró bíróságok egybehangzóan állapították meg, hogy a perben vizsgált tudósítás tárgya kiemelt közérdeklődésre számot tartó ügy, amelyről a sajtónak kötelezettsége a közvéleményt sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan tájékoztatni. A bíróságok egyezően állapították meg azt is, hogy a közléssel érintett személy nem közszereplő, de magánéleti kapcsolatán és munkahelyén keresztül összefüggésbe hozható a közérdeklődésre számot tartó ügyben érintett közszereplőkkel. Ebből következően a bíróságoknak azt kellett mérlegelniük, hogy a sajtószabadság és a magánszférához való jog alkotmányos szempontjai egyensúlyban állnak-e.
- [60] 2. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban már rámutatott: a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [61] Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével („kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával”) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [62] 3. Az adott esetben az ütköző alapjogi pozíciók a sajtószabadság és a magánszféra jogok tekintetében merültek fel. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül az alábbiak.
- [63] Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az alkotmányozó hatalom egyértelművé tette, hogy a magánszféra-jogok között megkülönböztetést tesz, mert kiegészítette a VI. cikk (1) bekezdését azzal: „A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” Az alkotmányozó hatalom indokolása szerint: „Az alkotmányozó észlelte a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziójának fontosságát, ezért a törvény alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga. A törvény az említett

alapvető jogok kollíziója esetén – az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – hangsúlyozza a magánszférájogok ezen elemeinek fokozott védelmét.”

- [64] Látható tehát, hogy az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény módosításával a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jog kiemelt védelmét hangsúlyozta.
- [65] Az Alkotmánybíróságnak a fentiekben hivatkozott gyakorlata szerint a jelen ügyben a bírói döntés alaptörvényellenessége azért állapítható meg, mert az érintett alapvető jogok összemérésében az Alaptörvény VI. cikkének megváltozott alkotmányos szempontjai nem jelennek meg. A bíróságoknak ugyanakkor a magán- és családi élet védelméhez való jog védelmi körének megváltozott alaptörvényi tartalmára tekintettel kell biztosítaniuk az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettséget.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] A határozattal – a Kúria Pfv.IV.21.398/2017/4. számú ítélete megsemmisítésével – egyetértek, ugyanakkor az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a határozat indokolásához az alábbi párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [67] 1. A Kúriának a konkrét ügyben abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és beosztásának feltüntetése, valamint magánéleti kapcsolatának közzététele a kifogásolt híradásokban sértette-e az indítványozó magánélet védelméhez fűződő jogait. A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ez tartalmilag azt jelentette, hogy az indítványozó nevének, korábbi munkahelyének és családi kapcsolatának nyilvánosságra hozatalát a sajtószabadság, a sajtó szabad tájékoztatáshoz való joga javára nem tartotta személyiségi jogot sértőnek.
- [68] 2. Az Alkotmánybíróság határozata e döntést megsemmisíti – álláspontom szerint helyesen.
- [69] A határozat indokolása azonban különválasztja az indítványozóra vonatkozó egyes információk nyilvánosságra hozatalának alkotmányossági megítélését és egyes elemeiben nem tartja megállapíthatónak az alaptörvény-sértést, ami véleményem szerint nem helytálló.
- [70] Azt gondolom, hogy a határozatnak nem pusztán az indítványozó neve tekintetében kellett volna az alaptörvény-ellenességet megállapítani, hanem a korábbi munkahelye és a családi kapcsolata közzététele tekintetében is. Igaz ez akkor is, ha az állítottak kétségtelenül, az indítványozó által sem vitatottan valósak. Nem a tények vitatásán alapult ugyanis a peres eljárás, hanem a jogsértő nyilvánosságra-hozatalon, ami az összes tényállás esetében megáll.
- [71] A Kúria szerint az indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó adatok közérdekből nyilvános adatnak minősülnek. Ezzel az állítással ugyanakkor nem igazolható egy több évvel korábbi munkahely közzététele egy olyan ügyben, melyhez ez a tény semmilyen módon nem kapcsolódik. A korábbi munkahely közzététele akkor sem indokolt, ha egyébként az közérdekből nyilvános adatként a Magyar Közlöny mellékletét képező Hivatalos Értesítőben megjelent. A kúriai ítélet lényegében beéri azzal, hogy ha valamikor nyilvános volt, most már az is marad, de elfogadható indokát nem adja, hogy a korábbi munkahely nyilvánosságra hozatala miért nem sért személyiségi jogot egy olyan ügyben, melyben a nem közszereplő indítványozó korábbi munkahelyére vonatkozó információ semmilyen relevanciával nem bír. Összességében az egyetlen szempont, ami a Kúria ítéletében értékelésre kerül: a Quaestor-ügy kiemelt jelentősége; ez pedig minden mást felülír.
- [72] 3. Magam sem vitatom, hogy a Quaestor-ügy a társadalom széles rétegét érintő közügy, így a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 13. §-ának megfelelően a sajtó nem csak jogosult, de köteles is a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megfelelően

számot adni róla. Az Smtv. 4. § (3) bekezdéséből viszont az a kötelezettség következik, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti mások személyiségi jogait.

- [73] Az Alaptörvény hetedik módosításával 2018. június 29-i hatállyal ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikke is módosult, és e cikk (1) bekezdésében – ahogy arra egyébként a határozat is hivatkozik – a korábbinál nagyobb hangsúllyal jelenik meg a magánélethez való jog védelme. E rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. E rendelkezés kimondja azt is, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- [74] Álláspontom szerint – szemben a határozat indokolásának V/4.2. és V/4.3. pontjában (Indokolás [48] és [50]) foglaltakkal – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett körbe beletartozik az indítványozó korábbi munkahelye, valamint különösen családi kapcsolata is, és ezek nyilvánosságra hozatala az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [75] Az indítványozó ugyanis nem közszereplő. Az indítványozó nem folytat közéleti, sem egyéb közérdeklődésre számot tartó tevékenységet, nem tekinthető úgynevezett „celebnek” sem. Sem a határozat, sem a Kúria nem mérlegelték kellő súllyal, hogy az indítványozó a Quaestor-ügyben nem érintett, ellene büntetőeljárás sem indult. Ebből következően a megjelölt információk nyilvánosságra hozatala az Alaptörvény VI. cikkében deklarált magánélethez való jogát sérti. A Kúria és az Alkotmánybíróság határozata sem vizsgálják, hogy a nyilvánosságra hozott információk milyen relevanciával bírnak a Quaestor-ügyet illetően; megelégednek annak deklarálásával, hogy az ügy társadalmi jelentőségére tekintettel tűrni kell a fenti információk nyilvánosságra hozatalát.
- [76] 4. Végül fontosnak tartom kiemelni, hogy sem a Kúria, sem pedig az Alkotmánybíróság határozatában az általam hiányolt szempont érvényesítése nem járt volna a sajtószabadság vagy véleménynyilvánítási szabadság sérelmével, mivel az indítványozó keresete a jogsértés megállapítására irányult és az elmarasztaló bírósági döntés a sajtószabadság és a magánélethez való alkotmányos alapjog egyensúlyát teremtette volna meg. Ennek megfelelően álláspontom szerint a megsemmisítés terjedelmét tágabb körben kellett volna meghúzni, az felelt volna meg az Alaptörvény VI. cikkében rögzítettek teljes körű védelmének.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [77] A határozatot támogattam, mert az védelmet biztosít a nem közszereplő indítványozó számára az Alaptörvény VI. cikkében biztosított alapjogai tekintetében. Szükségesnek tartottam volna ugyanakkor, hogy a határozat indokolása elvi élel mondja ki – és ezáltal a jövőre nézve biztos iránymutatást adjon a bírósági jogalkalmazás számára –, hogy a közszereplő hozzátartozójára (és annak hozzátartozójára) a közszereplőhöz való viszonya alapján nem terjed ki, csak a közüggel kapcsolatos személyes érintettsége alapján terjedhet ki a véleménynyilvánítással szembeni fokozott tűrés kötelezettség.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

[78] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/316/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3216/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kertész Károly ügyvéd) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése ellen az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő és kérte a végzések megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában indítványozta azt is, hogy az Alkotmánybíróság a fenti végzések végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az elsőfokú bíróságot. Az indítványozó 2020. január 20. napján az alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Indokolásában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzések sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a IV cikk (1) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1) bekezdését, a XX. cikk (1) bekezdését, a XXVII. cikk (2) bekezdését és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdését, ezért alaptörvény-ellenesek.
- [2] Az indítványozó – perbeli kérelmezett anyja – és a kérelmező mint házastársak két kiskorú gyermeküket külföldre együtt nevelték. A kérelmezőt a rendőrség őrizetbe vette, mivel az indítványozó a rendőrségen bejelentette, hogy őt életveszélyesen megfenyegette. Az indítványozó a gyermekekkel a kérelmező beleegyezése és hozzájárulása nélkül a végleges hazatérés szándékával Magyarországra utazott. Az indítványozó ezzel egyidőben keresetet is előterjesztett a házasság felbontása iránt.
- [3] A kérelmező azt kérte, hogy a bíróság a két gyermek visszavitelét rendelje el, mivel a gyerekek szokásos tartózkodási helye Kanada. Az elsőfokú bíróság kötelezte az indítványozót, hogy a gyermekeket vigye vissza a szokásos tartózkodási helyükre Kanadába. A másodfokú bíróság az elsőfokú döntést helyben hagyta. A Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta.
- [4] Az indítványozó szerint a döntések sértik az anyának a gyermekek neveléséhez való jogát és a gyermekek érdekeit is, álláspontja szerint az apa szülői felügyeleti joga szünetelt, amikor az indítványozó Magyarországra jött a gyerekekkel, továbbá hogy visszaélészerűen gyakorolta az apa e jogát. Az alkotmányjogi panaszában az indítványozó nagyrészt a rendes bíróságokon előadott érveket ismételte meg. Utalt arra, hogy az apa a nevelés, gondozás körében nem megfelelően járt el, előadta, hogy a bíróságok a szokásos tartózkodási helyet tévesen állapították meg, utalt továbbá a vagyonkezeléssel kapcsolatos, az apával fennálló vitájára is. Végül előadta, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga is, mivel a bíróság döntését felnőtt szakpszichológus

véleményére alapozta. Álláspontja szerint a bíróságok nem vizsgálták, hogy a gyermek lakhatása Kanadában milyen módon valósul meg, és nem jártak el a bíróságok megfelelő körültekintéssel a gyermekek érdekeinek vizsgálata körében sem.

- [5] Mindezen érvek miatt az indítványozó szerint a bírósági végzések sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot ezért alaptörvény-ellenesek.

II.

- [6] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [7] 2. A Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) érintett rendelkezései:

„1. Cikk

Az Egyezmény célja

a) biztosítani a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott elrejtett gyermekek azonnali visszajuttatását;”

„3. Cikk

A gyermek elvitele vagy elrejtése jogellenes, ha az

a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés akadályozta meg az arra jogosultakat.

Az a) pontban említett felügyeleti jogosultság keletkezhet különösen jogszabály, bírói vagy államigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egyezség alapján.”

„7. Cikk

A gyermekek azonnali visszavitelének és az Egyezmény más céljai elérésének biztosítása végett a Központi Hatóságok együttműködnek egymással és támogatják az Államuk hatáskörrel bíró szervei közti együttműködést.

Így különösen – akár közvetlenül, akár bármiféle közvetítőn keresztül – minden szükséges intézkedést megtesznek avégett, hogy

a) kiderítsék a jogellenesen elvitt vagy elrejtett gyermek tartózkodási helyét;

b) ideiglenes intézkedésekkel vagy azok kezdeményezésével megakadályozzák, hogy a gyermeket további ártalom vagy az érdekelt feleket további sérelem érje;

c) biztosítsák a gyermek önkéntes visszavitelét vagy az ügy békés elintézését;

d) szükség esetén információt cseréljenek a gyermek szociális hátteréről;

e) általános jellegű tájékoztatást nyújtsanak az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban saját Államuk jogáról;

f) a gyermek visszavitele érdekében bírói vagy államigazgatási eljárásokat kezdeményezzenek, vagy azokat megkönnyítsék, és – adott esetben – lépéseket tegyenek a láthatási jog tényleges gyakorlásának megszervezésére vagy biztosítására;

g) ha a körülmények úgy kívánják, jogi segítséget és tanácsot nyújtsanak, vagy az azzal való ellátást megkönnyítsék, beleértve jogi tanácsadó részvételét is;

h) megtegyék a gyermek biztonságos visszaviteléhez szükséges államigazgatási előkészületeket;

i) az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban folyamatosan tájékoztassák egymást, és – amennyire lehetséges – az Egyezmény alkalmazásának valamennyi akadályát megszüntessék.”

„13. Cikk

Az előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy

a) a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv az elvitel vagy elrejtés időpontjában nem gyakorolta ténylegesen e jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez vagy elrejtéshez;

b) a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené számára.”

III.

- [8] 1. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet az öttagú tanács elé. Ebben az esetben a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [10] Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege a konkrét ügyben az volt, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sérti-e az, ha a bizonyítási eljárásban a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat az egyik fél szerint nem megfelelően értékelte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [11] Az indítvány szerint az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntések: a Pesti Központi Kerületi Bíróság 32.Pk.500.106/2019/75-V. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.087/2019/2. számú végzése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.199/2019/7. számú végzése [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont].
- [12] Az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezése: XXVIII. cikk (1) bekezdés [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [13] Az indítvány indokolása arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével: az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései sértik az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel az eljárásban a bizonyítás eredményét a bíróság nem megfelelően értékelte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [14] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a bírósági döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [15] Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és lakóhelyét; az indítványozó továbbá nyilatkozik arról, hogy az indítvány közzétételéhez hozzájárul [Abtv. 52. § (5) bekezdés].
- [16] Az indítvány mellékleteként megküldte az indítványozó az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják [Abtv. 52. § (6) bekezdés].
- [17] 2. A bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó amiatt állítja, mert álláspontja szerint a bíróság az egyébként Alaptörvénnyel összhangban értelmezhető jogszabályi rendelkezéseket nem megfelelően, hanem alaptörvény-ellenesen értelmezte, és alkalmazta, megnehezítve ezzel a bizonyítást. Az indítványozó az egyedi ügyben érintettnek minősül, mivel ő volt a kérelmezett abban az eljárásban, amelyben a másodfokú bíróság a támadott végzést hozta (Abtv. 27. §).
- [18] A bírói döntés az indítványozó állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, tehát az Alaptörvény által biztosított alapjog vélt sérelme alapján az alkotmányjogi panasz befogadható [Abtv. 27. § a) pont].
- [19] A Kúria végzése jogerős, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [20] Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől (2019. október 28.) számított 40 napos törvényi határidőn belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [21] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenességet az Alkotmánybíróság megvizsgálta és ezzel kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [22] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a bíróság a bizonyítási eljárást nem folytatta le megfelelően és a bizonyítékokból téves következtetést vont le. Az Alkotmánybíróságnak érdemi eljárása során azt kellett megvizsgálnia,

hogy a bizonyítást a rendesbíróóságok megfelelően folytatták-e le. Abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a bizonyítási eljárás – különös tekintettel a gyermekek érdekeinek kiemelten védett érdekeire – teljeskörűen zajlott-e le, a bíróságok igénybe vettek-e minden lehetséges bizonyítási eszközt és különös figyelemmel voltak-e a gyermekek érdekeinek felderítésére. Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tehát az volt, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nem sérült-e azáltal, hogy a bíróság a bizonyítást esetleg nem folytatta le teljeskörűen vagy a gyermekek érdekeit nem derítette ki maradéktalanul.

- [23] Ezek a kérdések az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint olyannak minősülnek, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatták (Abtv. 29. §), ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [24] 3. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével, a III. cikk (1) bekezdésével, a IV. cikk (1) bekezdésével, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XVI. cikk (1) bekezdésével, a XX. cikk (1) bekezdésével és a XXVII. cikk (2) bekezdésével összefüggésben nem terjesztett elő érdemi indokolást. Ezen alaptörvényi rendelkezéseket az indítványozó pusztán felsorolta, azok sérelmét részben nem indokolta meg, részben pedig az alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem álló indokolást terjesztett elő. A magán- és családi élet védelméhez fűződő jog, a testi lelki egészséghez való jog és a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez való jog pusztán említése, ezek felsorolása nem elegendő az Alkotmánybíróság érdemi eljárásának megindításához, emiatt az indítvány ezen része nem fogadható be.
- [25] 4. A fentiek miatt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes eljáráshoz való jog vélt sérelme tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, ezért azt ebben a részében befogadta.

IV.

- [26] Az indítvány nem megalapozott.
- [27] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alaptörvény negyedik módosítása 2013. április 1. napjával megváltoztatta az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontját, és ennek alapján az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítették. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [33]; 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]]. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [29] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].
- [30] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény

által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]].

- [31] Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a testület az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [32] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: mint ahogyan jelen ügyben is, elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve [vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [33] 3. Az Alkotmánybíróságnak a fenti következetes gyakorlatot szem előtt tartva és azt követve jelen üggyel összefüggésben azt kellett megvizsgálnia, hogy a rendes bírósági eljárásban sérült-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” [3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [34] Az Alaptörvény 28. cikk értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [35] Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik annak vizsgálata, hogy a rendes bíróságok az Alaptörvényt megfelelően értelmezik-e.
- [36] A tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti ugyanis olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít, vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.
- [37] Az Alkotmánybíróságnak tehát a jelen ügyben – melynek tárgya kizárólag a kiskorú gyermek(ek) jogellenes elvitele volt – azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy sérült-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog akkor, amikor a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat – az indítványozó állítása szerint – nem megfelelően értékelte. Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában összefoglalóan kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő

alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}." (Indokolás [26])

- [38] Az Alkotmánybíróság a 3068/2020. (III. 9.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) – mely a jelen ügy tárgyához hasonló ügyben született – azt állapította meg, hogy „[a] bíróságok nem vizsgálták kellő alapossággal és körültekintéssel azt, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelen ügyben az okozta, hogy a bíróságok ebben a különlegesen szenzitív esetben a kérelmezett anya szakértő pszichológus kirendelésére irányuló indítványát elutasítva a szakértői bizonyítást mellőzték, anélkül, hogy a szakértő kirendelésének mellőzését megindokolták volna. Ezzel a döntéssel a bíróságok az anyát lényegében az egyetlen lehetséges bizonyítási eszköz igénybevételeitől fosztották meg.

Erre tekintettel az eljáró bíróságok nem kerültek abba a helyzetbe, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményre figyelemmel megfelelően tudták volna értékelni a gyermekek érdekeit, illetve annak kiemelt védelmét. A bíróságok nem éltek sem azzal a lehetőséggel, hogy igazságügyi szakértőt rendeljenek ki a szakkérdés megválaszolására, sem pedig azt nem indokolták meg, hogy a fél által felajánlott magánszakértői véleményt és annak megállapításait miért nem fogadják el. Önmagában az arra való hivatkozás, hogy az eljárást viszonylag rövid idő alatt be kell fejezni nem elegendő érv arra, hogy a gyermek(ek) érdekének vizsgálata ne valósuljon meg minden részletre kiterjedően. Egyetlen olyan kifejezett jogszabályi rendelkezés sem található a jogrendszerben, mely explicite kizárná egy ilyen tárgyú eljárásban a szakértői bizonyítás lehetőségét.

Összefoglalóan tehát a bíróságok – a fenti felsorolt eljárási szabálytalanságok mellett – nem indokolták meg a szakértő kirendelésének mellőzését egy szakkérdésben az anya bizonyítási indítványa alapján, valamint a bíróságok nem indokolták meg azt sem, hogy ezt a fajta bizonyítást hivatalból miért nem rendelték el. Végül nem indokolták meg a bíróságok azt sem, hogy a visszavitel megtagadhatóságának az anya szerint fennálló okai konkrétan miért nem állnak fenn és ezt szakértő kirendelés nélkül milyen bizonyítékok alapján állapították meg a vizsgált ügyben. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok indokolási hiányosságai a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezték és ezzel a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez vezettek. Az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.” (Abh., Indokolás [28]) Az Alkotmánybíróságnak ezen idézett határozata alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy az eljáró bíróságok megfelelően folytatták-e le a bizonyítási eljárást.

- [39] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára.
- [40] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a következőket állapította meg. Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a tényállást kellő alapossággal vizsgálta és állapította meg. Megfelelően hivatkozott a Hágai Egyezmény jelen ügyben érintett rendelkezéseire, feltárta a kanadai jog vonatkozó rendelkezéseit, valamint szakértőt rendelt ki a visszavitel megtagadása okainak feltárására és igazolására. Mind az elsőfokú, mind pedig a magasabb fokon eljáró bíróságok megfelelő alapossággal folytatták le a bizonyítási eljárást és értékelték a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételt megjegyzi, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bírósággént –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e.
- [41] A bíróságok jelen ügyben egyfelől részletesen megvizsgálták azokat az objektív körülményeket és feltételeket (szokásos tartózkodási hely, elvitel jogellenessége, szülői felügyelet tényleges gyakorlása), melyeket a nemzetközi és a hazai szabályozás is megkíván.
- [42] Emellett kellő alapossággal és körültekintéssel vizsgálták meg azt is, hogy a gyermekek visszavitele a gyermekek számára milyen pszichés, vagy testi következményekkel járna, járhatna. A bíróság szakértőt rendelt ki, aki a szakvéleményét előterjesztette és azt a bíróság a bizonyítási eljárás során tekintetben vette és értékelte. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét nem eredményezi az a körülmény, hogy az eljárás egyik résztvevője szerint a bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokból téves következtetést vontak le.

- [43] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált bírósági határozatok nem eredményezték a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét és nem vezettek a gyermekek Alaptörvényben foglalt jogainak kiüresedéséhez.
- [44] Ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és a bírósági határozatok megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [47] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel, mert álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz visszautasításának lenne helye az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltak alapján.
- [48] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során az eljáró bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {3259/2019. (X. 31.) AB végzés, Indokolás [26]; lásd még: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [24]; 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [49] Véleményem szerint a jelen eljárásban eljáró bíróságok maradéktalanul eleget tettek – az adott nemperes eljárás keretei között – az Alkotmánybíróság által meghatározott bizonyítási kötelezettségüknek. A bíróságoknak a bizonyításra vonatkozó értékelő tevékenysége pedig – amint ezt az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta – nem lehet érdemi alkotmányossági vizsgálat tárgya.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1956/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3217/2020. (VI. 19.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.802/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Litresits András, Litresits Ügyvédi Iroda) keresztül az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.802/2019/5. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, Q) cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (4) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdését.
- [2] 1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint egy internetes portál (a továbbiakban: alperes) 2018. október 8-án megjelentetett egy cikket „5.6 milliárd forintja van a [tényállásbeli] önkormányzatnak” címmel, amelyben a helyi önkormányzat fideszes frakcióvezetőjének sajtótájékoztatóján elhangzottakról adott tudósítást. A frakcióvezető szavait az alperes cikkében szó szerint idézte. E szerint: „5.6 milliárd forintja van a [tényállásbeli] önkormányzatnak! Ezért érthetetlen miért akarja bezáratni [az indítványozó] a [tényállás szerinti városi] televízió után a stadiont és az uszodát is”. A frakcióvezető arra hivatkozott, hogy a képviselő-testület tagjai megkapták a 2018. október 12-ei közgyűlés anyagát, amelyben az szerepelt, hogy 5.6 milliárd forintnyi készpénze van a városnak. „Ez a költségvetés 20 %-a, tehát ez alapján jó anyagi helyzetben van a város” – idézte az alperes cikke a frakcióvezető szavait, majd tovább folytatva idézőjelben rögzítette, hogy ezek alapján nem érti „[az indítványozó] miért állítja, hogy csődben van a település és záratná be [...] a stadiont és a strandot is”.
- [3] Az indítványozó 2018. november 7-én helyreigazítás közlésére kérte az alperest, amelyet azonban az arra hivatkozva megtagadott, hogy ő csak a sajtótájékoztatón elhangzottakat vette át, amely egyebekben politikai véleménynyilvánításnak minősült, ezért a tekintetében nincs lehetőség sajtó-helyreigazítást kérni. A közzététel elmaradása miatt az indítványozó keresetet indított a Szegedi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) előtt, amelyben kérte az alperes sajtó-helyreigazítás közzétételére való kötelezését. Az alperes a kereset elutasítását kérte, hivatkozva a PK 12. számú állásfoglalására, azaz arra, hogy egy politikai vita részét képező nyilatkozat nem lehet sajtó-helyreigazítás tárgya.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott, és az alperest kötelezte a helyreigazítást közzétételére, valamint az eljárási költséges megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az ítéletének az indokolásában foglalkozott a véleménynyilvánítás és az értékítélet elhatárolásának elvi kérdéseivel, valamint azt is kiemelte, hogy a két fogalom elhatárolása az ún. bizonyíthatósági teszt lefolytatásával történhet meg, amelyhez segítséget nyújthat a PK 12. számú állásfoglalása is. Döntésének meghozatala során az elsőfokú bíróság a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdéséből kiindulva a tényállítás valóságos vagy valótlanosága kérdésével is foglalkozott. Ezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt nyilatkozatrész egyértelműen az indítványozó jövőbeni tevékenységére vonatkozó tényállítás volt, és így mindenképpen bizonyítható annak valóságtartalma. Az elsőfokú bíróság szerint a „be akarja záratni” kifejezés arra utalt, hogy az indítványozó döntése önkényes, mindenféle gazdasági racionalitást nélkülöz. Itt az elsőfokú bíróság szerint jelentős különbség van a „be akarja” és a „be fogja” záratni, illetve a „be kell” és a „be fog” zárni kifejezések között (utóbbi ugyanis azt fejezi ki, hogy arra senkinek nincs ráhatása, azt valamilyen külső körülmény kényszeríti ki). Az elsőfokú bíróság azt is

kiemelte ítéletében, hogy a bírósági gyakorlat szerint a sajtójogi felelősség nem kerülhető meg úgy, hogy a valótlan állítás közlése egy riportalanyon keresztül történik.

- [5] 2. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az alperes fellebbezéssel élt a Szegedi Ítéltáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság) – amelyben kifejtette, hogy véleménye szerint az elsőfokú bíróság megszegte az eljárásra vonatkozó szabályokat (mivel nem engedélyezte az alperes számára a tanúkkal történő bizonyítást), ami jelentős mértékben kihatott a döntés tartalmára –, amely ítéletében az eljárási illeték mértékében ugyan korrigálta az elsőfokú döntést, de a sajtó-helyreigazítás tekintetében helyben hagyta azt.
- [6] A másodfokú bíróság ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság mind a tényállás, mind pedig a jogi következtetések tekintetében helyesen döntötte el az ügyet. Az indokolás szerint az elsőfokú bíróság annak is megfelelő indokát adta, hogy miért utasította el az alperes bizonyítási indítványát, és megfelelően alkalmazta a sajtófelelősség körében kialakult bírósági gyakorlatot is.
- [7] 3. A jogerős ítélettel szemben az alperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú döntést hatályon kívül helyezte, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] A Kúria ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az Alaptörvény IX. cikke és az Smtv. alapján a sajtónak joga és kötelessége van a megfelelő tájékoztatás biztosítására. Ezzel együtt az Smtv. 12. §-a a tájékoztatás tekintetében számos korlátot meghatároz, amelyek betartása az érintett sajtószerv elemi kötelessége. A kúriai ítélet hangsúlyozta azt is, hogy PK 12. és a PK 14. számú állásfoglalások alapján minden sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni, és azokat nem a formális megjelenésük, hanem a valós tartalmuk alapján kell megítélni. Emellett figyelemmel kell lenni a közlemény belső összefüggéseire is, és a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A Kúria megjegyezte azt is, hogy politikai vita tárgya nem lehet a sajtó-helyreigazítás alapja, azonban a PK 14. számú állásfoglalás szerint a sajtószerv köteles bizonyítani az olyan sajtóközlemény valóságát is, amely híven közli más személy tényállását.
- [9] Mindezekre figyelemmel a Kúria szerint a jogerős másodfokú ítélet helyesen rögzítette, hogy a jogszabályok alapján a mástól származó értesülés továbbadásáért is helyreigazítási felelősséggel tartozik az azt leközlő sajtószerv, azonban ezt azzal indokolt pontosítani, hogy ez valójában azt jelenti, hogy a mástól származó értesülés létrehozása nem mentesít a helyreigazítási felelősség alól. Ugyanakkor az sem hagyható figyelmen kívül a Kúria szerint, hogy a sajtótájékoztatóról történő tájékoztatás során – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – a politikai közszerplők közötti vita esetében a 34/2017. (XII. 11.) AB határozat szerint külön mérlegelési szempontok értékelése is szükségesnek mutatkozik. Emellett a Kúria saját korábbi gyakorlatára is tekintettel volt, amely szerint nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amikor egy politikus nyilatkozatát tartalmilag értelmezik és fogalmaznak meg vele szemben elmarasztaló ellenvéleményt, ahogy az sem, ha a politikus nyilatkozatát valódi szándékától eltérően értelmezik. Továbbá azt is ki kell emelni, hogy a kúriai gyakorlat alapján valakinek a szándékára utalás csak akkor jogsértő, ha a korábbi nyilatkozataiból okszerűen nem következik az az elképzelés, amelyet neki tulajdonítanak.
- [10] A fentiekre figyelemmel a Kúria osztotta a felülvizsgálati kérelem álláspontját, amely szerint a vitatott ügyben csupán a közszerplő politikusok közötti nézetkülönbség került kifejtésre, így a perbeli vita nem lépte túl a politikai vita kereteit. A cikkben közölt mondatoknak a cikk szerinti értelmezése ugyan lehet téves, de az legfeljebb az elmondottaknak az indítványozó szándékaitól eltérő értelmezést jelenti – ez pedig jelen esetben a véleménynyilvánítás keretei között maradt. Minderről a vitáról pedig az alperes jogosult volt tájékoztatni. A Kúrai szerint az is megállapítható volt, hogy az indítványozó és helyi fideszes frakcióvezető között éles vita zajlik a település anyagi helyzetéről és a helyi intézmények működtetésének lehetőségeiről, és egy sajtó-helyreigazítási per kereteit meghaladja az ezen vitában történő bírósági állásfoglalás.
- [11] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítéletének a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az az Alaptörvény több rendelkezését is sérti. Véleménye szerint a Kúria ítélete azért tekinthető súlyosan jogsértőnek, mivel a tényállás szerinti sajtó-tájékoztatás tekintetében semmilyen körülmény nem mentesítette az alperest a valótlan híresztelés vonatkozásában, ugyanis álláspontja szerint nem álltak fenn a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) kifejtett speciális körülmények, mivel az indítványozó nem volt jelen a sajtótájékoztatón, és az alperes később sem biztosította az indítványozó részére a válaszadás lehetőségét. Ezáltal pedig a Kúria döntése önkényes, ellentétes a józan ész szerinti döntés követelményével és a tisztességes bírósági eljárás követelményébe ütközik. A sérelmezett

közlések ugyanis valótlan tények voltak, amelyek híresztelése a legalapvetőbb újságírói szakmai követelményeknek sem felelt meg, emellett a tényállás szerinti mondatok nem vélemények, hanem valótlan tényállítások voltak, amelyre a PK 14. számú állásfoglalása lett volna az irányadó (ami szerint a tényállítás valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani), ezen szempontokat azonban a Kúria figyelmen kívül hagyta, így az állandó bírósági gyakorlatra sem volt tekintettel. A fentiek alapján az indítványozó úgy véli, hogy a Kúria jogellenesen értelmezte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (4) bekezdését.

- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan ismertetett több alkotmánybírósági döntést is, különösen az Abh. rendelkező részét és indokolását. Véleménye szerint a Kúria ezen határozatokat mind figyelmen kívül hagyta döntése meghozatala során. Így például nem értékelte, hogy az alperes nem adott lehetőséget az indítványozónak a cikkben foglalt állításokra történő reflektálásra. Ezzel pedig a Kúria megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

II.

- [13] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjóknak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [14] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [15] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [17] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [18] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában (sőt azzal összefüggésben semmilyen indokolást nem fejtett ki), így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.

- [19] Az indítványozó a kifogásolt bírói döntéssel kapcsolatban a Q) cikk (2) és (3) bekezdései sérelmét is állította. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró, kizárólag az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabállyal összefüggésben kezdeményezheti. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott bírósági döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének, és azzal összefüggésben az Alaptörvény Q) cikk (2), valamint (3) bekezdéseibe ütközésének vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal (emellett pedig az indítványozó ezen cikk tekintetében sem adott elő semmilyen érvelést).
- [20] 4. Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető (több esetben pedig más jellegű) érvelést (sem) az ügye vonatkozásában.
- [21] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alaptörvény fent hivatkozott rendelkezései tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya [lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [22] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [23] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [24] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogának és a sajtószabadsághoz való jognak a hatályát és határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl. A kúriai ítélet alkotmányossági vizsgálata kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésével összhangban értelmezte-e az alperes által közzétett cikk vonatkozásában a sajtótájékoztatóról történő tudósításra irányadó alkotmányos követelményeket, és ezáltal figyelembe vette-e döntése meghozatala során az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó kötelezettségét.
- [25] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [27] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező

bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

- [28] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]]. A bíróságnak tehát a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával és a sajtószabadsághoz való joggal összefüggő kapcsolatát.
- [29] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság fontosnak tartotta tisztázni, hogy az Alaptörvény IX. cikke alapján mit tekinthetünk a sajtó elsődleges szerepének egy demokratikus állam működésében.
- [30] 2.1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleménysszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [23]} Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [40]} Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tehát a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon [lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]]. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [31] Egy médiaszolgáltató tehát alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdekklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamilyen alkotmányos célt, akkor az Alkotmánybíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie {23/2019. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [32] 2.2. Összességében megállapítható tehát, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdekek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak.” {Lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}

- [33] 3. Az alkotmányjogi panasz szerinti ügyben az Alkotmánybíróság röviden szükségesnek tartotta felidézni a politikai vitákban elhangzó állításokkal kapcsolatos gyakorlatát is.
- [34] 3.1. Az Alkotmánybíróság több döntésében is hangsúlyozta, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények kinyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {lásd többek között: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Emellett – összhangban a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatban foglaltakkal – az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [35] 3.2. Az Alkotmánybíróság a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában megerősítette azt is, hogy politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [36] A politikai viták természetével összefüggésben az Alkotmánybíróság tehát több olyan ügyben is foglalkozott, ahol a politikai vita egy választási kampányban zajlott. Így például a választási kampányt az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43], továbbá 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [37] Ezen megállapítás azonban – a politikai viták megítélése során – nem kizárólag a választási kampányokban értelmezhető. A politikai szereplők ugyanis a kampány időszakokon kívül is éles bírálatokat és állításokat fogalmaznak meg egymással szemben, amelyekkel összefüggésben ugyanúgy egy fokozottabb tűrési kötelezettséget kell megkövetelni. Az egyes politikai szereplőknek ugyanis kampány időszakon kívül is számos lehetőségük nyílik a megfogalmazott bírálatokra történő széleskörű reagálásra.
- [38] 3.3. A politikai vitákkal kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat

a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módon fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. Szintén védelem alá tartozhat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára széles körű lehetőség nyílik {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [39] 4. Az ügy megítélése szempontjából a fentiekén túl az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta áttekinteni a sajtótájékoztatókkal összefüggésben a sajtó objektív felelősségével kapcsolatos gyakorlatát is.
- [40] 4.1. A fentiekben írtak alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a sajtónak a politikai viták választópolgárokhoz történő eljuttatásában kiemelt szerepe van. A demokratikus közvélemény alakulásában központi szereppel bíró sajtó tevékenységének egyik lényegi eleme ugyanis a közéleti események nyilvánossághoz való közvetítése. A média a modernkori nyilvánosság fő letéteményese, nélküle teljes mértékben elképzelhetetlen a demokratikus társadalmi tanácskozás működése. A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be (Abh., Indokolás [41]).
- [41] Ezzel együtt természetesen a sajtó, tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel tűzdelt. Az Alkotmánybíróság több esetben is alkotmányosnak talált már a média által nyújtott tájékoztatásra vonatkozó előírásokat {lásd 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat, és hasonló érvelést tartalmaz a 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22] is}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában azonban nem terjed ki a valótlanosságok közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelőssége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez mindazonáltal nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére. Mindenképpen ilyen megfontolásnak minősül a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez. Közéleti szereplők sajtótájékoztatóiról szóló tudósítás esetén ezek a szempontok különös súllyal esnek latba (Abh., Indokolás [42]).
- [42] 4.2. Az Alkotmánybíróság már a 3/2017. (II. 25.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}. Egy politikai (közéleti) vita alapját képező ügyben (mint ahogyan az a jelen ügyben is megjelent), a közéleti szereplők sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében a közvitával meglévő nyilvánvalóan szoros kapcsolat mellett az is fontos körülmény, hogy – szemben a közéleti újságírás számos más megnyilvánulásával – az újságírók ez esetben nem saját állításaikat vagy véleményüket tárják a nyilvánosság elé, nem saját gondolataikkal igyekeznek befolyásolni a szélesebb közvéleményt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélendő meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a médiatartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. A sajtótájékoztatókról való tudósításokkal kapcsolatban a közéleti vita érdeke mindenekelőtt az elhangzottak pontos, a hírek aktualitásához igazodó közzétételét igényli (Abh., Indokolás [44]). A mások állításait közlő sajtó felelősségének korlátozottsága kiváltképp fennáll akkor, amikor a média a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjeszti. Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}

E körültekintésnek mindennapos része, hogy a politikai vitákat követők az egyik résztvevő terhelő állítását követően bizton számíthatnak az érintettnek a nyilvánosságban szintén megjelenő válaszára, cáfolatára.

- [43] Ahogyan az Alkotmánybíróság azt az Abh.-ban hangsúlyozta, a sajtótájékoztatóról való tudósítások esetében ráadásul a média felelőssége nemcsak a közlések tartalma, hanem sajátos módon azok széles nyilvánossághoz jutása tekintetében is speciális. Ezekben az esetekben ugyanis kifejezetten maguk a közéleti szereplők keltik és szervezik a sajtó érdeklődését, azzal az egyértelmű szándékkal, hogy közléseik, állításaik a lehető legszélesebb körű figyelmet nyerjék el. A média itt sokkal inkább a véleménynyilvánítások közvetítő eszköze, semmint a közvita önálló szereplője (Abh., Indokolás [46]). Ez alapján a mások közléseiről tudósító sajtó felelősségére vonatkozó teszt lényegi eleme, hogy az újságíró a más személyek által megfogalmazottakat híuen, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti-e a közvélemény felé. E tekintetben tehát egyértelműen visszaélést jelentene, ha a sajtó-tájékoztatóról szóló tudósítás címe megtévesztő lenne a közlések forrását vagy természetét illetően, és azt a látszatot keltené, hogy a benne foglaltak a médiatartalom-szolgáltató saját állításai vagy nem vitatott közlések (Abh., Indokolás [48]). Ugyanakkor ezzel együtt azt is rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről híuen, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató a sajtószabadság által védett alkotmányos küldetését teljesíti, így e tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni (Abh., Indokolás [50]).
- [44] 5. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [45] Az alkotmányjogi panasz szerinti alperesnek mint sajtóorgánumnak vitán felül joga és kötelessége tájékoztatnia az olvasóit a közéleti eseményekről, amelyek közé tartozik a politikai vitákról történő tájékoztatás is. Ennek keretében minden kétséget kizáróan rögzíthető, hogy az alperes az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó jogával élve jelentette meg a perbeli cikket, amelyben a helyi fideszes frakcióvezető által elmondottakat ismertette. Szintén fontos kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasz szerinti ügyben az alperes cikkében szereplő, a helyi fideszes frakcióvezetőtől származó mondatok a politikai vita részét képező állítások voltak (hiszen abban az indítványozó jövőbeni vélt szándékáról nyilatkozott), amelyek értékelésénél a politikai vitákra irányadó – fentebb részletezett – szempontok mérlegelése volt szükséges.
- [46] Az indítványban támadott kúrai ítélet szerint – szemben az elsőfokú és a másodfokú ítéletekkel – az alperes a bírósági és alkotmánybírósági gyakorlatot figyelembe véve járt el, így az indítványozó keresete nem volt alaposnak tekinthető. E vonatkozásban fontos kiemelni, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alperes által közölt cikk egy helyi közéleti szereplő (a helyi fideszes frakcióvezető) által elmondottakat idézte, amelynek tartalma az érintett frakcióvezető és az indítványozó mint polgármester közötti közéleti/politikai vitára volt visszavezethető, az alperes pedig ahhoz nem fűzött további értékelést, továbbá a közölt idézet forrása is egyértelműen beazonosítható volt. Utóbbi tekintetében az alperes a kifogásolt cikkben további elérhetőséget biztosított a sajtótájékoztató teljes egészének eléréséhez is. E tekintetben tehát megállapítható, hogy az alperes által közölt cikk tényszerűen tájékoztatott a sajtótájékoztatón elhangzottakról. Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a cikkben nem szerepelt az érintett indítványozó cáfolata, sőt egyértelműen arra lehet következtetni, hogy arra az alperes a cikk megjelenése előtt az indítványozónak nem is biztosított lehetőséget. Ennek kapcsán azonban az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy egy közlést, így egy sajtócikk tartalmát is teljes egészében kell értékelni, és az abban megfogalmazottak kapcsán figyelembe kell venni annak a politikai vitába való beágyazódottságát is. A cikk alapjául szolgáló vita ugyanis nem kizárólag a kifogásolt cikkben jelent meg és volt nyomon követhető. Az ugyanis az indítványozó és a helyi fideszes frakcióvezető között ebben és más témában is régóta zajlott (zajlik). Ebben a vitában pedig számos helyen lehetősége volt az indítványozónak saját álláspontját ismertetni, és ezáltal a vitában elhangzó kritikákra – így jelen ügy szerinti cikkben tudósított sajtót-tájékoztató elhangzó állításokra is – reagálni. Fontos azt is megjegyezni, hogy az alperes által megjelent cikkben kizárólag a helyi frakcióvezető által elmondottak szerepeltek, azaz az alperes nem fogalmazott meg semmilyen szubjektív kritikát, nem értékelte a sajtó-tájékoztatón közölt állításokat, és a cikkének a címében sem utalt az érintett politikai vitában elfoglalt pozíciójára.
- [47] Mindezek alapján, bár az alperes valóban nem adott lehetőséget a sajtó-tájékoztató elhangzottaknak a cikkben való cáfolatára, összességében mégis megállapítható, hogy a cikk tájékoztatása megfelelt az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó – a sajtó-tájékoztatókkal szembeni – alkotmányos követelményeknek.

- [48] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete figyelembe vette a sajtó-tájékoztatókról történő közlésre irányadó alkotmányos szempontokat, azokat az Alaptörvény 28. cikke alapján megfelelően értékelte, és az Alaptörvény IX. cikkéből fakadó szempontokat is érvényesítette. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/254/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3218/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.240/2019/28. számú ítélete alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző közigazgatási per felperese volt. Hort Nagyközség Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) több ingatlan igénybevételével pályázati forrásból bölcsőde építését határozta el. Az igénybe venni kívánt ingatlanok tulajdonosai felé vételi ajánlatot tett, amit az indítványozó nem fogadott el. Az önkormányzat a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatalánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) kérelmet nyújtott be az indítványozó tulajdonát képező ingatlanon parkolók építésének engedélyezése iránt. Az önkormányzat nyilatkozott arról, hogy a parkoló közútként kerül megvalósításra. Az elsőfokú hatóság az engedélyt megadta. Határozatában egyebek mellett rögzítette, hogy az eljárás megindításáról az ügyben érintetteket hirdetményben értesítette. Rögzítette továbbá azt is, hogy az építési engedély birtokbavételre nem jogosít, az építető a kivitelezési munkálatokat csak akkor kezdheti meg, ha a földrészletek fölött tulajdonjoggal rendelkezik. Az indítványozó a határozattal szemben fellebbezéssel élt. A határozat rendelkező részének egyes pontjait a Heves Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a másodfokú határozatban törölte, egyebekben azonban helybenhagyta a döntést. Az alperes hangsúlyozta, hogy – az indítványozó állításával ellentétben – nem valós, hogy az indítványozónak nem volt tudomása az önkormányzat területszerzési igényeiről, mert már az építési engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően történt levelezés közte és az önkormányzat között. Hangsúlyozta azt is, hogy az építési engedély önmagában nem teremt építési jogosultságot idegen területen.
- [3] Az indítványozó keresetében kérte a másodfokú határozat megsemmisítését az elsőfokú határozatra kiterjedően. Keresetében előadta, hogy az eljáró hatóságok számos eljárási jogszabályi előírást figyelmen kívül hagytak, ezért az építési engedélyezési eljárás jogszerűtlen volt.
- [4] A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az építési engedélyezési eljárásnak nem célja a tulajdonjogi megvalósíthatóság vizsgálata. A hatóságnak ebben az eljárásban az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről szóló 93/2012. (V. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Útépeng. r.) 11. § (1a) bekezdésében foglalt műszaki és szakmai szempontokra kellett figyelemmel lennie, és nem volt kötelessége azt vizsgálni, hogy az eljárással érintett ingatlan kinek a tulajdonában van, illetve hogy van-e az építetőnek jogcíme az ingatlan használatára, továbbá azt sem, hogy van-e folyamatban kisajátítási eljárás.
- [5] A bíróság kiemelte: az elsőfokú hatóság eleget tett az Útépeng. r. 14. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségének azáltal, hogy a benne megjelölt ügyfélkörrel kézbesítés útján közölte az elsőfokú határozatot, az pedig, hogy az e körön kívül eső ügyfelekkel a (2) bekezdésnek megfelelően hirdetmény útján közölte a döntést, nem jogellenes.
- [6] Az indítványozó keresetében számos szerv, személy megkeresésének, illetve tájékoztatásának elmaradását kifogásolta. A bíróság kifejtette, hogy az útépitési engedélyezési eljárásra irányadó jogszabályok nem írják elő az indítványozó által elvárt intézkedéseket, ezért az eljáró hatóságok nem valósítottak meg eljárási jogszabálysértést.
- [7] A bíróság az indítványozó által az eljáró hatóságok terhére rótt egyes mulasztásokkal, jogszabálysértésekkel kapcsolatosan rámutatott arra is, hogy az állított mulasztásokat az indítványozó által felhívott jogszabályhelyek nem támasztják alá, mert azok a közút építésével összefüggő eljárásban nem alkalmazandók.

- [8] Az indítványozó a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 38. § (1) bekezdésének sérelmét is állította. Ezt a bíróság azért nem látta megalapozottnak, mert az egyedi ügyben nem volt folyamatban kisajátítási eljárás.
- [9] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére történő hivatkozását a bíróság azért vetette el, mert megítélése szerint az építési engedély iránti kérelem tárgyában született döntés nincs hatással az indítványozó tulajdonjogára, illetve birtokára, ezt az Útépeng. r. kifejezetten, szövegszerűen ki is zárja.
- [10] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének megsemmisítését a másodfokú hatóság, valamint az elsőfokú hatóság határozataira kiterjedően.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvényben biztosított, tulajdonhoz való jog szükségtelen és aránytalan sérelmét eredményezte az, hogy az önkormányzat az indítványozó előzetes megkeresése nélkül építési engedélyt kért az ő tulajdonát képező ingatlanra. Ez törvénybe ütközik és szükségtelen, emellett aránytalan is, mert az önkormányzatnak lehetősége lett volna elvi építési engedély kérésére. Az indítványozót hátrány érte tulajdona élvezetében azért is, mert az építési engedély folytán csökkent ingatlanának forgalmi értéke.
- [12] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó abban látta, hogy az eljáró hatóságok „valótlan tényekre alapítva, a tényállás teljes felderítése nélkül és [...] ügyfelek törvény által előírt eljárásba hívását mellőzve hozták meg határozataikat”.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz egyik elemében sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek. A panaszban előadottak nem támasztják alá alkotmányjogilag értékelhető érvekkel azt, hogy az eljáró hatóságok eljárása hogyan vezetett az állított alapjogsérelmekhez. Az indítványozó előadta ugyan, hogy milyen módon látja tulajdona élvezetének korlátozását, azonban érveléséből nem tűnik ki, hogy a hatóságok milyen alaptörvény-ellenes eljárása eredményezte az állított hátrányokat. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tulajdonhoz való jog tartalmát „a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}. Az eljáró szervek a jelen egyedi ügyben az irányadó jogszabályoknak és a bennük foglalt korlátoknak megfelelően hozták meg döntésüket, az indítványozó pedig nem mutatott rá az alaptörvény-ellenességet megalapozó mulasztásra, jogszabálysértésre.
- [16] A tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a panaszban előadott érvelés csupán az eljáró hatóságok ténymegállapítását, jogszabályértelmezését kifogásolja, ezek értékelése, felülbírálata azonban nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését értelmezve az Alkotmánybíróság azt a gyakorlatot alakította ki, hogy következetesen tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}, és ezt a megfontolást az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének alkalmazása során is szem előtt tartja. Mind a hatóságok, mind a bíróság tételesen, jogszabályi hivatkozásokkal indokolta meg a döntésében kifejtett álláspontját, amelyek alaptörvény-ellenességének alátámasztására a panasz nem tartalmaz érvet.
- [17] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2042/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3219/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 41.Bv.555/2019/7. számú végzése, valamint a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 30.Bpkf.801/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Karsai Dániel ügyvéd) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 41.Bv.555/2019/7. számú végzése, valamint a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 30.Bpkf.801/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkét (valamint ehhez kapcsolódóan annak III. cikkét).
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó fogvatartott 2019. január 18-án kártalanítás iránti kérelmet és egyben panaszt terjesztett elő a 2018. január 25-e és 2019. január 18-a közötti fogvatartási ideje alatt – az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények okán – őt ért sérelem miatt. Kártalanítási kérelmében sérelmezte, hogy a különböző büntetés-végrehajtási intézetekben mindvégig zsúfolt zárában volt elhelyezve, emellett a higiéniai körülmények is rosszak voltak, és a rovarfertőzöttség is jelentős mértékű volt. Az indítványozó a vizsgált időszakban egyszer nyújtott be panaszt (a kártalanítási kérelmével párhuzamosan), amelyet a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnoka megalapozottnak talált.
- [3] Az elsőfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) végzésben az indítványozó által kifogásolt időszak vonatkozásában érdemben csak a 2018. október 18-a és a 2019. január 18-a közötti időszakot vizsgálta, és azon belül 52 nap tekintetében állapította meg a kártalanítási kérelem jogosságát. Az indítványozó kérelmének 2018. január 25-e és 2018. október 17-e közötti időszakra vonatkozó részét azonban az elsőfokú bíróság elutasította, ugyanis a végzés indokolása szerint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) rendelkezései szerint erre az időszakra nem nyújtott be a kérelmével párhuzamosan a Bv. tv. szerinti panaszt. A 2019. január 18-án – az indítványozó által – előterjesztett panasz ugyanis a Bv. tv. szerint csak az ezen időponttól visszafelé számított három hónapos időszakra alapozza meg a kártalanítási kérelem érdemi elbírálását.
- [4] Az érdemben vizsgált időszak tekintetében az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályok és szakmai anyagok alapján állapította meg a kártalanítás alapjául szolgáló időszakot és döntött a kártalanítás mértékéről.
- [5] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó és annak jogi képviselője is fellebbezéssel élt. Az indítványozó jogi képviselője fellebbezésében kifejtette, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdését alaptörvény-ellenesen értelmezte – szerinte ugyanis a hosszabb időn keresztül folyamatosan fennálló alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt nem kell három havonta újra és újra előterjeszteni a Bv. tv. szerinti panaszt. Emellett a büntetés-végrehajtási intézetekben való rossz elhelyezési körülményeket részletezte, és erre tekintettel kérte az elsőfokú végzés felülbírlását.
- [6] A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezést alaptalannak ítélte, és az elsőfokú végzést helyben hagyta. A végzés indokolása szerint az első fokú bíróság helyesen értelmezte a Bv. tv. érintett rendelkezéseit, és a fogvatartás körülményeinek alapvető jogokat sértő jellegét is.

- [7] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az első- és másodfokú bíróságok végzéseinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok a vonatkozó jogszabályokat önkényesen, *contra legem* módon alkalmazták (mivel a Bv. tv.-nek olyan értelmezést tulajdonítottak – miszerint a kártalanítási igény érvényesítéséhez az érintett személynek háromhavonta új panaszt kell benyújtania –, amely abból véleménye szerint nem következik), ezzel pedig megfosztották őt alapjogai érvényesítésétől. Emellett pedig a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének sem tett eleget, mivel abban nem tért ki az indítványozó fellebbezésében felhozott jogsértésekre.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának indokolásában kiemelte, hogy az Alaptörvény III. cikke, az Alkotmánybíróság gyakorlata, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga alapján egyértelműen a kínzás és embertelen bánásmód tilalmának követelményébe ütközik a zárakban a jogszabályokban előírt minimális élettér hiánya. Annak ellenére pedig, hogy az indítványozó több hónapig volt ilyen körülmények között, csak alig 3 hónapra nézve kapta meg az őt megillető kártalanítást. Ennek oka pedig egyértelműen az eljáró bíróságok önkényes jogértelmezése volt, amely már önmagában sérti az Alaptörvény III. cikkét. Ezen – álláspontja szerint – *contra legem* jogalkalmazás sértette a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelményét is, hiszen az Alkotmánybíróság is kimondta a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában, hogy egy jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, ami pedig végeredményben alaptörvény-ellenességet is eredményez, továbbá a 3026/2015. (II. 9.) AB határozatában azt is, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Alkotmányjogi panaszában a fentiekkel összefüggésben kiemelte, hogy a Bv. tv. 10/A. §-ából nem következik a háromhavonta benyújtandó új kérelem követelménye, mivel ha ezt szeretne volna a jogalkotó kifejezni, akkor ez explicite megjelenne a törvényben. Ezért az eljáró bíróságok a tényállásban ismertetett értelmezésükkel az Alaptörvény 28. cikkét sértő módon értelmezték a Bv. tv.-t.
- [9] A fentiek mellett az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból következik a bírósághoz fordulás joga is, amely eljárásban a felek az eljárás alakítói nem pusztán tárgyai, elszenvetői. Ezen jogosultságból pedig az is következik, hogy az eljáró bíróságok döntéseiket megindokolják. Jelen ügyben azonban az indítványozó álláspontja szerint ezen jog nem érvényesült, mivel a másodfokú bíróság végzésében egyáltalán nem foglalkozott az indítványozó fellebbezésében írtakkal, így az lényegében elbírálatlan maradt.
- [10] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvény-ellenességét Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (és azzal összefüggésben az Alaptörvény III. cikkének) sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] 2.2. A törvényszék mint másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [15] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.

- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny jog sérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában (illetve ehhez kapcsolódóan az Alaptörvény III. cikke tekintetében) részben csak a bíróság törvényértelmezését vitatta. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságoknak a végzéseikben kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó tehát a bírói törvényértelmezést anélkül vitatta, hogy értékelhető, alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást adott volna elő, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [19] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt is kifogásolta, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem bírálta el érdemben az elsőfokú bíróság végzésével szemben előterjesztett fellebbezést, így nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó fellebbezésében kizárólag az elsőfokú bíróságnak a Bv. tv.-vel összefüggő jogértelmezését kifogásolta (illetve a megítélt kártalanítás mértékét), amelyre az másodfokú bíróság ugyan röviden, de választ adott, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban ezen részével összefüggésben is megállapította, hogy az nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételvét, ezért nem felel meg az Abtv. 29. §-ának.
- [20] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/513/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3220/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.1603/2017/30. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1121/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 18. napján, 2013. november 18. napja és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2015. november 9. dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ezen kívül megállapította az eljáró bíróság, hogy az elítélt 2018. február 25. újabb kártalanítási kérelmet terjesztett elő egy másik, jelen kérelemtől eltérő időszakra vonatkozóan és ezzel kapcsolatosan írásbeli panaszt is benyújtott a Szegedi Fegyház és Börtön Parancsnokához. Ezt a kérelmet a Szegedi Törvényszék külön eljárásban bírálja el.
- [5] 1.2. Az indítványozó jogi képviselőjének fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék alaptalannak találta és az elsőfokú döntést a 1.Bpkf.1121/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Bv. tv. 436. §-ban foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, azóta is folyamatosan tölti szabadságvesztését, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.1603/2017/30. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.1299/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást,

majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben más hazai bíróságok ilyen kérelmeket érdemben vizsgálnak és kártalanítást ítélnak meg. Ennek folyományaként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek azon kérelmezőkkel, akiknek ügyében szintén a Szegedi Törvényszék járt el, csak korábban, illetve olyan kérelmezőkkel, akiknek a kérelmét más törvényszék bírálta el.

- [9] 2.2. A XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt, azonban ez a meghozott végzések során nem érvényesült, így a támadott döntések véleménye szerint tehát törvénysértők.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdésének okszerűtlen és téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyományaként az elítéltek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJB-hez benyújtott kérelem esetén [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [11] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJB-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [12] A szerinte okszerűtlen értelmezés szembe ment a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Önkényes volt a jogértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásul több korábbi, a Szegedi Törvényszék és más bíróságok előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.
- [13] Közös volt ezekben az ügyekben, hogy az alábbi három feltételnek megfelelték. A kártalanítási kérelem alapjául szolgáló fogvatartási időszak kezdőnapja 2017. január 1. napja előtti, a zárónapja 2016. december 31. utáni. Az ügyfél panaszt nyújtott be az EJB-hez, amely panaszt 2017. január 1. előtt lajstromba vettek, ezen kívül közös volt még, hogy a kérelmező nem terjesztett elő panaszt a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet parancsnokához az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [14] Ilyen esetekben az eljáró bíróságok úgy bíráltak el a kártalanítási kérelmeket, hogy a kérelmi igény záró időpontjaként 2016. december 31. napját (vagy egyes bíróságok a kérelem benyújtásának napját) vették figyelembe, ugyanakkor a kérelmet érdemben vizsgálták és az egyéb feltételek fennállása esetén kártalanítást ítélték meg a kérelmezők számára. Tehát jelen kérelmet az indítványozó álláspontja szerint ketté kellett volna osztani és 2013. november 18-tól 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében érdemben vizsgálni.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [18] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.

- [19] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredeztethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [24] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1619/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3221/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése, 99. § (1) bekezdése, 80. § (1) és (3) bekezdése, valamint 12. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.38.281/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Esztergom Város Önkormányzata (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője, dr. Rátky Miklós ügyvéd útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a, 99. § (1) bekezdése, 80. § (1) és (3) bekezdése, 12. § (2) bekezdés a) pontja, valamint a Kúria Kfv.III.38.281/2018/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 25. cikk (1), (3) és (4) bekezdését és 28. cikkét. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú ítélete tekintetében az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, míg a támadott kúriai döntés vonatkozásában a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állította.
- [3] A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal a KE/4/644-27/2017., a KE/4/645-27/2017., valamint a KE/4/646-25/2017. iktatószámú határozatával kártalanítási összeg megfizetésére kötelezte a perbeli felperes indítványozót az alperesi érdekelt tulajdonában álló esztergomi kisajátított ingatlanok vonatkozásában. Az indítványozó keresetet terjesztett elő az alperesi határozatok ellen, kérve azok megsemmisítését és az alperes új eljárásra való kötelezését. Keresetlevelében vitatta a kisajátítás jogalapját, valamint a kártalanítási összegek mértékét, egyúttal új igazságügyi ingatlanforgalmi szakértői vélemény beszerzését is indítványozta. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével az indítványozó kereseteit elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben, a Kúria Kfv.III.38.281/2018/2. számú, az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [4] A Kúria megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt befogadási okok alapján és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn. Rámutatott, hogy a perbeli felperes (jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) felülvizsgálati kérelmében az ellentétes kúriai gyakorlatra hivatkozott, ugyanakkor a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő, mint új jogintézmény vonatkozásában még nem alakult ki kúriai joggyakorlat, így annak kialakítása az elsőfokú bíróság feladata. Továbbá nem merült fel a Kúria által közzétett ítélkezési gyakorlattól való eltérés esete és a Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján nem látta indokoltnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését sem. A Kúria az indítványozó perbeli felperesnek a Kp. 12. § (2) bekezdés a) pontjának mikénti értelmezésével összefüggésben megfogalmazott hatásköri kifogását nem osztotta.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján a Kp. 118. §-a, 90. § (1) bekezdése, 80. § (1) és (3) bekezdése, 12. § (2) bekezdés a) pontja,

valamint a Kúria Kfv.III.38.281/2018/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

- [6] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában – azt állította, hogy sérült a jogorvoslathoz és azzal összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való joga, mivel a korábbi háromfokú jogorvoslati rendszert a Kp. 99. §-a kétfokúvá tette, azaz a hatósági döntést érdemben felülvizsgáló bírósági ítélet felett nincs szakmai kontroll, a közigazgatási bíráskodás másodfokú fellebbviteli fóruma hiányzik, ekként rendes jogorvoslati lehetőség hiányában a bírói ítélet szakmai felülvizsgálata korlátozottá vált, a Kp. 118. §-a, közelebbről annak (1) bekezdése szerinti előszűrő beiktatásával. Az igazságügyi szakértői vélemény kapcsán az indítvány szerint ellentmondásos, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése szerint a megelőző hatósági eljárásban kirendelt szakértő bírói igénybevétele az elsődleges, míg a Kp. 80. § (3) bekezdése kizárólagosságot ír elő. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a bizonyítási terhet a jogvédelmet kérőre telepítette a jogalkotó. Az indítványozó szerint a támadott szabályozás a fentiek okán nem tesz eleget a jogbiztonság részét képező normavilágosság követelményének, továbbá sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Hivatkozott arra is, hogy álláspontja szerint a perindításkor a Kp. 12. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kormányhivatal fogalma jelenthette egyaránt a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Ksztv.) szerinti kormányhivatalt, illetve a fővárosi és megyei kormányhivatalt is, vagyis a szabályozás jogalkotó általi módosításáig a jogkereső állampolgár számára nem volt egyértelmű, hogy melyik hatáskörű fórumhoz forduljon igényével, ezért a támadott szabályozás sérti a jogbiztonság részét képező normavilágosság követelményét és azzal összefüggésben a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot.
- [7] 2.2. Az indítványozó a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességét azért állította, mert álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való joga mind a bírósági, mind a hatósági eljárásban sérült, mivel a bíróság olyan szakértő kirendeléséről intézkedett, amely szakértő már a megelőző eljárásban sem rendelkezett kompetenciával abban a szakkérdésben, amelynek szakértő útján történő bizonyítására az indítványozó felperesi pozícióban indítványt tett, vagyis hatóság és a bíróság nem jogszerűen beszerzett bizonyítékra alapította határozatait. A felülvizsgálati döntés alaptörvény-ellenességét pedig azért állította, mert álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása körében a Kp. 118. §-ában foglaltakat „jogellenesen és szűken értelmezte”, aminek következtében sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz joga. Továbbá arra is hivatkozott, hogy értelmezése szerint – a Kúria álláspontjával szemben – a vonatkozó szabályozás szerint a Kp. 12. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a megyei kormányhivatal közigazgatási tevékenységével kapcsolatos per törvényszéki hatáskörbe tartozott, így megnyílt volna a fellebbezés lehetősége, ezért a támadott döntés sérti a tisztességes bírósági eljárás követelményét, valamint a jogorvoslathoz való jogot.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott, az Abtv.-ben meghatározott követelményeknek és ezzel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a jogalkotó 2019. december 20-i hatállyal módosította az Abtv. 27. §-át, erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadási vizsgálatát az Abtv. módosított szabályozása alapján végezte el, figyelemmel arra, hogy a 3030/2020. (II. 24.) AB határozat értelmében a módosított szabályozás az Alkotmánybíróság előtt folyamatban levő ügyekben is irányadó, illetve alkalmazható.
- [10] Az Abtv. 27. §-ának az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései: „(1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütköztően korlátozza, és
b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet,

a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt,

b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy

c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

(3) Közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.”

- [11] 3.2. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a támadott kúriai végzést 2018. december 12-én vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2019. február 6-án, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó úgy nyilatkozott a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú alkotmányjogi panasszal támadott ítéletét jogi képviselője útján 2018. november 5-én vette át. Ezen ítélet kapcsán az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott, az alkotmányjogi panasz benyújtására előírt hatvan napos határidő elmulasztása miatt az Abtv. 30. § (3) bekezdése alapján igazolási kérelem nyújtott be. Az igazolási kérelmében arra hivatkozott, hogy „az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés birtokában került csak abba a helyzetbe, hogy alkotmányjogi panasszal éljen, hiszen eddig az időpontig abban a hiszemben volt, hogy a Kúria érdemben felülvizsgálja az ítéletet.” Az Abtv. 30. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság olyan alkotmányjogi panasz tárgyában is dönthet, amelyet az indítványozó rajta kívül álló elháríthatatlan okból történő akadályoztatása folytán a határidő eltelte után nyújtott be, és az akadály megszűnésétől számított tizenöt napon belül – az elbírálásra alkalmas indítvány benyújtásával egyidejűleg – igazolási kérelmet nyújt be. Az igazolási kérelem megalapozására szolgáló tényeket az indítványozó valószínűsíti.
- [12] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában”.
- [13] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutatott, hogy „[a] jogerős döntés tehát akkor támadható a Kúria nem érdemi döntésén keresztül, ha az indítványozó korábban, a megfelelő határidőben már nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntéssel szemben, ám a párhuzamosan benyújtott felülvizsgálati kérelem okán az visszautasításra került. A jelen ügyben az indítványozó korábban, a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt, így az Ügyrend 32. § (4) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható.” {3218/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}
- [14] Az igazolási kérelem vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem hivatkozott olyan rajta kívül álló elháríthatatlan okra, amely akadályozta volna a panasz határidőben történő benyújtásában, illetve az igazolási kérelem megalapozására szolgáló tényeket sem valószínűsítette a kérelmében. Az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra, vagyis jelen esetben nem foghat helyt az indítványozó azon hivatkozása, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés birtokában került csak abba a helyzetbe, hogy alkotmányjogi panasszal éljen. Az Alkotmánybíróság ezért az igazolási kérelmet elutasította.
- [15] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 3218/2018. (VI. 21.) AB végzésben foglaltakat tovább pontosította, amikor kimondta: „az eljárást befejező döntéssel felülvizsgált más bírósági (vagy hatósági) döntések vizsgálatára és megsemmisítésére csak két esetben van lehetőség: az eljárást lezáró döntés megsemmisítése esetében [lásd: Abtv. 43. § (4) bekezdés], illetve akkor, ha az alsóbb fokú bírósági döntés az irányadó szabályok szerint önállóan is támadható volt alkotmányjogi panasszal és az indítványozó ilyen kérelmet korábban benyújtott. Jelen ügyben egyik eset sem áll fenn, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozónak a másodfokú, jogerős ítéletre vonatkozó érvei vizsgálatát mellőzte.” {3078/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [16] Jelen esetben a hivatkozott feltételek egyike sem áll fenn, mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.026/2018/55. számú jogerős ítéletének állított alaptörvényellenességére vonatkozó indítványozói érveket nem vizsgálhatta, ezért az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban a támadott kúriai végzés vonatkozásában értékelte.

- [17] 3.3. Az indítványozó a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozva állította, a végzés indokolásának 2.2. pontjában (Indokolás [71]) írtak szerint. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a támadott kúriai döntés állított alaptörvény-ellenessége tekintetében határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható (lásd például: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]).
- [18] Az indítványozói jogosultság [Abtv. 51. § (1) bekezdés] vizsgálata körében az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. módosított 27. § (1) bekezdése értelmében a helyi közhatalmat gyakorló szervezet (a jelen ügyben az indítványozó önkormányzat) is jogosult az Abtv. 27. §-ában foglalt panasz előterjesztésre. Az indítványozó nem csak jogosult, de a vizsgált esetben érintett is, mert felperese volt a közigazgatási pernek [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont].
- [19] Az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdése a helyi közügyek önálló intézését illetve a helyi közhatalom gyakorlását rendeli az önkormányzatok, mint területi alapon szervezett közösségek öngazgatását megvalósító szervek, a közösség által választott testületek hatáskörébe. A módosított Abtv. 27. § (3) bekezdése a közhatalmat gyakorló indítványozó esetében további törvényi feltételként írja elő annak a vizsgálatát, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog (jelen esetben az indítványozó által hivatkozott tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jog) megilleti-e).
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok a jogi személyeket – így a közhatalmat gyakorló szerveket – is megilletik.
- [21] Az Alkotmánybíróság a 3091/2016. (V. 12.) AB határozatban megállapította: „A polgári jogviszonyban félként fellépő állami szervnek, e jogai védelmében indított peres eljárásban ugyanolyan jogokat kell élveznie, mint a másik félnek” (Indokolás [21]). Az Alkotmánybíróság indokolása szerint ugyanis a polgári perben „a magánjogi jogalany állam közhatalmi jellege nem jelenik és nem is jelenhet meg, így mellérendelt jogalanyként semmiféle többletjogok nem illetik meg, ugyanakkor kevesebb joggal sem rendelkezhet, mint az ellenérdekű felek. Ebből következően azok az alkotmányos jogok is megilletik, amelyek mindenki számára biztosítják a bírói jogvédelmet, eljárási garanciákat, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes eljárás, illetve a jogorvoslathoz való jog” (Indokolás [21]).
- [22] Az Alkotmánybíróság egy alapjog tekintetében már kimondta, hogy az minden indítványozót megillet: az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből – miszerint a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik – következően az önkormányzatokat, amennyiben bírósági eljárásban félként vesznek részt, a jogviszony és a jogvita jellegétől függetlenül megilleti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog [3158/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [22], megerősítette: 3030/2020. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [23] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkozó értelmezését nemcsak a polgári perre, hanem a közigazgatási perre is irányadónak tekinti, ebből következően a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogorvoslathoz való jog jelen esetben a helyi közhatalmat gyakorló indítványozót is megilleti.
- [24] 3.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza a kúriai felülvizsgálati döntés, és az azt megelőző bírósági eljárás teljes felülbírálatára, és a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, következetes gyakorlata értelmében a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata [3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fenn-

- állnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül {legutóbb hasonlóan: 3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az indítványozó a kúria eljárásával kapcsolatosan nem állított olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványelemek vizsgálatát végezte el a Kp. támadott rendelkezései tekintetében.
- [28] 4.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [29] A 3311/2019. (XI. 21.) AB határozat kimondta, hogy „az Abtv. nem ismer olyan eljárástípust, ami kifejezetten az önkormányzatokra, esetleg állami szervek egymás közötti fellépésére vonatkozna. Ellenben sem az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, sem az Abtv. 26–27. §-ai nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely korlátozná vagy kizárná a helyi önkormányzatok indítványozói jogosultságát.” (Indokolás [33])
- [30] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó hivatkozott többek között az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdése, B) cikk (1) bekezdése, T) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, valamint a 25. cikk és a 28. cikk bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozó nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapította panaszát. Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, valamint az Alaptörvény 25. és 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthetőek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3315/2018 (X. 16.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság a fenti alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában érdemi vizsgálatot nem folytathatott le, mivel az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott azon követelménynek, amely szerint alkotmányjogi panaszt abban az esetben lehet benyújtani, ha az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [33] 4.2. Az indítványozó a Kp. 12. § (2) bekezdés a) pontja állított alaptörvény ellenessége tekintetében általánosságban – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiányára való hivatkozás nélkül – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította alkotmányjogi panaszát, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog sérelmét lényegében a normavilágosság sérelmén keresztül állította, mivel nézete szerint a támadott szabályozás jogalkotó általi módosításáig „a jogkereső állampolgár számára nem volt egyértelmű, hogy melyik hatáskörű fórumhoz forduljon igényével.” Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében az indítványozó hatásköri kifogásában foglaltakat (mely szerint a munkaügyi bíróság hatáskör hiányában járt volna el) nem osztotta, és egyértelműen rámutatott, hogy a Ksztv. szerinti kormányhivatal nem azonos a fővárosi vagy megyei kormányhivatallal.

- [34] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva a Kp. 80. § (1) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességét is állította, a végzés indokolásának 2.1. pontjában (Indokolás [6]) írtak szerint.
- [35] Az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I. 29.) AB határozatban a Kp. 80. § (3) bekezdésére figyelemmel már vizsgálta a Kp. 80. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben és az indítványozó bíró kezdeményezését elutasította. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az indítványnak a Kp. 80. § (1) és (3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állító részében ítélt dolog áll fenn, mivel az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezések vizsgálatára irányul és az indítványozó az Alaptörvénynek ugyanazon rendelkezéseire és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alaptörvény-ellenesség megállapítását, Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg, ezért az indítványt az Abtv. 64. § f) pontja alapján visszautasította, annak fenntartásával, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alkotmányjogi panasz jelen esetben nem alapítható.
- [36] 4.4. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott a Kp. 99. § (1) bekezdését nem alkalmazta, ami jelen esetben az érdemi alkotmánybírósági vizsgálat akadályá.
- [37] Az indítványozó a Kp. 118. §-a alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Kp. 118. § (1) bekezdését alkalmazva, az abban foglalt befogadási okok alapján megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn, ezért e felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását elutasító döntése ellen „semmilyen jogorvoslati lehetőség nincs” biztosítva, a bírói ítélet szakmai felülvizsgálata korlátozottá vált a Kp. 118. (1) bekezdése szerinti előszűrő beiktatásával.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtett ki, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a jogorvoslathoz való alapjog sérelmén keresztül állította, ezért az indítvány csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást, továbbá kizárólag a Kp. 118. § (1) bekezdése állított alaptörvény-ellenessége tekintetében felel meg a határozott kérelem követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a Kp. 118. § (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [39] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [40] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét. A felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása a jogorvoslathoz való jog sérelmét sem alapozza meg. Amint azt az Alkotmánybíróság például a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat indokolásának [24] bekezdésében kifejtette, „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.” {Hasonlóan: 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]}
- [41] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy a támadott, a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat megengedésének eseteit szabályozó jogszabályi rendelkezés [Kp. 118. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt „vagylagos” törvényi feltételek egyike sem. „Az Alkotmánybíróság tehát változatlanul fenntartja az álláspontját, miszerint a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálat-

nak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével.” {3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]}.

- [42] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)*, *d)* és *h)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor az indokolást érintően fontosnak tartom az alábbiak kiemelését.
- [44] 1. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi. Az Abtv.-ben a befogadás törvényi feltételeinek körében meghatározott jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége ugyanis nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra.
- [45] 1.1. A gyakorlatban ugyanakkor problémát jelentett azoknak az eseteknek a kezelése, amikor az indítványozó felülvizsgálati kérelmet (indítványt) és alkotmányjogi panaszt is benyújtott. Ilyenkor az Alkotmánybíróságnak úgy kellett lefolytatnia a jogerős döntés vonatkozásában az alkotmányjogi panasz eljárást, hogy fennállt annak a lehetősége, hogy a Kúria azt hatályon kívül helyezi, illetve megváltoztatja. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrendjét az 1005/2016. (VI. 22.) AB Tü. határozattal módosította, és a 32. § (3) bekezdésében rögzítette: „Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el, továbbá – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható.”
- [46] 1.2. Az Ügyrend 32. § (3) bekezdésének alkalmazása ugyanakkor újabb értelmezési kérdéseket vetett fel. A gyakorlatban ugyanis problémát jelentett az, ha a Kúria az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelmet (indítványt) nem vizsgálta érdemben, hanem azt állapította meg, hogy az eljárási törvények alapján nincs helye felülvizsgálatnak [a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 416. § (4) bekezdés, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 650. §, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. §, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 407–408. §]. A Kúriának ez a döntése olyan eljárást lezáró döntésnek tekinthető, amely az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal támadható ugyan, de a peres eljárás érdemét (a perbe vitt igény elbírálását) nem érinti.

- [47] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában ezen indítványoknak a megítélése azért okozott nehézséget, mert lehetőséget teremtett az indítványozók számára, hogy a Kúria nem érdemi végzésével együtt, azon keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést is megtámadják. Minderre pedig olyan időben kerülhetett sor, amikor az alkotmányjogi panasz benyújtására megállapított 60 napos határidő a jogerős döntéstől már értelemszerűen eltelt.
- [48] Ezt a helyzetet kívánta kezelni az Ügyrend 32. § (4) bekezdése. E szerint „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.”
- [49] 1.3. Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése azonban a gyakorlatban szintén értelmezési kérdéseket vetett fel azzal összefüggésben, hogy vizsgálható-e a jogerős döntés abban az esetben, ha az indítványozó korábban a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal nem támadta meg.
- [50] Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalása ezzel a kérdéssel összefüggésben adott iránymutatást. Megállapította, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.”
- [51] Véleményem szerint az 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás hivatkozott megállapításából csupán az következik, hogy a jogerős döntés a Kúria nem érdemi végzésén keresztül „akkor is felülvizsgálható”, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati kérelmet (indítványt) nyújtott be, és az Alkotmánybíróság erre tekintettel a korábban benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasította. Az értelmezésből ugyanakkor, álláspontom szerint nem következik, hogy a jogerős döntés nem vizsgálható felül, ha korábban az indítványozó nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntés ellen.
- [52] 1.4. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend módosításával egyértelművé tette, hogy a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – kimerítése nem feltétele az alkotmányjogi panasz benyújtásának, de ha az indítványozó az alkotmányjogi panasszal párhuzamosan felülvizsgálati kérelmet (indítványt) is előterjeszt, a jogerős döntés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja. Ebből következően azon indítványozó vonatkozásában, aki a jogerős döntés ellen felülvizsgálati kérelmet (indítványt) kíván előterjesztetni, nem tűnik észszerűnek, hogy alkotmányjogi panaszt is benyújtson, hiszen azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján mérlegelés nélkül visszautasítja.
- [53] Mindezek alapján fontosnak tartom hangsúlyozni a következőket.
- [54] Véleményem szerint az Ügyrend 32. § (3)–(4) bekezdéséből nem következik szükségképpen, hogy a Kúria nem érdemi végzésén keresztül a jogerős döntés csak akkor vizsgálható, ha azt az indítványozó korábban alkotmányjogi panasszal megtámadta, és ezt az Alkotmánybíróság visszautasította. Úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak esetenként kellene vizsgálnia, hogy a felülvizsgálat eredményeként született döntéssel együtt a jogerős döntés alkotmányossági vizsgálatának a feltételei/indokai is fennállnak-e.
- [55] Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének azon okból történő korlátozása, hogy az indítványozó nem támadta meg külön alkotmányjogi panasszal a jogerős döntést is, azokban az esetekben elfogadható, amikor az eljárási törvények alapján nem igényel mérlegelést, hogy van-e helye felülvizsgálatnak. Ezekben az esetekben ugyanis az indítványozó egyértelműen fel tudja mérni, hogy a felülvizsgálati kérelem (indítvány) érdemi vizsgálatának van-e helye, arra számíthat-e. Indokoltnak tartom ugyanakkor az Ügyrend 32. § (3)–(4) bekezdésének a megengedő értelmezését, ha a Kúria mérlegelési jogkörében dönt arról a kérdéssel, hogy a felülvizsgálat kizárt-e.

- [56] 1.5. A fentiekben kifejtettek alapján, úgy gondolom, hogy a konkrét esetben az Alkotmánybíróságnak nem azt kellett volna megállapítania, hogy az alkotmányjogi panasz a jogerős döntés vonatkozásában elkésett, hanem a fenti szempontokat kellett volna mérlegelnie.
- [57] 2. Az Alkotmánybíróság végzésének indoklásában utal arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy a támadott, a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat megengedésének eseteit szabályozó jogszabályi rendelkezés [Kp. 118. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat” (Indokolás [41]), mert a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {hasonlóan: 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [58] Ezzel a megállapítással nem értek egyet, mert álláspontom szerint az elmúlt időszakban az Alkotmánybíróság ettől az értelmezéstől eltért.
- [59] Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatát a 6/2020. (III. 3.) AB határozatban a következőképpen foglalta össze: „A következetes alkotmánybíróági gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön.” (Indokolás [111]) {Lásd hasonlóan: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; legutóbb: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [60] A fentiekből, véleményem szerint egyértelműen következik, hogy a felülvizsgálati eljárás és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése között alkotmányjogi összefüggés áll fenn, és ezért a tartalmi kapcsolat hiányára nem alapítható a visszautasítás.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/340/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3222/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Jávor Béla ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Tatabányai Törvényszék 4.P.20.011/2018/23. számú végzése, a Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú végzése, valamint a Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában érdemben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértését kifogásolta.
- [2] 2. Az indítványozó által támadott perújítási eljárásban hozott bírósági végzések alapjául szolgáló alapügyben az eljáró bíróságok jogerősen megállapították, hogy az indítványozó felnőtt háziorvosi praxis működtetési joga ellenére az önkormányzat feladatellátási szerződés hiányában jogosult tartósan betöltetlenné nyilvánítani a háziorvosi körzetet helyettes beállításával.
- [3] Az indítványozó az alapügyben hozott jogerős ítélettel szemben perújítást kezdeményezett arra hivatkozással, hogy a Nyíregyházi Járásbíróság egy nem jogerős elsőfokú ítéletben az indítványozó ügyében hozott jogerős ítéletben foglaltakkal ellentétes álláspontra helyezkedett.
- [4] Az első fokon eljáró Tatabányai Törvényszék 4.P.20.011/2018/23. számú végzésével, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította az indítványozó perújítási kérelmét. Az elsőfokú bíróság indokolásában arra hivatkozott, hogy a perújítás során a fél csak az ítéletnek a tényállást megállapító részét kifogásolhatja, ezért nem lehet perújítással orvosolni a megelőző eljárás alaki szabálytalanságait, illetve a jogszabály alkalmazásával elkövetett esetleges hibákat, valamint azon okból sem támadható perújítással az ítélet, ha utóbb jogszabályváltozás következik be, vagy más ügyben a perbelitől eltérő jogerős ítélet született. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó nem adott elő semmilyen olyan tény, amelyet a bíróság nem bírált el, de rendelkezésre állt.
- [5] A másodfokon eljáró Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú végzésével helyben hagyta az elsőfokú bíróság végzését, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a perújítás törvényi feltételei nem állnak fenn. A másodfokú bíróság indokolásában kiemelte, hogy az indítványozó olyan tény, bizonyítékot, jogerős bírói vagy hatósági határozatot nem jelölt meg, amely a per jogerős elbírálásakor már fennállt, de arra az alapperben a döntés nem terjedt ki. A másodfokú bíróság megjegyezte, hogy az indítványozó által hivatkozott nem jogerős ítélete sem tartalmaz olyan döntést, amely rá nézve kedvezőbb határozat lehetőségét megalapozná. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az iratbetekintési jog mellőzése perújítás alapját nem képezheti, valamint az sem, hogy az illetékes adóhatóság megtagadta az indítványozó részére jövedelemigazolás kiállítását.
- [6] A Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, mert a perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott végzés nem érdemi végzés, mivel a jogvitát érdemben nem zárja le, így nem minősül olyan végzésnek, amellyel szemben a főszabály alóli kivételként felülvizsgálatnak lenne helye.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján alapvetően azt sérelmezte, hogy álláspontja szerint a bíróságok nem fogadták el azon érvelését, miszerint az adott háziorvosi körzetre vonatkozó megvásárolt működtetési jogából kifolyólag minden körülmények között, személyéhez elválaszthatatlanul

kötődően jogosult kizárólagosan gyakorolni a területi ellátási kötelezettségen alapuló háziorvosi tevékenységét. Ezzel összefüggésben a 28/2006. (VI. 21.) AB határozatra hivatkozott, alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény I. és II. cikke, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XII. cikk (1) és (2) bekezdése, a XV. cikke, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése, a B) cikk (1) bekezdése, az M) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (1) bekezdése és a 18. cikke megsértését jelölte meg, valamint az 1950. november 4-én, Rómában kelt Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikkének megsértésére hivatkozott.

- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a háziorvosi praxisra vonatkozó működtetési jog vonatkozásában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében érvényesülniük kell a tulajdonhoz való jog körében megállapított garanciáknak, így feladatellátási szerződés hiányára hivatkozással az önkormányzat nem veheti át tőle a praxis működtetését.
- [9] Az indítványozó a perújítási eljárással összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták az alperesek perképességét és nem fogadták el az önkormányzati jogkör parttalanságával kapcsolatban előadott érvelését.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az Abtv. 27. § a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [13] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény I. és II. cikkét, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) és (2) bekezdését, a XV. cikket, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1) bekezdését és a 18. cikket, valamint az EJE 6. cikkét.
- [14] Ugyanakkor az Abtv. 27. §-a és az Ügyrend 32. §-a alapján nem minden, a Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott döntése ellen nyújtható be alkotmányjogi panasz, hiszen ezen lehetőséget csak az ügy érdemében hozott, illetve a bírósági eljárást befejező döntésekkel szemben biztosítja az Abtv. [3218/2018. (VI. 21.) AB végzés].
- [15] Az indítványozó a Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú jogerős végzését 2018. december 4-én vette kézhez, azonban alkotmányjogi panaszát a Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. sorszámu végzésének kézhezvételétől – melynek időpontja 2019. május 6-a – számított 60 napon belül nyújtotta be, igazolási kérelmet nem terjesztett elő.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – melyet a 3098/2019. (V. 17.) AB határozat összefoglalt – a perújítási kérelmet elutasító bírósági döntés is támadható alkotmányjogi panasszal az Abtv. 27. §-a alapján, „ebben az esetben azonban kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányossága, így tehát a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálható” [3014/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [17] A perújítás megengedhetősége tárgyában hozott végzés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 270. § (2) bekezdése értelmében nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek, ezért azzal szemben nincs helye felülvizsgálat kezdeményezésének. Az indítványozó ügyében erre figyelemmel a Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. A felülvizsgálat törvényi kizártságára figyelemmel az indítványozó a jogerős végzéssel szemben, annak kézhezvételétől számított 60 napon belül fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybíróságnál benyújtani; és ugyan a határidő elmulasztása igazolási kérelemmel kimenthető, a döntés közlésétől számított száznyolcvan nap elteltével nincs helye alkotmánybírósági eljárás megindításának [Abtv. 30. § (3) és (4) bekezdései].
- [19] Az indítványozó 2019. november 4-én postára adott alkotmányjogi panasa és a Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú jogerős végzésének 2018. december 4-ei kézhezvétele alapján az Alkotmánybíró-

ság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a jogerős döntés kézbesítésétől számított száznyolcvan napon túl került benyújtásra.

- [20] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.”
- [21] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogerős döntés tehát akkor támadható a Kúria nem érdemi döntésén keresztül, ha az indítványozó korábban, a megfelelő határidőben már nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntéssel szemben, ám a párhuzamosan benyújtott felülvizsgálati kérelem okán az visszautasítására került. A jelen ügyben az indítványozó korábban, a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt, így az Ügyrend 32. § (4) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható.” {3218/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}
- [22] Mindezekre tekintettel az indítványozó alkotmányjogi panasz a Győri Ítéltábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú jogerős végzése vonatkozásában elkésettnek minősül.
- [23] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény sérülni vélt cikkeit megjelölte ugyan, azonban a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése kivételével, azokhoz érdemi indokolást nem fűzött. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [24] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pereszetes lett, és ezért vagyonszerzést szenvedett el (vagyon követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [25] Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a perújítási kérelmet elutasító bírósági végzések vonatkozásában már rögzítette, hogy e „végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azért, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik” {3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3172/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 30. § (1) és (3) és (4) bekezdéseire, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontjára és 32. §-ára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [27] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor az indokolást érintően fontosnak tartom kiemelni a következőket.
- [28] 1. A végzés a 3218/2018. (VI. 21.) AB végzésben foglaltakra utalással megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz a Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.758/2018/2. számú jogerős végzése vonatkozásában elkésettnek minősül.
- [29] Álláspontom szerint ugyanakkor az adott ügyben nem az elkéssettség a visszautasítás indoka, mert az alkotmányjogi panaszt a határidőszámítás szempontjából egységesen szükséges kezelni. Úgy gondolom, hogy nem minősülhet részben elkésettnek, részben határidőben benyújtottnak egy indítvány, figyelemmel arra is, hogy a rendelkező részben kizárólag a Kúria Pfv.V.20.347/2019/2. számú végzésére utal a végzés.
- [30] Álláspontom szerint az adott esetben nem az alkotmányjogi panasz elkéssettségét kellene megállapítani, hanem azt, hogy a konkrét esetben a Kúriának – a régi Pp. szabályai alapján mérlegelést nem engedő rendelkezések alapján meghozott – nem érdemi végzésén keresztül a másodfokú döntés – figyelemmel az Abtv. 43. § (4) bekezdésére, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás I.5. pontjában foglalt értelmezésére – nem vizsgálható.
- [31] 2. Véleményem szerint a végzés indokolása alapján nem teljesen egyértelmű, hogy a Kúria végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság miért nem vizsgálja érdemben.
- [32] A végzés indokolása utal ugyan arra, hogy a perújítási kérelmet elutasító „végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azáltal, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik.” {3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3172/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [33] Álláspontom szerint ugyanakkor a visszautasítás indoka, hogy a Kúria végzése vonatkozásában az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt határozott kérelem törvényi feltételei nem teljesülnek, mert az alkotmányjogi panasz alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1162/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, illetve 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, illetve 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] Az indítványozót mint I. rendű terheltet a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2016. május 12-én kelt 42(II.)Kb.587/2015/25. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 440. § (1) bekezdésébe ütköző jelentési kötelezettség megszegésének vétségében, valamint a Btk. 452. § (1) bekezdésébe ütköző előjárói intézkedés elmulasztásának vétségében és ezért megrovásban részesítette. Az indítványozóval szemben a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] miatt indult büntetőeljárást megszüntette.
- [3] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. február 10-én jogerőre emelkedett 6.Kbf.103/2016/11. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet az indítványozó tekintetében megváltoztatta, és cselekményeit hivatali visszaélés büntettének [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 225. §], valamint bűnsegédként, hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 275. § (1) bekezdés b) pont] minősítette. A másodfokú bíróság az indítványozóval szemben a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt indult büntetőeljárást megszüntető rendelkezést mellőzte, egyben az indítványozó tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [4] Az indítványozó fellebbezést jelentett be a másodfokú bírósági határozat ellen és indítványozta annak megállapítását, hogy a másodfokú határozat ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz. Indokolása szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben rögzített – közokirat-hamisítás miatt indult eljárást megszüntető – rendelkezést mellőzte és megállapította ennek a bűncselekménynek az elkövetését, így álláspontja szerint a bűnösségét érintő döntés következtében harmadfokú eljárásnak van helye.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. november 15-én kelt 6.Kbf.103/2016/17. számú végzésével az indítványozó fellebbezését elutasította.
- [6] A Kúria 2018. február 12-én kelt Bpkf.I.7/2018/2. számú végzésében a másodfokú bíróság ezen végzését helyben hagyta.
- [7] 2. Az indítványozó 2019. április 25-én az elsőfokú bíróságnál alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogát.
- [8] Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására alkotmányjogi panaszát 2019. november 14-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában kiegészítette.
- [9] Az alkotmányjogi panasz-kiegészítésében az indítványozó a támadott határozatok körét kibővítette a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.103/2016/17. számú – a másodfellebbezésre irányuló indítványt elutasító – végzésével.

- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogát, mert a másodfokú bíróság nem pusztán átminősítette azon bűncselekményeket, amelyekben az elsőfokú bíróság bűnösnek mondta ki, hanem bűnösségét további bűncselekményben is megállapította. Ennek következtében – az indítványozó értelmezése szerint – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 386. § (1) bekezdés *a* és *b* pontjában foglaltak alapján a harmadfokú bírósághoz fellebbezésre jogosult. A másodfokú bíróság azonban a harmadfokú bírósághoz intézett fellebbezésének elutasításával megfosztotta jogorvoslathoz való jogától.
- [11] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az, hogy a nyomozás során lefolytatott és általa szabálytalannak vélt titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékot, továbbá egy – álláspontja szerint hamis – tanúvallomást a bíróságok figyelembe vettek. A fegyveregyenlőség sérelmét jelentette az indítványozó szerint az, hogy nem fejthette ki teljes körűen a bizonyítékokkal kapcsolatos álláspontját, valamint a bírói indokolási kötelezettség sérelmét pedig az a körülmény, hogy a bíróságok nem adtak minden észrevételére megfelelő választ a bírósági határozatok indokolásában. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt *nullum crimen sine lege* elvének sérelmét is állította, de indokolást nem fűzött ehhez az érveléséhez. Álláspontja szerint továbbá ügyében, amely szerinte egyszerű tényállású volt és egyszerű bizonyítást igényelt, a 4 és fél éves eljárási időtartam indokolatlanul hosszú volt, amelynek következtében sérült az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való joga is.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata során megállapította, hogy a panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [13] Az indítvány tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (4) és (7) bekezdést], a támadott bírósági határozatokat (Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete és 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése), valamint az indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, de arra nézve indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]]. Az Alkotmánybíróság ezt a kifogást érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [15] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott továbbá arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban is eleget tett.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alapul szolgáló ügyben terhelt volt, így értelemszerűen a panasz benyújtására jogosultnak és érintettnek minősül, továbbá a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [17] 4. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett, hogy jelen ügyben az indítványozó által támadott bírósági határozatok közül melyik felel meg a törvényben foglalt ezen feltételnek.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is [legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [19] A büntetőeljárásban az ügy érdemében hozott döntések a bűnösségről, a büntetőjogi felelősség kérdéséről, és annak megállapítása esetén a kiszabott büntetésről rendelkeznek. Jelen ügyben a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. február 10-én jogerőre emelkedett 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete az ügy érdemében hozott bírói döntésnek minősül, amely ellen a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény XC. Fejezetében foglaltak alapján felülvizsgálatra van lehetőség.
- [20] Az indítványozó ezen ítélet ellen – jogerőre emelkedését követően – nem felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, hanem fellebbezést, mert álláspontja szerint ügyében harmadfokú eljárásnak van helye. A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. november 15-én kelt 6.Kbf.103/2016/17. számú végzésével a fellebbezést elutasította. Az indítványozó az ítéltábla végzése ellen fellebbezett, amelyet másodfokon a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú

végzésével elutasított. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezt a kúriai végzést támadja, amely nem az ügy érdemét vizsgálta, hanem az ítélet végzését helyben hagyva rögzítette, hogy a másodfokú ítélet ellen nincs helye másodfellebbezésnek a harmadfokú bírósághoz.

- [21] Az Alkotmánybíróság nemcsak az érdemi ügydöntő határozatokat, hanem a bírósági eljárást befejező egyéb döntéseket is vizsgálja. A Fővárosi Ítéletábrá Katonai Tanácsának a másodfellebbezés kérdésében hozott és az indítványozó által támadott 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése egy önállóan is fellebbezhető végzés volt. Az indítványozó fellebbezése alapján a Kúria meghozta az ezen eljárást befejező végzését. Ennek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Bpkf.1.7./2018/2. számú végzését olyan bírói döntésnek tekintette, amely ellen önállóan alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.
- [22] Az Alkotmánybíróságnak arra azonban nincs lehetősége, hogy az érdemi jogerős ítéletet ezen külön, kizárólag egy eljárási kérdésben állást foglaló végzésen keresztül vizsgálja. Jelen ügyben az érdemi bírósági határozat vizsgálatára akkor kerülhetne sor – figyelemmel az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére – ha az indítványozó a Kúriához felülvizsgálati indítvánnyal fordulna, amelyet a Kúria érdemben elbírálna, majd az indítványozó ezen felülvizsgálati határozat és a jogerős ítélet ellen ismételt alkotmányjogi panaszt nyújtana be.
- [23] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően jelen alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján kizárólag a Kúria Bpkf.1.7./2018/2. számú végzése tekintetében folytatta tovább vizsgálatát. Az indítványozó ezen végzéssel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét kifogásolta, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban csak ezt vizsgálhatta.
- [24] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az indítványozó állítása szerint a másodfellebbezésre irányuló indítványát elutasító végzést helyben hagyó, a Kúria által hozott Bpkf. 1.7./2018/2. számú végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát. Álláspontja szerint a régi Be. 386. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak alapján jogosult lett volna arra, hogy a harmadfokú bírósághoz fellebbezést nyújtson be.
- [26] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog általános értelemben azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában végezte el a jogorvoslathoz való alapjog értelmezését a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerével összefüggésben (ABH 1998, 372, 382), amely megállapításait az Alkotmánybíróság a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatban is fenntartotta (Indokolás [84]). Ennek értelmében a perorvoslat az a jogi eszköz, amelynek segítségével a vád és a védelem az elsőfokú bíróság határozatát és eljárását kifogásolhatja úgy, hogy a magasabb bírói fórum annak felülvizsgálatára és az arról való döntésre kötelezett. Az Alkotmánybíróság az alapjog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 68; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}.
- [28] Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszere. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [29] Figyelembe véve mindezeket, az Alkotmánybíróság általános élel jelentette ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletével szemben a további jogorvoslat biztosítása nem alkotmányos elvárás {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [96]}.

- [30] Ugyanakkor a jogalkotó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvénnyel 2006. július 1-jével bevezette a harmadfokú eljárást. A harmadfokú eljárás lehetőségét a régi Be. tehát ezen időpontot követően biztosította.
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban is, hogy „amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat [111]}. Hiába nem következik tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően az egyfokú rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, ha a jogalkotó azt mégis biztosította, a vonatkozó szabályozásnak összhangban kell állni az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [32] Jelen esetben ugyanakkor ezen követelményre figyelemmel sem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának. Annak megtétele ugyanis, hogy a konkrét büntetőeljárásban helye van-e a harmadfokú eljárás lefolytatásának, nem alkotmányossági, hanem a Be. megfelelő rendelkezései alkalmazásával összefüggő jogalkalmazási kérdés.
- [33] Az indítványozó kifogását érintően megállapítható volt, hogy az jogalkalmazási, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdésekre irányul, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára a jogorvoslathoz való jog nem ad alapot. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozta, hogy a bíróság által eldöntött jogkérdéseket az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az indítványozó ezen kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság ezért rögzítette, hogy az sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem alapozta meg, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel.
- [34] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/750/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3224/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.VI.37.816/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselő (Dezső és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd: dr. Dezső Attila) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Kf.VI.37.816/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: ajánlatkérő) a 2016. június 26-án feladott hirdetménnyel „egyszer használatos, steril, nem szőtt, műtéti textíliák megrendelése fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog határidős átvétele keretében a BVOP által a Bács-Kiskun Megyei Kórház számára” tárgyban nyílt közbeszerzési eljárást indított a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) Második Része szerinti árubeszerzésre. Az ajánlatkérő a felhívás II.1.4. pontjában a közbeszerzés tárgyát 43 részre bontotta. Az 5–7., 15–36., 39–40. és 42. részek tekintetében előírta, hogy azokat a legjobb ár-érték arány szempontja alapján fogja értékelni, ezen belül – egyebek mellett – a „fogvatartotti foglalkoztatás” értékelési részszerzőpontot 30-as súlyszámmal határozta meg. Az indítványozó ajánlattevőként vett részt a közbeszerzésen.
- [3] Az indítványozó – mint I. rendű kérelmező – jogorvoslati kérelmet nyújtott be, amelyben a fogvatartotti foglalkoztatásra vonatkozó értékelési részszerzőpont előírását sérelmezte, mert álláspontja szerint az értékelési részszerzőpont és annak 30 súlyszámmal történő értékelése indokolatlan és jogsértő. E körben a Kbt. 76. § (6) bekezdés a)–c) pontját, valamint a Kbt. 2. § (1)–(5) bekezdéseit jelölte meg.
- [4] A bírósági eljárásban alperesként részt vett Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: alperes) a 2017. szeptember 18-án kelt D.415/12/2017. számú határozatával a jogorvoslati kérelmet elutasította.
- [5] A bírósági eljárásban II. rendű felperesként részt vett indítványozó a határozatot keresettel támadta meg, amelyben egyebek mellett előadta, hogy a 30-as súlyszámra tekintettel lényegében kizárt a nyerési esélye bármely más gazdasági szereplőnek. E körben a Kbt. 2. § (4) és 76. § (9) bekezdés a) pontjának megsértésére hivatkozott.
- [6] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2018. április 26-án kelt 12.K.700.245/2018/10. számú – 11. sorszámu végzéssel kijavított és 14. sorszámon kiegészített – ítéletével a keresettel támadott határozatot részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az ajánlatkérő felhívása az 5–7., 15–36., 39–40. és 42. részek tekintetében jogsértő volt, az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 76. § (6) bekezdés a)–c) pontjaiban foglaltakat, a Kbt. 76. § (7) bekezdését és a Kbt. 2. § (1)–(4) bekezdéseit. Erre tekintettel megsemmisítette a felhívásnak a felsorolt részek vonatkozásában a „fogvatartotti foglalkoztatás” értékelési részszerzőpontra vonatkozó előírását, a hozzá tartozó 30-as súlyszámmal, és a közbeszerzési dokumentumok erre vonatkozó részét, valamint a közbeszerzési eljárásban az ezt követő valamennyi eljárási cselekményt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [7] Az alperes fellebbezése alapján eljáró Kúria a 2019. március 27-én kelt Kf.VI.37.816/2018/8. számú ítéletével az elsőfokú ítéletnek a fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, a fellebbezéssel támadott részét megváltoztatta és az I. rendű és a II. rendű felperesek kereseteit teljes körűen elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a Kbt. 76. §-ában meghatározott szociális szempont alatt – pontos törvényi fogalom meghatározás, zárt taxáció, kizáró rendelkezés hiányában, figyelemmel a Kbt. 132. §-ában foglaltakra is – a fogvatartottak foglalkoztatása is értendő.

- [8] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdésének, XII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Indítványában utalt továbbá az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének, N) cikk (1) és (3) bekezdésének, Q) cikk (2) bekezdésének, a XIX. cikk (1)–(2) bekezdésének, 25. cikk (1) bekezdésének, 37. cikkének, 38. cikkének, és a 39. cikk (2) bekezdésének a sérelmére is.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [10] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [11] Az Alkotmánybíróság ugyanis megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XIX. cikk (1) és (2) bekezdését pusztán állította, azonban a panasz nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az elégtelen indokolás miatt akadályozza az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés, vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns {3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [12] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény E) cikke, N) cikke, Q) cikke, 25. cikk (1) bekezdése, 37. cikke, 38. cikke, és 39. cikk (2) bekezdése.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor már előljáróban hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamilyen jog sérelme orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült törvényértelmezési kérdéseket hogyan kellett volna a bíróságoknak megítélniük.
- [15] 3.1. Az indítványozó a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény több rendelkezésével összefüggésben is állította.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1)–(2) bekezdésének a sérelmét azért állította, mert álláspontja szerint a Kúria döntésével nem csak beemelte a fogvatartotti foglalkoztatást, mint szociális szempontot a Kbt. 76. §-ának értelmezésébe, hanem a konkrét közbeszerzési kiírás jogszerűségét is elismerte. Ez pedig az indítványozó piaci kizorításán keresztül a vállalkozáshoz való jog és az egyenlő bánásmód sérelmét eredményezte. Az indítványozó utalt arra, hogy az ajánlatkérőket terheli az az alkotmányos követelmény, hogy a Kbt. 76. § (1) és (6) bekezdésének alkalmazásakor az értékelési szempontokat és

súlyszámokat úgy határozzák meg, hogy az az ajánlattevők számára egyenlő esélyt és bánásmódot biztosítson. Álláspontja szerint ugyanakkor esetében nem felel meg e követelményeknek, hogy eleve 74%-os hátrányból indul, pusztán azért, mert az állam ezen keresztül a közbeszerzésen keresztül a fogvatartotti foglalkozást kívánja preferálni. Erre az érvelésre alapítottan az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésén alapuló tisztességes közbeszerzési versenyhez való jogának a sérelmét is állította.

- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét két vonatkozásban állította.
- [18] Egyrészt arra alapította érvelését, hogy álláspontja szerint Kúria olyan jogértelmezést fogadott el, amely sem a Kbt., sem az uniós jog, sem – az Alaptörvény 28. cikke alapján – az Alaptörvény szociális jogi koncepciójával nem támasztható alá. A Kúria jogértelmezése *contra legem* és *constitutionem*, mert az ügyre nem alkalmazandó közbeszerzési szabályt és szociális jogi értelmezést alkalmazott. E körben az indítványozó utalt arra, hogy a Kbt. 132. §-ában foglaltakat a jogértelmezésnél nem lehetett volna figyelembe venni.
- [19] Másrészt arra alapította az érveit, hogy álláspontja szerint a jelen ügyben a Kúria a jogszabály elemzésén túl, sem a szavak általánosan elfogadott jelentését (szociális), sem a jogértelmezés bevett módszereit, sem a jogalkotói indokolást, de még a konkrét tényállási elemeket sem tette az indokolás elemző részévé. Ezáltal a Kúria döntése a tisztességes bírósági eljárás részét képező indokolt bírói döntéshez való jogot is sérti.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria olyan jogértelmezési kérdésben foglalt állást, amely figyelemmel a fellebbezési kérelemhez kötöttség elvére, nem lehetett volna a fellebbezési eljárás tárgya. A fellebbezés ugyanis kizárólag a foglalkoztatási részszempont elsőfokú bíróság általi értelmezését érintette.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény valamennyi megjelölt rendelkezése [M) cikk (2) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése] vonatkozásában a Kúriának a Kbt. 76. §-ában előírt szociális szempontokra vonatkozó értelmezését vitatta. Az indítványozó ugyanis valamennyi hivatkozásán keresztül a Kúriának azt a jogértelmezését kifogásolta, amely szerint a Kbt.-ben előírt szociális szempontba a fogvatartottak foglalkoztatása is beletartozik. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kiemeli, hogy az indítványozó által kifogásolt értelmezési hibái a támadott bírói döntésnek, olyan törvényértelmezési, illetve a Kúria mérlegelési jogkörébe tartozó szakjogi kérdések, amelyeknek alkotmányossági felülbírálatára nincs lehetőség.
- [22] Az állított jogsértések ezért sem a vállalkozás szabadságával [Alaptörvény M) cikk, XII. cikk (1) bekezdés], sem a hátrányos megkülönböztetés tilalmával [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, sem tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], sem a jogorvoslathoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] összefüggésben nem vetik fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételjét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányossági jelentőségű kérdést sem.
- [23] 3.2. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is.
- [24] Ezzel összefüggésben előadta, hogy a Kúria azáltal, hogy az alperes határozatát – az indítványozó keresetének teljes körű elutasításával – helyben hagyta, kiüresítette az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogát, megsértette az annak részét képező teljes körű indokoláshoz és valós tényeken alapuló megalapozott hatósági döntéshez való jogát, a fogvatartotti foglalkoztatás és a 74%-os árelőny versenykorlátozó és torzító hatásának bizonyításától való elzárással. E körben az indítványozó hivatkozott a Kbt. 161. § (1) bekezdésének a sérelmére is.
- [25] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésén alapuló tisztességes hatósági eljáráshoz való jog lényege, hogy jogállami keretek között a „tisztességes” karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Az egyes eljárások sajátosságainak a figyelembe vétele mellett meg kell jelennie a fair eljárás követelményeinek, amely követelményeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig mércéje [3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az Alkotmánybíróság rögzítette ugyanakkor azt is, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog nem azonosítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése garantál [17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [37]].
- [26] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül is valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az indítványozó panasza ugyanis az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben is a Kúriának az alperes döntésével egyező jogértelmezését kifogásolta, és nem alkotmányossági, hanem

törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza: „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indoklásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [27] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [28] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1422/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3225/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Bpkf.1209/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján (dr. Kovács Arthur ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Szegedi Törvényszék 4.Bpkf.1209/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 16.Bv.55/2018/20. számú végzésére kiterjedő hatálylyal történő megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző eljárásban a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 16.Bv.55/2018/20. számú – 2019. július 4-én kelt – végzésével az indítványozó alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítás iránti kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Megállapította ugyanis, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás iránti igény érvényesíthetőségének előfeltétele, hogy az elítelt a Bv. tv. 144/B. § szerinti, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. A jelen ügyben azonban sem az indítványozó, sem a jogi képviselője nem terjesztette elő a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokához.
- [3] A bíróság utalt arra, hogy a Bv. tv. 436. §-ában foglalt átmeneti rendelkezésekben meghatározott feltételek a jelen esetben nem állnak fenn, tekintettel arra, hogy a Bv. tv. módosításának hatálybalépését (2017. január 1.) követően – a kérelem előterjesztésének időpontjában – az indítványozó folyamatosan fogvatartásban volt. Erre tekintettel esetében nem az átmeneti rendelkezések, hanem a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésében meghatározott általános szabályok alapján a kártalanítási kérelem előterjesztéséhez szükséges törvényi feltétel a panasz előterjesztése.
- [4] A Szegedi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 4.Bpkf.1209/2019. számú – 2019. augusztus 6-án kelt – végzésével az elsőfokú végzést helyben hagyta. A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást a tekintetben, hogy az ügyben az elítelt kártalanítási igényének elbírálásához szükséges törvényi feltétel nem áll fenn arra figyelemmel, hogy panasz előterjesztésére nem került sor. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy nem foghatott helyt az elítelt jogi képviselőjének azzal kapcsolatos érvelése, hogy a bíróságnak a panasz előterjesztésétől függetlenül legalább a 2017. január előtti fogvatartásra vonatkozóan érdemben kellett volna vizsgálnia a kártalanítási igényt. Az indítványozó ugyanis a Bv. tv. módosításának hatálybalépését követően, a kérelem előterjesztésének időpontjában is fogvatartásban volt, ezért esetében a kártalanítási igénytel érvényesített teljes időszakra vonatkozóan az érdemi vizsgálat feltétele a panasz előterjesztése.
- [5] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a másodfokú bíróság végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedő hatálylyal történő megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az indítvánnyal támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén

az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].

- [7] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [8] A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság azzal, hogy a 2017. január 1-je előtti időre eső kártalanítás iránti igény érdemi vizsgálatának feltételül támasztja az intézet parancsnokához intézett panasz meglétét, a 2017. január 1-jétől hatályos jogszabályi rendelkezést annak hatálybalépése előtti időre, visszamenőlegesen alkalmazza, megsértve a jogállamiság elvét. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések miatt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított sérelmét a visszamenőleges hatályú jogalkalmazással összefüggésben állította {ebben a körben a következő alkotmánybírósági döntésekre hivatkozott: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [25]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő {lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [11] Az indítvány ezért ebben az összefüggésben nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [12] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését a támadott bírói döntések azért sértik, mert a Szegedi Törvényszéken – amely ügyében is eljár – 2019 márciusában megváltozott a Bv. tv. érintett rendelkezéseinek az értelmezése. Az indítványozó szerint ugyanis e bíróság korábban az olyan kártalanítás iránti kérelmeket, mint amelyet az indítványozó is előterjesztett, érdemben vizsgálta és azok alapján kártalanítást ítélt meg. A megváltozott bírósági gyakorlat következtében pedig az indítványozó hátrányosabb helyzetbe került azon kérelmezőkhöz képest, akik lényegét tekintve vele azonos tartalmú kártalanítási kérelmet nyújtottak be, de ügyüket a Szegedi Törvényszék – változatlan jogi háttér mellett – időben korábban bírálta el.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben rámutat, hogy gyakorlata szerint „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ugyanis „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma önmagában ezért nem alapozhatja meg a bírói jogértelmezés érdemi vizsgálatát, hanem az indítványozónak közvetlen alapjogi összefüggést kell igazolnia {lásd például: 3095/2016. (V. 12.) AB végzés, Indokolás [11]–[12]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozza meg.
- [15] Az indítvány ezért az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [16] 3.3. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzésében megnyilvánuló jogértelmezés okszerűtlen és önkényes, ezért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az eljáró bíróságok ugyanis – az indítványozó álláspontja szerint – azzal követtek el értelmezési hibát, hogy úgy értelmezték a Bv. tv. 436. §

- (10) és (11) bekezdését: az azokban foglalt átmeneti rendelkezések csak akkor alkalmazhatók, ha a (10) bekezdés a) és b) pontja egyidejűleg fennáll.
- [17] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hangsúlyozza, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” [3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [18] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy az önkényes (*contra legem*) jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen [vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]].
- [19] A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Az Alkotmánybíróság ezért nem bocsátkozott annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e. Önmagában az, hogy az indítványozók az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartják, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeit érintő kifogások ezért nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést, és nem minősülnek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem.
- [20] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1700/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.360/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, Gellér és Bárányos Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.I.360/2019/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.16/2018/66. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 17.B.1284/2014/493. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Kérte továbbá mindhárom bírósági határozat megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő.
- [3] Az – egyéb terheltek mellett az – indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban a Fővárosi Törvényszék 2017. április 28-án kelt elsőfokú ítéletében megállapította az indítványozó bűnösségét 1 rendbeli felbujtóként, különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (5) bekezdés a) pont]; 3 rendbeli felbujtóként, jelentős vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (4) bekezdés b) pont]; 16 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §). Ezért az indítványozót halmazati büntetésül hét évi szabadságvesztésre, továbbá mellékbüntetésül hét év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó terhére ezen felül 614 000 000 Ft erejéig vagyonekobzást rendelt el.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla másodfokú bírósággént eljárva, 2018. október 3-án kelt ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó cselekményét az alábbiak szerint minősítette: 1 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 310. § (5) bekezdés a) pont]; 3 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás bűntette [rég. Btk. 310. § (4) bekezdés b) pont]; 13 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (rég. Btk. 276. §). A másodfokú bíróság a büntetést bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, és a vagyonekobzást 330 000 000 Ft-ra mérsékelte.
- [5] A jogerős ítélet ellen a védő felülvizsgálati indítványt terjesztett elő. A Kúria 2019. július 9-én kelt végzésével az elsőfokú és a másodfokú ítéleteket az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyben a legfőbb kérdés az volt, hogy a cselekmények elkövetésére bünszervezetben került-e sor. Az elsőfokú bíróság bünszervezet megállapítására nem látott alapot, azonban a másodfokú bíróság, majd a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a cselekményeket bünszervezetben elkövetettnek minősítette. Az indítványozó a bírósági határozatok releváns megállapításait idézve indítványában vitatta, hogy a bünszervezet megállapításának a feltételei a konkrét esetben teljesültek. Kifogásai alátámasztására az indítványozó részletesen ismertette a bünszervezet-fogalom kialakulásának történetét, kiemelve annak releváns nemzetközi és hazai jogi fejlődési pontjait. Elvégezte a Kúria gyakorlatának az elemzését a bünszervezet fogalmának értelmezéséhez kapcsolódóan. Mindezeket követően tért rá az alaptörvény-ellenességet alátámasztó érvek kifejtésére.
- [7] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, Q) cikk (2) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, II. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésének, valamint 28. cikkének a megsértése miatt tartotta megállapíthatónak.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [ld. pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, a C) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikke sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A C) cikk (1) bekezdése a magyar állam működésének alapjaként nevesíti a hatalom megosztásának elvét. Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése vonatkozóan, míg a 28. cikke a bíróságok jogalkalmazására irányadóan tartalmaz előírást. Erre tekintettel nem volt helye az utalt indítványi elemek érdemi vizsgálatának.
- [11] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság szerint ezen törvényi követelmények megfelelő, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének a sérelmét állító indítványi elemmel összefüggésben nem adott elő. Az indítvány ezen hiányossága az adott indítványi elem vonatkozásában szintén akadályát képezte az érdemi vizsgálatnak.
- [12] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben úgy ítélte meg, hogy az indítványozó sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben nem fejtett ki olyan érveket, amelyek alapján az Abtv. 29. §-a szerinti két feltétel bármelyikének a fennállása megállapítható lett volna. Az indítvány ugyan megjelöl több sérelmet ezen alaptörvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan, de a hozzájuk fűzött érvek nem támasztják alá sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vizsgálatát.
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog megsértését az indítványozó több részjogosítvány vonatkozásában is megállapíthatónak tartotta. Az Alkotmánybíróság szerint a vád törvényességével összefüggésben előadott kifogások nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdéseket érintettek, míg a fegyverek egyenlőségét érintően előadott indítványozói kifogások a bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást érintően fogalmaztak meg kritikát. Ezért ezen indítványelemek nem alapozták meg az Abtv. 29. § szerinti egyik feltétel teljesülésének a megállapítását sem.
- [15] A bíróság pártatlanságával kapcsolatos azon indítványozói állítás, amely szerint egy alkalommal a bírói tanács elnöke és az ügyész a szakértői bizonyítást érintően bizalmasan egyeztetettek, nem volt kellően megalapozott ahhoz, hogy arra alkotmánybíróági vizsgálatot lehessen alapítani. Sérelmezte az indítványozó azt is, hogy a másodfokú eljárásban olyan bírók vettek részt, akik az eljárásban korábban az előzetes letartóztatás kérdésében is döntöttek. Az indítvány azt is rögzíti, hogy ezek a döntések mind a vádemelést követően születtek. Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy a 3165/2019. (VII. 10.) AB határozatban már megvizsgálta ezt az alkotmányossági problémát. Annak eredményeként megállapította, hogy mivel „a büntetőeljárás vádemelés utáni szakaszában nem merülnek fel aggályok sem a bizonyítékok megismerhetősége, sem a megalapozott gyanú megállapítása körében, [...] nem sérül a pártatlan bíróhoz való jog akkor, ha az előzetes letartóztatás kérdésében a vádemelést követően döntést hozó bíró az ügy érdemében is eljár.” (Indokolás [55]) Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a pártatlanság sérelmét érintően sem állapította meg valamely, az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel teljesülését.

- [16] Végül az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséhez kapcsolódóan azt fejtette ki, hogy számára kedvezőbb elbírálást eredményezett volna, ha a cselekményeire a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályokat alkalmazzák. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben az eljárását a Btk. szabályai alapján folytatta le. A másodfokú bíróság pedig ugyan elvégezte az elbíráláskori és az elkövetéskori büntető törvénykönyv összevetését, és arra jutott, hogy az elkövetéskori kedvezőbb szabályokat, a régi Btk.-t kell alkalmaznia, az elkövetés időpontját azonban úgy állapította meg, hogy elkövetéskori szabályként a 2012. január 1-jén hatályba lépett rendelkezéseket vette alapul. Így a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályokat mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok a konkrét esetben nem megfelelő körültekintéssel állapították meg az elkövetés idejét, és ezért jutottak arra a helytelen következtetésre, hogy a 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályok alkalmazása kizárt. Ezen indítványozói kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy nem valamely alkotmányos szempont figyelmen kívül hagyásán alapul, hanem a bíróság azon jogalkalmazásának a kritikáján, amellyel a bűncselekmény elkövetésének az időpontját megállapította. A bűncselekmények rendbeliségével összefüggésben továbbá az indítványozó – ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésére hivatkozva – azon kifogásának adott hangot, hogy az elsőfokú bíróság a költségvetési csalás rendbeliségét nem a gazdasági társaságok számához, hanem az őket képviselő személyek (ügyvezetők) számához igazította. A bíróság eljárásának alapjául az indítványozó szerint egy olyan konkrét bírósági határozat (BH2004. 270.) szolgált, amely merőben eltérő tényálláson és jogi szabályozáson alapult. Az indítványozó ezen kifogásait az Alkotmánybíróság szintén a bírósági jogalkalmazás kritikájának minősítette, amely alkotmányos szempontok híján az Abtv. 29. § szerinti feltételek egyikét sem alapozta meg. Az indítvány alapján tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben sem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, amely az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozta volna.
- [17] 3. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 66. § (3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1656/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 1.Bpkf.769/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján (Dr. Hankó Faragó Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Hankó Faragó Miklós ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Szolnoki Törvényszék 1.Bpkf.769/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó – mint feljelentő – 2018. szeptember 17-én a Központi Nyomozó Főügyészségen feljelentést tett Sz. F. ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 305. § a) és c) pontjába ütköző és akként minősülő hivatali visszaélés büntette miatt.
- [3] A feljelentést a Központi Nyomozó Főügyészség az 1.Nyom.520/2018/1-I. számú – 2018. szeptember 20-án kelt – határozatával a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 381. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította, mivel megállapította, hogy a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény.
- [4] A határozat ellen az indítványozó jogi képviselője panaszt terjesztett elő, amelyet a Legfőbb Ügyészség Kiemelt, Korruptió és Szervezett Bűnözés Elleni Ügyek Főosztálya a KSB.4646/2018/3-I. számú – 2018. október 8-án kelt – határozatával elutasított.
- [5] Az indítványozó 2018. október 19-én vádindítványt terjesztett elő Sz. F. vádlott ellen a Btk. 305. § a) és c) pontjába ütköző és akként minősülő hivatali visszaélés büntette miatt.
- [6] A Szolnoki Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az 5.B.69/2019/2. számú – 2019. május 27-én kelt – végzésével a vádindítványt a Be. 787. § (3) bekezdés c) pontja alapján elutasította, mert a bűncselekmény a sértett jogát vagy jogos érdekét közvetlenül nem sértette vagy veszélyeztette.
- [7] A Szolnoki Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az 1.Bpkf.769/2019/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését érdemben helyes döntése okán helyben hagyta. Indokolásában utalt a 90. számú Büntető Kollégiumi vélemény II/1. pontjára, és a Kúria Jogegységi Tanácsának 2012. október 17-én kelt 2012.EL.2.JE/B/2/1. számú végzésére. Hivatkozott továbbá a Kúria BH 2012.257. és BH 2010.242. szám alatt közzétett eseti döntésére. Megállapította, hogy a jelen ügyben a bűncselekmény minősítésén túl a bíróságnak vizsgálnia kell a történeti tényállást is annak meghatározása érdekében, hogy az abban rögzített elkövetési magatartásnak van-e olyan sértettje, akinek jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette. Ehhez mérten pedig megállapította, hogy a konkrét esetben nem foghat helyt az indítványozó azon érvelése, hogy az álláspontja szerint bűncselekményi szintet elérő elkövetési magatartás az indítványozónál – mint pótmagánvádlónál – közvetlenül sérelmet okozott.
- [8] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó bírósághoz fordulás jogát. Hivatkozott továbbá az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének, IV. cikk (1)–(2) bekezdésének, XXIV. cikkének és 28. cikkének a sérelmére is.
- [9] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok az előttük fekvő, alapjogilag releváns tárgybeli ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jártak el, és ennek következtében nem engedték hatékonyan érvényesülni a pótmagánvádló intézményét.

- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény IV. cikk (1)–(2) bekezdésének és XXIV. cikkének a megsértését pusztán állította, azonban a panasz nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek is csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény C) cikke és 28. cikke.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [15] A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát részben az indokolja, hogy az Alkotmánybíróság eddig jellemzően polgári eljárásokkal összefüggésben vizsgálta a bírósághoz fordulás jogát, azonban ez az ügy is azt támasztja alá, hogy szükséges az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése e rész-jogosítványának a büntetőeljárásokkal összefüggésben való vizsgálata.
- [17] Az alkotmányjogi panaszban megjelölt kérdést az Alkotmánybíróság korábbi döntésében már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte. Az Alkotmánybíróság a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatban ugyanis azt vizsgálta, hogy a bírósághoz fordulás lehetőségének a jogalkotó általi megteremtése a pótmagánvádas eljárásban olyan jogosultságot keletkeztet-e a sértett, vagyis a lehetséges pótmagánvádló oldalán, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz fordulás jogának a védelmi körébe esik. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során megállapította, hogy „[a] jogalkotó döntése értelmében [...] a bírósághoz fordulás joga valamennyi olyan sértettet megillet, akik, illetve amelyek esetében ezen feltételek teljesülnek és kizáró okok sem állnak fenn. A sértetti minőségnek, az egyéb feltételek teljesülésének és a kizáró körülményeknek a vizsgálata az egyedi ügyekben eljáró bíróságok feladata.” (Indokolás [45])
- [18] Mindebből következik, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte, erre tekintettel a konkrét ügyben az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [19] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági döntések azért vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, mivel a bíróságok az indítványozó vádindítványa alapján indult büntetőeljárást jogerősen megszüntették, és ezáltal a tisztességes eljárásból fakadó bírósághoz fordulás jogának a gyakorlását lehetetlenné tették.
- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság már több határozatában rámutatott arra is, hogy a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra

- vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]}. A bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [21] A konkrét esetben az eljáró bíróságok döntésüket részletesen megindokolva jutottak arra a következtetésre, hogy a Be. 787. § (3) bekezdés c) pontja alapján a vádindítvány elutasításának van helye, mert a bűncselekmény a sértett jogát vagy jogos érdekét közvetlenül nem sértette vagy veszélyeztette. Az eljáró bíróságok döntésüket a Kúriának az ítélezés egységének biztosítása érdekében közzétett állásfoglalására, és a Kúria által közzétett – elvi iránymutatást tartalmazó – eseti döntéseire alapították. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezen bírósági jogértelmezés helyességét kérdőjelezte meg, egyúttal azt kívánta elérni, hogy a rendes bíróság döntését az Alkotmánybíróság felülmérlegelje, és annak eredményeként az indítványozó számára kedvező döntés hozzon. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában foglaltak a Be. 787. § (3) bekezdés c) pontjának értelmezésével összefüggésben nem vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2043/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.985/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Grád András ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.IV.20.985/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint az indítványozó és lánya (perbeli III. rendű alperes) közös tulajdonában volt egy budapesti ingatlan. A III. rendű alperes elővásárlási jogról lemondó nyilatkozatában hozzájárult, hogy az indítványozó tulajdonrészét az indítványozó ügyvezetése alatt álló, II. rendű alperes gazdasági társaságnak eladja. Az indítványozó és a II. rendű alperes adásvételi szerződést kötött 2014 decemberében, és rögzítették a III. rendű alperes elővásárlási jogról lemondó nyilatkozatát és azt, hogy a tulajdonátruházás feltétele a tulajdonostárs felperesek hasonló nyilatkozata. Az indítványozó tájékoztatta a felpereseket az adásvételi szerződés lényeges feltételeiről, akik az arra engedett határidőben a szerződésre elfogadó jognyilatkozatot tettek, a III. rendű alperes pedig a vele közölt ajánlattól eltérő tartalommal létrejött adásvételi szerződésre hivatkozással a korábbi lemondó nyilatkozatát visszavonta, és az elővásárlási jog gyakorlásáról nyilatkozott 2015 februárjában. Az indítványozó és a II. rendű alperes az adásvételi szerződés felbontásáról kötött megállapodásban 2015 márciusában rögzítették, hogy a tulajdonostársak gyakorolták elővásárlási jogukat, az eladó indítványozó élve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:83. § (3) bekezdése szerinti jogával közöltek a III. rendű alperest választotta, így az adásvétel közöttük jött létre.
- [4] A felperesek kereseti kérelmükben annak megállapítását kérték, hogy az indítványozó és a II. rendű alperes közötti adásvételi szerződés velük szemben hatálytalan, illetve a szerződés a felperesek és az indítványozó között létrejött, a III. rendű alperest bejegyzett joga törlésének tűrésére kérték kötelezni.
- [5] Az elsőfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az indítványozó és a II. rendű alperes közötti, 2014. decemberi adásvételi szerződés a felperesekkel szemben hatálytalan, és a szerződés az indítványozó és a felperesek között jött létre. Megállapította a bíróság, hogy az indítványozónak a II. rendű alperestől kapott egyetlen, 2014 decemberében kötött adásvételi szerződés lényeges tartalmának megfelelő ajánlatot kellett a tulajdonostárs felperesekkel közölnie. A bíróság ugyancsak megállapította, hogy a III. rendű alperes elővásárlási jogáról érvényesen lemondott, e nyilatkozata hatályosult, jognyilatkozatához kötve volt, azt új vételi ajánlat hiányában vissza nem vonhatta. Az indítványozó számára ajánlati kötöttséget eredményezett a 2014. decemberi adásvételi szerződés lényeges tartalmának közlése, a felperesek elfogadó nyilatkozatával az adásvételi szerződés velük jött létre.
- [6] Az indítványozó és más alperesek fellebbezése alapján a másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította. A bíróság szerint a II. rendű alperes és a felperesek sem szereztek tulajdont, az indítványozó és a III. rendű alperes szerződése új kötelelem. A jogerős ítélet szerint nem volt jogszabályi akadálya annak, hogy a III. rendű alperes visszavonja a címzett indítványozó hozzájárulásával az elővásárlási jogról lemondó nyilatkozatát, így újabb nyilatkozatot tehetett.
- [7] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben hivatkoztak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény egyes rendelkezéseinek sérelmére, valamint a Ptk. egyes rendelkezéseinek téves tartalommal való hivatkozására. A Kúria ítélete szerint a felperesek felülvizsgálati kérelme alapos, és a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletével értett

egyét. A Kúria kiemelte, hogy a felperesek és a III. rendű alperes a 2014 decemberében kötött adásvételi szerződésre tettek elfogadó nyilatkozatot, e szerződésben történt személyi alanycsere: a II. rendű alperes helyébe az elővásárlási jogát gyakorló III. rendű alperes lépett. Megállapítható, hogy az indítványozó és a III. rendű alperes nem kötött új szerződést. A felperesek az elővásárlási joguk megsértésével kötött szerződés hatálytalanságából eredő igényeiket alappal érvényesíthették.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével és a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel.
- [9] Az indítványozó szerint az ügyében eljáró bíróságok kiterjesztően értelmezték a Ptk. elővásárlási jogra vonatkozó rendelkezéseit, amellyel alaptörvény-ellenes módon korlátozták a tulajdonhoz, illetve a tulajdonról való rendelkezéshez fűződő jogát, valamint jogellenesen zárták ki az indítványozó lányát, a III. rendű alperest a tulajdonszerzési jogosultak köréből. Az eljáró bíróságok az elővásárlásra jogosultak között indokolatlanul és észszerűtlenül tettek különbséget. A hátrányos megkülönböztetés következtében mind az indítványozó, mind a III. rendű alperes tulajdonhoz való joga, illetve a tulajdonról való szabad rendelkezés joga sérült, annak korlátozására az Alaptörvényt sértő módon került sor. A Kúria döntésével olyan helyzetet teremtett, amely az indítványozó akaratával ellentétes.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Pfv.VI.20.985/2018/9. számú ítéletét 2019. május 22-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. július 22-én nyújtotta be.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (3) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1)–(2) bekezdései], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.VI.20.985/2018/9. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek indítványban írt vélt sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban

az indítványozó egyet nem értését fejezik ki az eljáró bíróságok jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján sem a tulajdonhoz való jog, sem a hátrányos megkülönböztetés tilalma megsértésének kétélye nem merül fel.

- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [17] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [18] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1462/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.512/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Balázs Ildikó kamarai jogtanácsos, Tettrekész Magyar Rendőrség Szakszervezete) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.512/2018/6. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 6.Mf.680.784/2017/3. számú ítélete és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.M.354/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes indítványozó közalkalmazotti jogviszonyban, középfokú besorolású munkakörben végzett munkát az alperesnél. Az alperes munkáltató 2013-ban 105 700 Ft-ban állapította meg az indítványozó garantált illetményét, amelyen felül 36 152 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt biztosított, így az indítványozó illetménye 141 852 Ft volt. 2014. január 1-jétől az alperes átsorolta az indítványozót a D. fizetési osztály 13. fizetési fokozatába, és bértábla szerinti illetményét a garantált bérminimumra kiegészítve 118 000 Ft-ban állapította meg, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt 32 752 Ft-ra csökkentette, így illetményének mértéke 150 702 Ft-ra emelkedett. 2015. január 1-jétől az alperes az indítványozó garantált illetményét 122 000 Ft-ra kiegészítette, a munkáltatói döntésen alapuló illetményét 28 752 Ft-ra csökkentette, így illetménye változatlanul 150 752 Ft maradt. 2016. január 1-jétől az indítványozó garantált illetménye 129 000 Ft-ra nőtt, a munkáltatói döntésen alapuló illetményének összege azonban 21 752 Ft-ra csökkent, így illetménye továbbra is 150 752 Ft volt.
- [4] Az indítványozó kereseti kérelmében 2014. február 1-jétől 2016. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbség megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy az alperes a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt terhére csoportosította át a garantált bérminimumra történő kiegészítést, azonban ezt az indítványozóval nem egyeztetette, ahhoz az indítványozó nem adta hozzájárulását. E körben a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 15–16. §-aiban írt egyoldalú kötelezettségvállalásra hivatkozott, amely alapján a vállalt kötelezettséget a munkáltató csak a hozzájárulásával módosíthatta vagy vonhatta volna vissza.
- [5] Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy 2013. augusztus 1-jétől a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdése alapján a garantált illetménynek el kellett érnie a kötelező legkisebb munkabér, illetve a garantált bérminimum összegét. A bíróság álláspontja szerint a Kjt. 21. § (3) bekezdéséből következően fogalmilag kizárt, hogy a közalkalmazott illetményét a munkáltató egyoldalú kötelezettségvállalásának tekintsük. Az alperes az indítványozó illetményét a jogszabály változásakor nem módosította, a garantált illetménye kevesebb volt, mint a 2013. évre irányadó garantált bérminimum összege. A perbeli esetben a munkáltató 2014. január 1-jétől az indítványozót előresorolta, amivel a bértábla szerinti illetménye emelkedett és rendelkezett a bértábla szerinti illetmény garantált bérminimumra történő kiegészítéséről, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt azonban csökkentette, az indítványozó illetménye így 150 752 Ft-ra változott. Ezt követően az alperes 2015. és 2016. évben is rendelkezett az indítványozó bértábla szerinti illetményének garantált bérminimumra történő kiegészítéséről, ugyanakkor a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt fokozatosan csökkentette azzal, hogy az indítványozó illetménye változatlan maradt. Az alperes megtehetette,

hogy intézkedik arról, hogy az indítványozó jogszabály alapján emelkedett garantált illetményét a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész összegét csökkentve egészítse mindaddig, amíg az illetmény összege nem csökken.

- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Fővárosi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján helyben hagyta. A jogszabály kötelező rendelkezésén alapul a garantált illetmény és a pótlékok összege, de a garantált illetményt növelő részre, azaz a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre és módosítására már nem jogszabályban rögzített kötelezettséget vállal a munkáltató, hanem egy mérlegeléssel adható juttatást biztosít a közalkalmazott részére. A kinevezés elfogadásával a közalkalmazott a mérlegeléssel adható juttatás jellegét is elfogadja, a megállapodás a felek között erre nézve is létrejön. A munkáltatót a diszkrecionális jogkörében biztosított juttatással összefüggésben, így a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre és módosítására írásbeli intézkedési és tájékoztatási kötelezettség terheli, amelynek az alperes eleget tett, ezért az indítványozó egyoldalú kötelezettségvállalásra vonatkozó érvelése megalapozatlan volt.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az EBH.2006.1544. számú elvi határozatát alapul véve hozta meg ítéletét, ennek során azonban teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy Mt. egyoldalú jognyilatkozatokra, kötelezettségvállalásokra vonatkozó új rendelkezését. 2012. január 1. napját követően az egyoldalúan juttatott összeg megvonásának a közalkalmazottakra is irányadó Mt. 16. § (2) bekezdése alapján már korlátai vannak. Az Mt. 15–17. §-ait figyelembe véve egyértelműen már nem állítható, hogy a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt a munkáltató mindenféle korlátozás nélkül átcsoportosíthatja akár a garantált bérminimumra, akár a magasabb fizetési fokozatba történő lépésből adódó illetménynövekedésre, ha az előző évi illetmény nem csökken.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A perben nem vitatott tényállás alapján az alperes az indítványozó garantált illetményét 2013-ban a garantált bérminimum összegénél alacsonyabb mértékben állapította meg, majd 2014-ben a garantált illetményt a jogszabályban meghatározott mértékre emelte fel, amelynek során részben a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt csoportosította át, így annak mértéke csökkent. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a perben a jogszerűen megállapított 2013. évi illetményt kellett összevetni a 2014. évi illetmény összegével, ennek során azonban illetménykülönbözet nem keletkezett. A töretlen bírói gyakorlat értelmében a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésznek a munkáltató általi csökkentése – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökken – nem ütközik jogszabályba (EBH.2006.1544.). A perbeli esetben az alperes írásban intézkedett és az indítványozót tájékoztatta a 2014. és 2015. évi illetménye megállapításáról, amely a 2013. és a 2014. évi jogszerűen megállapított illetmény összegéhez képest nem csökkent, ezért a felperes 2014–2016. évi illetménykülönbözet iránti igénye az eljáró bíróságok helytálló következtetése szerint megalapozatlan volt.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [10] Az indítványozó szerint az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének sérelmét jelentette, hogy a bíróság túllépte az igazságszolgáltatásra vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét.
- [11] A panaszban írtak szerint az eljáró bíróságok ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemeit, az indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint az észszerű határidőn belüli döntéshez való jogot. Az észszerű határidőn belüli döntéshez való jog sérelmét az indítványozó említette, azonban azzal kapcsolatban indokolást nem terjesztett elő. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatban az indítványozó szerint az ítéletekben felhívott jogszabályokból és az ítéleti indokolásból nem következik az indítványozót marasztaló bírói döntés, így a panaszban megjelölt bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettséget. Az indítványozó álláspontja szerint a vonatkozó jogszabályi környezetet nem vizsgálva jutottak helytelen következtetésre az eljáró bíróságok az egyoldalú jognyilatkozatnak, illetve a kötelezettségvállalásnak minősítés tekintetében, azaz az Alaptörvényből levezethető indokolási kötelezettségüknek a perben releváns tények körében nem tettek eleget.

- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.512/2018/6. számú ítéletét 2019. június 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszát pedig 2019. augusztus 16-án nyújtotta be az elsőfokú bíróságon.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [C] cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.512/2018/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [15] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így arra alkotmányjogi panasz sem alapítható [lásd például: 3162/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [17]; 3275/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [11]]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [18] Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kéteye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, ítéletét erre tekintettel hozta meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [20] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [21] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1566/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.191/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Abtv. 27. § alapján a Kúria Pfv.V.22.191/2017/9. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 18.Gf.40.597/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint az alperes jogelődje egy repülőtér 1991. április 1. és 1991. november 30. közötti ideiglenes hasznosítása tárgyában versenytárgyalást írt ki. A versenytárgyaláson az alperes jogelődje az indítványozó jogelődjének pályázatát hirdette ki nyertes pályázatként. Az indítványozó jogelődje a közzolt feltételekkel a bérleti szerződést nem kívánta aláírni, ezért azt az alperes jogelődje kiegészítette azzal, hogy a bérbeadó vállalja, hogy megtéríti a végleges felhasználóval az állagjavítási, üzemeltetési feltételek biztosítására fordított költségeket. Az indítványozó jogelődje mint bérbevevő és az alperes jogelődje mint bérbeadó között ezzel a tartalommal 1991. április 3-án létrejött a bérleti szerződés a repülőtér 1991. április 1. és 1991. november 30. közötti időszakra szóló használatára. A felek utóbb a bérlet időtartamát 1992. április 30-ig, majd 1992. szeptember 30-ig, majd 1992. december 31-ig, végül a volt szovjet katonai repülőterek hasznosítására vonatkozó kormánydöntést követő harminc napos időtartamig meghosszabbították.
- [4] Az indítványozó jogelődje a birtokba adást követően a repülőteret üzemeltetésre alkalmas állapotba hozta, és a hatóság engedélyével üzemeltetni kezdte. A szovjet csapatkivonás során megüresedett ingatlanok hasznosításáról szóló 81/1992. (V. 14.) Korm. rendelet felhatalmazta az indítványozó jogelődjét, hogy a katonai repülőtereket többségi állami tulajdonú gazdasági társaságba vigye. A felperes jogelődje a koncepció megvalósítása érdekében megalapította egyszemélyes gazdasági társaságként az indítványozót a repülőtér üzemeltetésére azzal a céllal, hogy ez a társaság szerezzék meg a repülőtér végleges hasznosítási jogát. A 3007/1993. (I. 7.) Korm. határozat rendelkezett a repülőtér állami tulajdonban maradásáról és koncesszió útján való üzemeltetéséről. A felek a többségi állami tulajdonban történő üzemeltetésről sikertelenül folytattak tárgyalásokat, és az alperesi jogelőd 1994. április 30-ra felmondta a bérleti szerződést, amelyet az indítványozó jogelődje tudomásul vett. Új bérleti szerződés megkötésére irányuló eredménytelen tárgyalások után az alperesi jogelőd kezdeményezésére a hatóság 1995. január 31. napjával visszavonta az indítványozó jogelődje korábbi lemondása alapján az indítványozó részére kiadott üzemeltetési engedélyt. Az indítványozó a repülőteret 1995. március 14-én az új jogosult birtokába adta.
- [5] A Fővárosi Bíróság 1996. február 12-én fizetési meghagyást bocsátott ki az indítványozó kérelmére az alperesi jogelőddel szemben. A fizetési meghagyásban érvényesített követelés az indítványozó építési, tervezési beruházásainak és berendezések ellenértékéről és beruházási, üzemeltetési költségekről kibocsátott számláin alapult. A fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás folytán a Fővárosi Bíróságon perré alakult eljárásban hozott elsőfokú ítéletet a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság az 1999. június 17-én meghozott, Gf.IV.33.242/1998/13. számú ítéletével megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a 2000. június 19-én kelt végzésével az ítéleteket hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság az új eljárás során meghozott rész- és közbenső ítéletével a jogerős ítéletet részben

hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A rész- és közbenső ítélet indokolásában megállapította, hogy engedményezések láncolatával az indítványozó megszerezte egy gazdasági társaság indítványozóba apportált 157 800 000 Ft értékű követelését és ezen felül a felszámoló által engedményezett 9 922 000 Ft összegű követelését. Megállapította, hogy az utóbbi követelésre a felperes már korábban pert indított, a jogerős ítélet meghozatalakor a perfüggség fennállt. Az új eljárás a Fővárosi Bíróságon 7.G.40.989/2007. ügyszámon folytatódott és a Fővárosi Ítéletábra 2010. szeptember 8-án meghozott ítéletével fejeződött be jogerősen.

- [6] Az indítványozó arra hivatkozással, hogy a sármelléki repülőtér elvégzett értéknövelő felújítások ellenértékét felszólításai ellenére nem fizette meg, 1999. december 30-án fizetési meghagyást kibocsátását kérte az alperes jogelődjével szemben. A Fővárosi Bíróság a kérelemmel egyezően kibocsátotta a fizetési meghagyást. Az alperes mint kötelezett az ellentmondásában a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság Gf.IV.33.242/1998/13. számú ítéletére utalással részben ítélt dologra, részben a felperes keresettségének hiányára hivatkozott. A perre alakult eljárásban a bíróság 2000. május 3-án felfüggesztette az ügy tárgyalását a kötelezett által hivatkozott jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem elbírálásáig. A határozatát azzal indokolta, hogy csak a felülvizsgálati kérelem elbírálását követően lehet dönten arról, van-e ítélt dolog. A felülvizsgálati eljárásban meghozott rész- és közbenső ítéletet követően a tárgyalás folytatódott, majd 2002. március 5-én ismét felfüggesztésre került. 2007. december 31-én az eljárás félbeszakadt. Az alperes jogutódjának perbelépését követően a bíróság a per tárgyalását ismét felfüggesztette a Fővárosi Bíróság 7.G.40.989/2007. számú perének jogerős befejezéséig.
- [7] A felfüggesztést követően folytatódó perben az indítványozó felperes kereseti kérelmében több mint 158 000 000 forint és 1995. március 15-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, akinek marasztalását elsődlegesen szerződésszegés, másodlagosan bíztatási kár címén kérte.
- [8] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes jogelődje azzal a magatartásával, hogy abban a hiszemben tartotta a felperes jogelődjét és a felperest, hogy a sármelléki repülőtér végleges értékesítésére pályázatot fog kiírni vagy egyéb módon lehetőséget biztosít a hosszú távú üzemeltetésre, az indítványozó jogelődjét arra indította, hogy az ideiglenes hasznosítási szerződést és annak meghosszabbításait aláírja, és a repülőtér üzemeltetését a felperessel együtt folyamatosan ellássa, ezért az alperes az 1991. április 3. napja és 1995. március 14. napja között a vállalkozási cél megvalósítása érdekében mind az indítványozó jogelődjénél, mind a felperesnél felmerült és a repülőtér hasznosításával nem fedezett fenntartási és üzemeltetési költségek megtérítésére köteles, a bíztatási kár jogcímén előterjesztett keresetet jogalapjában alaposnak találta. Megállapította, hogy az alperes alaptalanul hivatkozott az indítványozó keresettségének hiányára. A követelése nem ítélt dolog, és nem is évült el.
- [9] Az alperes elévülésre, a perbeli legitimáció hiányára és a bíztatási kár törvényi feltételeinek hiányára alapított fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította. Az indokolásában megállapította, hogy a rendelkezésre álló peradatok alátámasztották a keresettel érvényesített követelést érintő részleges jogutódlást, és az alperes alappal emelt elévülési kifogást. Az elévüléstől függetlenül az indítványozó bíztatási kár címén érdemben sem tarthatott igényt a kereset tárgyává tett követelésekre.
- [10] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Polgári Törvénykönyv és a polgári perrendtartás egyes rendelkezéseinek megsértésére, illetve hogy a másodfokú bíróság a tények és saját érvelése ellenére, a logika szabályainak megsértésével ítélte alaposnak az elévülési kifogást.
- [11] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt alapos, és a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó elévülésre vonatkozó hivatkozásai nem egyeznek a peradatokkal. Az indítványozó azon hivatkozása is ellentétes a peradatokkal, hogy a követelés beazonosításának pontosítására a bíróság a felfüggesztésre okot adó körülmények megszüntetésével adott lehetőséget, mivel erre már korábban sor került. Az utaló magatartással kapcsolatban a Kúria rámutatott, hogy sem az indítványozó jogelődje, sem az indítványozó nem számíthatott alappal arra, hogy a repülőtér végleges hasznosítását vagy tulajdonjogát megszerzi, mivel erről nem az alperesi jogelőd volt jogosult dönten, hanem a kormány. Az indítványozó, illetve az indítványozói jogelőd üzleti kockázati körébe tartozott az, hogy egy bizonytalan, jövőbeli eseményben bízva vállalta a repülőtér üzemeltetésével járó azon kiadásokat, amelyek megtérítésére a bérleti szerződésben az alperesi jogelőd nem vállalt kötelezettséget.

- [12] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [13] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében az indítványozó a jogos várományhoz való jog, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében pedig a bírósághoz fordulás joga és a fegyverek egyenlőségének sérelmére hivatkozik. Az indítványozó szerint a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria ítéletei önkényesen, a jogszabályokkal ellentétesen állapították meg az indítványozó követelésének elévülését, így elzárták annak bíróság előtti érvényesítésétől, valamint a jogszabályokkal ellentétesen és önkényes jogalkalmazással állapították meg, hogy a peres felek között nem áll fenn bízattási kárkötelem, így megszüntették indítványozó lehetőségét arra, hogy megszerezze az alperes által neki ígért jogos várományát.
- [14] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban általánosságban ismertette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB), valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatát. Az indítványozó a bírósághoz fordulás jogának sérelmét állította arra tekintettel, hogy a Fővárosi Ítéltábla és Kúria jogellenesen állapította meg a kereseti követelés elévülését, mivel nem tartalmuk szerint, hanem alakiságuk szerint bírálták el az indítványozó fizetési meghagyás iránti kérelmét, illetve későbbi keresetét. A fegyverek egyenlőségének a sérelmét jelenti az indítványozó szerint, hogy a Kúria úgy tartotta nem beazonosíthatónak az indítványozó követeléseit, hogy azt pontosítani az indítványozó önhibáján kívül nem tudta, hiszen a fizetési meghagyás perre alakulásakor nem volt módja részletes keresetlevél előterjesztésére az eljárás felfüggesztése okán, így a Kúria az indítványozó szerint lehetetlen feltételt támasztott, lehetetlen bizonyítási terhet rótt az indítványozóra. Az indítványozó véleménye szerint a Kúria előbbi álláspontja önkényes, az elsőfokú bíróság megállapításaitól valós indokok nélkül tértek el. A fegyverek egyenlőségének sérelmét jelenti az is, hogy az ítéltábla és a Kúria alperes érvelését fogadta el, az indítványozó ténybeli és jogi alapon helytálló bizonyítását ignorálta érdemi indokolás nélkül. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét jelenti az indítványozó szerint, hogy az ügyben eljáró ítéltábla és Kúria annak ellenére megállapította az elévülési idő elteltét, hogy az bizonyítottan nem történt meg.
- [15] A tulajdonhoz való jog sérelme tekintetében az indítványozó az EJEB-nek és az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalt. Az indítványozói jogelőd azért vállalta az szokásos üzleti kockázaton felüli anyagi megterhelést jelentő szerződések aláírását, mert az alperes jogelődjétől arra kapott ígéretet, hogy esélye lesz a reptér végleges hasznosítási jogát vagy tulajdonjogát megszerezni. Az indítványozó szerint a másodfokon eljáró bíróság súlyosan jogsértő és önkényes jogalkalmazással jutott arra a következtetésre, hogy a felek között nem álltak fenn a bízattási kár tényállási elemei. A Kúria nem megfelelően értékelte tényeket, nem orvosolta a másodfokú bíróság jogsértését, és önkényesen és iratellenesen nem állapította meg az alperes terhére a bízattási kár fennállását.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az indítványozó határidőben előterjesztett alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.V.22.191/2017/9. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének az alkotmányjogi panaszban előadott vélt sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].

- [20] Az indítványozó panaszában felvetett kérdések nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegűek. Az indítványozó a bírósági döntésekkel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Valójában az indítványozó nem ért egyet a másodfokú bíróság és a Kúria azon döntésével, hogy az alperes elévülési kifogásának helyt adtak, illetve hogy a felek között nem álltak fenn a biztatási kár tényállási elemei.
- [21] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [22] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1081/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 47.Pkf.630.550/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Boóc Ádám ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Fővárosi Törvényszék 47.Pkf.630.550/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az indítványozó mint alperes és a végrehajtást kérő mint felperes szellemi tulajdon megsértése miatt perben állt. A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva megállapította, hogy az indítványozó a végrehajtást kérő védjegyét bitorolta. Ezt követően a Fővárosi Törvényszék elrendelte a másodfokú ítélet végrehajtását. A végrehajtó 2016. augusztusában kézbesítette az indítványozó számára a végrehajtható okiratot, amely alapján az indítványozó több meghatározott cselekmény végrehajtására volt köteles. A végrehajtást kérő végrehajtási kifogásának részben helyt adva a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság ismételt teljesítésre kötelezte az indítványozót közzétételi kötelezettsége tekintetében. E végzéssel szemben a végrehajtást kérő fellebbezést terjesztett elő, amelynek eredményeképpen a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta.
- [4] Ezt követően az indítványozó a végrehajtás megszüntetésére irányuló keresetet terjesztett elő a végrehajtást kérővel szemben. Az így megindult perben a végrehajtást kérő elismerte az indítványozó teljesítését, a végrehajtási eljárásban azonban kérelmet terjesztett elő, amelyben az indítványozó napi összeg szerinti pénzbírságolását kérte. A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság e kérelmet megalapozottnak találta, és az indítványozóval szemben 4 260 000 Ft pénzbírságot szabott ki.
- [5] Az indítványozó és a végrehajtást kérő fellebbezése alapján másodfokon a Fővárosi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság végzését részben megváltoztatta, és a kiszabott pénzbírság összegét 62 420 000 Ft-ra felfemelte. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a késedelem esetére megállapított pénzbírság kiszabásakor kizárólag annak van jelentősége, hogy a kötelezett mely időszakban volt késedelemben a végrehajtásban a teljesítéssel. A késedelem jogkövetkezményei alól a kötelezett nem mentesülhet akkor, ha a kötelezettséget nem teljesíti, azonban ennek ellenére a végrehajtó tévesen a teljesítést megállapítja, a végrehajtó jogsértő intézkedésével szembeni végrehajtási kifogás pedig eredményre vezet. A jogerős ítéletben meghatározott közzétételi kötelezettség végrehajtását a Fővárosi Törvényszék rendelte el, a kötelezettség önkéntes teljesítésére 3 napos határidőt szabott, amely határidő 2016. augusztus 5-én lejárt, így a kötelezett indítványozó késedelme 2016. augusztus 6-án beállt. A pénzbírság kiszabásakor figyelembe vett végidőponttal kapcsolatban a másodfokú bíróság rögzítette, hogy a teljesítési késedelem akkor szűnik meg, ha a kötelezett vagy igazolja a teljesítést vagy a végrehajtásban a kötelezettség kikényszerítésére kerül sor. A kötelezett a teljesítést 2017. március 23-án közjegyzői tanúsítvánnyal igazolta. Ennek megfelelően a Törvényszék 229 napi késedelemre szabta ki a pénzbírságot. Az indítványozó a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal támadta, amelyet az Alkotmánybíróság visszautasította, figyelemmel arra, hogy folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásról volt tudomása. A felülvizsgálati kérelmet a Kúria hivatalból elutasította.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és a korábban benyújtott alkotmányjogi panaszának megfelelően kérte a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletének megsemmisítését, alaptörvényellenességének megállapítását. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [7] Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét jelentette, hogy alappal bízhatott abban, hogy a bíróság tájékoztatja a közzététel meg nem feleléséről, illetve a végrehajtó a közzététel megfelelőségének jegyzőkönyvben való rögzítésével kárt okozott az indítványozónak. Az indítványozó szerint a jogbiztonság sérelmét jelenti az is, hogy a Fővárosi Törvényszék részben azonos összetétellel eljáró tanácsa ugyanazon tényállásra két végzésében eltérő kezdő időponttól ítélte kiszabhatónak a pénzbírságot.
- [8] A panaszban írtak szerint a Fővárosi Törvényszék végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozó álláspontja szerint eleget tett közzétételi kötelezettségének, amit a végrehajtó jegyzőkönyvben rögzített. Ha később, a végrehajtási kifogás eredményeképpen a bíróság meg is változtatta ezt a végrehajtói intézkedést, az indítványozót ezért nem lehet felelőssé tenni. A törvényszék az indítványozó szerint bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül következtetéseket vont le az indítványozó kötelezettségei elmulasztása tekintetében, ami szintén sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az indítványozó határidőben érkezett alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Fővárosi Törvényszék 47.Pkf.630.550/2019/3. számú végzését, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [11] Az Alkotmánybíróság fenntartja korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén [3051/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]] – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe, az általa előadottak nincsenek összefüggésben a visszaható hatályú jogalkotással vagy jogalkalmazással vagy a felkészülési idő hiányával.
- [12] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [15] Az indítványozó panaszában és annak kiegészítésében felvetett kérdések nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegűek. Az indítványozó a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Valójában az indítványozó nem ért egyet azzal, hogy a bíróság mely időszakot határozta meg kötelezett késedelemként.

- [16] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [17] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1882/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.973/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.30.200/2019/18. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.973/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény L) cikkének (1) és (2) bekezdését, a II. cikkét és a „XXVIII. cikkét”.
- [2] 2. A bírósági határozatokban foglaltak alapján az alkotmányjogi panasz előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] A jogerős ítélet szerint az indítványozó vietnami állampolgár először 2016-ban terjesztett elő tartózkodási kártya kiállítása iránti kérelmet magyar állampolgár gyermekére tekintettel, azonban a kérelmet a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (jelenlegi elnevezése szerint Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, a továbbiakban: hatóság, vagy alperes) mind első-, mind másodfokon elutasította. A bíróság a jogerős határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet ugyancsak elutasította, mivel – a támadott ítélet ismertetése szerint – az indítványozó a családi kapcsolatra a tartózkodási engedély megszerzése érdekében hivatkozott és az eljárás során az indítványozó és a gyermek édesanyja szavahihetősége is megdőlt.
- [4] Az indítványozó ezt követően 2018-ban terjesztett elő ismét tartózkodási kártya kiállítása iránti kérelmet kiskorú, magyar állampolgár gyermekére tekintettel, amelyet a hatóság első fokon 106-1-36689/11/2018-Tk. számú határozatával elutasított, arra hivatkozva, hogy az indítványozó a családi kapcsolatot a tartózkodási jog megszerzése érdekében létesítette. A hatóság – a bíróság szerint – széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, párhuzamosan meghallgatta az indítványozót és az édesanyját is. Határozatában a hatóság kiemelte, hogy a megelőző eljárásban kért DNS vizsgálatot az indítványozó korábban is és az újbóli eljárás során is negligálta, így a vérségi kapcsolatot hitelt érdemlően nem igazolta. Megállapította továbbá a hatóság – egyebek mellett – azt is, hogy az indítványozó és az édesanyja az eljárás során egymásnak ellentmondó nyilatkozatot tett, és bár az indítványozó a gyermeket anyagi támogatásban részesíti, azonban nem gondolja, törvényes képviselőt nem lát el és a gyermekkel nem él egy háztartásban.
- [5] Az indítványozó fellebbezését követően a hatóság másodfokon a 106-Tk-24583/19/2018. számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta, egyben kötelezte az indítványozót arra, hogy – tartózkodási jogának megszűnése miatt – Magyarország területét hagyja el. A határozat megállapítása szerint az indítványozó egy utólagos apai elismerő nyilatkozattal kívánt magyar állampolgárral fennálló családtagi kapcsolatot szerezni, miközben nyilatkozata szerint vietnami állampolgár feleségével és két közös gyermekükkel él együtt.
- [6] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.30.200/2019/18. számú jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy az alperes sem anyagi, sem eljárási jogszabályt nem sértett. Az ítélet szerint az indítványozó és a tanúként meghallgatott édesanyja a hatóság előtt a bizonyítás során egymásnak ellentmondó nyilatkozatot tett, továbbá megállapítást nyert, hogy az indítványozó és magyar állampolgár gyermeke nem élnek és soha nem is éltek közös háztartásban, az indítványozó vietnami feleségével és közös gyermekeikkel él együtt. Ennek okán az ítélet szerint a hatóság megalapozottan hivatkozott arra, hogy az indítványozó a családi kapcsolatot a tartózkodási jog megszerzése érdekében létesítette, melyet az indítványozó keresetével nem tudott megdönteni. Kifejtette továbbá a bíróság azt is, hogy

a hatóság indokát adta a DNS vizsgálat szükségességének, és a DNS vizsgálatot megtagadó és azt elfogadható indokkal alá nem támasztó magatartás az indítványozó javára nem értékelhető. Végül a bíróság megállapította, hogy az indítványozó nem rendelkezett – az ítélethozatal időpontjában sem – olyan engedéllyel, amely az idegenrendészeti jogszabályok alapján feljogosítaná magyarországi munkavégzésre.

- [7] A Kúria az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) és (2) bekezdésére alapozva megtagadta. Végzésében a Kúria arra hivatkozott, hogy az indítványozó a Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontjai alapján kérte a felülvizsgálati kérelem befogadását, azonban a befogadás feltétele egyik vonatkozásban sem állt fenn. A Kúria álláspontja szerint egyrészt egy adott tartózkodási kártya kiállítása iránti kérelem tárgyában hozott határozat kapcsán a Kp. hivatkozott rendelkezése szerinti társadalmi hatás nem volt megállapítható, másrészt a Kúria megítélése szerint jelen ügyben olyan, az indítványozó által felhívott ügy tényállásától eltérő elemek is megjelentek, amelyek okán az azonosság, illetve a hivatkozott döntéstől való eltérés megállapítására sem volt lehetőség.
- [8] 3. Az indítványozó az Alaptörvény L) cikkének (1) és (2) bekezdésére, II. cikkére és XXVIII. cikkére alapította alkotmányjogi panaszát és annak kiegészítését. Az L) cikk kapcsán arra hivatkozott, hogy Magyarország azon felelősségvállalása, miszerint támogatja a házasságot és a családot, nemcsak saját állampolgáira vonatkozik, álláspontja szerint ez egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet. Harmadik országbeli állampolgárok esetében ugyanis véleménye szerint számos esetben előfordul, hogy a tartózkodási kártya kiadása iránti kérelem elutasítása miatt családok szakadnak szét, házasságok mennek tönkre a kényszerű távollét miatt. A panasz szerint jelen ügyben azzal, hogy az idegenrendészeti hatóság elutasította az indítványozó tartózkodási kérelmét, megfosztott egy gyermeket attól, hogy a fejlődése szempontjából a legideálisabb környezetben, édesapjával rendszeresen kapcsolatot tartva nevelkedjen, továbbá a hatósági döntés – és az azt helybenhagyó bírósági döntés – képtelenné tette az édesapát arra, hogy szülői kötelezettségének eleget tegyen.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz és a „XXVIII. cikk” szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét arra hivatkozva állította, hogy a hatóság megkérdőjelezte az indítványozó és a gyermeke közötti vérségi kapcsolatot és „kötelezte” őt a DNS vizsgálat elvégzésére, továbbá törvényi kötelezettsége ellenére nem értesítette a tanú meghallgatásról sem az indítványozót, sem a jogi képviselőjét. Az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkére, amely véleménye szerint egyértelműen rögzíti a magánélethez és az önrendelkezéshez fűződő jog védelmét, így – indítványozói álláspont szerint – a hivatkozott rendelkezés értelmében senki nem kényszeríthető semmiféle kísérlet, vagy orvosi beavatkozás tűrésére, márpedig a DNS-teszt ilyennek minősül. Hivatkozott az indítványozó továbbá arra, hogy a hatóság döntése ellentétes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:101. § (1), 4:102. § (2) bekezdésével és 4:109. §-ával is, mert a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat alapján feltüntetett apát a törvényi vélelem alapján a hatóság előtti eljárások során mindenkinek – a hatóságnak is – a gyermek apjának kell tekinteni és a vélelem megtámadására jogosultak között az alperesi hatóság nem szerepel.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [11] 4.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2019. szeptember 27-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. november 4-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmazza a panasz a hatósági döntések alaptörvény-ellenességének indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy

érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [13] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – semmivel sem indokolta e döntésnek mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét. Az alkotmányjogi panaszban, és annak kiegészítésében az indítványozó kizárólag a hatósági döntések vélt alaptörvény-ellenességét – a bizonyítási eljárást, mindenekelőtt a bizonyítékok hatóság általi mérlegelését – tette kifogás tárgyává.
- [14] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz a jogerős ítélet vonatkozásában is mindösszesen arra hivatkozik, hogy annak alaptörvény-ellenességét a sérelmezett hatósági döntések helybenhagyása alapozza meg.
- [15] 5. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1857/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3233/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.Szk.21.129/2018/8. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján jogi képviselője útján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.Szk.21.129/2018/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az ügy előzménye, hogy a büntetlen előéletű, fiatalkorú indítványozó 2018. január 19. napján „A döntéshozók figyelmének felhívása az oktatási rendszer átalakításának szükségére” elnevezésű, bejelentett diáktüntetésen vett részt Budapesten, a Kossuth téren. A bejelentett demonstráció végét követően a résztvevők közül többen azt kiabálták, hogy „ennek még nincs vége”, és az Oktogon irányába indultak el gyalogosan azzal a céllal, hogy ott folytassák az így kialakult spontán tüntetésüket. A vonuló diákok rendőri biztosítás mellett, felváltva haladtak a járdán és az úttesten, amelyen gyér autós forgalom volt tapasztalható. Erőszakos vagy garázda cselekményt nem követtek el.
- [3] A Budapesti Rendőr-főkapitányság V. kerületi Rendőrkapitánysága mint Szabálysértési Hatóság az indítványozót 2018. július 3. napján kelt, 01805/133-86/2018. szabs. számú határozatában (a továbbiakban: Határozat) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 224. § (1) bekezdése szerint minősülő közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt figyelmeztetésben részesítette, amely ellen az indítványozó kifogást nyújtott be.
- [4] A Határozatot a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2019. március 27. napján kelt, 12.Szk.21.129/2018/8. számú végzésében (a továbbiakban: Végzés) az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta. Indokolásában a bíróság kifejtette, hogy nem tekinti a gyülekezési jog által védett spontán tüntetésnek az indítványozó vonulását, mivel ilyen tüntetés esetében „lennie kell egy olyan oknak, célnek, ami az együttes fellépést, véleménynyilvánítást indokoltá teszi. Jelen esetben azonban ezen motiváció megjelölésének hiánya önmagában kizárja a vonulás spontán demonstrációként értelmezését, mivel egyik eljárás alá vont személy sem tudott olyan új okot, célt megjelölni, amely a bejelentett demonstráció befejezése után merült volna fel és indoka lehetett volna egy újabb tüntetésnek.”
- [5] 1.2. Az indítványozó szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt békés gyülekezéshez fűződő alapjogát, mivel álláspontja szerint a kialakult spontán tüntetést is megilleti a békés gyülekezés szabadságához kötődő kiemelt alapjogi védelem. E tekintetben az indítványozó hivatkozik a 30/1992. (V. 26.) AB határozatra, a 4/2007. (II. 13.) AB határozatra, a 75/2008. (V. 29.) AB határozatra, a 3/2013. (II. 14.) AB határozatra, továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának több döntésére, köztük az EJEB *Bukta és mások kontra Magyarország* (25691/04), 2007. július 17., és az EJEB *Patyi kontra Magyarország* (5529/05), 2008. október 7. ügyekre.
- [6] Az indítvány szerint a jelen ügy apvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, mivel a spontán tüntetést alaptörvény-ellenesen, túl szűken értelmezi a bíróság, és a végzésből kiolvasható bírói joggyakorlat a békés gyülekezéshez való alapvető emberi jog tartalmi alapú korlátozásához vezet. A bírói döntés az indítványozó álláspontja szerint alaptörvény-ellenes, mivel a békés gyülekezéshez való jog tiszteletben tartása mellett hozott bírói döntés esetén az indítványozó szabálysértési felelősségének megállapítására nem kerülhetett volna sor.

Álláspontja szerint a jelen ügyben a késő esti, gyér forgalmú úton vonuló néhány tucatszámú tüntető olyan jelentéktelen módon zavarhatta a közúti forgalom rendjét, ami az alapjog gyakorlásának korlátozását nem indokolta.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a tanács különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [11] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó állítása szerint az ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, mivel a bíróság végzése alaptörvény-ellenesen korlátozta a gyülekezéshez fűződő alapjogot, illetve túl szűken értelmezte a spontán gyülekezés fogalmát.
- [12] Mindenekelőtt az Alkotmánybíróság felidézi, hogy a 75/2008. (V. 29.) AB határozatban foglaltak alapján „[a] valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként.” (ABH 2008, 663) Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy az ügyben abban az esetben merülne fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amennyiben az eljáró bíróság nem vizsgálta volna meg a kérdéses esemény/vonulás gyülekezés, illetve spontán gyülekezés jellegét, amely az alkotmánybírósági gyakorlat alapján az Alaptörvény védelmét élvez. A bejelentett és befejezetté nyilvánított rendezvényt követően ugyanis a rendezvény résztvevői – főszabályként és a gyülekezési jog védelme alá tartozóan – a gyülekezés helyszínét elhagyják. Ilyen esetekben, a rendőrséggel folytatott együttműködő magatartás mellett nincs helye szabálysértési eljárásnak egyes közlekedési szabályok eseti megsértése miatt, hiszen előfordulhat, hogy a nagyszámú résztvevő óhatatlanul is csupán a közlekedési szabályok formális megsértésével tud a helyszínről távozni. Nem zárható ki ugyanakkor az, hogy bejelentett rendezvényt követő eseménysorozat újabb önálló gyűlésnek, a gyülekezési jog hatálya alá tartozó spontán rendezvénynek minősülhet. A gyülekezési jog gyakorlása ugyanis az indítványozó által idézett alkotmánybírósági gyakorlat alapján nem szűkíthető a gyülekezési törvény szerint bejelentett rendezvényekre, hanem annak részét képezik a spontán, illetve gyors reagálású gyűlések is. Az eljáró bíróságnak ezért mérlegelnie kell, hogy a későbbi események megfelelnek-e a gyűlés fogalmának. Az események gyűlés jellegének megítélése körében jelentősége van annak, hogy a résztvevők közéleti kérdésben kívánnak-e közösen, nyilvánosan kommunikálni; a kommunikációs szándék kifejezésre jut-e, verbális vagy nonverbális formát ölt-e; a rendezvény keretében megvalósuló véleménynyilvánítás a külső szemlélő számára gyülekezésként azonosítható-e; előbbi folyamatoként maga a rendőrség az eseményt ténylegesen gyülekezésként kezeli-e; illetve annak is, hogy adott esetben történt-e olyan esemény, amely azonnali reakciót igényelt.
- [13] Jelen esetben az eljáró bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettségének megfelelően megvizsgálta az eseményeket, és arra jutott az előtte fekvő bizonyítékok alapján, hogy az ügy alapját képező események nem minősülnek spontán gyülekezésnek.
- [14] Az Alkotmánybíróság rámutat: az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Cziné Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1409/2019.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozata az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273